

SAMMANTRÄDESHANDLINGAR
LANDSTINGSSTYRELSEN
1-2 OKTOBER 2013

Likviditetsrapport 2013-08-31 (LS/303/2013)

Version: 1

Ansvarig: Annika Jonsson

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.		Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

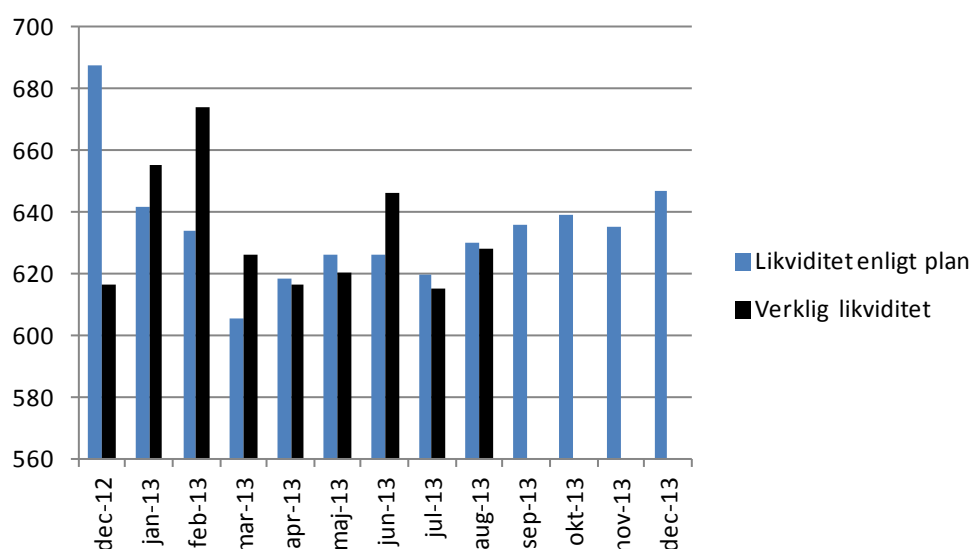
1	LIKVIDITETEN UNDER 2013	4
2	DEN KORTA PORTFÖLJEN PER 2013-08-31.....	5
2.1	Den korta portföljens utveckling	6
2.1.1	Portföljens duration och utveckling	6
2.1.2	Ränteutvecklingen för räntepapper med kortare löptider	6
2.1.3	Betalningsberedskap.....	7
2.2	Kreditrating.....	8
2.3	Etisk klausul	8
2.4	Förvaltningskostnader.....	8
3	LANDSTINGETS PENSIONSPLACERINGAR	8
3.1	Utvecklingen på aktiemarknaderna	8
3.2	Ränteutvecklingen för värdepapper med längre löptider.....	9
3.3	Förvaltningen av pensionsportföljen	9
3.4	Pensionsportföljens utveckling.....	10
3.5	Portföljinnehavet per 31 augusti 2013	10
3.6	Kreditrating.....	11
3.7	Etisk klausul	11
3.8	Konsolideringsgrad	11
4	DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN JANUARI TILL AUGUSTI 2013	13

1 LIKVIDITETEN UNDER 2013

Likvida tillgångar per 31 augusti 2013	Belopp i svenska kronor
Behållning kassa, bank, plusgiro	135 094 934
Kortfristiga placeringar	492 806 113
Summa likvida medel att avstämma mot likviditetsplanen	627 901 047

Bilden visar planerad och verklig likviditet under 2013.

Bild 1:1 Prognostiserad och verklig likviditet 2012-12-31—2013-08-31

Likviditeten består av medel i kassa och bank samt de lätt omsättningsbara värdepapperen i den kortsiktigt förvaltrade likviditetsportföljen. Likviditetsplanen har justerats med de verkliga förändringarna i pensionsportföljen under året. Verksamhetens investeringar sker i takt med likviditetsplanen. Kostnaden för uppskrivningen av pensionsskulden till följd av sänkningen av RIPS-räntan försämrar landstingets resultat med ca 117,8 miljoner kronor. Denna kostnad påverkar inte likviditeten. Återbetalningen från AFA, som bokats upp som en intäkt, har ännu inte påverkat landstingets likviditet och pengarna väntas komma tidigast i december i år.

Emittent och värdepapper	Belopp	Ränta	Dur- ation	Per emittent	Max tillåtet	Per emit. kategori	Max tillåtet
Svenska staten el av sv staten gar. vpapper							
Svenska kommuner o landsting							
Västerås stad FRN-lån 115	10 000 000	1,46%	✓ 1438	2%	100%	2%	100%
Banker o boinstitut lägst A- /A3							
Worldbank Green Bond obligation, kupong 3,5 % (kop	14 099 919	2,50%	✓ 419	3%			
DNB Nor FRN-lån	6 049 460	1,86%	✓ 67				
DNBNor obl, 3,44 % kupong	4 174 066	1,90%	✓ 736	2%			
SCBC 127 obl, 4,0 % kupong	21 057 800	2,31%	✓ 571				
SCBC 131 obl, 4 % kupong	10 363 900	3,06%	✓ 757				
SCBC obl 133 4% kupong	21 517 000	2,34%	✓ 1292	11%			
SHYB 1575 obl, 6,0 % kupong	21 868 200	2,07%	✓ 288	4%			
Nordea Bank FRN	5 000 000	2,10%	✓ 20				
Nordea Bank FRN	5 000 000	2,25%	✓ 20	2%			
NBHO 5520 obl, 3,25 % kupong	10 225 400	2,58%	✓ 635	2%			
LF Bank obl, 4,75 % kupong	11 586 741	1,90%	✓ 504				
LF Bank FRN-lån 727, 2,944%	10 207 328	2,07%	✓ 36				
LF Bank FRN 744	9 990 400	2,07%	✓ 75	6%			
Norén Carlsson Macro fondandelar	5 000 000	3,00%	✓ 120	1%			
Ålandsbanken covered bond, 3 mån STIBOR + 100	8 000 000	2,00%	✓ 12	2%			
SWHO obl 186 3,75 % kupong	21 212 600	2,53%	✓ 1428				
SWHO 186 obligation, 3,75% kupong	21 643 400	2,02%	✓ 1428	9%			
Swedbank cert	19 766 101	1,50%	✓ 17				
Swedbank AB FRN, 3 mån STIBOR+0,175%	9 985 700	2,15%	✓ 63	6%	25%	48%	100%
Ftg m lång rating lägst A- /A3							
Industrivärden FRN-lån	6 026 491	2,00%	✓ 80	1%			
BMW Finans FRN	10 024 176	1,30%	✓ 9	2%			
Landshypotek FRN-lån	8 000 000	1,70%	✓ 87				
Landshypotek certifikat	9 963 081	1,15%	✓ 89	4%			
Daimler	13 029 566	1,18%	✓ 47	3%			
General Electric obl, 3,875% kupong	5 224 601	2,00%	✓ 702				
General Electric obl, 5,125% kupong	10 400 995	1,50%	✓ 148	3%			
Teliasonera obligation, 6,00 % kupong	10 478 005	1,62%	✓ 135				
Teliasonera certifikat	5 025 000	3,10%	✓ 755	3%	25%	16%	25%
Ftg m kort rating lägst a-2, K1 eller p-2							
Volvo Treasury certifikat	9 984 734	1,28%	✓ 17	2%			
Sv VW Finans cert	19 931 017	1,40%	✓ 79	4%	20 mkr	6%	25%
Ftg m kort rating lägst a-3, K2 eller p-3							
Volvo Finans cert	9 987 117	1,29%	✓ 27	2%			
Holmen certifikat	5 993 500	1,22%	✓ 6	1%	10 mkr	3%	25%
Svenska statsägda företag utan rating i SEK							
Sveaskog FRN-lån, STIBOR 90 dgr + 45 p	9 045 090	2,20%	✓ 42				
Sveaskog certifikat	6 982 161	1,26%	✓ 5				
Sveaskog obl, 3,30% kupong	6 826 446	1,90%	✓ 732				
Sveaskog obl, 3,3 % kupong	6 210 900	2,00%	✓ 732	6%			
Jernhusen cert	9 948 005	1,28%	✓ 47				
Jernhusen cert	8 954 729	1,30%	✓ 24	4%			
Vasakronan FRN-lån 419, 3,072 %	10 170 130	2,03%	✓ 9				
Vasakronan cert	2 990 551	1,25%	✓ 78				
Vasakronan certifikat	9 951 487	1,30%	✓ 108	5%	25%	14%	25%
Övriga företag utan rating i SEK							
Arla foods certifikat	4 980 548	1,48%	✓ 89	1%			
Toyota Industries Finance cert	9 975 270	1,19%	✓ 65	2%	10 mkr	3%	25%
Strukturerade kapitalgaranterade produkter med rating om lägst A eller A2 för emittenten							
SHB Kreditcertifikat Itraxx Crossover	5 025 000	4,19%	✓ 1750				
Handelsbanken Valutaobligation	10 245 000	3,00%	✓ 1323	3%			
Nordea kupongobl europeiska utdelningar	2 020 000	6,50%	✓ 1560				
Nordea fondobl 17 Bluebay EM Bonds	2 080 000	3,10%	✓ 1867				
Nordea obligation	5 050 000	3,00%	✓ 1365	2%			
Svensk Exportkredit lån 169	5 015 000	4,00%	✓ 585				
Svensk Exportkredit lån 158	3 510 500	2,70%	✓ 1160				
Svensk Exportkredit kreditobligation lån 142	3 009 000	4,00%	✓ 551	2%	25%	7%	25%
Totalt	492 806 114	Duration	462	100%		100%	
630 dagar max							

2.1 Den korta portföljens utveckling

2.1.1 Portföljens duration och utveckling

Placeringarnas återstående genomsnittliga duration per 31 augusti 2013 var 462 dagar. Omräknat till årsränta gav portföljen en realiserad avkastning under 2013 på 2,04 procent. Det innebär en avkastning som var 0,99 procentenheter högre än målet STIBOR en vecka plus 0,03 procentenheter, vilket motsvarar en årsränta på 1,05 procent.

Bild 2:1 Landstingets måluppfyllelse - avkastning på likviditetsförvaltning

Avkastning	Utfall	Mål	Avvikelse
I procent på förvaltad kapital (årstakt)	2,04 %	1,05 %	+ 0,99 %
I kronor	6 748 874	3 416 862	+3 218 999

I kronor räknat innebär det att den kortsiktiga portföljen avkastade cirka 3 miljoner kronor mer än målet.

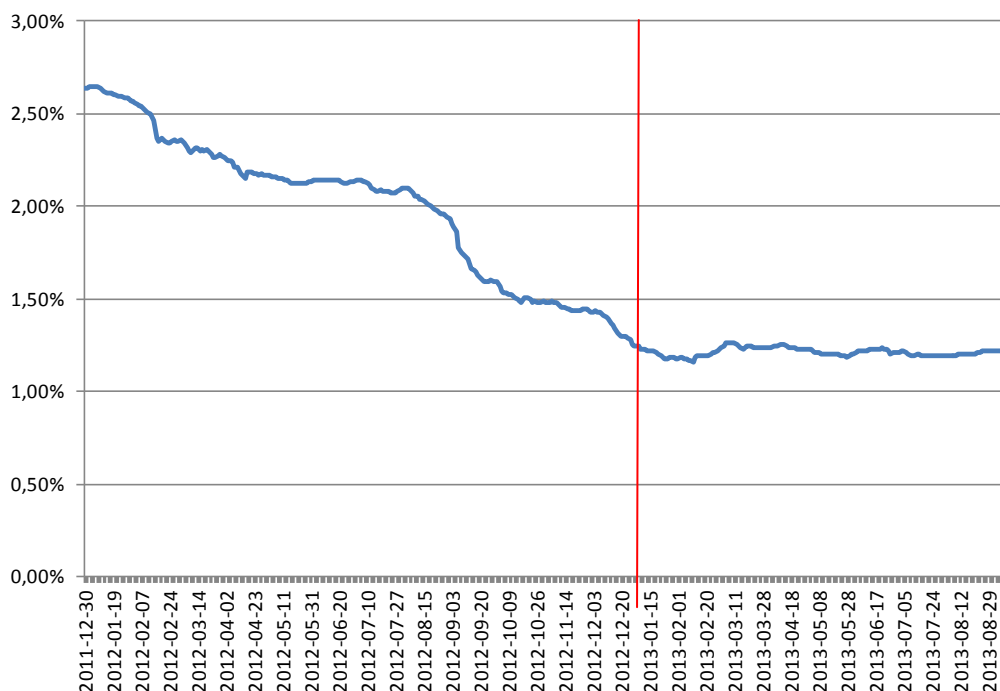
2.1.2 Ränteutvecklingen för räntepapper med kortare löptider

Under 2013 har Riksbanken hittills låtit reporäntan ligga oförändrad på en procent. Riksbanken bedömer att den första höjningen kommer att ske i slutet av 2014. Enligt Riksbankens reporänteprognos förväntas reporäntan ha stigit till 2,8 procent det tredje kvartalet 2016.

Trots att det har kommit allt fler tecken som bekräftar att konjunkturen är på väg att förbättras, menade Riksbanken i motiveringen för sitt senaste reporäntebeslut, att reporäntan behöver vara fortsatt låg för att ge stöd åt konjunkturuppgången och bidra till att inflationen stiger mot Riksbankens mål på två procent. Samtidigt ville man inte ytterligare elda på hushållens stigande skuldsättning genom att sänka räntan. Om Riksbanken enbart skulle ha beaktat inflationsmålet hade man kunnat sänka räntan. Förändringen i konsumentpriserna har under stora delar av 2013 varit negativ och den senaste publicerade siffran från augusti visade en förändring i konsumentpriserna från samma tidpunkt föregående år med + 0,1 procent, det vill säga priserna har varit i stort sett oförändrade det senaste året.

Reporäntan påverkar framför allt de korta marknadsräntorna. De har legat på ungefär samma nivå sedan Riksbankens senaste sänkning av reporäntan i december 2012.

Bild 2:2 Utveckling av 3 månaders STIBOR-ränta 2011-12-31--2013-09-10. Källa: Riksbanken.se

2.1.3 Betalningsberedskap

Betalningsberedskapen per 31 augusti 2013 visas nedan. Båda målen uppnåddes.

Bild: 2:3 Landstingets betalningsberedskap 31 augusti 2013 i kronor

Tillgångar	Utfall	Mål
Kassa och bank	135 094 934	
Kortfristiga placeringar	147 437 866	
Checkräkningskredit	50 000 000	
Medel som kan betalas ut inom två dagar	332 532 800	65 000 000
Kortfristiga placeringar, obligationer > 365 dagar	309 413 749	
Medel som kan betalas ut inom tre dagar	641 946 549	300 000 000

2.2 Kreditrating

Kreditratingen för värdepapperen i den korta portföljen har under 2013 hållit sig inom de limiter som anges i *Reglemente för kortsiktig likviditetsförvaltning, finansiering och skuldförvaltning*.

2.3 Etisk klausul

Placeringarna har följt den etiska klausulen i placeringsreglementet, som innebär att landstinget inte får köpa värdepapper utgivna av företag vars huvudsakliga verksamhet är produktion och/eller försäljning av krigsmateriel, tobak eller alkoholvaror eller som har verksamheter kopplade till sexindustrin. Landstinget får inte heller köpa placeringar vars avkastning är beroende av utvecklingen av marknadspriserna på livsmedel.

2.4 Förvaltningskostnader

Kostnaderna för förvaltningen av den kortsiktiga portföljen och pensionsportföljen uppgick under 2013 till 213 000 kr. Däri ingår både interna och externa kostnader. I en del av värdepappershandeln tillkommer courtage vid köp och försäljning av värdepapper. Enligt gällande bokföringsregler räknas courtaget in i anskaffningsvärdet och dras ifrån vid försäljning varför denna kostnad inte kan särredovisas.

3 LANDSTINGETS PENSIONSPLACERINGAR

3.1 Utvecklingen på aktiemarknaderna

Den svenska börsen har till en bit in i september stigit med över 17 procent, vilket speglar både den låga direktavkastningen på alternativa investeringar i räntebärande värdepapper och en stigande optimism om konjunkturen.

Bild 3:1 Utvecklingen på Stockholmsbörsen de senaste fem åren. Källa:DI

3.2 Ränteutvecklingen för värdepapper med längre löptider

Under sommaren uteblev de oroligheter på finansmarknaderna som de senaste åren lett till kraftigt fallande långa räntor på sensommaren. I stället har de långa räntorna stigit sedan den förra likviditetsrapporten med nästan en hel procentenhet. De flesta bankbedömare tror nu att räntebotten har passerats och att färden mot högre långräntor inletts. En viktig faktor bakom uppgången i de långa räntorna är förväntan om att den expansiva penningpolitiken i USA kommer att stramas åt inom kort (mer om det under avsnitt 4).

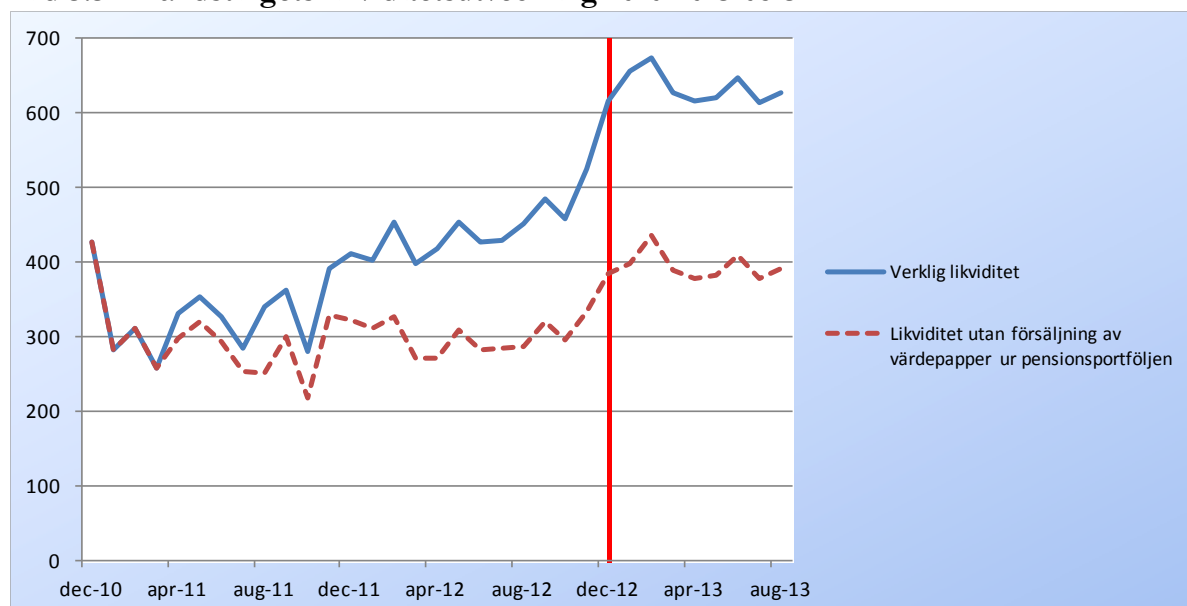
Bild 3:2 Utveckling av räntan på en tioårig statsobligation sedan 2011-12-31—2013-09-09

Källa: Riksbanken

3.3 Förvaltningen av pensionsportföljen

Bild 3:3 Landstingets likviditetsutveckling 2010-2013-08-31

Landstingets likviditet låg i slutet av augusti på ungefär samma nivå som vid förra årsskiftet. Det beror framför allt på en måttlig investeringstakt hittills under 2013.

Sedan den förra likviditetsrapporten har inga ytterligare förändringar av pensionsportföljen gjorts.

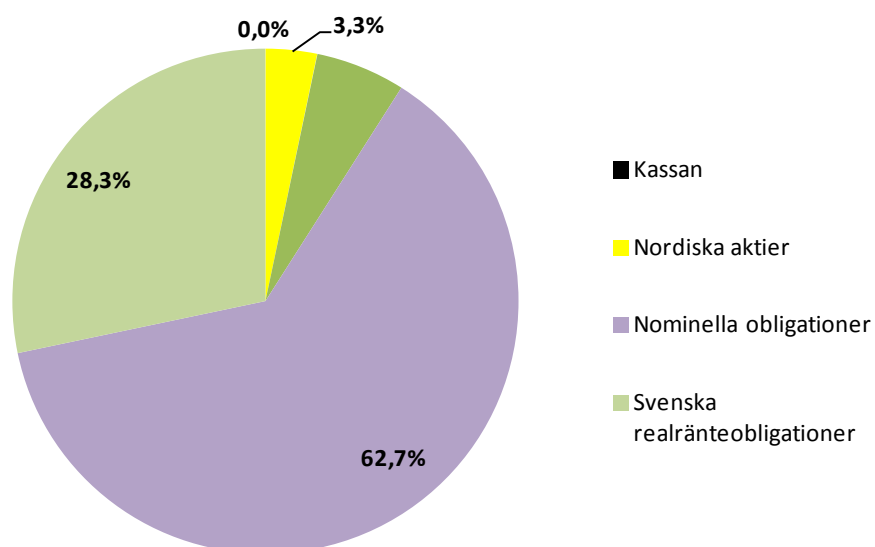
3.4 Pensionsportföljens utveckling

På grund av kraftigt stigande långa räntor gav pensionsportföljen endast en marginell avkastning på 0,4 procent de första åtta månaderna. Detta inkluderar vinst vid försäljning av en obligation i februari, ränteutbetalningar på obligationer, samt en minskning av marknadsvärdet på obligationsportföljen jämfört med årsskiftet. Ränteportföljen bidrog till avkastningen med + 0,1 procent och aktieandelen i fondinnehavet med + 6,9 procent. Som beskrivs i avsnitt 3.8 medförde dock ränteuppgången, trots en marginell avkastning på pensionsportföljen, en förbättring av måluppfyllelsen för pensionsförvaltningen, eftersom den ledde till att pensionsskuldens marknadsvärde minskade mer än marknadsvärdet på pensionsportföljen.

3.5 Portföljinnehavet per 2013-08-31

Pensionsportföljen hade följande tillgångsfördelning (marknadsvärderad) per 31 augusti 2013.

Bild 3:4 Pensionsportföljen per 31 augusti 2013

Innehavet bestod av följande värdepapper:

	Marknadsvärde per	Förfall	Rating
REALRÄNTEOBLIGATIONER	2013-08-31		
Svenska Staten 3104	17 076 640	2028-12-01	AAA
Svenska Staten 3107	15 731 377	2017-06-01	AAA
Swedbank hypotek 2020-12-01	46 294 910	2020-12-01	AAA
Akademiska Hus 3,5 % 2015-12-01	26 781 480	2015-12-01	AA
Summa realränteobligationer	105 884 407		
NOMINELLA RÄNTEPLACERINGAR			
SCBC 126 4,0 %	20 650 600	2014-04-09	AAA
Carnegie strategifond 41 %	9 070 143		
Eksportfinans ASA fondobligation	200 000 000	2019-03-10	BB+
Summa nominella obligationer	229 720 743		
UTLÄNDSKA RÄNTEPLACERINGAR			
Kommuninvest EMB obligation lån 402	4 745 000	2016-01-25	AAA
Summa utländska ränteplaceringar	4 745 000		
NORDISKA AKTIEPLACERINGAR			
Carnegie strategifond 59%	12 311 619		
	12 311 619		
KASSA	0		
SUMMA PENSIONSPLACERINGAR	352 661 769		

3.6 Kreditrating

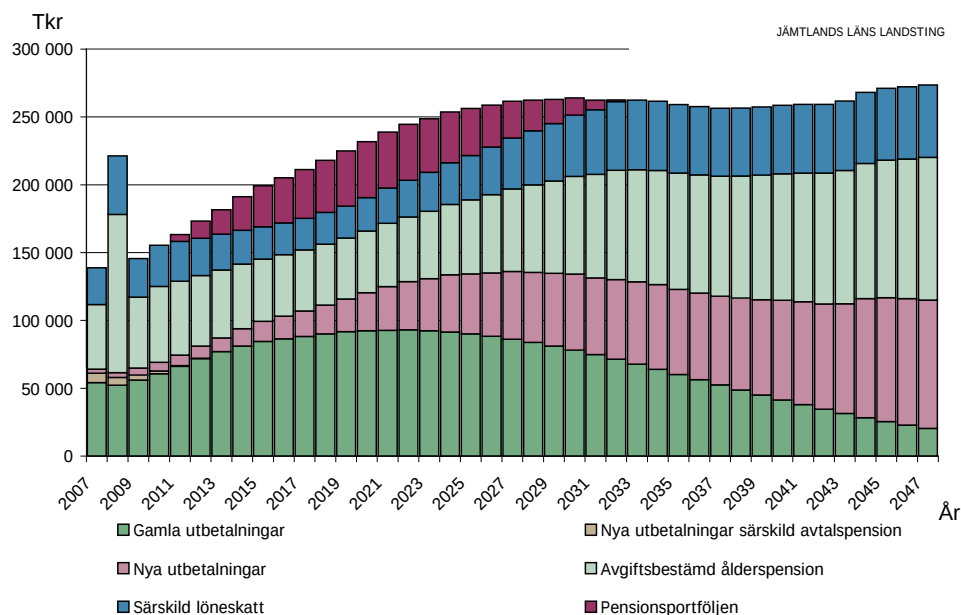
Sedan den förra likviditetsrapporten har inga förändringar skett av kreditbetygen för värdepapperen i pensionsportföljen .

3.7 Etisk klausul

Placeringarna har följt den etiska klausulen i placeringsreglementet, som innebär att landstinget inte får köpa värdepapper utgivna av företag vars huvudsakliga verksamhet är produktion och/eller försäljning av krigsmateriel, tobak eller alkoholvaror eller som har verksamheter kopplade till sexindustrin. Landstinget får inte heller köpa placeringar vars avkastning är beroende av utvecklingen av marknadspriserna på livsmedel.

3.8 Konsolideringsgrad

Landstingets totala pensionsåtagande har en duration (vägd genomsnittlig återstående löptid) på ca 17 år. Den pensionsportfölj som landstinget byggt upp ska i första hand användas till att kapa topparna på pensionsutbetalningarna under åren 2012-2032. Durationen beräknad på denna period uppgår till ca 8 år. Pensionsportföljens duration är 5 år.

Bild 3:5 Landstingets pensionsåtagande

Pensionsförvaltningens mål är att uppnå en konsolideringsgrad på minst 95%. Det innebär att den marknadsvärderade pensionsportföljen ska uppgå till minst 95 % av den del av pensionsskulden som utgörs av yttersta delen i staplarna i bild 3:5. Konsolideringsgraden har förbättrats kraftigt under 2013, från 89,2 procent den 31 december 2012 till 95,6 procent den sista augusti. Det innebär att konsolideringsgraden för första gången på mycket länge har nått över målet på 95 procent. Förbättringen är en följd av de stigande långa marknadsräntorna, som används både för att värdera pensionsskulden och obligationsinnehavet. Nuvärdet av framtida pensionsutbetalningar, respektive årliga räntekupongutbetalningar på obligationen samt obligationskapitalet vid förfall, beräknas genom en summering av varje framtida års kapitalflöde dividerat genom ett plus räntan upphöjt i det antal år framåt i tiden som kapitalflödet äger rum. Förklaringen till den stora förbättringen av konsolideringsgraden är att den marknadsvärderade pensionsskulden, som är nämnaren i detta nyckeltal, har minskat betydligt mer i värde än den marknadsvärderade pensionsportföljen (täljaren). Efter de senaste årens försäljning av obligationer med den längsta löptiden, har obligationsportföljen nu en kortare återstående löptid än den del av pensionsskulden som den öronmärkts mot. Det innebär att konsolideringsgraden stärks snabbare när räntorna stiger än om pensionsportföljens och pensionsskuldens löptider hade matchat perfekt. Skillnaden i löptid har varit en medveten åtgärd, motiverad av att de långa realräntorna varit nere kring noll procent eller negativa. Sannolikheten bedömdes då vara större för att räntorna snart skulle stiga än för att de skulle falla ytterligare.

Att pensionsskulden minskar i värde, vid beräkningen av konsolideringsgraden, kan tyckas märkligt mot bakgrund av den nyss genomförda uppskrivningen av pensionsskulden i landstingets delårsbokslut. Uppskrivningen var en följd av sänkningen av RIPS-räntan, som enligt landstingets pensionsavtal används för att värdera pensionsåtagandet. Ett av syftena med RIPS-reglerna är att pensionsåtagandet inte ska omvärderas för ofta. Årligen återkommande upp- och nedskrivningar av pensionsskulden skulle försvåra jämförelser av landstings och kommuners ekonomiska resultat över tiden. Därför finns en inbyggd tröghet i RIPS-reglerna. RIPS-räntan baseras på ett rullande femårsgenomsnitt av räntan på tioåriga statsobligationer och ändras inte

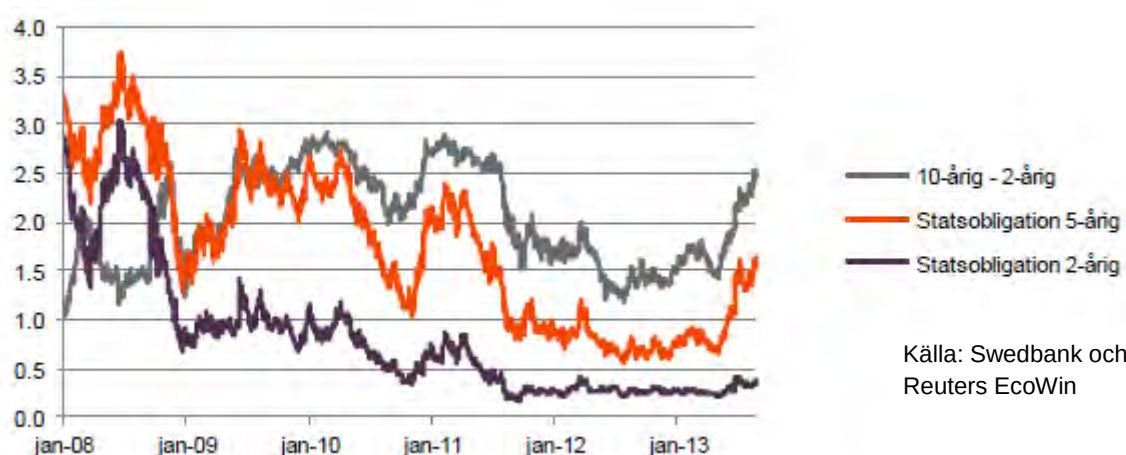
förrän den mer varaktigt stigit eller sjunkit med mer än en procentenhet. Det innebär att RIPS-räntan först så småningom kommer att fånga upp rådande uppgång i de långa räntorna (ifall den håller i sig) och det kommer då att leda till en engångsnedskrivning av pensionsskulden eller att den, det året, ökar med ett mindre belopp än normalt.

4 DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN JANUARI TILL AUGUSTI 2013

I slutet av maj meddelade Ben Bernanke, USAs centralbankschef, att den amerikanska centralbanken avsåg att gradvis börja trappa ner sitt obligationsköpsprogram. Genom sina köp av stora volymer obligationer har centralbanken försett finansmarknaderna med avsevärda mängder likviditet under åren efter finanskrisen. Dessa pengar har av stora investerare bland annat använts för investeringar i tillväxtländer (s k *emerging markets*) i Asien och på andra håll. När framtida minskade obligationsköp aviseras från centralbankshåll, förväntar sig investerarna högre långa räntor. Många investerare började därför redan i början av sommaren att sälja av en del av sina obligationsinnehav i förebyggande syfte, för att kunna realisera kursvinster innan obligationerna minskar i värde i takt med stigande räntor. Redan förväntningarna om stigande räntor, har därmed drivit upp de långa räntorna i god tid innan de riskerar stiga, som en direkt följd av Ben Bernankes minskade obligationsköp.

De senaste månaderna har räntan på de tioåriga amerikanska statsobligationerna stigit med en hel procentenhet och ligger nu på över 2,5 procent.

Bild 4:1 Amerikanska statsobligationer – avkastning januari 2008 -

Högre långa amerikanska räntor ledde till att många investerare gjorde sig av med sina investeringar i tillväxtländerna för att istället köpa amerikanska obligationer eller lösa lån, som snart riskerade att bli dyrare (i en stramare penningpolitik från den amerikanska centralbankens sida ingår också att den amerikanska styrräntan kommer att höjas, vilket medför att även de kortare räntorna blir högre). Sådana åtgärder orsakade i början av sommaren fallande aktiekurser och kapitalutflöden från flera tillväxtländer. Det gav i sin tur upphov till försvagade valutakurser och fördyringar av deras utlandslån. För vissa av länderna, som är helt beroende av import av

livsmedel och energi, medförde det även en stigande inflation. Ett land som drabbats särskilt hårt av detta är Indien.

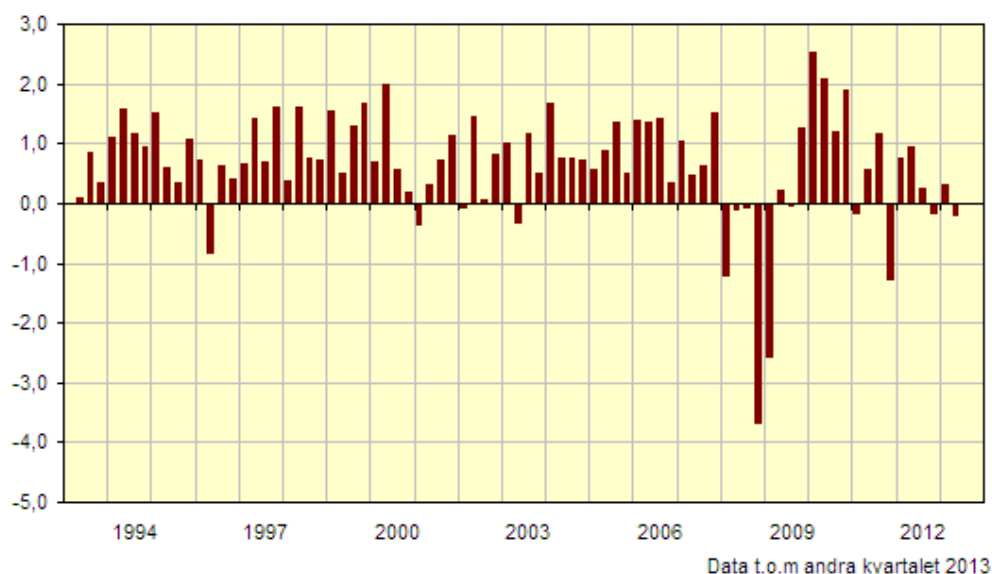
Många tillväxtländer har en stor export till Kina som nu bedöms få en svagare tillväxt än tidigare. Det finns bedömningar om att det i Kina, efter några år med mycket stark kredit tillväxt, finns en stor andel dåliga lån och orealiserade kreditförluster som förr eller senare kommer att bromsa den ekonomiska tillväxten i landet. Med hänvisning till utvecklingen i tillväxtländerna och riskerna i Kina har både den internationella valuta fonden och många banker dragit ner sina BNP-prognoser för kategorin *tillväxtländer* och framhåller utvecklingen i dessa länder som en riskfaktor även för den ekonomiska utvecklingen i västvärlden.

USA ses återigen som den motor som, tillsammans med en bättre ekonomisk utveckling i EURO-området, ska driva på världsekonomin. Stigande huspriser och börskurser och en ökad sysselsättning har lett till en växande optimism hos de amerikanska hushållen. Genom mer konsumtion förväntas de bidra till en högre BNP de närmaste åren. Något som eventuellt kommer att stöka till det i höst är att USA åter börjar närma sig det tak som beslutats politiskt för den statliga upplåningen. Tidigare när detta skett har följden blivit långdragna politiska förhandlingar och oro på de finansiella marknaderna.

Även för EURO-området har prognoserna blivit något mer positiva. Nyligen publicerades statistik som visade att BNP för det andra kvartalet i EURO-området var positiv för första gången efter sex kvartal med minskande BNP. Inköpschefsindex och liknande indikatorer har förbättrats och EURO-områdets konkurrenskraft har förstärkts, något som visar sig i överskott i bytesbalansen även i problemländerna i Sydeuropa. Penningpolitiken kommer sannolikt att vara fortsatt expansiv under en lång tid, med en styrränta på 0,5 procent ända tills 2015.

BNP-tillväxten i Sverige under det första halvåret var mycket låg.

Bild 4:2 BNP - förändring från föregående kvartal (kv 1993-), procent
(Fasta priser, säsongrensade värden) Källa: SCB

För Sveriges del skulle en förbättring i EURO-området, som är en av Sveriges viktigaste exportmarknader, vara positiv och därför förväntas industriproduktionen och exporten öka de närmaste åren. Samtidigt beräknas hushållens konsumtion stiga på grund av högre sysselsättning och den expansiva finanspolitik som aviserats för 2014. Swedbank till exempel, höjde nyligen sin prognos för BNP med en halv procentenhet för 2014, med hänvisning till detta scenario. Det innebär en BNP-ökning 2014 på 3,2 procent, vilket är dubbelt så högt som de 1,6 procent som beräknats för 2013..

Vanliga riskfaktorer som nämns för den ekonomiska utvecklingen i Sverige är de stigande bopriserna och hushållens skuldsättning, vilket kan leda till kreditproblem när boräntorna stiger. Andra riskfaktorer är nya uppblossande problem i EURO-området, höga energipriser om konflikten utökas i arabvärlden, samt förvärrade ekonomiska problem i vissa tillväxtländer inklusive Kina..

Om det inte uppstår några allvarliga bakslag i den globala ekonomiska utvecklingen, förväntar sig många bedömare att Riksbanken kommer att höja reporäntan 2014. Detta sker troligen redan under våren, vilket är tidigare än enligt Riksbankens egen reporänteprognos.

Räntorna på långa svenska obligationer har redan blivit högre och förutspås följa de amerikanska långa räntorna och stiga ytterligare under några år framåt, tills Riksbanken kommit igång med reporäntehöjningarna.

Åsa Paletun
Miljökoordinator
Tfn: 063-14 76 78
E-post: asa.paletun@jll.se

2013-09-05

Dnr LS/950/2013
Ert dnr 501-4254-2013

Länsstyrelsen Jämtlands län

831 86 Östersund

Svar på remiss Nytt regionalt miljömålsprogram 2013-2016

Sammanfattning samt svar på angivna frågeställningar

Miljöprogrammets giltighetstid anges vara 2013–2016. Ett beslut om mål bör rimligen inte gälla retroaktivt och då större delen av 2013 har passerat bör rimligen giltighetstiden starta 2014.

Landstinget har uppfattat att de nationella preciseringarna är beslutade av riksdagen och regeringen och därmed gäller i hela Sverige, varför vi ställer oss frågande till om det är nödvändigt att besluta att anta dem eller inte. Vi ansluter oss dock till ansatsen att inte lägga för stort fokus på att formulera egna mål för länet, utan mer arbeta med åtgärder och aktiviteter för att nå de gemensamma målen.

De två regionala tilläggen om uranbrytning och vattenkraft berör inte landstingets verksamhet direkt, men är angelägna ur ett allmänt miljöperspektiv.

De regionala utmaningar som beskrivs i förslaget behöver i några fall kompletteras och justeras. Vi vill poängtera särskilt är att en stor utmaning för målet Giftfri miljö är att både allmänheten, företag och organisationer bör få mer och bättre information om vilka skadliga ämnen som människor kan exponeras för i olika sammanhang och i vilka typer av produkter de aktuella ämnena förekommer. Det är av stor vikt ur ett folkhälso-perspektiv, inte minst för den uppväxande generationen som oftast är särskilt känsliga. Utifrån det perspektivet förordar vi också att prioriteringsnivån för Giftfri miljö höjs till nivå A.

Synpunkter och kommentarer

Kapitel 1 Den nationella miljömålsstrukturen samt Kapitel 3 Ett nytt regionalt miljömålsprogram för Jämtland.

Under rubriken ”*Miljö kvalitetsmålen med nya preciseringar*” anges att det finns preciseringar och att dessa preciseringar kommer att ersätta de tidigare regionala miljömålen. Det vore önskvärt med ett förtydligande om vem som beslutat om preciseringarna och orsaken till varför man väljer att anta preciseringarna som regionala miljömål och i princip skrotar de tidigare egna målen för länet. I kapitel 3 förklaras inte heller vem som beslutat om preciseringarna, men man anger i alla fall här att de är nationella. Här sägs också att ”*den gemensamma vägledningen*” rekommenderar att man regionalt ska anta preciseringarna som de är i sina miljömålsprogram. Det framgår dock inte var vägledningen kommer

ifrån. För att alla potentiella läsare ska kunna förstå var förutsättningarna kommer ifrån kan det vara ett värde att förtydliga detta. Det kan också ifrågasättas varför nationellt beslutade preciseringar behöver antas på regional nivå för att de ska gälla.

Kapitel 2 Vem gör vad ? och Kapitel 3 Ett nytt regionalt miljömålsprogram för Jämtland.

Under rubriken "*Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen*" står bara om vad länsstyrelserna ska göra och inget om Skogsstyrelsen.

I kapitel 2, under rubriken "*Länets aktörer*" listas privata personer, näringslivet, kommuner, landsting och Länsstyrelsen. Det saknas ett begrepp i stil med "andra organisationer" eftersom det även finns t.ex. ideella organisationer och andra samman slutningar som också kan vara viktiga aktörer. Under rubriken "*En åtgärd växer fram*" finns inte heller andra organisationer med som angivna "*viktiga aktörer*".

Kapitel 6 Miljökvalitetsmålen

6.1. Begränsad klimatpåverkan

Under "*utmaningar för länet*" så nämns inget om etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. I dagsläget sorteras matavfall ut endast i en av länets åtta kommuner, vilket gör det märkligt att det inte upptas som en utmaning för länet.

En annan utmaning för länet är de geografiska och demografiska förutsättningarna där vi är ett glest befolkat län med små samhällen utspridda över i stort sett hela länet. En centralisering av samhällsfunktioner och service riskerar att öka behovet av transporter samtidigt som underlaget för lönsam kollektivtrafik är tveksamt i stora delar av länet.

6.4 Giftfri miljö

Miljökvalitetsmålet preciseras bland annat så att med målet avses att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden. I utmaningar för länet fokuserar man på utsläpp av miljögifter samt utsläpp i synnerhet till sjöar och vattendrag. Vi vet att många människor exponeras för skadliga och/eller potentiellt skadliga kemiska ämnen via produkter som avger skadliga ämnen direkt till livsmedel, via huden eller via damm. Människor kan alltså utsättas för skadliga kemikalier t.ex. i våra bostäder, i förskolor, skolor eller på arbetsplatser etc.

Landstinget förordar därför att den andra punkten under "*Utmaningar för länet*" ändras till: "Öka kunskap och information om skadliga ämnen som människor kan exponeras för i det dagliga livet och/eller miljön tar skada av, inte minst från konsumtionsvaror" för att förtydliga att det även till stor del handlar om direkt exponering för människor och inte bara via ett utsläpp och anrikning i miljön.

Då det förekommer t.ex. hormonstörande ämnen i konsumtionsprodukter ser vi det som en angelägen och prioriterad fråga inte minst för kommande generationer och den nu uppväxande generationen, då små barn är känsligare än vuxna för dessa ämnen.

Landstinget anser därför att man bör överväga att prioritera upp detta mål till prioriteringsnivå A.

6.5. Skyddande ozonskikt och 6.6. Säker strålmiljö

Under *"Skyddande ozonskikt"* anges utmaningar för länet vara *"Minska utsatthet för UV-strålning"* med bland annat motiveringen att det är viktigt att fortsätta skydda sig mot UV-strålning som kan orsaka hudcancer. Den utmaningen hör istället hemma under *"Säker strålmiljö"* eftersom målet *"Säker strålmiljö"* handlar om människors hälsa och en av preciseringarna handlar om att minska antalet fall av hudcancer orsakade av UV-strålning.

6.8. Levande sjöar och vattendrag

En av preciseringarna av målet är att *"ytvattentäkter som används för dricksvattenproduktion har god kvalitet"* och under *"utmaningar för länet"* anges *"planera för en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning"* samt *"identifiera och åtgärda utsläppskällor av miljögifter"*. Flera av länets ytvattentäkter är samtidigt recipient för dagvatten och/eller avloppsvatten. Vare sig enskilda avloppsanläggningar eller större avloppsreningsverk är normalt utformade för att rena bort kemikalier eller läkemedelsrester vilket är en potentiellt stor utmaning för framtiden. I länet har vi inte så många större industrier och vi bedömer att det oftare handlar om många små, mer diffusa utsläpp. Många av dessa utsläpp kommer via enskilda hushåll och eventuellt dagvatten, varför det många gånger kan vara svårt att åtgärda själva utsläppet fullt ut vid källan. Det kan vara rimligt att även titta på tänkbar teknik vid avloppsreningsverken att även rena bort kemikalier och läkemedelsrester, åtminstone vid större tätorter.

De flesta ytvattentäkter i länet saknar i dagsläget skyddsområden vilket är en stor utmaning som kan vara värt att nämna.

6.9 Grundvatten av god kvalitet

I *"utmaningar för länet"* vill vi poängtera vikten av att lösningar för reservvatten och även skydd av reservvattentäkter blir allt viktigare då de befintliga vattentäkterna utsätts för allt större påfrestningar med effekterna av klimatförändringen. Vi har ju också i närtid fått erfara vad en förorening av en ytvattentäkt vid en större tätort kan medföra och kan leka med tanken om det hade varit en förorening som inte gått att koka bort, respektive hade medfört restriktioner att diska, tvätta, duscha i vattnet.

6.14 God bebyggd miljö

Det finns en lång rad preciseringar av målet God bebyggd miljö. I skrivningen under *"utmaningar för länet"* inklusive motiveringen föreslås dock, vad som kan tolkas som, en betydande begränsning av länets ansvarstagande och man får en känsla av att man lägger ansvaret på de myndigheter som hanterar planer och bygglov. Det vore önskvärt med en skrivning som kan engagera fler aktörer i samhället kring målet. Framför allt handlar etappmålet om bygg- och rivningsavfall samt preciseringarna att människor inte ska

utsättas för oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker, användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser samt avfallshanteringen om frågor där fler aktörer behöver ta ansvar och göra insatser.

JÄMTLANDS LÄNS LANDSTINGSSTYRELSE

Harriet Jorderud
Landstingsstyrelsens ordförande

Björn Eriksson
Landstingsdirektör

Remiss – Nytt regionalt miljömålsprogram 2013-2016, deadline fredagen 20 september 2013

2 bilagor: Remissupplaga: Regionalt miljömålsprogram; Åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*

Frågor att ta ställning till:

1. Kan de **nya nationella preciseringar** antas som länets egna?
2. Bör de **två regionala tilläggen till preciseringarna** – *Ingen uranbrytning* och *Ingen utbyggnad av vattenkraft i oreglerade vattendrag* – inkluderas i länets miljömålsprogram?
3. Ger de **regionala utmaningar** som anges en korrekt bild av miljö tillståndet i länet i förhållande till miljö målen?
4. Syftet med **prioriteringsnivåerna** är att fokusera på områden där största möjliga miljö nytta kan åstadkommas när åtgärdsprogram utarbetas. Är de prioriteringsnivåer som har uppgetts för de olika miljö målen relevanta utifrån syftet?

Information om processen.

Revideringen av det regionala miljömålsprogrammet kommer att göras i två steg:

1. Regionalt miljömålsprogram – Tas fram inom Länsstyrelsen baserat på det reviderade nationella miljömålssystem som beslutades av regeringen april 2012 samt en bedömning av miljö tillståndet i länet. Programmet ska ligga till grund för framtagande av regionala åtgärdsprogram i bred samverkan med länets aktörer.

2. Regionala åtgärdsprogram för miljö målen – Tas fram löpande och ett brett spektrum av länets aktörer engageras genom dialog, workshops och seminarier. Denna process intensifieras hösten 2013 och försätter under hela programperioden. Skogsstyrelsen som är samordningsansvarig för miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* har stött skogsnäringen i utarbetande av många konkreta åtgärder. Dessa inkluderas i bilagan för kännedom. Åtgärdsprogrammet kommer att bli ett levande dokument och nya åtgärder välkomnas kontinuerligt.

Länsstyrelsen har två roller i miljö målsarbetet i länet. Länsstyrelsen är samordnare för det regionala miljö målsarbetet och samtidigt en av många aktörer som genomför konkreta åtgärder. För att uppnå miljö målen behöver ett brett spektrum av länets aktörer genomföra åtgärder – privata personer, företag, statliga myndigheter, kommun och landsting. Kontakt gärna miljö målssamordnaren på Länsstyrelsen för information om hur just du eller din organisation kan engageras i åtgärdsprogrammet för miljö målen.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Följande remissinstanser förväntas svara på remissen:

Bergs kommun
Bräcke kommun
Jämtlands läns landsting
Krokoms kommun
Härjedalens kommun
Ragunda kommun
Regionförbundet Jämtland
Sametinget
Skogsstyrelsen
Strömsunds kommun
Åre kommun
Östersunds kommun

Följande instanser har fått remissen för kännedom och eventuella synpunkter:

Arla - Jämtlandskretsen
Biofuel Region
Centerpartiet i Jämtlands län
Dalarnas län
Destinationsbolagen: Åre, Vemdalen, Funäsfjällen, Lofsdalen, Bydalen och Östersund
Dille gård gymnasiet
Ekologiska lantbrukarna i Jämtland och Härjedalen
Eldrimner
Elöverkänsligas förening
Folkpartiet liberalerna Jämtland
Friluftsförbundet – Region mitt
Föreningen Sveriges fäbodbrukare
Företagarna – Jämtland/Härjedalen
Gaaltje
Gävleborgs län
Handelskammaren - Mittsverige
Hushållningssällskapet Jämtland
Jamtli
Jegrelius
Jägarförbundet – Mitt Norrland
Jägarnas riksförbund – Viltvårdsdistrikt Jämtland - Härjedalen
Jämtkraft
Jämtland Härjedalen Turism
Jämtlands gymnasieförbund
Jämtlands läns fiskevattenägareförbund
Jämtlands-Härjedalens Idrottsförbund
Lantmännen
LRF Jämtlands regionförbund
Mid Sweden Science Park
Miljöpartiet de gröna Jämtland

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Mittuniversitetet
Moderaterna Jämtland
Naboer AB
Naturskyddsföreningen Jämtland-Härjedalen
Nord-trøndelag fylkeskommune
Ovikens snöskoterklubb
Regionalt designcentrum
Regionalt vindkraftcentrum
Skogsägarna Mellanskog
Skogsägarna Norrskog
Studiefrämjandet
Studieförbundet vuxenskolan
Socialdemokraterna i Jämtland
Svenska samernas riksförbund
Svenska turistföreningen
Svenskt näringsliv
Sveriges åkeriförening norr
Sør-trøndelag fylkeskommune
Teknikföretagen Jämtland/Härjedalen
Torsta AB
Vattenregleringsföretagen
Vänsterpartiet Jämtlands län
Västerbottens län
Västernorrlands län
Västjämtlands snöskoterområde
Z-group

Datum

2013-06-24

Rapport

Diarienummer

501-4254-2013

Remissupplaga

Regionalt miljömålsprogram

Jämtlands län 2013 - 2016

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild
xxxxxxx xxxxxxx

Utgiven av
Länsstyrelsen Jämtlands län
Juni 2013

Beställningsadress
Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 010-225 30 00

Ansvarig
Carly Smith Jönsson

Text
Carly Smith Jönsson och Maria Engström

Tryck
Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2013

Löpnummer
2013:00

Diarienummer
501-4254-2013

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Remissutkast

Innehållsförteckning

Förord	4
1. Den nationella miljömålsstrukturen	5
2. Vem gör vad?	7
3. Ett nytt regionalt miljömålsprogram för Jämtland	8
4. Miljömålsuppföljning	10
5. Generationsmålet	11
6. Miljökvalitetsmålen	12
6.1 Begränsad klimatpåverkan	12
6.2 Frisk luft	13
6.3 Bara naturlig försurning	14
6.4 Giffri miljö	14
6.5 Skyddande ozonskikt	15
6.6 Säker strålmiljö	16
6.7 Ingen övergödning	17
6.8 Levande sjöar och vattendrag	17
6.9 Grundvatten av god kvalitet	19
6.10 Myllrande våtmarker	19
6.11 Levande skogar	20
6.12 Ett rikt odlingslandskap	21
6.13 Storslagen fjällmiljö	22
6.14 God bebyggd miljö	24
6.15 Ett rikt växt- och djurliv	25
7. Hur har prioriterade mål valts ut?	27
8. Utmaningar för länet - tabell	28

Förord

En hållbar samhällsutveckling omfattar ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Ambitionen är att den ska genomsyra alla olika nivåer i miljöarbete. För att nå dit krävs utveckling och förnyelse av vårt samhälle liksom våra arbetssätt och metoder. I det här dokumentet beskrivs utvecklingen och förändringen av vårt regionala miljöarbete och våra nya regionala miljömål, ett viktigt bidrag i den hållbara samhällsutvecklingen.

Genom de tidigare fastlagda nationella och regionala miljömålen vet vi vad som förväntas och krävs - ett stort och omfattande arbete.

I Jämtlands län togs det första steget i detta arbete 2002 när vårt första regionala miljöprogram togs fram. Detta är vårt tredje miljöprogram, och säkert inte det sista.

Vår senaste miljöuppföljning visar att vi är nära att nå fyra av de 15 miljö kvalitetsmål som berör vårt län. Länsstyrelsen gör bedömningen att det kommer att bli mycket svårt att nå övriga miljö kvalitetsmål med dagens beslutade styrmedel. Det är lätt att enbart fokusera på allt som inte skett och blivit genomfört, men det är lika viktigt att se det som faktiskt har hänt och uppnåtts för att få kraft och känna hopp inför framtiden.

Låt oss vara hoppfulla i och med att vi förnyar vårt regionala miljöprogram. Men låt oss även vara insiktsfulla inför arbetet och de uppgifter som ligger framför oss. Arbetet är omfattande och kräver stora resurser, men framför allt är det bara möjligt att nå målen med en stor uppslutning, initiativ och engagemang från oss som lever och verkar i Jämtlands län.

1. Den nationella miljömålsstrukturen

Miljömålssystemets struktur och organisation

År 1999 fattade riksdagen beslut om ett antal miljö kvalitetsmål för att ge en tydlig struktur för miljöarbetet. Det har utvecklats till det vi i dag kallar miljö målssystemet och innehåller

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen
- miljö kvalitetsmål som anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som ska styra mot de samhällsförändringar som behövs för att uppnå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet.

Målen ger en långsiktig signal till alla samhällets aktörer om vad regering och riksdag vill uppnå med miljöpolitiken och dess integrering i andra politikområden. I ett internationellt perspektiv är det svenska miljö målssystemet unikt. Arbetet involverar olika aktörer i hela samhället och kallas ibland för Sveriges största samarbetsprojekt. Länsstyrelserna har uppgiften att samordna och leda arbetet på regional nivå.

→ Läs mer

För mer information se broschyren, *De Svenska miljö målen - en introduktion* från Naturvårdsverket. www.miljomal.se

Remissutkast

Läs mer

Den 26 april 2012 fattade regeringen ett beslut som förstärker och vidareutvecklar miljömåls-systemet genom en första uppsättning etappmål och reviderade preciseringar till samtliga miljökvalitetsmål utom Begränsad klimat-påverkan.

Miljökvalitetsmålen med nya preciseringar

De 16 miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. När miljökvalitetsmålen antogs 1999 sattes målåret till 2020. Det finns även preciseringar som förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet. Preciseringarnakommer att ersätta de tidigare regionala miljömålen, se under rubriken Ett nytt regionalt miljömålsprogram för Jämtlands län.

Begränsad klimatpåverkan	Grundvatten av god kvalitet
Frisk luft	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Bara naturlig försurning	Myllrande våtmarker
Giftnfri miljö	Levande skogar
Skyddande ozonskikt	Ett rikt odlingslandskap
Saker strålmiljö	Storslagen fjällmiljö
Ingen övergödning	God bebyggd miljö
Levande sjöar och vattendrag	Ett rikt växt- och djurliv

Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Målåret för generationsmålet är 2020.

Etappmålen

Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. De ska styra mot de samhällsförändringar som behövs för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Vissa etappmål visar på vad Sverige kan göra i en fråga medan andra visar på vilka beslut som krävs internationellt, fram för allt inom EU, för att målet ska kunna nås. Enbart de etappmål som kräver omedelbara insatser på regional nivå tas upp i detta dokument. Etappmål tas fram löpande och nya mål kommer att tillkomma under strategiperioden.

Remissutkast

2. Vem gör vad?

Riksdagen

Riksdagen, det högsta beslutande politiska organet i Sverige, har fastställt miljökvalitetsmålen.

Regeringen

Regeringen har det övergripande ansvaret för miljökvalitetsmålen. Regeringen har utsett en ansvarig myndighet för varje mål.

Miljömålsberedningen

Miljömålsberedningen är en parlamentarisk beredning som har inrättats för att nå bred politisk samsyn kring miljöfrågorna. Beredningen ska ge regeringen råd om hur generationsmålet och miljökvalitetsmålen kan nås på ett sätt som är kostnadseffektivt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket samordnar uppföljning, kommunikation och tillämpning av samhällsekonomiska konsekvensanalyser inom miljömålssystemet. Dessutom har Naturvårdsverket ansvar för enskilda miljökvalitetsmål.

Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen

I arbetet med miljömålen har länsstyrelserna en övergripande och samordnande roll som regionala miljömyndigheter. De ska arbeta tillsammans med andra regionala myndigheter och organ och i dialog med kommuner, näringsliv och frivilliga organisationer.

Länets aktörer

För att miljömålen ska kunna nås krävs åtgärder från privata personer, näringslivet, kommuner, landsting och Länsstyrelsen. Alla behöver bidra utifrån sina förutsättningar.

Läs mer

Ett annat exempel på en regional strategi är strategin för turismutveckling i Jämtland Härjedalen som syftar till att främja en hållbar besöksnäring som i samband med åtgärds-programmet tydligare knyts samman med det regionala åtgärdsarbetet.

3. Ett nytt regionalt miljömålsprogram för Jämtland

→ Läs mer

Våra tidigare regionala miljömål finns att ta del av på länsstyrelsens hemsida http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/SiteCollectionDocuments/sv/miljo-och-klimat/miljomal/aktuellt/MILJOMAL_Z.pdf

→ Läs mer

Sammanfattning av den senaste miljömålsbedömningen för länet finns i på Länsstyrelsens hemsida, <http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2013/Miljomalsbedomningar-2012.pdf>

Ett regionalt miljömålsprogram och ett regionalt åtgärdsprogram

Det regionala miljömålsarbetet har två komponenter – ett regionalt miljömålsprogram och ett regionalt åtgärdsprogram. Detta dokument är den första komponenten - det regionala miljömålsprogrammet. Den gemensamma vägledningen till länsstyrelserna är rekommendationen att i de regionala miljömålsprogrammen anta de nationella preciseringarna på regionalnivå utan att förändra skrivningarna. Tillägg får dock göras undantagsvis för så kallade regionala särarter som inte anses omfattas av preciseringarna.

I det nya miljömålssystemet betonas vikten av den andra komponenten, det regionala åtgärdsprogrammet, för att kunna göra framsteg i miljömålsarbetet. Åtgärdsprogrammet är summan av de olika åtgärder som ett brett spektrum av aktörer i länet har åtagit sig att genomföra för att bidra till att miljö kvalitetsmålen nås i länet. Åtgärdsprogrammet är ett levande dokument, vilket betyder att nya åtgärder tillkommer löpande.

Fokus och prioriteringar

I propositionen (2012/10:155), Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete, skriver regeringen:

Av bland annat resursskäl är det angeläget att koncentrera åtgärder och insatser till områden som är särskilt angelägna från miljösynpunkt och där de ansvariga aktörerna ser en potential att utveckla sitt miljöarbete.

I det regionala miljömålsprogrammet har fem prioriterade mål identifierats där länets aktörer kan kraftsamla för att uppnå störst möjliga miljönytta genom riktade åtgärder. Prioriteringarna baseras på resultaten av tidigare bedömningar och indikatoruppföljningar för miljömålen i Jämtlands län. Se prioriteringskriterier i avsnitt 7, Hur har prioriterade mål valts ut. För att göra framsteg mot miljö kvalitetsmålen behöver alla länets aktörer bidra med konkreta, uppföljningsbara åtgärder på dessa områden. Miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* hanteras utförligt i Jämtlands *Energi- och klimatstrategi 2009-2020* och tillhörande åtgärdsprogram.

Målkonflikter

Det kan uppstå målkonflikter mellan olika miljö kvalitetsmål och mellan miljö kvalitetsmålen och andra mål för samhället. Konflikter kan också uppstå när flera aktörer vill använda samma resurser till olika, svårförenliga ändamål. Ett framgångsrikt miljö målsarbete kräver dialog och ömsesidiga kompromisser baserade på det bästa tillgängliga vetenskapliga underlaget och samhällsekonomisk analys. Det viktigaste är alla aktörerna utgår ifrån en samsyn kring en gemensam vision för länets framtid.

En åtgärd växer fram

De åtgärder som kommer att ingå i åtgärdsprogrammet ska ha en aktör som själv utformat och avgränsat åtgärden och åtagit sig att genomföra den. Åtgärdsprogrammet är ett levande dokument. Det kan innehålla små och stora åtaganden av varierande omfattning och inriktning. Förutom att vara samordnaren för arbete är Länsstyrelsen en av många aktörer som genomför konkreta åtgärder. Privata personer, näringslivet, kommuner och landsting är alla viktiga aktörer.

I Jämtlands län finns det många engagerade och kunniga människor inom organisationer och verksamheter som vill, kan och ska bidra med aktiva handlingar för att säkerställa att vi överlämna en bra miljö till framtida generationer. Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen kommer att ha löpande kontakt med ett brett spektrum av aktörer, anordna workshops och dialogtillfällen för att engagera ännu fler aktörer och bistå dem i deras åtgärdsarbete. Arbete med åtgärdsprogrammet kommer fortgå under hela strategiperioden.

Hur mycket kan vi påverka på regional nivå?

Vi kan påverka mycket i vår miljö genom aktiva handlingar på regional och lokal nivå, men inte allt. I de fall det saknas rådighet att genomföra tillräckliga åtgärder på regional nivå kan en viktig åtgärd vara att påpeka detta för beslutsfattare i de årliga regionala miljömålsbedömningarna. Även om vi inte kan uppnå ett miljö kvalitetsmål fullt ut enbart med regionala och lokala åtgärder, kan det vara viktigt att ändå ta några första steg och åtgärda det som vi kan. På så sätt skapar vi goda exempel och väcker uppmärksamhet kring de utmaningar som finns.

→ Läs mer

Naturvårdsverket följer, i samverkan med andra aktörer, upp och utvärderar hur miljön mår och hur arbetet för att nå de svenska miljömålen går.

4. Miljömålsuppföljning

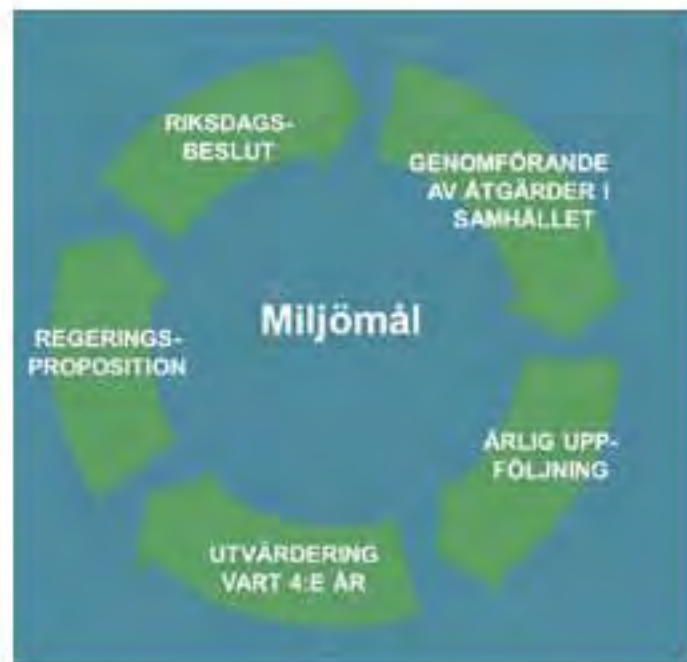
Miljökvalitetsmålen följs upp med en rapport varje år och en fördjupad utvärdering en gång per mandatperiod till regeringen. Respektive myndighet ansvarar för uppföljningen av sina miljökvalitetsmål. Naturvårdsverket lämnar den samlade redovisningen till regeringen.

I den fördjupade utvärderingen av miljömålssystemet som Naturvårdsverket gjorde 2012 lyftes tre områden fram som avgörande för framsteg i miljömålsarbetet:

1. Säkerställa att redan fattade beslut genomförs.
2. Utveckla strategier för en hållbar konsumtion.
3. Kommunera och informera mer om möjligheterna med miljöarbete.

För att följa utvecklingen av miljötillståndet i förhållande till de olika målen, genomförs löpande uppföljningar av så kallade miljömålsindikatorer. Indikatorn är ett hjälpmedel som förmedlar information om miljöutvecklingen och ger hjälp i uppföljning och utvärdering. Indikatorerna presenteras på www.miljomal.se

Uppföljningen av länets åtgärdsprogram kommer att bidra till att ge en tydligare bild av utvecklingen av det regionala miljömålsarbetet. I samband med den årliga rapporten om miljömålsbedömningen kommer aktörerna att få avrapportera till Länsstyrelsen, respektive Skogsstyrelsen hur åtgärdsarbetet har gått under året.

Miljömålssystemets kretslopp

5. Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Generationsmåletns innebörd

Generationsmålet innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska vara uppfyllda inom en generation och att miljöpolitiken ska inriktas mot att:

- » Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- » Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- » Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- » Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- » En god hushållning sker med naturresurserna.
- » Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- » Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

6. Miljökvalitetsmålen

6.1 Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Preciseringar av miljökvalitetsmålet

- » Den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst 2 grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål
- » Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på nivån högst 400 miljondelar koldioxidekvivalenter (ppmv koldioxidekvivalenter).

Etappmål om utsläpp av växthusgaser till 2020

Etappmålet innebär att utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av Europeiska unionens system för handel med utsläppsrätter. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå. Minskningen sker genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som mekanismen för ren utveckling (CDM).

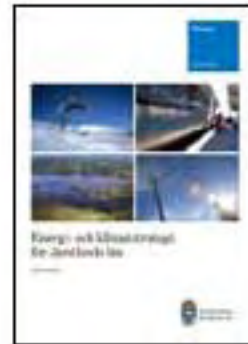
Etappmål om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

Etappmålet innebär att insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: A – Kraftsamling mycket angelägen Utmaningar för länet:

- Minska utsläpp från person- och godstransporter
- Öka produktion av förnyelsebar energi, inklusive drivmedel
- Identifiera och påbörja den samhällsomställning och näringslivsanpassning som är strategiskt riktig för att minska länets sårbarheter inför klimatförändringarna

Motivering: Klimatförändringarna är en av vår tids ödesfrågor. Länets invånare och näringar både påverkar och påverkas av klimatförändringarna. Länet har möjlighet att bidra till begränsad klimatpåverkan både genom minskade egna utsläpp och genom att exportera förnyelsebar energi, som i sin tur kan ersätta fossil energi. Dessa utmaningar hanteras i länets Energi- och klimatstrategi 2009-2020. Klimatförändringarna påverkar måluppfyllelsen för flera andra miljömål. Sårbarheterna inför till exempel skadedjursangrepp och extrema skyfall kan leda till både miljöförstöring och naturresursförstöring. Det behövs kraftfulla åtgärder för att minska länets klimatpåverkan och sårbarhet.

→ Läs mer

Länets energi- och klimatstrategi är ett exempel på en handlingsplan och strategi som ligger till grund för det pågående regionala miljömålsarbetet.
<http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2009/Rapport-Energi-och-klimatstrategi-2009.pdf>

→ Läs mer

Mer information om klimatförändringarna i Sverige finns att läsa i Klimat och sårbarhetsutredningen (SOU2007:60) www.regeringen.se, samt på SMHI:s hemsida www.smhi.se

6.2 Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Frisk luft* preciseras så att med målet avses att halterna av luftföroreningar inte överskrider lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till känsliga grupper och innebär att

- » halten av bensen inte överstiger 1 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde,
- » halten av bens(a)pyren inte överstiger 0,0001 mikrogram per kubikmeter luft (0,1 nanogram per kubikmeter luft) beräknat som ett årsmedelvärde,
- » halten av butadien inte överstiger 0,2 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde,
- » halten av formaldehyd inte överstiger 10 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett timmedelvärde,
- » halten av partiklar (PM2.5) inte överstiger 10 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 25 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett dygnsmedelvärde,
- » halten av partiklar (PM10) inte överstiger 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 30 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett dygnsmedelvärde,
- » halten av marknära ozon inte överstiger 70 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett åttatimmarsmedelvärde eller 80 mikrogram per kubikmeter luft räknat som ett timmedelvärde,
- » ozonindex inte överstiger 10 000 mikrogram per kubikmeter luft under en timme beräknat som ett AOT40-värde under perioden april–september,
- » halten av kvävedioxid inte överstiger 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 60 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett timmedelvärde (98-percentil), och
- » korrosion på kalksten understiger 6,5 mikrometer per år.

Etappmål om luftföroreningar från småskalig vedeldning

Etappmålet innebär att nya pannor för småskalig vedeldning ska ha låga utsläpp av luftföroreningar och hög verkningsgrad. Boverket har i uppdrag att förbereda nya byggregler under 2012.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: C - Pågående processer får inte stanna av

Utmaningar för länet:

- Minska luftföroreningar orsakade av småskalig vedeldning i tätort
- Minska människors utsatthet för luftföroreningar i trafiken, inte minst från terrängfordon

Motivering: Luftkvaliteten i Jämtlands län är relativt hög med svenska mått mätt, även om fler mätningar behövs för att med säkerhet kunna bekräfta att målet nås i länet. Vedeldning är en utmaning, inte minst vid långvariga inversioner och kan påverka barn och personer med luftvägsbesvär.

6.3 Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* preciseras så att med målet avses att

- » nedfallet av luftburna svavel- och kväveföreningar från svenska och internationella källor inte medför att den kritiska belastningen för försurning av mark och vatten överskrids i någon del av Sverige,
- » markanvändningens bidrag till försurning av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet,
- » sjöar och vattendrag uppnår oberoende av kalkning minst god status med avseende på försurning enligt förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön, och
- » försurningen av marken inte påskyndar korrosion av tekniska material och arkeologiska föremål i mark och inte skadar den biologiska mångfalden i land- och vattenekosystem.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs Utmaningar för länet:

- Återställa försurningsskadade sjöar och vattendrag
- Förbättra situationen för biologisk mångfald i försurningskänsliga fjällområden
- Säkerställa hotade arter och livsmiljöer i försurningskänsliga fjällområden

Motivering: Eftersom nedfallet av de försurande föroreningarna svavel och kväve deponeras i länet, främst via nederbörd som transporteras långväga, kan målet enbart uppnås genom kraftfulla internationella insatser. Kalkningsverksamheten är det viktigaste verktyget i länet för att motverka effekterna av försurning. Att återställa försurningsskadade vattenmiljöer är en förutsättning för att kunna förbättra den biologiska mångfalden och således en central del i arbetet med miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Storslagen fjällmiljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

6.4 Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* preciseras så att med målet avses att

- » den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden,
- » användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört,
- » spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga,
- » förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön,
- » kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning, och
- » information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

Etappmål om information om farliga ämnen i varor

Etappmålet innebär att:

- » regelverk eller överenskommelser inom Europeiska unionen eller internationellt ska tillämpas så att information om miljö- och hälsofarliga ämnen i varor är tillgänglig för alla berörda senast 2020;
- » reglerna ska införas stegvis för olika varugrupper och i informationen ska särskilt barns hälsa beaktas;
- » information om hälso- och miljöfarliga ämnen som ingår i material och varor görs tillgängliga under varans hela livscykel genom harmoniserade system som omfattar prioriterade varugrupper.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs

Utmaningar för länet:

- Minska antalet förorenade områden i länet
- Öka kunskap och information om utsläpp av miljögifter, inte minst från konsumtionsvaror
- Identifiera och åtgärda utsläppskällor av miljögifter, i synnerhet till sjöar och vattendrag

Motivering: Arbetet med förorenade områden har pågått i många år men undersöknings- och åtgärdstakten behöver öka. I länet släpper varken industri eller jordbruk ut stora mängder miljögifter, men det finns miljö- och hälsofarliga ämnen som transporteras långväga och deponeras i länet. Utsläpp i länet av ämnen med farliga egenskaper tros främst härstamma från privat konsumtion av kemiska produkter och varor samt av läkemedel. Kunskapen om hur dessa produkter och varor ska hanteras och deponeras behöver öka. I dagsläget har vi väldigt lite kunskap om vilka miljögifter som förekommer i länet, i vilka matriser, i vilka områden och i vilka halter.

6.5 Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Skyddande ozonskikt* preciseras så att med målet avses att

- » vändpunkten för uttunnningen av ozonskiktet har nåtts och början på återväxten observeras och
- » halterna av klor, brom och andra ozonnedbrytande ämnen i de övre luftlagren understiger den nivå där ozonskiktet påverkas negativt.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: C - Pågående processer får inte stanna av

Utmaningar för länet:

- Minska utsatthet för UV-strålning

Motivering: Den negativa påverkan på ozonskiktet, orsakade av ozonnedbrytande ämnen, har minskat till följd av internationella avtal och de åtgärder som genomförts i Sverige och andra länder. Ozonskiktet kommer troligen att börja återhämta sig omkring år 2020 och en fullständig återhämtning beräknas inträffa omkring år 2050. Därför är det viktigt att fortsätta skydda sig mot UV-strålning som kan orsaka hudcancer.

6.6 Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Säker strålmiljö* preciseras så att med målet avses att

- » individens exponering för skadlig strålning i arbetslivet och i övriga miljöer begränsas så långt det är rimligt möjligt,
- » utsläppen av radioaktiva ämnen i miljön begränsas så att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas,
- » antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolett strålning är lägre än år 2000, och
- » exponeringen för elektromagnetiska fält i arbetslivet och i övriga miljöer är så låg att människors hälsa och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt.

Regionalt tillägg

Ingen uranbrytning

Ingen uranbrytning ska förekomma i Jämtlands län.

Motivering: Jämtlands län har i flera områden en berggrund bestående av bland annat alunskiffer som är rikt på uran och andra tungmetaller. Under de senaste åren har ett antal tillstånd för prospektering av uran i Jämtlands län lämnats av Bergsstaten.

Remissutkast

Skulle brytvärda fyndigheter hittas kan det på sikt resultera i ansökningar om koncession för brytning av alunskiffer för att framställa uran. Brytning av alunskiffer medför alltid att stora mängder lågaktivt gruvavfall bildas. Avfall som måste slutförvaras under oöverskådlig framtid. Den vanligaste processen för att utvinna uran ur malmen innebär också att stora mängder koncentrerad svavelsyra används, och kontaminerade vätskor alstras.

Brytning av alunskiffer riskerar därmed att hota miljön både direkt, i form av ökade strålningshalter och utsläpp till luft och vatten, och indirekt, genom att den positiva bilden av länet och produkter från länet kan förändras. Något som i förlängningen kan leda till problem för skogsnäringen, jordbruket, rennäringen och turismen.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: C - Pågående processer får inte stanna av

Utmaningar för länet:

- Säkerställa att risker att utsättas för strålning inte ökar i länet - därav det regionala tillägget, *Ingen uranbrytning*

Motivering: Om uranbrytning skulle påbörjas i länet blir det mycket angeläget att arbeta mer aktivt med detta miljömål. I övrigt bör det noteras att det saknas fastställda gränsvärden för exponering av ickejoniserande strålning i form av elektromagnetiska fält. Mer forskningsunderlag behövs för att kunna bedöma riskerna från sådana fält.

6.7 Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

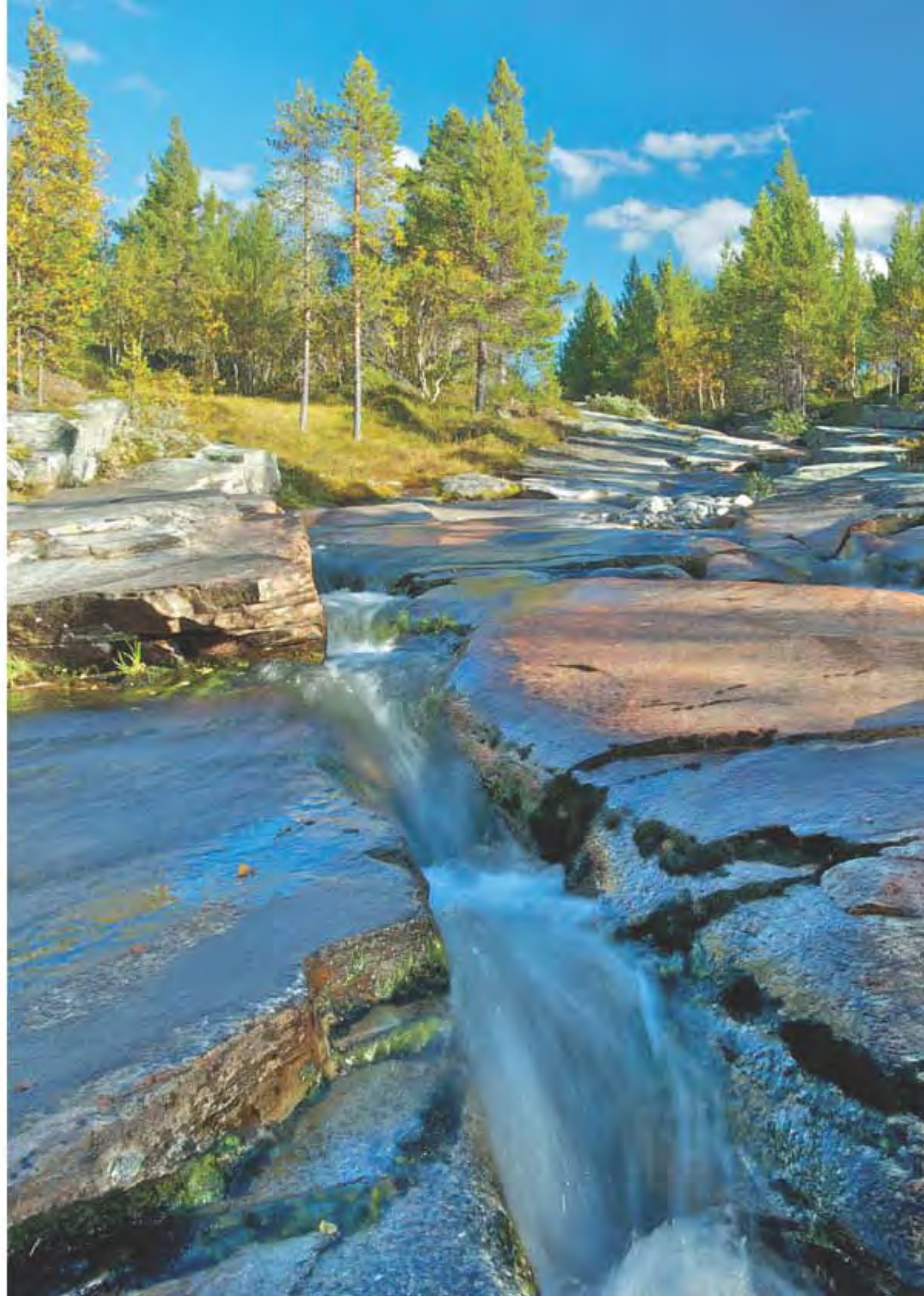
Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Ingen övergödning* preciseras så att med målet avses att

- » den svenska och den sammanlagda tillförseln av kväveföreningar och fosforföreningar till Sveriges omgivande hav underskrider den maximala belastning som fastställs inom ramen för internationella överenskommelser,
- » atmosfäriskt nedfall och brukande av mark inte leder till att ekosystemen uppvisar några väsentliga långsiktiga skadliga effekter av övergödande ämnen i någon del av Sverige,
- » sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, och
- » havet har minst god miljöstatus med avseende på övergödning enligt havsmiljöförordningen (2010:134).

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: C - Pågående processer får inte stanna av

Motivering: Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning är nära att nås i Jämtlands län till år 2020 och kartläggning, övervakning och åtgärder sker inom ramen för genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten. Det gäller att säkerställa att verksamheter som kan bidra till övergödning, till exempel vattenbruk, sker på ett ekologiskt hållbart sätt.

6.8 Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag* preciseras så att med målet avses att

- » sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön,
- » oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag har naturliga vattenflöden och vattennivåer bibehållna,
- » ytvattentäkter som används för dricksvattenproduktion har god kvalitet,
- » sjöar och vattendrags viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna,
- » sjöar och vattendrag har strukturer och vattenflöden som ger möjlighet till livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur,
- » naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till sjöar och vattendrag har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer,
- » hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla sjöar och vattendrag,
- » främmande arter och genotyper inte hotar den biologiska mångfalden,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Regionalt tillägg

Ingen utbyggnad av vattenkraften

Ingen ytterligare utbyggnad av vattenkraft tillåts i oreglerade sjöar, vattendrag samt outbyggda och/eller oreglerade vattendragssträckor.

Motivering: En stor andel av länets större sjöar och vattendrag har påverkats av vattenkraftsutbyggnad. De återstående oreglerade vattendragen och vattendragavsnitten är fåtaliga och hyser stora naturvärden, vilket innebär att ytterligare utbyggnad inte är aktuell där. Samtidigt har majoriteten av de mindre vattendragen påverkats starkt negativt av skogsbruk, försurning och annat. Utbyggnad av minikraftverk i återstående, fungerande vattendrag skulle därmed riskera att negativt påverka flora och fauna. Genom att undvika ytterligare vattenkraftutbyggnad kan i stället biologisk mångfald bevaras och underlaget för livskvalitet, turism och sysselsättning kan öka.

Definitioner: Med vattenkraft avses såväl vattenkraft (inklusive småskaliga vattenkraftverk och så kallade minikraftverk) som regleringar och vattenöverledningar för vattenkraftsändamål.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: A – Kraftsamling mycket angelägen Utmaningar för länet:

- Minska vattenkraftens negativa påverkan på akvatiska ekosystem
- Minska negativ påverkan på sjöar och vattendrag från pågående skogsbruk och tidigare flottningsverksamhet
- Skydda, och öka kunskap om, särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer och ekosystem
- Planera för en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning
- Identifiera och åtgärda utsläppskällor av miljögifter, se miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*
- Utveckla vattenanknutna näringar, till exempel vattenbruk, på ett ekologiskt hållbart sätt

Motivering: Arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten, som i Sverige benämns vattenförvaltningen, är i stort sett vägledande för arbetet att nå detta miljökvalitetsmål. Åtgärdsplaner för länets 21 olika vattensystem arbetas fram av Länsstyrelsen och många aktörer kommer att behöva kraftsamla för att förbättra tillståndet och säkerställa den biologiska mångfalden i länets sjöar och vattendrag.

6.9 Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* preciseras så att med målet avses att

- » grundvattnet är med få undantag av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning,
- » grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kemisk status,
- » utströmmande grundvatten har sådan kvalitet att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i källor, sjöar, våtmarker, vattendrag och hav,
- » grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kvantitativ status,
- » grundvattennivåerna är sådana att negativa konsekvenser för vattenförsörjning, markstabilitet eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem inte uppkommer, och
- » naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning, energilagring, natur- och kulturlandskapet är fortsatt bevarade.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs

Utmaningar för länet:

- Planera för en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning
- Öka skyddet av dricksvattentäkterna

Motivering: Jämtlands län är förhållandevis rikt på lämpliga områden för uttag av grundvatten av god kvalitet. Det krävs dock att dessa områden ges ett bra skydd och beaktas i samhällsplaneringen för att säkerställa tillräcklig kvantitet och kvalitet av dricksvatten i framtiden. Lokalt finns det för höga halter av radon och uran i enskilda brunnar, vilket innebär en betydande hälsorisk.

6.10 Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Myllrande våtmarker* preciseras så att med målet avses att

- » våtmarker av alla typer finns representerade i hela landet inom sina naturliga utbredningsområden,
- » våtmarkernas viktiga ekosystemtjänster som biologisk produktion, kollagring, vattenhushållning, vattenrening och utjämning av vattenflöden är vidmakthållna,
- » våtmarker är återskapade, i synnerhet där aktiviteter som exempelvis dränering och torvtäkter har medfört förlust och fragmentering av våtmarker och arter knutna till våtmarker har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sitt naturliga utbredningsområde,
- » naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till våtmarkerna har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer,
- » hotade våtmarksarter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts,
- » främmande arter och genotyper inte hotar den biologiska mångfalden,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs

Utmaningar för länet:

- Begränsa negativa effekter på hydrologiska system från terrängkörning och vägbyggnation
- Öka miljöhänsyn i skogsbruk
- Skydda särskilt värdefulla miljöer och ekosystem, inte minst rikkärr
- Fortsätta restaurera påverkade våtmarker för att förbättra hydrologin, våtmarkernas struktur och förutsättningarna för de arter som finns där

Motivering: Det största hotet mot våtmarkers hydrologi och biologisk mångfald bedöms i dag vara skogsbruket inriktat på myrholmar, sumpskogar och våtmarksangränsande skogar. Ett annat betydande hot är byggnation av skogsbilvägar och vägar till vindkraftverksparker, beroende på sträckningen.

Remissutkast

Remissutkast

6.11 Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Levande skogar* preciseras så att med målet avses att

- » skogsmarkens fysikaliska, kemiska, hydrologiska och biologiska egenskaper och processer är bibehållna,
- » skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna,
- » skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,
- » naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer,
- » hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar,
- » främmande arter och genotyper inte hotar skogens biologiska mångfald,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: A – Kraftsamling mycket angelägen Utmaningar för länet:

- Bromsa förlusten av biologisk mångfald
- Skonsammare och bättre anpassade brukningsmetoder
- Skydda särskilt värdefulla skogsmiljöer - speciellt de unika och skyddsvärda kalkbarrskogar som Jämtland har ett internationellt ansvar för
- Skapa en utveckling mot grön infrastruktur med andra aktörer och höja kunskapsnivån och naturvårdsnyttan på landskapsnivå

Motivering: Länets skogar utnyttjas hårt och arealen skog med höga naturvärden minskar snabbt. Fortsatt utveckling av miljöhänsyn i skogsbruket är därför nödvändigt samtidigt som ytterligare bevarandeinsatser kommer att krävas. Tillståndet i länets skogar varierar och det krävs fortsatt utveckling av miljöhänsynen i skogsbruket samtidigt som ytterligare bevarandeinsatser kommer att krävas. Utförda inventeringar visar att en tredjedel av förekommande hänsynskrävande biotoper skadats i samband med föryngringsavverkning och trenden är negativt för en stor del av de hotade arterna. Skogsbruket har dock visat ett ökande intresse för att förbättra miljöhänsynen och genomför nu konkreta åtgärder, en positiv trend som har förstärkts i dialogen kring revideringen av det regionala miljömålsprogrammet. För att målet ska kunna nås behöver nya verktyg utvecklas som uppmuntrar skogsägarna till att återskapa viktiga miljöer för växter och djur i skogen.

6.12 Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* preciseras så att med målet avses att

- » åkermarkens fysikaliska, kemiska, hydrologiska och biologiska egenskaper och processer är bibehållna,
- » jordbruksmarken har så låg halt av föroreningar att ekosystemens funktioner, den biologiska mångfalden och människors hälsa inte hotas,
- » odlingslandskapets viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna,
- » odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slätterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur och erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter,
- » naturtyper och arter knutna till odlingslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer,
- » husdjurens lantraser och de odlade växternas genetiska resurser är hållbart bevarade,
- » hotade arter och naturmiljöer har återhämtat sig,
- » främmande arter och genotyper inte hotar den biologiska mångfalden,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- » kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: A - Kraftsamling mycket angelägen Utmaningar för länet:

- Bibehålla och öka antalet hektar produktiv jordbruksmark
- Bibehålla och öka antalet betande djur
- Skydda och utveckla fåbodar och fjällnära gårdar

Motivering: Det aktiva jordbruket i länet minskar stadigt på grund av för låg lönsamhet. För en långsiktig hållbar utveckling mot ett rikare odlingslandskap krävs att konsumenter är medvetna om vilka produkter som är lokalt producerade och att de väljer dessa. Ökat intresse i mathantverk och ekologisk odling samt djurhållning är positiva trender i länet. I Jämtlands län finns levande fåbodar och fjällnära gårdar som behöver skyddas och utvecklas.

6.13 Storslagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Precisering av miljö kvalitetsmålet

Miljö kvalitetsmålet *Storslagen fjällmiljö* preciseras så att med målet avses att

- » fjällens värden för rennäringen är bevarade och fjällens karaktär av betespräglad storslaget landskap med vidsträckta sammanhängande områden är bibehållen,
- » fjällmiljöernas viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna,
- » naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till fjälllandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer,
- » hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla fjällmiljöer,
- » främmande arter och genotyper inte hotar den biologiska mångfalden,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: A – Kraftsamling mycket angelägen Utmaningar för länet:

- Minska förekomsten och omfattningen av markskador orsakade av terrängkörning
- Minska störningar och skador från större exploateringar, ökad turism och bygande samt skydda särskilt värdefulla områden från ingrepp
- Värna om fjällens forn- och kulturlämningar, samiska kulturmiljöer, fäbodan och fjällnära gårdar
- Skydda värdefulla miljöer och ekosystem och följa tillståndet genom miljöövervakning

Motivering: Fjällen är betydelsefulla för bilden av Jämtland och de är viktiga för flera av länets näringar, inte minst turism och friluftsliv, rennäring, produktion av förnybar energi, jakt och fiske. Samtidigt är ingen annan miljö i landet så reglerad som fjällen. Ledsystemet i fjällen spelar en viktig roll för turistnäringen i länet samtidigt som det bidrar till att minimera risken för skador på känsliga miljöer under barmarkstiden och kanalisera motordriven turism vintertid. En ny nationalpark (Vålådalen–Sylarna–Helags) skulle bidra till att ytterligare skydda fjällområdet i länet. Det är även viktigt att bättre förstå klimatförändringarnas potentiella effekter på fjällmiljön och planera för dessa.

6.14 God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö* preciseras så att med målet avses att

- » en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,
- » städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
- » infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs- och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet,
- » kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,
- » det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- » det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- » den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur,
- » människor inte utsätts för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker,
- » användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används, och
- » avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Etappmål om ökad resurshushållning i byggsektorn

Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast 2020.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs Utmaningar för länet:

- Förbättra arbetet med översikts- och detaljplaner med inriktning på hållbarhetsfrågorna, även på turistorter och i fritidsområden (inklusive infrastruktur och avfall)
- Effektivisera resursanvändning och minska energianvändning
- Bevara och utveckla kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Motivering: Den bebyggda miljön ändras kontinuerligt, fastigheter byggs, renoveras och rivs. Det finns verktyg såsom översikts- och detaljplanering och regelverk inom Plan- och bygglagen för att påverka utvecklingen i den bebyggda miljön i en mer hållbar riktning. Det krävs dock att verktygen och arbetssättet utvecklas kontinuerligt. Jämtland är ett stort och glesbefolkat län med en stor turistindustri, vilka är viktiga aspekter att beakta i arbetet med att förbättra den bebyggda miljön.

6.15 Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Precisering av miljökvalitetsmålet

Miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* preciseras så att med målet avses att

- » bevarandestatusen för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter är gynnsam och för hotade arter har statusen förbättrats samt att tillräcklig genetisk variation är bibehållen inom och mellan populationer,
- » den av klimatscenarier utpekade förhöjda risken för utdöende har minskat för de arter och naturtyper som löper störst risk att påverkas negativt av klimatförändringar,
- » ekosystemen har förmåga att klara av störningar samt anpassa sig till förändringar, som ett ändrat klimat, så att de kan fortsätta leverera ekosystemtjänster och bidra till att motverka klimatförändringen och dess effekter,
- » det finns en fungerande grön infrastruktur, som upprätthålls genom en kombination av skydd, återställande och hållbart nyttjande inom sektorer, så att fragmentering av populationer och livsmiljöer inte sker och den biologiska mångfalden i landskapet bevaras,
- » genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade,
- » främmande arter och genotyper inte hotar den biologiska mångfalden,
- » det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena, och
- » tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan.

Remissutkast

Etappmål om hotade arter och naturtyper

Etappmålet innebär att åtgärdsprogram för att uppnå gynnsam bevarandestatus för sådana hotade arter och naturtyper som inte kan säkerställas genom pågående åtgärder för hållbar mark- och vattenanvändning och befintligt områdesskydd ska vara genomförda eller under genomförande senast 2015.

Etappmål om invasiva främmande arter

Etappmålet innebär att invasiva främmande arters effekter i Sverige vad avser biologisk mångfald samt socioekonomiska effekter på bland annat hälsa ska vara bedömda och prioriterade insatser för bekämpning ska ha inletts senast 2015.

Etappmål om betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster

Etappmålet innebär att senast 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att kartlägga ekosystemtjänster och ta fram vägledning.

Prioriteringsnivå i åtgärdsprogrammet: B - Ytterligare åtgärder behövs Utmaningar för länet:

- Arbeta med utmaningar för länet främst inom: *Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Bara naturlig försurning, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap* och *Storslagen fjällmiljö*
- Behålla eller utöka hotade arters utbredning och populationsstorlek

Motivering: För att uppnå miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* behövs åtgärder för att uppnå flera andra miljö kvalitetsmål, inte minst *Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Bara naturlig försurning, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap* och *Storslagen fjällmiljö*. Därutöver krävs det särskilt riktade åtgärder för utpekade hotade arter, inte minst genom Åtgärdsprogrammen för hotade arter.

7. Hur har prioriterade mål valts ut?

Miljömål	Når vi målet?	Läget/ tillstånd (X 2)	Profil-fråga	Möjligt att påverka regionalt?	Regleras av andra processer	Summa
1. Begränsad klimatpåverkan	Nej	6	2	1	2	11
2. Frisk luft	Nära	2	2	3	1	8
3. Bara naturlig försurning	Nej	4	2	2	2	10
4. Giftfri miljö	Nej	4	2	2	1	9
5. Skyddande ozonskikt	Ja	2	1	1	1	5
6. Säker strålmiljö (förutsätter ingen uranbrytning)	Kan ej bedömas	2	1	1	2	6
7. Ingen övergödning	Nära	2	1	3	2	8
8. Levande sjöar och vattendrag	Nej	4	3	3	1	11
9. Grundvatten av god kvalitet	Nära	2	2	3	1	8
10. Myllrande våtmarker	Nej	2	1	3	3	9
11. Levande skogar	Nej	6	2	3	2	13
12. Ett rikt odlingslandskap	Nej	6	3	1	2	13
13. Storslagen fjällmiljö	Nära	4	3	3	2	12
14. God bebyggd miljö	Nej	2	2	3	2	9
15. Ett rikt växt- och djurliv	Nej	4	2	2	2	10

Grönt - A Kraftsamling mycket angelägen

Rött - B Ytterligare åtgärder behövs

Grått - C Pågående processer får inte stanna av

Bedömningskriterier:

Läget eller tillstånd i miljön

3. Stort eller allvarligt problem för länet, påverkar människors hälsa negativt
2. Betydande miljöproblem i länet
1. Läget är mindre allvarligt i länet

Profilfråga för länet

3. Flagskepp för Jämtland, mycket högt kulturmiljövärde
2. Viktigt för bilden av Jämtland
1. Av ringa betydelse för bilden av Jämtland

Regionala och lokala åtgärders betydelse för måluppfyllelse

3. Målet kan nås enbart med regionala och lokala åtgärder
2. Regionala och lokala åtgärder är av stor betydelse för måluppfyllelse
1. Regionala och lokal åtgärder är av ringa betydelse för måluppfyllelse

Regleras av andra processer

3. Inget regelverk finns
2. Målet hanteras delvis av annat regelverk, lagstiftning eller direktiv
1. Arbete som pågår för att uppfylla annat regelverk kan bedrivas på ett sätt som är som gott som tillräckligt för att nå målet

8. Utmaningar för länet - tabell

Miljökvalitetsmål	Utmaningar för länet
A - Kraftsamling mycket angelägen	
1. Begränsad klimatpåverkan	Minska utsläpp från person- och gods-transporter Öka produktionen av förnyelsebar energi, inklusive drivmedel Identifiera och påbörja den samhällsomställning och näringslivsanpassning som är strategiskt riktig för att minska länets sårbarheter för klimatförändringarna
8. Levande sjöar och vattendrag	Minska vattenkraftens negativa påverkan på akvatiska ekosystem Minska negativ påverkan på sjöar och vattendrag från pågående skogsbruk och tidigare flottningsverksamhet Skydda, och öka kunskap om, särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer och ekosystem Planera för en långsiktig och säker dricks-vattenförsörjning Identifiera och åtgärda utsläppskällor av mil-jögifter, se miljökvalitetsmålet <i>Giftfri miljö</i> Utveckla vattenanknutna näringar, till exempel vattenbruk, på ett ekologiskt hållbart sätt
11. Levande skogar	Bromsa förlusten av biologisk mångfald Skonsammare och bättre anpassade brukningsmetoder Skydda särskilt värdefulla skogsmiljöer - speciellt skyddsvärda kalkbarrskogar som Jämtland har ett internationellt ansvar för Skapa en utveckling mot grön infrastruktur med andra aktörer och höja kunskapsnivån och naturvårdsnyttan på landskapsnivå
12. Ett rikt odlingslandskap	Bibehålla och öka antalet hektar produktiva jordbruksmark Bibehålla och öka antalet betande djur Skydda och utveckla fåbodar och fjällnära gårdar
13. Storslagen fjällmiljö	Minska förekomsten och omfattningen av markskador orsakade av terrängkörning Minska störningar och skador från större exploateringar, ökad turism och byggande samt skydda särskilt värdefulla områden från ingrepp Värna om fjällens forn- och kulturlämningar, samiska kulturmiljöer, fåbodar och fjällnära gårdar Skydda värdefulla miljöer och ekosystem och följa tillståndet genom miljöövervakning

B - Ytterligare åtgärder behövs	
3. Bara naturlig försurning	Återställa försurningsskaddade sjöar och vattendrag Förbättra situationen för biologisk mångfald i försurningskänsliga fjällområden Säkerställa hotade arter och livsmiljöer i försurningskänsliga fjällområden
4. Giftfri miljö	Minska antalet förorenade områden - högt prioriterat arbete inom länsstyrelsen Öka kunskap om utsläpp av miljögifter, inte minst från konsumtionsvaror Identifiera och åtgärda utsläppskällor av mil-jögifter, i synnerhet till sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet	Planer för en långsiktig och säker dricks-vattenförsörjning Öka skyddet av dricksvattentäkterna
10. Myllrande våtmarker	Begränsa negativa effekter på hydrologiska system från terrängkörning och vägbyggnation Öka miljöhänsyn i skogsbruk Skydda särskilt värdefulla miljöer och ekosys-tem, inte minst rikkärr Fortsätta restaurera påverkade våtmarker för att förbättra hydrologin och förutsättningar för våtmarkers strukturer och arter
14. God bebyggd miljö	Förbättra arbetet med översikts- och detalj-planer med inriktning på hållbarhetsfrågorna, även på turistorter och i fritidsområden (inklusive infrastruktur och avfall) Effektivisera resursanvändning och minska energianvändning Bevara och utveckla kulturhistoriskt värde-fulle miljöer
15. Ett rikt växt- och djurliv	Arbeta med utmaningar för länet främst inom: <i>Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Bara naturlig försurning, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap och Stor-slagen fjällmiljö</i> Behålla eller utöka hotade arters utbredning och populationsstorlek
C - Pågående processer får inte stanna av	
2. Friskt luft	Minska luftföroreningar orsakade av småskalig vedeldning i tätort Minska människors utsatthet för luftföre-ningar i trafiken, inte minst från terrängfordon
5. Skyddande ozonskikt	Minska utsatthet för UV-strålning
6. Säker strålmiljö (<i>Höjs till Prio A om uran-brytning blir aktuell i länet</i>)	Säkerställa att risken för att utsättas för strål-ning inte ökar i länet - dävvav det regionala tillägget, <i>Ingen uranbrytning</i>
7. Ingen övergödning	-

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Hyggesfritt skogsbruk i Spikbodarna
Huvudaktör	Östersunds kommun
Medaktör	Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen
Syfte	Att prova och utvärdera hyggesfria skogsbruksmetoder.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Försöket genomförs på ett delområde av ca 70 ha i stadsnära skogar med höga natur-, kulturmiljö- och friluftsvärden. Det ekonomiska utfallet i hyggesfritt skogsbruk kontra traditionellt skogsbruk kommer sedan att utvärderas.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärd	Rätt Metod – slutavverkning
Huvudaktör	Stora Enso Skog AB
Medaktör	—
Syfte	Att minimera körskador när grenar och toppar tas ut från hygget.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Maskinförare och planerare utbildas och en struktur för förbättrat drivningsarbete utarbetas.
Tidsplan	2011-2013

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Skötselskolan – animering
Huvudaktör	Stora Enso Skog AB
Medaktör	–
Syfte	Att öka kompetens och miljöhänsyn bland maskinförare.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Genom en webbaserad utbildning genomgår de anställda hos Stora Enso kurser inom <i>Skötselskolan</i> som bland annat omfattar miljöhänsyn vid slutavverkning och gallring.
Tidsplan	2012-2013

Åtgärd	Dialogprojektet
Huvudaktör	Skogsägarna Norrskog
Medaktör	Skogsstyrelsen
Syfte	Att öka kunskap om hänsyn till kultur- och fornlämningar i skogen.
Miljömål	Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Möten och utbildningar, samt lärande exkursioner anordnas och en ny uppföljningsmetod utvecklas.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Åtgärder och skötsel i skogsbestånd klassade för naturvårdande skötsel, så kallade NS-skogar
Huvudaktör	Egendomsförvaltningen i Härnösands stift
Medaktör	SCA Skog AB, Skogsstyrelsen, Sveaskog, Östersunds kommun
Syfte	Att öka naturvårdande skötsel i skogsbruket för att bevara den biologiska mångfalden.
Miljömål	Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Utbildningar och exkursioner anordnas för att visa på goda exempel för entreprenörer. Utbildnings- och informationsmaterial sammanställs.
Tidsplan	2013-2015

Åtgärd	Program för stadsnära skogar
Huvudaktör	Östersunds kommun
Medaktör	Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Skogsstyrelsen, ornitologerna, skolor, sport- och friluftsorganisationer med flera.
Syfte	Att långsiktigt säkra natur- och kulturvärden samt sociala värden i kombination med ett möjligt skogsuttag för det stadsnära skogsbeståndet.
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv, God bebyggd miljö
Åtgärdsbeskrivning	Programmet för förvaltningen av de stadsnära skogarna vidareutvecklas och kompletteras med ny kunskap. Programmet är styrande för den framtida skogsskötseln.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Skogligt forum – Levande skogar
Huvudaktör	Skogsstyrelsen
Medaktör	Länsstyrelsen
Syfte	Att effektivisera, samordna och sprida information om konkreta åtgärder som främjar miljömålen inom skogsbruket.
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen skapar en arena där skogsnäringen, myndigheter och andra intresseorganisationer träffas två gånger per år för att delge varandra kunskap och erfarenheter, samt skapa nya åtgärder inom Levande skogar och andra relevanta miljömål.
Tidsplan	2012-2015

Åtgärd	Vägverktyg
Huvudaktör	Fria Skog AB
Medaktör	pcSKOG, Skogforsk, Skogsstyrelsen
Syfte	Att begränsa arealen som påverkas av körskador.
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker
Åtgärdsbeskrivning	Ett enkelt verktyg tas fram för avverkningsledare och virkesköpare som snabbt ska kunna bedöma om en byggnation av en skogsbilväg är ett miljömässigt bättre alternativ än körning med skotare.
Tidsplan	2013-2018

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Skogsbrukets körskadepolicy
Huvudaktör	Norrskog
Medaktör	Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och övriga skogbruk
Syfte	Att minska förekomsten och omfattning av körskador.
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande vårmarker, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Utbildning de bästa arbetsmetoderna anordnas för maskinentreprenörer, rådgivare och skogsägare.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärd	Minskade körskador
Huvudaktör	SCA Skog AB
Medaktör	Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, SkogForsk
Syfte	Att minska förekomsten och omfattningen av körskador.
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker
Åtgärdsbeskrivning	Genom en utbildning i fält för planerare, maskinförare och produktionsledare visas de möjligheter som finns för att undvika körskador.
Tidsplan	2012-2013

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	Rådgivning inom skogliga åtgärdsprogram
Huvudaktör	SCA Skog AB
Medaktör	Länsstyrelsen
Syfte	Att förbättra återplanteringen.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Exkursioner och information om arternas specifika krav.
Tidsplan	2013

Åtgärd	Ekologisk landskapsplan – översyn i Åre kommun
Huvudaktör	Billerud Körnsnäs
Medaktör	Bergvik skog
Syfte	Att höja naturvärdeskvaliten på frivilligt avsatta områden.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Kvalitetssäkring av befintliga avsättningar samt identifiering av ytterligare områden med högt naturvärde som ska vara frivilligt avsatta.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	En dag i skogen för vattnets skull
Huvudaktör	Länsstyrelsen
Medaktör	Skogsstyrelsen
Syfte	Att höja kompetens och förbättra rutiner i samband med skogsbruksåtgärder vid vatten för att undvika skador på vattenekosystem
Miljömål	Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Länsstyrelsens Vattenenhet ordnar fyra exkursionsdagar för skogsentreprenörer, bolag och andra aktörer för att höja kunskapen inom området.
Tidsplan	2013-2014

Åtgärd	Studiecirkel, skriftställning, guidning
Huvudaktör	Naturskyddsföreningen i Jämtland Härjedalen
Medaktör	Studiefrämjandet, Östersunds kommun, Jämtlands läns ornitologiska förening, Mittuniversitetet
Syfte	Att öka kunskap om miljö kvalitetsmålet Levande skogar, tillståndet i länets skogar och bruksmetoder som kan tillmötesgå värden i skogarna.
Miljömål	Levande skogar, Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv
Åtgärdsbeskrivning	Studiecirkel och guidningar i fält anordnas samt att ett antal debattartiklar skrivs.
Tidsplan	2013-2015

Åtgärdsprogram för Levande skogar

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Åtgärd	En dag i skogen – forntida miljöer
Huvudaktör	Länsstyrelsen
Medaktör	—
Syfte	Att genom en kunskapshöjning bidra till förbättrade rutiner i samband med skogsbruksåtgärder för att undvika skador på forn- och kulturmiljöer i skogsmiljö.
Miljömål	Levande skogar
Åtgärdsbeskrivning	Länsstyrelsens Samhällsenhet anordnar fyra exkursionsdagar om kulturmiljöer i skogsmark för skogsentreprenörer, bolag och övriga aktörer.
Tidsplan	2013-2015

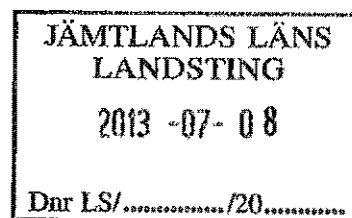
Finansdepartementet

Avdelningen för kommuner och statligt ägande

Kommunenheten

Håkan Eriksson

Telefon 08-405 52684

Betänkandet Privata utförare – Kontroll och insyn (SOU 2013:53)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Kammarätten i Jönköping
3. Förvaltningsrätten i Umeå
4. Svenska institutet för europapolitiska studier
5. Justitiekanslern (JK)
6. Kommerskollegium
7. Socialstyrelsen
8. Länsstyrelsen i Skåne län
9. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
10. Statskontoret
11. Inspektionen för vård och omsorg
12. Kammarkollegiet
13. Göteborgs universitet (Förvaltningshögskolan)
14. Lunds universitet (Juridiska fakulteten)
15. Stockholms universitet
16. Uppsala universitet (Juridiska fakulteten)
17. Statens skolverk
18. Statens skolinspektion
19. Konkurrensverket
20. Tillväxtverket
21. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
22. Regelrådet (N 2008:05)
23. Bergs kommun
24. Borlänge kommun
25. Borås kommun
26. Båstads kommun
27. Danderyds kommun
28. Gnosjö kommun
29. Gällivare kommun
30. Gävle kommun
31. Göteborgs kommun

32. Hammarö kommun
33. Haninge kommun
34. Helsingborgs kommun
35. Herrljunga kommun
36. Hudiksvalls kommun
37. Hässleholms kommun
38. Karlskrona kommun
39. Karlstads kommun
40. Kristinehamns kommun
41. Krokoms kommun
42. Kävlinge kommun
43. Laholms kommun
44. Landskrona kommun
45. Lerums kommun
46. Linköpings kommun
47. Luleå kommun
48. Malmö kommun
49. Norrköpings kommun
50. Norrtälje kommun
51. Nyköpings kommun
52. Skellefteå kommun
53. Skurups kommun
54. Sollefteå kommun
55. Stockholms kommun
56. Svalövs kommun
57. Södertälje kommun
58. Tranemo kommun
59. Töreboda kommun
60. Upplands Väsby kommun
61. Uppsala kommun
62. Vårgårda kommun
63. Växjö kommun
64. Örebro kommun
65. Östra Göinge kommun
66. Jämtlands gymnasieförbund
67. Jämtlands läns landsting
68. Skåne läns landsting
69. Stockholms läns landsting
70. Uppsala läns landsting
71. Västmanlands läns landsting
72. Västra Götalands läns landsting
73. Örebro läns landsting
74. Östergötlands läns landsting
75. Sveriges Kommuner och Landsting
76. Almega
77. Avfall Sverige
78. Famna
79. Friskolornas riksförbund

- 80. Företagarna
- 81. Svenskt Näringsliv
- 82. Sveriges Byggindustrier
- 83. Vårdföretagarna
- 84. Återvinningsindustrierna
- 85. Fackförbundet Vision
- 86. Journalistförbundet
- 87. Kommunal
- 88. Landsorganisationen i Sverige
- 89. Lärarförbundet
- 90. Lärarnas Riksförbund
- 91. Sveriges akademikers centralorganisation
- 92. Sveriges läkarförbund
- 93. Sveriges Skolledarförbund
- 94. Tjänstemännens Centralorganisation
- 95. Vårdförbundet
- 96. Handikappförbunden
- 97. Pensionärernas Riksorganisation
- 98. Sveriges Pensionärsförbund
- 99. Sveriges Elevkårer

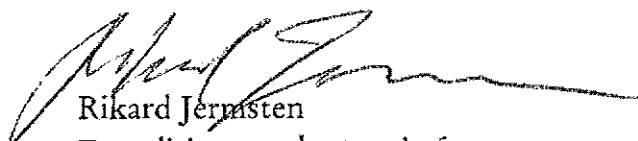
Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 11 oktober 2013. Svaren bör lämnas både på papper och per e-post.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Rikard Jernsten
Expeditions- och rättschef

Kopia till
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm

Samordningskansliet
Charlotte Funseth
Tfn: 063-14 75 51
E-post: charlotte.funseth@jll.se

2013-09-13

LS/1018/2013

Sammanfattning av Remiss: Betänkandet Privata utförare - kontroll och insyn (SOU 2013:53)

[Länk till hela remissen – del 1](#)

[Länk till del 2 – bilagor](#)

Allt fler privata utförare i kommunal verksamhet

Andelen kommunal verksamhet som utförs av privata utförare har vuxit allt mer under senare år. Utredningen anser att kommunallagen behöver moderniseras för att bättre återspegla detta förhållande. Utredningen föreslår att begreppet kommunala entreprenader i kommunallagen ska ersättas med begreppet privat utförare. En privat utförare definieras som en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. Med en privat utförare avses inte kommunala företag.

Tydliggör det kommunala huvudmannaskapet

Det är viktigt att det på ett tydligare sätt framgår att kommuner och landsting har kvar sitt huvudmannaskap även om en verksamhet lämnas över till en privat utförare. Utredningen föreslår därför att det i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tandvårdslagen ska tydliggöras att kommuner och landsting bibehåller sitt huvudmannaskap i denna situation. Syftet med den föreslagna lagändringen är i första hand ett klarläggande av vad som redan följer av gällande rätt. Lagändringen syftar till att tydliggöra det övergripande ansvaret som kvarstår för kommuner och landsting när en kommunal angelägenhet lämnas över till någon annan. Kommunen eller landstinget bestämmer om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet när den utförs av en privat utförare. Den privata utföraren tillhandahåller en kommunal tjänst och kommunen eller landstinget behåller det övergripande ansvaret på samma sätt som när den bedriver verksamheten i egen regi.

Lagändringen är inte avsedd att innebära någon förändring av principerna för fördelning av ansvar mellan kommunen och den privata utföraren ur ett skadeståndsrättsligt eller straffrättsligt perspektiv.

Tydligare ansvar för uppföljning och kontroll av privata utförare

Det behövs, enligt utredningens bedömning, ett mer strategiskt förhållningsätt när kommuner och landsting lämnar över verksamhet till privata utförare. Oavsett om syftet främst är att bidra till ökad valfrihet eller att öka effektiviteten i tjänsterna till medborgarna krävs att kommuner och landsting noggrant i förväg har analyserat vilka mål och riktlinjer som ska gälla för den upphandlade verksamheten och hur uppföljningen ska göras.

Utredningen föreslår att det ska vara en uttrycklig skyldighet för kommuner och landsting att kontrollera och följa upp verksamhet som bedrivs av privata utförare. Vidare ska det vara en skyldighet för fullmäktige att anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare. I programmet ska också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Programmet ska omprövas varje mandatperiod.

Att fullmäktige ska anta mål innebär att varje kommun och landsting måste formulera tydliga mål för sina privata utförare utifrån exempelvis effektivitets- och kvalitets-synpunkt. I kravet att anta riktlinjer ligger att tydliga kriterier behövs för hur uppgiften ska utföras för att uppnå de mål som fullmäktige angivit.

Privata utförare kan finnas inom många områden varför det kan vara svårt att i ett enda dokument utforma riktlinjer för samtliga former av upphandling. Det kan därför vara lämpligt att besluta om olika mål och riktlinjer för olika verksamhetsområden. I vad mån dessa ska antas i form av separata delar av ett program eller i ett samlat dokument är dock något som bör avgöras utifrån lokala förutsättningar.

Gränsdragningen mellan statlig tillsyn och kommunalt ansvar

I utredningens direktiv ingår att tydliggöra gränsdragningen mellan den statliga tillsynen och kommuners och landstings ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Utredningen konstaterar att den statliga tillsynsmyndighetens ansvar samt kommunernas och landstingens ansvar som huvudman på hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens område delvis överlappar varandra. Det saknas dock skäl att ändra de övergripande principerna för fördelning av ansvar. Enligt utredningens bedömning har kommuner och landsting ett ansvar att kontrollera att även verksamhet som bedrivs av privata utförare uppfyller kraven i olika föreskrifter. Samtidigt har också tillsynsmyndigheten ett ansvar att granska att de privata utförarnas verksamhet uppfyller de krav och mål som framgår av lagar och andra föreskrifter samt beslut som meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

När det gäller skolans område är huvudmännens ansvar för den utbildning som bedrivs vid deras skolor tydligt reglerat i skollagen. Även de olika tillsynsmyndigheternas ansvarsområden är tydligt reglerade i skollagen. Kommunerna har inte något överlappande ansvar som huvudman i förhållande till den statliga tillsynen, eftersom kommunerna inte är huvudmän för verksamheten vid de fristående skolorna.

I kommunens ansvar som huvudman innefattas dock ett ansvar som inte åligger de enskilda som driver fristående skolor. Kommunen ska se till att barn, ungdomar och vuxna i kommunen som har rätt till utbildning enligt skollagen erbjuds utbildning i de olika skolformerna.

Kommunens ansvar att erbjuda utbildning till elever i kommunen innebär också ett ansvar för kommunen att ha en viss beredskap när det gäller att tillhandahålla elevplatser i de kommunala skolorna.

Insyn i fristående och internationella skolor

Bestämmelserna om den kommunala insynen i de fristående skolorna har funnits sedan 1990-talet. De tyngsta skälen till att införa insynsbestämmelserna var dels att kommunerna behövde insyn i de fristående skolornas ekonomi för att kunna besluta om bidragsbeloppet, dels att kommunerna behövde insyn i de fristående skolornas verksamhet eftersom de var skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gjorde av sitt eget skolväsende. Genom ändringar i skollagen är dessa skäl inte längre aktuella för de fristående skolorna. Insynsbestämmelserna upplevs numera som otydliga i fråga om vilken funktion de är tänkta att fylla. Utredningen har därför fått i uppdrag att klargöra vad skollagens bestämmelser om kommuners rätt till insyn i enskild verksamhet innebär för kommunerna och vid behov föreslå förtydligande.

Utredningen föreslår att kommunerna ska ha fortsatt insyn i de fristående skolorna och de internationella skolorna för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt skollagen och för att tillgodose allmänhetens behov av insyn, t.ex. vid skolval. Möjlighet att välja skola förutsätter exempelvis tillgång till god och neutral information till elever och vårdnadshavare om fristående såväl som kommunala skolor. Annan information om den fristående eller internationella skolans verksamhet som allmänheten kan vara intresserad av är uppgifter om dess personal och dess kompetens och utbildningsnivå. Liksom i dag ska insynsrätten inte omfatta insyn i de ekonomiska förhållandena i de fristående skolorna. Däremot när det gäller internationella skolor kan kommunen fortfarande ha ett behov av att ha insyn i t.ex. skolornas ekonomiska förhållanden för att kunna göra en rättvis bedömning av skolans bidragsbehov.

Bättre information till brukarna

I dag har medborgarna i stor utsträckning möjlighet att välja mellan olika utförare av kommunala tjänster. Det gäller exempelvis när kommuner och landsting beslutat om att den enskilde ska få välja utförare av hemtjänst eller välja mellan olika kommunala vårdboenden. För att den enskilde ska kunna göra ett bra val krävs att denne har tillgång till bra information. Detta är lika viktigt oavsett vad som ska väljas.

Det finns bestämmelser om information till brukare, patienter eller enskilda i vissa speciallagar, bl.a. lagen om valfrihetssystem, LOV, men ingen generell informationsbestämmelse i kommunallagen. Utredningen anser att det ur ett medborgarperspektiv är viktigt att regleringen av kommunernas och landstingens informationsskyldighet är heltäckande och enhetlig. Om kommunen eller landstinget på annat sätt än genom krav i speciallagar erbjuder sina medborgare val av utförare finns inget krav på att information ska lämnas över huvud taget. Det kan t.ex. vara fallet när kommunen eller landstinget upphandlat tjänster enligt lagen om offentlig upphandling, LOU, och val får ske mellan verksamhet i egen regi och LOU-upphandlad verksamhet. Det kan också vara fallet när ett landsting träffat överenskommelse med ett annat landsting om att dess invånare kan söka vård i det andra landstinget. Det framstår mot denna bakgrund som naturligt att kommunallagen generellt reglerar hur information ska lämnas till brukarna av en kommunal verksamhet i de fall de enskilda erbjuds ett val mellan olika utförare.

Utredningen föreslår därför en ny bestämmelse i kommunallagen som innebär att när enskilda kan välja endast en särskild utförare av den kommunala nämndens tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare. Sådan information ska vara saklig,

relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Förslaget omfattar endast de situationer när den enskilde har möjlighet att välja mellan olika alternativa utförare och det endast är möjligt att välja ett alternativ. Nämnden ska inte vara tvungen att informera om exempelvis bibliotek, sporthallar, simhallar, teatrar.

När det gäller valfrihetssystem enligt LOV är det fortfarande informationsbestämmelsen i LOV som är tillämplig för den upphandlande myndigheten. I LOV ska det införas en hänvisning till kommunallagens bestämmelse om hur informationen ska utformas.

Utredningen föreslår vidare att kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildningen i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola som elever i kommunen erbjuds, oavsett om det avser en kommunal eller fristående skola. I skollagen ska det införas en hänvisning till kommunallagens bestämmelse om hur informationen ska utformas.

Stärk allmänhetens insyn

Kommuner och landsting ska i dag beakta intresset av att tillgodose allmänhetens intresse av insyn i kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Utredningen kan konstatera att det av undersökningar framgår att det varierar kraftigt mellan olika kommuner och landsting i vad mån de tillförsäkrar allmänheten insyn i kommunal verksamhet som bedrivs av privata utförare. Utredningen anser att det ur ett medborgarperspektiv är mycket viktigt att säkerställa att allmänheten tillförsäkras insyn i den skattefinansierade kommunala verksamhet som bedrivs av privata utförare. Allmänhetens möjligheter till insyn ska tas till vara oberoende av hur kommunen eller landstinget väljer att organisera sin verksamhet. Det ska inte endast vara en målsättning för en kommun eller ett landsting att tillförsäkra information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i hur angelägenheten utförs. Det ska tvärtom vara ett krav vid varje upphandling som rör överlämnande av vården av kommunala angelägenheter.

Utredningen föreslår därför att det i kommunallagen uttryckligen anges att om en kommun eller ett landsting sluter ett avtal med en privat utförare ska kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten skälig insyn i den verksamhet som lämnas över. Hur allmänhetens insyn ska tillgodoses ska anges i det program med mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare. Vad insynen ska omfatta blir beroende på vilken angelägenhet som avses. Enligt utredningens uppfattning bör det dock normalt ställas krav på att uppgifter om exempelvis personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet ska kunna lämnas ut. Däremot anser utredningen inte att det ska vara möjligt att få ut uppgifter om bl.a. ekonomisk redovisning på enhetsnivå från en privat utförare.

Fullmäktige bör vidare se till att kommunala företag ger allmänheten skälig insyn. Hur omfattande insynen ska vara beror på om det är ett hel- eller delägt företag.

Den fria kommunala nämndorganisationen

Utredningen har utvärderat den fria kommunala nämndorganisation som infördes i 1991 års kommunallag. Utredningens bedömning är att den fria kommunala nämnd-

organisationen har bidragit till en mångfald av organisatoriska lösningar i kommuner och landsting, samtidigt som den kan ha bidragit till att minska antalet förtroendevalda.

Utredningen anser att förutsättningarna för att använda en beställar-utförarorganisation bör regleras på ett tydligare sätt i kommunallagen. Det bör också övervägas om kommunstyrelsens rättsliga befogenheter i förhållande till andra nämnder behöver tydliggöras i kommunallagen.

Konsekvenser och ikraftträdande

Förslagen bedöms vara godtagbara i förhållande till den grundlagsfästa kommunala självstyrelsen. Den vidgade skyldigheten att ge brukarinformation och kravet på ökad insyn i privata utförare bedöms medföra begränsade administrativa kostnader.

Ändringen i kommunallagen och LOV som rör kommunernas och landstingens samt de upphandlande myndigheternas informationsskyldighet ska träda i kraft den 1 juli 2015. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Organisation

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. En mycket stor samhällsomställning måste göras för att minska ytterligare påverkan på klimatet och för att minska samhällets sårbarhet inför de klimatförändringar som inte längre går att undvika.

För att nå bästa resultat så behöver olika organisationer och kompetenser samverka och hitta ett gemensamt fokus för hur samhällsomställningen ska ske. Vår organisation avser därför att delta i ett samordnat klimatarbete för Jämtlands län, och vill med denna avsiktsförklaring åta oss:

- » att delta med kompetens och erfarenhet i de breda aktörsdialoger som ligger till grund för den regionala samordningen av klimatmål, energiomställning och klimatanpassning,
- » att göra ett för organisationen relevant urval av regionala klimatmål och klimatåtgärder, samt integrera dessa i redan befintligt klimatarbete, beslutsprocesser och dagligt arbete,
- » att kommunicera organisationens klimataktiviteter och resultat till Klimatfokus Jämtlands län.

Underskrift av beslutande

Titel/funktion

Namnförtydligande

Datum

Kontaktperson

Telefon

E-post

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Enligt sändlista

Klimatfokus Jämtlands län – ett länsgemensamt arbete

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. Det krävs fokus och samordning för att lyckas och det är länets alla organisationer, privata och offentliga, som tillsammans äger verktygen för att ro processen i land.

Inom länet har vi länge haft olika samarbeten inom klimat. Vi gör i dag, och har också tidigare gjort, många satsningar på olika nivåer. Nu är det dags att ta ytterligare krafttag och visa både för oss själva och för omvärlden att vi tillsammans arbetar målinriktat, systematiskt, tvärsektoriellt och åtgärdsfokuserat i dessa frågor.

För att underlätta samverkan och att synliggöra det redan omfattande klimatarbete som pågår erbjuds er organisation att teckna en avsiktsförklaring (bilaga) om att delta i länets gemensamma klimatarbete som vi benämner Klimatfokus Jämtlands län. Inbjudan skickas i denna form till flera av de organisationer som deltagit tidigare i det gemensamma arbetet, tillsammans med ytterligare några organisationer. Alla länets organisationer är dock varmt välkomna att teckna en avsiktsförklaring och delta.

Diskussioner om gemensamt klimatarbete har under tidigare år skett bland annat inom miljömålsarbetet och arbetet inom bildade klimatområden där aktörer diskuterat energi- och klimatfrågor och som resulterat bland annat i länets åtgärdsplan för energi- och klimatarbete, Fossilbränslefritt 2030. Idéerna och initiativen har varit många, men det som framkommit som en flaskhals vid ett flertal tillfällen är avsaknaden av aktörer som kan genomföra alla de nödvändiga åtgärderna samt samlandet av krafter och resurser för att genomföra dessa åtgärder.

Genom att skriva under avsiktsförklaringen kan just er organisation visa att ni vill delta i länets samlade arbete för ett bättre klimat och ett bättre förberett samhälle för de klimatförändringar som redan sker.

Vi hoppas på er medverkan!

Britt Bohlin
landshövding

Bilaga

Datum
2013-08-22

Dnr (anges vid skriftväxling)
429-5841-2013

Sändlista

Almi Företagspartner i Mitt Bergs kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia miljö- och byggnadschef</i>
Bergs Tingslags Elektriska AB	
Biogas Norr	
Bräcke kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia bygg- och miljöchef</i>
Företagarna Jämtland-Härjedalen	
Handelskammaren Mittsverige	
Hushållningssällskapet Jämtland	
Härjedalens kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia miljö- och byggchef</i>
Härjeåns Kraft AB	
Inlandsbanan AB	
Jämtkraft AB	
Jämtland Härjedalen Turism	
Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund	
Jämtlands Gymnasieförbund	
Jämtlands läns landsting	<i>Landstingsstyrelsens ordf, kopia miljökoordinator</i>
Krokoms kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia bygg- och miljöchef</i>
LRF Jämtland	
Länstrafiken i Jämtlands län AB	
Mid Sweden Science Park	
Mittuniversitetet	
Naturskyddsföreningen Jämtland-Härjedalen	
Ragunda kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia bygg- och miljöchef</i>
Reaxcer AB	
Regionförbundet Jämtlands län	<i>Regionråd, kopia regiondirektör</i>
Sametinget	
Skogsstyrelsen (Norra Jämtlands distrikt)	
Skogsägarna Mellanskog Hälsingland-Härjedalen	
Skogsägarna Norrskog	
Strömsunds Kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia miljö- och byggchef</i>
Studieförbundet i Jämtland-Härjedalen	
Studieförbundet Vuxenskolan i Jämtlands län	
Svenskt Näringsliv	
Sveriges Åkeriförening Norr	
Torsta AB	
Trafikverket Region Mitt	
Vindkraftcentrum	
Z-Group	
Åre kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia miljöchef</i>
Östersunds kommun	<i>Kommunstyrelsens ordf, kopia miljöchef</i>

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. En mycket stor samhällsomställning måste göras för att minska ytterligare påverkan på klimatet och för att minska samhällets sårbarhet inför de klimatförändringar som inte längre går att undvika. Det krävs fokus och samordning för att lyckas och det är länets alla organisationer – privata och offentliga – som tillsammans äger verktygen för att göra omställningen framgångsrik och kostnadseffektiv.

En tidig energiomställning och en genomtänkt klimatanpassning kan minska samhällskostnaderna idag och i framtiden. Det gäller ökade kostnader och säkerhetsrisker med oljeberoende, men också om att förvalta naturresurserna och om att bygga mänskliga samhällen i en förändrad natur. Är länets aktörer uppmärksamma och innovativa kan vi samtidigt belönas med potentiella affärsmöjligheter, företagsetableringar, arbetstillfällen och således ökade skatteintäkter.

Länsstyrelsen har regeringsuppdrag att samordna det regionala klimatarbetet i bred samverkan med aktörer i länet; dels genom uppdraget att utarbeta regionala klimatmål och dels genom uppdragen att samordna energiomställning respektive samhällsanpassningen till ett förändrat klimat (klimatanpassning).

Med utgångspunkt i tidigare erfarenheter av regionala samordningsuppdrag samt lärdomar från de breda *Fossilbränslefritt 2030-dialogerna*, så har klimatsamordningen utvecklats och förtydligats.

De strategiska steg som kommer att tas under det närmsta året beskrivs i detta dokument.

Klimatfokus - en samlande kraft i Jämtlands län

Länsstyrelsen kommer att verkställa viktiga delar av sina samordningsuppdrag inom den arbetsmodell för klimatsamordning som började utvecklas under *Fossilbränslefritt 2030-dialogerna* åren 2011-2012. Arbetsmodellen har nu fått namnet Klimatfokus Jämtlands län, vilket på ett bättre sätt kommunicerar hela den bredd som det fortsatta arbetet handlar om.

Klimatkompetensen i länet samlas i olika konstellationer och dialogformer för att på ett samlat och innovativt sätt hitta samverkansområden, samverkansformer, finansiering och uppslag till nya klimatprojekt.

Avsikten är att identifiera de mest strategiska valen och på så sätt göra arbetet framgångsrikt och kostnadseffektivt. Med rätt fokus kan det också leda till innovationer, näringslivsutveckling och regional utveckling.

Länsstyrelsens roll inom Klimatfokus är:

- » att möjliggöra och upprätthålla arenor för klimatkommunikation,
- » att lyfta fram de klimataktiviteter som sker i länet, och allra helst de goda exemplen,

Samordnat klimatarbete i Jämtlands län

- » att vidareförmedla erfarenheter och omvärldsbevakning som görs av länets olika aktörer,
- » att skapa och förmedla finansieringsmöjligheter för klimataktivitet,
- » att skapa, samla in och förmedla kunskapsunderlag som till exempel klimatanalyser, sårbarhetsanalyser, miljöövervakning, klimatstatistik och potentialberäkningar,
- » att administrera webbapplikationer för åtgärdsuppföljning och klimatkommunikation.

Klimatstrategi – om fördjupad regional samordning

Klimatsamordningen kommer att fördjupas genom att Länsstyrelsen samlar klimatrelaterade strategier och program i en och samma klimatstrategi för Jämtlands län, med tillhörande åtgärdsprogram.

Alla målområden inom miljömålsarbetet som påverkar eller påverkas av klimatförändringarna ska hanteras i strategin. Arbetet tar alltså ett helhetsgrepp om klimat- och klimatrelaterade frågor, men formulerar vilka regionala åtgärder som är högst prioriterade och försöker styra finansiering till dessa.

Klimatstrategin, med tillhörande åtgärdsprogram, kommer att ersätta Jämtlands läns energi- och klimatstrategi från 2009, samt verkställer Länsstyrelsens uppdrag om att senast i juni 2014 redovisa en regional handlingsplan för klimatanpassning. Detta inkluderar också klimatrelaterade åtgärder i det regionala miljömålsarbetet.

Tidplan

Klimatstrategin ska utvecklas i bred samverkan med länets aktörer under hösten 2013 och våren 2014, för att sedan remissas och beslutas innan sommaren 2014.

Avsiktsförklaring – ett viktigt steg i aktörernas engagemang

Det är önskvärt att så många som möjligt gör så mycket som möjligt, och allas aktiviteter är viktiga och välkomna. Samtidigt är det nödvändigt med strategiska regionala prioriteringar för att resurserna ska kunna styras till de mest prioriterade åtgärderna.

De flesta organisationer har numera någon form av strukturerat klimatarbete. Som del i detta arbete kan det vara framgångsrikt att staka ut en viljeinriktning avseende vilka regionala engagemang och samordningsvinster som organisationen vill göra. Viljeinriktningen bör förankras och kommuniceras brett inom organisationen för att denna ska få genomslag. Det är ofta viktigt att kunna kommunicera denna viljeinriktning även externt.

Genom en avsiktsförklaring kan länets olika organisationer formellt uttrycka att de avser att delta i ett samordnat klimatarbete för Jämtlands län, vilket innebär:

- » att delta med kompetens och erfarenhet i de breda aktörsdialoger som ligger till grund för den regionala samordningen av klimatomål, energiomställning och klimatanpassning,
- » att göra ett för organisationen relevant urval av regionala klimatomål och klimatåtgärder, samt integrera dessa i redan befintligt klimatarbete, beslutsprocesser och dagligt arbete,
- » att kommunicera organisationens klimataktivitet och resultat till Klimatfokus Jämtlands län.

Tidplan

Aktörerna kommer löpande att kunna avge sina avsiktsförklaringar, med början under hösten 2013.

Klimatråd eller dylikt – för förankring och färdriktning

Någon form av klimatråd eller dylik styr- eller rådsfunktion är sedan länge efterfrågat av aktörerna i länet. För att klimatarbetet ska få den förankring, och tydliga färdriktning som behövs för att hantera lösningar, hotbilder och hitta möjligheterna i klimatarbetet, så skulle ett klimatråd kunna bestå av ledamöter med ledande befattningar inom politik, näringsliv och regionala myndigheter i länet.

Tidplan

Länsstyrelsen kommer att i samråd med Regionförbundet att arbeta fram en fungerande form för detta under hösten 2013.

Åtagandeprocess – om att rådigheten ligger hos enskilda aktörer

När klimatstrategin och dess regionala åtgärdsprogram är färdiga så kan arbetet övergå i en fas där aktörerna kan åta sig att genomföra de åtgärder som länets aktörer har utpekat som de mest prioriterade, men också de åtgärder som varje aktör vill och kan genomföra.

Länsstyrelserna i Sverige utvecklar gemensamma webbapplikationer som kan vara till hjälp i detta arbete. Under året 2014 planerar Länsstyrelsen i Jämtlands län att sätta en sådan process och tillhörande verktyg.

Syftet med verktyget ska vara att möjliggöra för aktörerna att utforma sitt åtagande, göra sin resultatuppföljning, och att på ett enkelt sätt kommunicera resultat för andra aktörer och för allmänheten i stort. Detta underlättar i sin tur Länsstyrelsens återrapportering till regeringen och centrala myndigheter, om hur det går i länets arbete och vad länet behöver för nationella stöd, styrmedel och åtgärder.

Tidplan

Påbörjas våren 2014.

Tidplan

	2013					2014					
	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun
Klimatstrategi (aug 2013–jun 2014)	Framtagande					Berörda					
Avsiktsförklaring (aug 2013 ...)	Godkänn					Godkänn					
Klimatråd (okt 2013–jan 2014)	Bildande										
Åtagandeprocess (feb 2014 ...)						Uppstart					

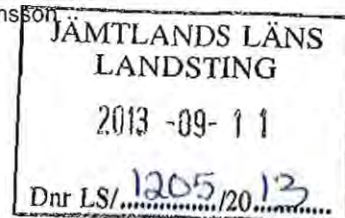
Lena Månström
Social välfärd
Tfn: 070 5499880
E-post: lena.manstrom@regionjamtland.se

Jämtlands läns Landsting

Att. Nina Fållbäck-Svensson

Box 654

831027 Östersund

REGIONAL SAMVERKAN VID FAMILJEHEMSPLACERING

Sedan hösten 2011 pågår en nationell satsning på utvecklingen av socialtjänstens arbete med barn och unga, i första hand med fokus på barn och unga som placeras utom hemmet. I satsningen ingår att varje län har en regional utvecklingsledare för att stödja det arbetet. Som utvecklingsledare i Jämtlands län har jag bland annat haft i uppdrag att se på hur socialtjänsten, skolan och landstinget kan samverka när ett barn ska placeras i familjehem.

En arbetsgrupp bestående av representanter för skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården har under 2012-2013 tagit fram förslag till rutiner för samverkan mellan de olika verksamheterna när ett barn eller en ungdom ska placeras i familjehem. Eftersom barn och unga ofta placeras över kommungränserna så finns en stor vinst i att alla länets kommuner arbetar på samma sätt. Rutinerna tar utgångspunkt i den regionala överenskommelsen, *Jämtbus* och i vägledning *"Placerade barns skolgång och hälsa- ett gemensamt ansvar"*, som tagits fram av Skolverket och Socialstyrelsen i samverkan.

Riktlinjerna har presenterats i Sociala samrådsgruppen (socsam) och i Barn och unga Jämtlands län (Buz.). I båda grupperna har man tagit beslut att rekommendera de kommunala nämnderna att anta förslaget till rutiner. Dokumenten har översänts för beslut till socialnämnden (motsvarande) och barn- och utbildningsnämnden (motsvarande) i länets kommuner.

Dokumentet översänts nu till Jämtlands läns Landsting för behandling.

Varje huvudman ansvarar för att ta fram en plan för hur rutinerna ska föras ut i berörda verksamheter.

Lena Månström
Utvecklingsledare barn- och unga
Regionförbundet Jämtlands län

REGIONAL SAMVERKAN VID FAMILJEHEMSPLACERING

**FÖR SOCIALTJÄNST, SKOLA, ELEVHÄLSA
OCH HÄLSO- OCH SJUKVÅRD**

Fastställd i maj 2013

INNEHÅLL

1.	INLEDNING.....	2
2.	GEMENSAMT INFORMATIONSMÖTE.....	2
2.1	SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR.....	3
2.2	AVLÄMNANDE SKOLAS ANSVAR	4
2.3	MOTTAGANDE SKOLAS ANSVAR.....	4
2.4	ELEVHÄLSANS ANSVAR VID MOTTAGANDE SKOLA	4
2.5	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR	
2.5	GENOMFÖRANDEPLAN.....	5
3.	PEDAGOGISK OCH MEDICINSK BEDÖMNING	5
3.1	PEDAGOGISK BEDÖMNING	5
3.2	MEDICINSK BEDÖMNING	5
4.	GEMENSAMT UPPFÖLJNINGSMÖTE	5
4.1	SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR	5
4.2	SKOLANS ANSVAR	6
4.3	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR.....	6
5.	FORTSATT UPPFÖLJNING	6
6.	VID ORO FÖR BARNET	6

1. INLEDNING

När ett barn placeras i familjehem innebär det en stor förändring. I de flesta fall byter barnet skola och i många fall innebär det flytt till en ny kommun. För att barnet skall få en bra skolgång och en fungerande hälsovård är det viktigt att samarbetet mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård fungerar på ett tydligt och rättssäkert sätt. Denna samverkansrutin beskriver innehåll, form och ansvar i samarbetet mellan socialtjänsten, skolan och i förekommande fall hälso- och sjukvården, vid familjehemsplacering. Rutinen gäller vid samtliga familjehemsplaceringar, vid stadigvarande placering och vid jourplacering. Rutinen gäller oavsett om barnet byter skola eller inte. Rutinen tydliggör också vad som gäller för barn med skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort. Med barn avses en person som ännu ej fyllt 18 år. I de fall en ungdom över 18 år är placerad, bör rutinen användas, men då utifrån ungdomens egna beslut och önskemål.

2. GEMENSAMT INFORMATIONSMÖTE

Så snart en familjehemsplacering är bestämd, kallar handläggande socialsekreterare till ett gemensamt informationsmöte mellan socialtjänst, avlämnande skola mottagande skola och familjehemmet. Om barnet har en pågående kontakt, utredning eller insats, inom hälso- och sjukvården ska representant därifrån kallas till mötet. Om barnet och/eller vårdnadshavaren ska delta blir ett ställningstagande i varje enskilt fall. Socialsekreteraren meddelar tid och plats för informationsmötet. Så långt det är möjligt ska informationsmötet genomföras innan barnet börjar i den nya skolan. Det är viktigt att mötet prioriteras av alla inblandade så att barnet får en så bra planering som möjligt inför placeringen. Vid långa avstånd kan informationsmötet genomföras i form av en telefonkonferens.

Även i de fall placeringen inte innebär skolbyte för barnet genomförs ett informationsmöte så snart som möjligt efter det att placeringen är bestämd.

Socialsekreteraren bjuder in följande personer till mötet

- Rektor vid avlämnande skola, som avgör vem som mer ska delta, lämpligen den pedagog som känner barnet bäst och en representant för elevhälsan.
- Rektor vid mottagande skola, som avgör vem som mer ska delta, lämpligen barnets blivande mentor och en representant för elevhälsan.
- Familjehemmet
- Eventuell kontakt från hälso- och sjukvården
- Efter individuellt beslut, barnet och/eller vårdnadshavare

Om informationsmötet inte kan genomföras innan barnet börjar i den nya skolan ska socialsekreteraren ge en första information till den mottagande skolan per telefon. Socialsekreteraren informerar skolan om barnet har särskilda behov som påverkar skolsituationen, lämnar kontaktuppgifter till familjehemmet och till avlämnande skola samt meddelar tid för gemensamt informationsmöte enligt ovan. Informationsmötet genomförs så snart som möjligt efter flytten, senast inom två veckor.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

För att inte riskera att barnets tidigare eller nuvarande bostadsort röjs, deltar inte avlämnande skola vid informationsmötet. All kontakt mellan skolorna går via socialsekreteraren.

2.1 SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Klargöra kontaktvägar

För att säkerställa att skolan, elevhälsan och hälso- och sjukvården kan lämna rätt information kring barnet är det viktigt att socialsekreteraren klargör vårdnadshavarens ansvar, familjehemnets ansvar och socialtjänstens ansvar. Som regel ansvarar familjehemmet för den dagliga vården, exempelvis stöd i skolarbetet och beslut kring enklare frågor som exempelvis utflykter och fotografering. Både vårdnadshavare och familjehem ska bjudas in till utvecklingssamtal, om inget annat är överenskommet. Vårdnadshavaren ska alltid informeras och få möjlighet att vara delaktig i beslut som är av betydelse för barnet på lång sikt, exempelvis anpassad studiegång, byte av skolform och frågor av vikt som rör hälso- och sjukvård.

Om det finns särskilda förbud eller restriktioner vad gäller kontakter med vårdnadshavaren informerar socialsekreteraren om detta. Detta ska även framgå av dokumentet *Information från socialtjänsten vid familjehemsplacering*. Om det sker förändringar under placeringstiden som påverkar ansvarsfördelningen ska socialsekreteraren informera berörda.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren informerar om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort. Som stöd för skolans planering används dokumentet *Handlingsplan vid skyddade personuppgifter*. Dokumentet fylls i av skolan i samarbete med socialtjänsten.

Information om barnet

Socialsekreteraren informerar om det som är av betydelse för barnets skolsituation utifrån *Information från socialtjänsten vid familjehemsplacering*. Informationen förvaras sedan i elevhälsovårdsjournalen. Socialsekreteraren ansvarar för att vårdnadshavare känner till vilken information som skolan fått del av.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren tar bort alla uppgifter som kan röja barnets tidigare och nuvarande boende. Övrig information om barnet skall delges på samma sätt som för övriga barn. I samtalet diskuteras vilka som ska få information om barnets situation och om vad. Säkerheten för barnet måste vägas mot tillgängligheten och diskuteras i varje enskilt fall enligt den särskilda handlingsplanen, se ovan.

Samtycke till hälso- och sjukvård

För att säkerställa barnets rätt till hälsoundersökningar och vaccinationer, behövs vårdnadshavarens samtycke till att elevhälsojournal överförs till mottagande skola. Det är socialtjänstens ansvar att verka för att samtycke kan komma till stånd. Vårdnadshavarens ställningstagande om samtycke meddelas till skolsköterskan vid informationsmötet. Om det är aktuellt med kontakter med övrig hälso- och sjukvård behöver man i varje enskilt fall komma överens om hur samtycke ska inhämtas.

Om det sker förändringar i samtycket ska socialsekreteraren meddela detta. Nytt samtycke inhämtas alltid om barnet får en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.

Tid för uppföljningsmöte

Socialsekreteraren ansvarar för att bestämma datum för ett gemensamt uppföljningsmöte med skolan inklusive elevhälsan senast tre månader efter informationsmötet, se punkt 5.

2.2 AVLÄMNANDE SKOLAS ANSVAR

Avlämnande skola ger information om barnets tidigare skolgång utifrån uppgifter i *Pedagogiskt överlämningsdokument*. Denna information ska också skickas till den nya skolan och förvaras i elevakt.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren hämtar pedagogiskt överlämningsdokument med bilagor vid avlämnade skola och överlämnar till mottagande skola. I dokumentet ska inga uppgifter fyllas i som kan röja barnets tidigare boende. Om mer information behövs mellan skolorna skall denna alltid gå via socialsekreteraren.

2.3 MOTTAGANDE SKOLAS ANSVAR

Rektor vid mottagande skola ansvarar för introduktion för barnet inför skolstarten. Vid introduktionen planerar rektor, eller någon som rektor utser, och barnets mentor tillsammans med barnet och familjehemmet hur skolstarten ska gå till. Barnet ska vid introduktionen få möjlighet att träffa skolsköterskan för att få information om att de kommer att träffas för ett hälsobesök (se punkt 4.2).

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Skolan går tillsammans med barnet och familjehemmet igenom de särskilda säkerhetsrutiner som gäller för barnet utifrån *Handlingsplan vid skyddade personuppgifter*.

2.4 ELEVHÄLSANS ANSVAR VID MOTTAGANDE SKOLA

Journalöverföring

Vid flytt till annan skola är det viktigt att elevhälsojournalen följer eleven till den nya skolan. Journalen är en sekretessbelagd handling som endast skolsköterska och skolläkare har tillgång till. I den finns bland annat noteringar om barnets hälsa, vaccinationer, syn- och hörselkontroller, längd- och viktutveckling. Skolsköterskan ansvarar för att beställa elevhälsojournalen från avlämnande skola efter att vårdnadshavare lämnat samtycke. Vårdnadshavarens ställningstagande ska framgå av *Samtycke till överföring av kopia på elevhälsojournal*.

Om placeringen sker enligt LVU eller om vårdnadshavaren inte går att få tag i, gör socialtjänsten en bedömning utifrån barnets bästa om att elevhälsojournal får överföras.

Uppgifter om egenvård

Om barnet har en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning som kräver medicinering under skoltid, exempelvis vid astma, ADHD, diabetes eller epilepsi, ska skolsköterskan säkerställa att skolpersonal fått den information som behövs utifrån barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Barnets behandlande läkaren bedömer om insatsen kan göras som egenvård och planeras i samarbete med familjehemmet och skolan.

2.5 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR

Information om barnet Hälso- och sjukvården informerar om det som är av betydelse för barnets situation i skolan och i familjehemmet.

Om barnet placeras utanför länet Hälso- och sjukvården ansvarar för att tillsammans med socialtjänsten i det enskilda fallet klargöra och dokumentera hur kontakten med annat landsting ska ske.

2.6 GENOMFÖRANDEPLAN

Socialtjänsten ansvarar för att *BBIC:s Genomförandeplan* används vid den gemensamma planeringen för att klargöra vars och ens ansvar.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren hämtar elevhälsovårdsjournalen vid avlämnande skola och överlämnar till mottagande skolsköterska. Om mer information behövs mellan skolorna skall denna alltid gå via socialsekreteraren.

3. PEDAGOGISK OCH MEDICINSK BEDÖMNING

3.1 PEDAGOGISK BEDÖMNING

Vid samtliga familjehemsplaceringar gör den mottagande skolan en pedagogisk bedömning inom tre månader från det att barnet börjat skolan. Den pedagogiska bedömningen bygger på information från avlämnande skola, hur barnets skolgång fungerat den första tiden i den mottagande skolan samt hur det går för barnet i respektive ämne. Den pedagogiska bedömningen görs oavsett om barnet byter skola eller inte.

Om barnet inte har nått målen i den avlämnande skolan eller om det saknas betydande information om barnet, ska den mottagande skolan göra en pedagogisk utredning. Om barnet har haft åtgärdsprogram i den tidigare skolan, används detta som en del i utredningen.

3.2 MEDICINSK BEDÖMNING

Vid samtliga familjehemsplaceringar erbjuds barnet tillsammans med familjehemmet ett hälsobesök hos skolsköterskan, oavsett vilken årskurs barnet går i. Hälsobesöket genomförs inom tre månader från det att barnet börjat skolan. Skolsköterskan genomför ett hälsosamtal och efterfrågar om och när barnet har vaccinerats, läkarundersökts och när barnet senast var på tandvårdskontroll. Utgångspunkten är att barn som placeras utom hemmet ska ha genomgått läkarundersökning enligt BBIC, före eller i nära samband med placeringen. Om barnet inte nyligen varit på hälsobesök i den tidigare skolan, genomför skolsköterskan sedvanliga kontroller av längd, vikt, rygg, syn och hörsel. Skolsköterskan ska också bedöma om barnet behöver undersökas av skolläkare och i så fall boka tid för detta.

Om barnet har en konstaterad långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning frågar skolsköterskan om eventuell medicinering, hur denna fungerar samt hur övriga kontakter med hälso- och sjukvården fungerar. Vid behov och om vårdnadshavaren samtyckt till hälso- och sjukvård, tar skolsköterskan kontakt med barnets behandlande läkare. Vars och ens ansvar ska framgå av *BBIC:s Genomförandeplan*.

4. GEMENSAMT UPPFÖLJNINGSMÖTE

Senast tre månader efter det att barnet börjat skolan genomförs ett gemensamt uppföljningsmöte.

4.1 SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Socialsekreteraren ansvarar för att bjuda in

- Skolans rektor, som i sin tur kallar elevhälsa och övrig berörd personal.
- Familjehemmet
- Eventuell kontakt vid hälso- och sjukvården
- Barnet och/eller vårdnadshavare efter en individuell bedömning

Socialsekreteraren informerar om det skett förändringar under placeringstiden som kan påverka

- Skolsituationen
- Vårdnadshavarens, familjehemmets eller socialtjänstens ansvar
- Vårdnadshavarens samtycke till hälso- och sjukvård

Om det bedöms som olämpligt att barnet deltar på mötet, på grund av barnets hälsa eller situationen i övrigt, skall ett separat möte genomföras tillsammans med barnet. Formen för detta möte planeras och bestäms av socialsekreteraren och skolans rektor.

4.2 SKOLANS ANSVAR

Skolan informerar om resultatet av den pedagogiska bedömningen och barnets eventuella behov av särskilt stöd i skolan. Den pedagogiska bedömningen ska skriftligen lämnas till socialsekreteraren. Om åtgärdsprogram har upprättats ska innehållet delges och diskuteras vid mötet. Skolsköterskan informerar om hur journalöverföringen har fungerat, om hälsobesök och eventuell läkarundersökning har genomförts.

4.3 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR

Hälso- och sjukvården informerar om det som är av betydelse för barnets situation i skolan och i familjehemmet.

5. FORTSATT UPPFÖLJNING

Socialsekreteraren bjuder in till ett gemensamt uppföljningsmöte minst en gång per läsår. Inför uppföljningsmötet besvarar skolan *BBIC:s konsultationsdokument*, som är en viktig del i socialtjänstens uppföljningen av barnets skolsituation. Socialsekreteraren skickar konsultationsdokumentet till skolan i samband med kallelsen, senast två veckor innan uppföljningsmötet. Utöver detta bestäms tider och former för fortsatt uppföljning utifrån de behov som finns kring barnets skolgång och hälsa. Vars och ens fortsatta ansvar ska framgå av *BBIC:s Genomförandeplan*.

6. VID ORO FÖR BARNET

Barnets lärare, skolans rektor och/eller elevhälsopersonalen ska kontakta socialtjänsten

- Om barnet har hög frånvaro i skolan eller om skolgången på annat sätt inte fungerar
- Om barnets fysiska eller psykiska hälsa försämras
- Om barnet/ungdomen visar tecken på missbruk eller annat normbrytande beteende
- Om familjehemmet inte deltar vid utvecklingssamtal
- Om det finns oro för hur barnet har det i familjehemmet
- Om det finns oro för hur barnet påverkas av umgänge med förälder/vårdnadshavare

OBS! Vid misstanke om att barnet far illa i familjehemmet, i samband med umgänge med vårdnadshavare/föräldrar eller på grund av eget beteende, ska skolan enligt anmälningsskyldigheten, göra en anmälan till socialtjänsten i den kommun som genomfört placeringen. En kopia av anmälan bör för kännedom skickas till socialtjänsten i vistelsekommunen.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Anmälan om att barnet misstänks fara illa lämnas endast till den socialsekreterare som skolan har kontakt med i ärendet. Socialsekreteraren ansvarar för att anmälan behandlas.

**Bergs
kommun**

Bräcke kommun

**HÄRJEDALENS
KOMMUN**

**Krokoms
kommun**
KROKOMEN TJÆLTE

**Strömsunds
Kommun**

**ÖSTERSUNDS
KOMMUN**

Dokumentet bygger på en rutin framtagen av Region Värmland, inom ramen för en nationell utvecklingssatsning, *Bättre stöd till utsatta barn*. Satsningen samordnas och finansieras av Sveriges Kommuner och Landsting i överenskommelse med Socialdepartementet.

REGIONAL SAMVERKAN VID FAMILJEHEMSPLACERING

**FÖR SOCIALTJÄNST, FÖRSKOLA, BARNHÄLSOVÅRD
OCH ÖVRIG HÄLSO- OCH SJUKVÅRD**

Fastställd i maj 2013

INNEHÅLL

1.	INLEDNING.....	2
2.	GEMENSAMT INFORMATIONSMÖTE.....	2
2.1	SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR.....	3
2.2	AVLÄMNANDE FÖRSKOLAS ANSVAR	4
2.3	MOTTAGANDE FÖRSKOLAS ANSVAR.....	4
2.4	MOTTAGANDE BARNAVÅRDSCENTRALS ANSVAR	4
2.5	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR.....	4
2.6	GENOMFÖRANDEPLAN.....	5
3.	PEDAGOGISK OCH MEDICINSK BEDÖMNING.....	5
3.1	PEDAGOGISK BEDÖMNING.....	5
3.2	MEDICINSK BEDÖMNING	5
4.	GEMENSAMT UPPFÖLJNINGSMÖTE	5
4.1	SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR	5
4.2	FÖRSKOLANS ANSVAR	6
4.3	BARNAVÅRDSCENTRALENS ANSVAR.....	6
4.4	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR.....	6
5.	FORTSATT UPPFÖLJNING.....	6
6.	VID ORO FÖR BARNET	6

1. INLEDNING

När ett barn placeras i familjehem innebär det en stor förändring i barnets liv. I de flesta fall byter barnet förskola och BVC, och i många fall flyttar barnet till en ny kommun. För att barnet ska få en bra vistelse i förskolan, tillgång till hälsokontroller vid BVC och i övrigt fungerande hälso- och sjukvård är det viktigt att samarbetet mellan socialtjänst, förskola, BVC och övrig hälso- och sjukvård fungerar på ett tydligt och rättssäkert sätt. Denna samverkansrutin beskriver innehåll, form och ansvar i samarbetet mellan socialtjänst, förskola, BVC och övrig hälso- och sjukvård vid familjehemsplacering. Rutinen gäller vid samtliga familjehemsplaceringar, det vill säga både vid jourplaceringar och stadigvarande placering. Rutinen gäller oavsett om barnet byter förskola eller inte. Rutinen tydliggör också eventuella skillnader för barn med skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort.

2. GEMENSAMT INFORMATIONSMÖTE

Så snart en familjehemsplacering är bestämd, kallar handläggande socialsekreterare till ett gemensamt informationsmöte. Där deltar socialtjänst, avlämnande förskola, mottagande förskola, mottagande BVC och familjehemmet. Om barnet har en pågående kontakt, utredning eller insats, inom den övriga hälso- och sjukvården ska representant därifrån kallas till mötet. Om vårdnadshavaren ska delta vid mötet får bedömas från fall till fall. (Om förskoleplats inte är aktuellt kallas enbart BVC och familjehem).

Socialsekreteraren meddelar tid och plats för informationsmötet. Mötet hålls inom en månad från det att placeringen är bestämd. Det är viktigt att mötet prioriteras av alla inblandade så att barnet får en så bra vistelse i förskolan som möjligt och tidig kontakt med BVC. Vid långa avstånd kan informationsmötet genomföras i form av en telefonkonferens. Även i de fall placeringen inte innebär byte av förskola och/eller byte av BVC genomförs ett informationsmöte så snart som möjligt efter det att placeringen är bestämd.

Socialsekreteraren bjuder in följande personer till mötet

- Förskolechef vid avlämnande förskola, som i sin tur bestämmer vem som mer ska delta, lämpligen den pedagog som känner barnet bäst.
- Förskolechef vid mottagande förskola, som i sin tur bestämmer vem mer som ska delta.
- Sjuksköterska vid mottagande BVC.
- Eventuell kontakt från övrig hälso- och sjukvård
- Familjehemmet
- Efter individuellt beslut, barnets vårdnadshavare

Om informationsmötet inte kan genomföras innan barnet börjar i den nya förskolan ska socialsekreteraren ge en första information till den mottagande förskolan per telefon. Socialsekreteraren informerar om barnet har särskilda behov som påverkar barnets vistelse i förskolan, lämnar kontaktuppgifter till avlämnande förskola samt meddelar tid för gemensamt informationsmöte enligt ovan.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

För att inte riskera att barnets tidigare eller nuvarande bostadsort röjs, deltar inte avlämnande förskola vid informationsmötet. All kontakt mellan förskolorna går via socialsekreteraren. Detsamma gäller överföring av BVC-journaler.

2.1 SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Klargöra kontaktvägar

För att säkerställa att förskolan, BVC och övrig hälso- och sjukvård kan lämna rätt information kring barnet behöver socialsekreteraren klargöra vårdnadshavarens ansvar, familjehemmets ansvar och socialtjänstens ansvar. Som regel ansvarar familjehemmet för den dagliga vården, vilket innefattar stöd i omsorgen och beslut kring enklare frågor som exempelvis utflykter och fotografering. Både vårdnadshavare och familjehem ska bjudas in till utvecklingssamtal, om inget annat är överenskommet. Vårdnadshavaren ska alltid informeras och få möjlighet att vara delaktig i beslut som är av betydelse för barnets vistelse i förskolan på lång sikt, ex byte till särskild anpassad verksamhet. Om det finns särskilda förbud eller restriktioner vad gäller kontakten med vårdnadshavaren informerar socialsekreteraren om detta. Detta ska även framgå av dokumentet *Information från socialtjänsten vid familjehemsplacering*. Om det sker förändringar under placeringstiden som påverkar ansvarsfördelningen ska socialsekreteraren informera berörda.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren informerar om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort. Som stöd för skolans planering används dokumentet *Handlingsplan vid skyddade personuppgifter*. Dokumentet fylls i av skolan i samarbete med socialtjänsten.

Information om barnet

Socialsekreteraren informerar om det som är av betydelse för barnets vistelse i förskolan utifrån *Information från socialtjänsten vid familjehemsplacering*. Informationen förvaras hos förskolechef. Socialsekreteraren informerar även vårdnadshavaren om att förskolan fått den information, som behövs för att kunna ge barnet en bra vistelse på förskolan och ett bra bemötande på BVC.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren tar bort alla uppgifter som kan röja barnets tidigare och nuvarande boende. Övrig information om barnet skall delges på samma sätt som för övriga barn. I samtalet diskuteras vilka som ska få information om barnets situation och om vad. Säkerheten för barnet måste vägas mot tillgängligheten och diskuteras i varje enskilt fall enligt den särskilda handlingsplanen, se ovan.

Samtycke till hälso- och sjukvård

För att säkerställa barnets rätt till hälsoundersökningar och vaccinationer, är det viktigt att socialsekreteraren strävar efter att få vårdnadshavarens samtycke till hälso- och sjukvård och till att barnhälsovårdsjournal får överföras till mottagande BVC. Vårdnadshavarens ställningstagande om samtycke meddelas vid informationsmötet. Om det sker förändringar i samtycket skall socialsekreteraren meddela detta till BVC-sjuksköterskan. Om det är aktuellt med kontakter med övrig hälso- och sjukvård behöver man i varje enskilt fall komma överens om hur samtycke ska inhämtas.

Nytt samtycke inhämtas alltid om barnet får en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.

Tid för uppföljningsmöte

Socialsekreteraren ansvarar för att bestämma datum för ett gemensamt uppföljningsmöte med förskola och BVC, se punkt 5.

2.2 AVLÄMNANDE FÖRSKOLAS ANSVAR

Avlämnande förskola ger information om barnets tidigare vistelse i förskolan utifrån uppgifter i *Pedagogiskt överlämningsdokument*. Denna information ska också skickas till den nya förskolan och förvaras hos förskolechef.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren hämtar pedagogiskt överlämningsdokument med bilagor vid avlämnade förskola och överlämnar till mottagande förskola. I dokumentet ska inga uppgifter fyllas i som kan röja barnets tidigare boende. Om mer information behövs mellan förskolorna skall denna alltid gå via socialsekreteraren.

2.3 MOTTAGANDE FÖRSKOLAS ANSVAR

Förskolechef vid mottagande förskola ansvarar för inskolningen för barnet i den nya förskolan och planerar denna tillsammans med arbetslaget och familjehemmet.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Förskolan går tillsammans med barnet och familjehemmet igenom de särskilda säkerhetsrutiner som gäller för barnet, utifrån *Handlingsplan vid skyddade personuppgifter*.

2.4 MOTTAGANDE BARNAVÅRDSCENTRALS ANSVAR

Journalöverföring

Vid byte av BVC är det viktigt att barnhälsovårdsjournalen följer barnet till den nya barnavårdscentralen. Journalen är en sekretessbelagd handling som endast BVC-sjuksköterska och läkare har tillgång till. I den finns bland annat noteringar om barnets hälsa, vaccinationer, syn- och hörselkontroller, längd- och viktutveckling. Vårdnadshavarens ställningstagande ska framgå av *Samtycke till överföring av kopia av barnhälsojournal*. BVC-sjuksköterskan ansvarar för att beställa barnhälsovårdsjournalen från den avlämnande barnavårdscentralen efter att information lämnats från socialsekreteraren om vilket BVC barnet tillhört tidigare. Om placeringen sker enligt LVU eller om vårdnadshavaren inte går att få tag i, gör socialtjänsten en bedömning utifrån barnets bästa om att barnhälsojournalen får överföras.

Uppgifter om egenvård

Om barnet har en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning som kräver medicinering under förskoletiden, exempelvis vid astma, ADHD, diabetes eller epilepsi, skall BVC-sjuksköterskan följa upp att förskolan fått information utifrån barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Barnets behandlande läkaren bedömer om insatsen kan göras som egenvård och planeras i samarbete med familjehemmet och förskolan.

2.5 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR

Information om barnet Hälso- och sjukvården informerar om det som är av betydelse för barnets situation i skolan och i familjehemmet.

Om barnet placeras utanför länet Hälso- och sjukvården ansvarar för att tillsammans med socialtjänsten i det enskilda fallet klargöra och dokumentera hur kontakten med annat landsting ska ske.

2.6 GENOMFÖRANDEPLAN

Socialtjänsten ansvarar för att *BBIC:s Genomförandeplan* används vid gemensam planering för att klargöra vars och ens ansvar.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort

Socialsekreteraren hämtar barnhälsovårdsjournalen vid avlämnande BVC och överlämnar till mottagande BVC-sköterska. Om mer information behövs mellan BVC skall denna alltid gå via socialsekreteraren.

3. PEDAGOGISK OCH MEDICINSK BEDÖMNING

3.1 PEDAGOGISK BEDÖMNING

Vid samtliga familjehemsplaceringar gör den mottagande förskolan en pedagogisk bedömning utifrån *BBIC:s konsultationsdokument för förskolan*. Dokumentet skickas ut av socialsekreterare i samband med kallelse till gemensamt uppföljningsmöte (punkt 5 och 6). Den pedagogiska bedömningen ska inkludera alla delar i barnets vistelse i förskolan och göras oavsett om barnet byter förskola eller inte.

3.2 MEDICINSK BEDÖMNING

Vid samtliga familjehemsplaceringar erbjuds barnet ett hälsobesök tillsammans med familjehemmet. Hälsobesöket genomförs inom tre månader från det att barnet flyttat till familjehemmet. BVC-sjuksköterskan genomför hälsobesöket och tar då bland annat reda på om och när barnet har vaccinerats, läkarundersökts och när barnet senast var på tandvårdskontroll. Utgångspunkten är att barn som placeras utom hemmet ska ha genomgått läkarundersökning enligt BBIC, före eller i nära samband med placeringen. Om barnet inte varit på hälsokontroller vid tidigare BVC, genomför BVC-sjuksköterskan sedvanliga kontroller enligt basprogrammet. BVC-sjuksköterskan ska bedöma om barnet behöver undersökas av BVC-läkare och i så fall boka tid för detta.

Om barnet har en konstaterad långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning frågar BVC-sjuksköterskan om hur övriga kontakter med hälso- och sjukvården fungerar. Vid behov (och om vårdnadshavaren samtyckt till hälso- och sjukvård) tar BVC-sjuksköterskan kontakt med barnets behandlande läkare.

När hälsobesöket är gjort återrapporterar BVC-sjuksköterskan detta till socialsekreteraren. Utifrån vad som framkommit vid hälsobesöket bestäms den fortsatta planeringen i samarbete mellan socialsekreteraren och BVC-sjuksköterskan. Vars och ansvar ska framgå av *BBIC:s Genomförandeplan*.

4. GEMENSAMT UPPFÖLJNINGSMÖTE

I samband med socialtjänstens övervägande sex månader efter placeringen genomförs ett gemensamt uppföljningsmöte.

4.1 SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Socialsekreteraren ansvarar för att bjuda in

- Förskolechef, som i sin tur kallar berörd personal
- BVC-sjuksköterska
- Eventuell kontakt inom övrig hälso- och sjukvård
- Familjehemmet
- Barnets vårdnadshavare efter individuell bedömning

I samband med kallelsen, senast två veckor innan mötet, skickar socialsekreteraren *BBIC:s Konsultationsdokument för förskolan*.

Socialsekreteraren informerar om eventuella förändringar som kan påverka

- Barnets vistelse i förskolan
- Vårdnadshavarens, familjehemmets och socialtjänstens ansvar
- Vårdnadshavarens samtycke till hälso- och sjukvård

4.2 FÖRSKOLANS ANSVAR

Förskolans personal informerar om barnets vistelse i förskolan utifrån *BBIC:s Konsultationsdokument för förskolan*. De informerar också om barnets eventuella behov av särskilt stöd i förskolan, hur det fungerar och hur planeringen ser ut framåt. Om särskild handlingsplan har upprättats skall innehållet delges vid mötet.

4.3 BARNAVÅRDSCENTRALENS ANSVAR

BVC-sjuksköterskan informerar om barnets allmänna utveckling, längd- och viktkurva etc. BVC-sjuksköterskan informerar också om hur journalöverföringen har fungerat, om hälsobesök och eventuell läkarundersökning har genomförts.

4.4 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR

Hälso- och sjukvården informerar om det som är av betydelse för barnets situation i skolan och i familjehemmet.

5. FORTSATT UPPFÖLJNING

Socialsekreterare bjuder in till gemensamt uppföljningsmöte enligt punkt 5, minst en gång per år. Inför uppföljningsmötet besvarar förskolan *BBIC:s Konsultationsdokument för förskolan*. Socialsekreterare skickar konsultationsdokumentet i samband med kallelsen, senast två veckor innan uppföljningsmötet. Utöver detta bestäms tider och former för fortsatt uppföljning utifrån de behov som finns kring barnets förskolevistelse och hälsa. Vars och ens fortsatta ansvar ska framgå av *BBIC:s Genomförandeplan*.

6. VID ORO FÖR BARNET

Barnets pedagoger, förskolechef och/eller BVC-sjuksköterska ska kontakta socialtjänsten

- Om barnet har oregelbunden närvaro i förskolan eller om vistelsen på förskolan på annat sätt inte fungerar
- Om barnets hälsa eller sociala utveckling försämrats
- Om familjehemmet uteblir från träffar i förskolan eller vid BVC
- Om familjehemmet inte visar intresse för barnets hälsa och utveckling
- Om det finns oro för hur barnet har det i familjehemmet
- Om det finns oro för hur barnet påverkas av umgänge med förälder/vårdnadshavare

OBS! Vid misstanke om att barnet far illa i familjehemmet, i samband med umgänge med vårdnadshavare/föräldrar eller på grund av eget beteende, skall förskolan och/eller BVC enligt anmälningsskyldigheten, göra en anmälan till socialtjänsten i den kommun som genomfört placeringen. En kopia av anmälan bör för kännedom skickas till socialtjänsten i vistelsekommunen.

Om barnet har skyddade personuppgifter eller hemlig vistelseort Anmälan om att barnet misstänks fara illa lämnas endast till den socialsekreterare som förskolan/bvc har kontakt med i ärendet. Socialsekreteraren ansvarar för att anmälan behandlas.

Dokumentet bygger på en rutin framtagen av Region Värmland inom ramen för en nationell utvecklingsatsning, *Bättre stöd till utsatta barn*. Satsningen samordnas och finansieras av Sveriges Kommuner och Landsting i överenskommelse med Socialdepartementet.

Hej,

Jamtli styrelse diskuterade i dag utmaningarna att ta på sig ett projekt inom ramen för regeringsinitiativet Kulturarvslyftet. Jamtli styrelse beslutade att vi skulle skicka fram ett bantat förslag. Det görs härmed och ska ses som en ansökan till huvudmännen samt Samordningsförbundet.

Regeringen och riksdagen beslutade i samband med statens budget för 2012 om en särskild satsning där man vill kombinera bevarande av kulturarv med sysselsättningsåtgärder. Satsningen under 2012-2014 innebär att:

- Målgruppen är Personer som har lämnat sjukförsäkringen och som har deltagit i programmet arbetslivsintroduktion och som bedöms stå mycket långt från arbetsmarknaden samt har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, samt
- Personer som omfattas av insatser i samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och som har mindre än tolv månader kvar av dagar med sjukpenning/rehabiliteringspenning eller tidsbegränsad sjukersättning • Riksantikvarieämbetet utbetalar efter ansökan från arbetsgivaren kr 5000 per månad per person i aktiviteten till att täcka arbetsgivarens kostnad för arbetsledning och arbetsplats
- Arbetsförmedlingen utbetalar ett lönebidrag per person till arbetsgivaren.

Stiftelsen Jamtli har tradition att delta i åtgärder för social sammanhållning och har sådana arbetsuppgifter som kan anpassas till den enskilda medarbetaren. Jamtli har haft sådan verksamhet sedan 1947 och har ett mycket bra samarbete med Arbetsförmedlingen. Jamtli vill också gärna denna gång kunna delta och särskilt rikta insatserna mot unga människor, men till finansieringen av lön för deltagarna räcker tyvärr inte lönebidraget från arbetsförmedlingen. Jamtli får i genomsnitt ca 65 % lönebidrag upp till ett lönetak på 16 700 kronor per månad plus de sociala avgifterna. Det är ungefär 10 500 kronor per person plus de sociala avgifterna. Det fattas alltså ca 8 500 kronor per person per månad inklusive de sociala avgifterna för att få kalkylen att gå ihop. Regeringens eventuella reglering av ”lönebidragstaket” från och med andra halvåret 2013 ändrar inte skillnaden på bidrag och tak! SÅ det vill fortfarande var ca 8.500 kronor per månad som måste täckas.

Jamtli föreslår därför att:

Jamtli inrättar i samarbete med Arbetsförmedlingen 1 arbetslag med 8 personer yngre än 30 år under 2012-2014. Arbetslaget ska under vintertid arbeta med digitalisering av samlingar och under sommarhalvåret arbeta med enklare uppgifter i samband med kulturmiljöuppdrag i länet. Ekonomin kan se ut så här:

8 personer á 12 månader á 8.500 kronor = 816.000 kronor

Fördelning mellan Samordningsförbundet och Jamtlis huvudmän:

- Samordningsförbundet (1/3 av 816.000 kronor) = 272.000 kronor

- Jämtlands läns landsting (65 % av 816.000-272.000 kronor) = 354.000 kronor
- Östersunds kommun (35 % av 816.000-272.000 kronor) = 190.000 kronor

Jamtli vill från Riksantikvarieämbetet få ersättning med 5.000 kronor per peson och månad alltså 40.000 kronor i månaden för lönekostnad till arbetsledare inklusive sociala avgifter – dvs. 480.000 kronor årligen som extra statligt anslag till vårt län och kommun genom Jamtli.

Med vänlig hälsning
Henrik

Lägesrapport kring arbetet inför pilotprojekt KUR (kultur som komplement i behandling)

Bakgrund

Folkhälsocentrum har fått i uppdrag av landstingsdirektören att undersöka möjligheter till extern finansiering och samarbete med andra aktörer kring en utvärderingsbar försöksverksamhet för kulturaktiviteter som komplement till behandling.

Med utgångspunkt från aktuellt hälsoläge har unga med psykisk ohälsa valts ut som målgrupp. Orsaken är att psykisk ohälsa är en av de vanligaste anledningarna till sjukskrivning idag och även en avgörande orsak till att många unga personer inte tar sig vidare i utbildningssystemet.

WHO förutspår att depressionssjukdomar kommer att toppa listan över de hälsoproblem som orsakar för tidig död och arbetsoförmåga år 2030. Därför finns det många skäl för samhället att söka nya och flera behandlingsalternativ. De antidepressiva medicinerna som finns i dag fungerar inte alltid så tillfredsställande och psykologisk behandling är ett dyrt alternativ.

Fysisk aktivitet är en potent och kostnadseffektiv behandling med dokumenterade positiva effekter som inte bara förebygger hjärt-kärlsjukdom och diabetes utan också fungerar som behandling av mentala sjukdomar. Psykisk ohälsa är vanligare hos kvinnor än hos män, symtom som nedstämdhet och kroppsliga besvär förekommer dubbelt så ofta. Enligt Socialstyrelsen har 10 procent av alla kvinnor i åldersgruppen 18 till 24 år i Sverige haft någon form av kontakt med psykiatrisk öppen- eller slutenvård eller använt psykofarmaka.

Det finns ett antal nationella och internationella studier som visar på att både fysisk och kulturell aktivitet, är viktigt i sjukdomsprevention och rehabilitering.

Åtgärder

En av åtgärderna har varit att i samverkan med studenter som läser till Hälsovetenskapliga lärare vid Högskolan i Halmstad skapa ett grundunderlag. De skriver sin uppsats i pedagogik i samverkan med Folkhälsocentrum med fokus på KUR. Av detta får vi besked om vad som gjorts tidigare och vilka resultat som hittills har uppnåtts. Centrala begrepp för uppsatsen som vi hittills diskuterat är:

- Kulturutövning som copingstrategi
- Empowerment
- KASAM (känsla av sammanhang)

En annan åtgärd som vidtagits är att etablera samverkan med olika aktörer i Östersund i syfte att få till stånd en utvärderingsbar kulturaktivitet som, i detta fall, syftar till att skapa ytterligare kunskap om dans kan bidra till ”minskad depression/ångest”.

Randomiserad kontrollerad studie

Frågeställning

Är dans ett effektivt sätt att stärka målgruppens självkänsla och därmed upplevelse av ökat psykiskt välbefinnande?

Urval

Unga kvinnor 18-29 år

Gruppindelning

Dansgrupp (aktiv grupp)

Filmgrupp (konsument av kultur- kontrollgrupp)

Intervention

8 veckor dans á 2 ggr/vecka, á 75 min/gång

8 veckor film á 2 ggr/vecka, á 75 min/gång

Datainsamling

Semistrukturerade intervjuer innan och efter intervention. Alla deltagare i studien intervjuas innan och efter interventionen. Frågorna ska vara utformade så vi får fram exempel på upplevelser och reflektioner från interventionen. Intervjuerna spelas in och transkriberas.

Mätningar av den psykiska hälsan med hjälp av HAD (Hamilton Anxiety and depression scale)

Mätning 1: före intervention

Mätning 2: strax efter intervention

Mätning 3: en tid (6 mån?) efter intervention

Databearbetning

Intervjuerna analyseras med innehållsanalys. Mätningarna med HAD dokumenteras.

Uppskattade kostnad

Kostnaden går i nuläget inte att fastställa innan antal deltagare är fastställd.

Finansiering

Diskussion med Samordningsförbundet pågår och kontakter med Vinna-projektet är tagna.

Ronny Weylandt
Folkhälsocentrum

Samarbetsavtal

Parter

Krets: Röda Korset Storsjökretsen
Organisationsnummer: 893 203-4880
Adress: Midgårdsgatan 2, 831 45 ÖSTERSUND
Kontaktperson: Kerstin Magnusson, verksamhetsledare för sociala verksamheten

Myndighet: Jämtlands läns landsting
Adress: Box 654 831 27 ÖSTERSUND
Kontaktperson:

Bakgrund

Ett besök på sjukhuset kan många gånger kännas svårt. Kanske inte orken räcker eller sjukhusgångarna förefaller långa och skrämmande. Kanske ökar oron i väntan på doktorn då tiden känns lång. Det kan finnas många orsaker att känna oro över i samband med besöket på sjukhuset.

Rödakorsvärdarnas frivilliginsats kan göra sjukhusbesöket eller väntan lättare. Deras uppgift är att finnas för människor, att ge en hjälpende hand, att påkalla transport, att följa till mottagningen eller att finnas och ha tid för ett medmänskligt samtal.

Uppdragsbeskrivning

Rödakorsvärdarna finns tillgängliga i sjukhusets entré, enligt ett schema som fastställs månadsvis i förskott mellan parternas kontaktombud. Inledningsvis gäller de tider som framgår av bilaga 1.

Två Rödakorsvärdar ska finnas tillgängliga varje pass för att verksamheten ska kunna bedrivas.

Rödakorsvärden ska

- Vara en stöttande medmänniska
- Visa rätt på sjukhuset
- Ledsaga patient som har svårt att förflytta sig
- Utföra ärenden till patient som har svårt att förflytta sig
- Hämta ut recept tillsammans med patienten
- Vara behjälplig i väntrummet

Innan tjänstgöring påbörjas skall rödakorsvärdarna ha undertecknat en överenskommelse och avgett på detta sätt ett tystnadslöfte. Detta tystnadslöfte är moraliskt bindande, både under tiden uppdraget varar samt efter avslutat uppdrag.

Rödakorsvärdarna utför ingen vård eller annat sjukvårdsarbete och de ersätter aldrig den anställda personalen.

Uppdraget innebär sommaruppehåll från 1 juni till 31 augusti samt juluppehåll efter överenskommelse.

Landstingets åtaganden

Landstinget utbildar alla Rödakorsvärdar inför uppdraget enligt bilaga 1.

I sjukhusets entré finns disk och telefon avsedd för Rödakorsvärdarnas verksamhet.

Rödakorsvärdarna utför sitt uppdrag i enlighet med Röda Korsets villkor för frivilligarbete. Rödakorsvärdarna är inte att betrakta som anställda eller uppdragstagare av landstinget och omfattas därför inte av landstingets regelverk för dessa.

Landstinget ersätter Rödakorsvärdarnas profilkläder samt rese- och parkeringskostnader i samband med uppdraget.

Frivilligpolicy

Svenska Röda Korsets frivilligverksamhet har sin utgångspunkt i Frivilligpolicyn, vilken antagits av Röda Korsets Centralstyrelse. Hela Frivilligpolicyn finns att läsa på Röda Korsets hemsida www.redcross.se. Samtliga frivilliga inom Röda Korset undertecknar en överenskommelse, vilken bl.a. innebär att den frivilliga avlägger ett tystnadslöfte. En kopia på denna överenskommelse kan lämnas till myndigheten vid förfrågan.

Rödakorsvärdarna omfattas av Röda Korsets försäkring för frivilliga. Detta Avtal innebär inte att den frivillige i sitt samarbete med myndigheten fransäger sig det som följer av Röda Korsets Frivilligpolicy.

Kontaktpersoner

Röda Korsets kontaktperson gentemot landstinget är rödakorsvärdarnas frivilligledare för uppdraget.

Landstingets kontaktperson för uppdraget är enhetschef reception och inre service.

Avstämningar

Parternas kontaktpersoner träffas en gång per månad för att diskutera rutiner och annat som är förenat med uppdraget.

Avtalstid och uppföljning

Avtalet gäller i ett (1) år. I samband med avtalets upphörande ska Parterna göra en skriftlig uppföljning av verksamheten. Eventuella ändringar kan föras in och Avtalet kan därefter fortsätta löpa under ytterligare ett (1) år.

Uppsägning

Vardera Part har rätt att säga upp Avtalet med en (1) månads uppsägningstid. Uppsägningen ska meddelas den andre Parten skriftligen.

Vardera Part har rätt att säga upp Avtalet med omedelbar verkan om den andra Parten väsentligen åsidosätter sina åtaganden enligt detta Avtal eller på annat sätt agerar otillbörligt mot den andra Parten.

Ändringar och tillägg

Samtliga ändringar och tillägg till detta Avtal ska upprättas skriftligen och godkännas av båda Parter.

Detta Avtal upprättas i två (2) exemplar, varav Parterna tagit varsitt.

Ort och datum

Ort och datum

Behörig tecknare för Röda Korset Storsjökretsen

Jämtlands läns landsting

Röda Korsets åtaganden

Utbildning

Röda Korset utbildar Rödakorsvårdarna i

Rödakorskunskap

Medmänskligt Bemötande

Efter Landstingets utbildning vid starten övertar Röda Korset utbildningsansvaret av nya Rödakorsvårdar. Landstinget ansvarar för att uppdaterat utbildningsmaterial finns tillgängligt.

Klädsel

Rödakorsvårdarna bär

enhetlig klädsel som tydligt skiljer sig från personalens

personkort som förnyas varje år och visar att man är aktiv frivillig

tydlig namnskylt med Röda Korsets logotype.

Uppdraget

Två Rödakorsvårdar "tjänstgör"

måndag – torsdag kl 09.00 – kl 13 00

Uppdraget ska ske i samarbete med receptionen som kontaktas inför varje pass för information om aktuellt läge

Rödakorsvården är ett medmänskligt stöd - en ställföreträdande anhörig / vän - till patienter, närstående och besökare.

Grönt ljus!

Det här får Rödakorsvården göra

Köra rullstol eller hjälpa till med rullator

Följa till och från avdelningar och röntgen

Visa vägen

Samtala

Beställa taxi

Hålla sällskap en stund

Följa till toaletten

Hämta och dela ut gratistidningar

Påkalla personalens uppmärksamhet om någon patient verkar må sämre

Följa med till apotek och andaktsrum

Gult ljus!

Varning! I samråd med personalen! Fråga först!

Gå promenad t.ex. till kafeterian med patient

Gå småärenden tillsammans med patient

Servera kaffe och smörgås

Hämta vatten

Rött ljus!

Det här får Rödakorsvården INTE göra

Lyfta

Köra sjukhussäng

Hjälpa till på toaletten

Mata

Transportera patienter mellan olika avdelningar

Ge råd om vård, behandling eller medicinering

Berätta om egna erfarenheter av vården

Landstingets åtaganden

Utbildning

Landstingets introduktion till Rödakorsvårdarna ger kunskap om sjukhusets organisation, sjukhusets avdelningar - hur hittar man dit, lokalkännedom, vilka patienter möter Rödakorsvården, bemötande relationen och samverkan Rödakorsvårdar-personalen relationen- samverkan Rödakorsvårdar - receptionen information om vad Rödakorsvårdarna gör respektive inte gör, rutiner, hygien, omklädningsrum – skåp, nycklar

Landstinget tar fram utbildningsmaterial för Rödakorsvårdsverksamheten. Efter utbildningen vid starten övertar Röda Korset utbildningsansvaret. Landstinget ansvarar för att uppdaterat utbildningsmaterial finns tillgängligt.

Landstingets kontaktperson - enhetschef reception och inre service har avstämningsmöte med Rödakorsvårdarnas frivilligledare första tre månaderna. Efter utvärdering beslutas hur ofta mötena ska ske. Centrumchef för diagnostik, teknik och service har avstämnings /dialogmöte med Rödakorsvårdarnas frivilligledare två gånger per år.

Finansiering

Landstinget ersätter rese- och parkeringskostnader i samband med uppdraget kostnader för profilkläder ”bjuder” på kaffe en gång per pass

Lokal

Sjukhusentrén
Disk
Mobiltelefon
Personalutrymme = omklädningsrum

Gemensam Marknadsföring

Information om Rödakorsvårdsverksamheten på respektive parts hemsida
Landstinget och kretsen samordnar kontakten med lokala media när verksamheten startar.

Kostnader för Rödakorsvärdarnas profilkläder, rese- och parkeringskostnader

RESEERSÄTTNING

Två dagar / vecka ca 09.30 - 15.30 (48 timmar per månad)

32 pass /månad x snitt 2 mil = 64 mil per månad

64 x 18.50 = 1 184 kr per månad = **1200 kr per månad x 8,5 månad= 10.200 kr = 10.000 kr**

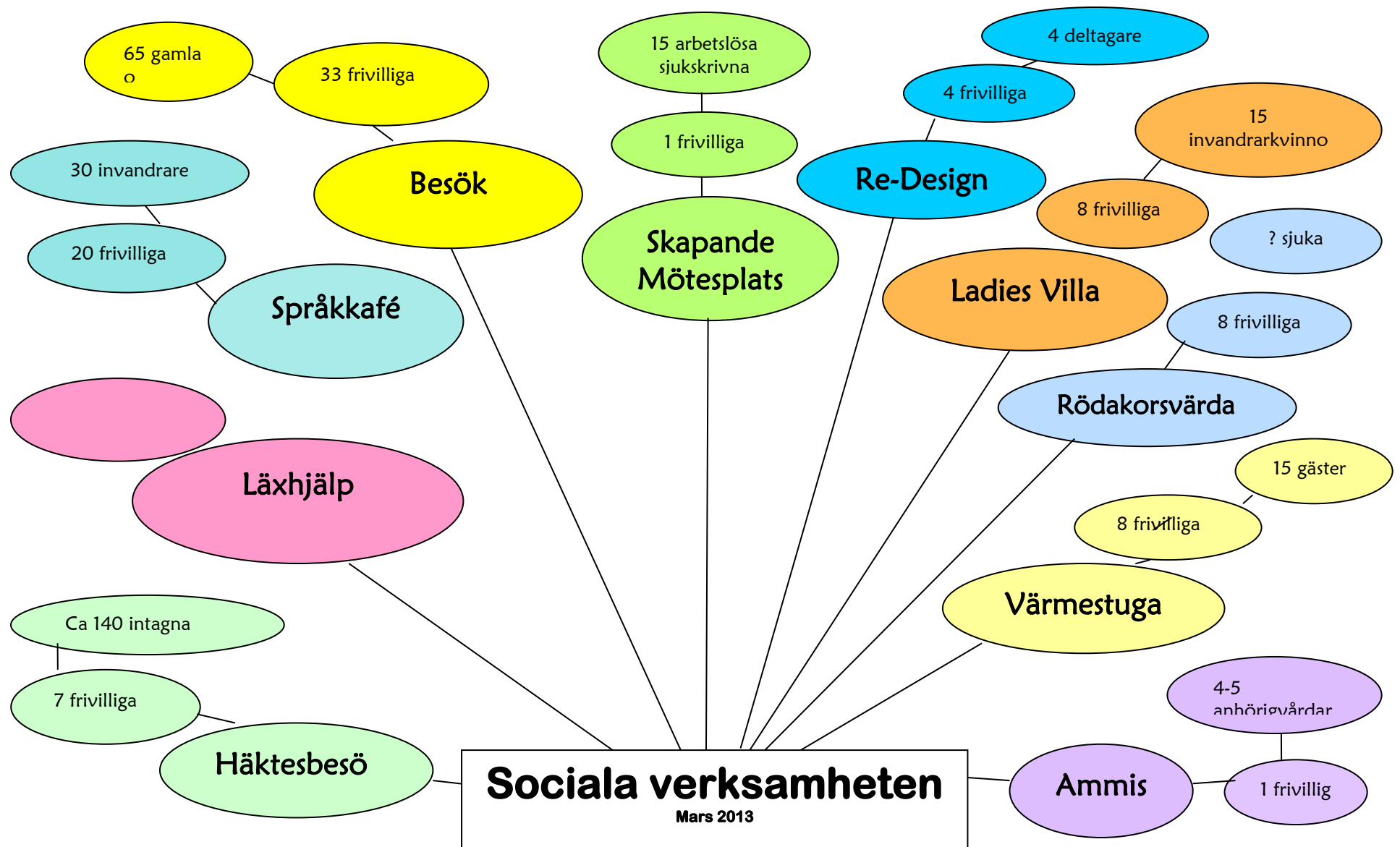
Fyra dagar = 20.000 kronor

PROFILKLÄDER

Väst kostar 500 - 700 kronor

Ca 20 västar

20 x 600 = **12 000 kr**

2013-08-22

Landstingskommittén**§ 89 Röda Korset**

Arbetsgivaren informerade om att landstingsstyrelsen vid nästa sammanträde kommer att behandla frågan angående att inrätta Röda Korsvårdar som kan hjälpa patienterna tillrätta på sjukhuset, fr o m januari 2014.

Vårdförbundet, Kommunal, Vision och Läkarföreningen framförde följande:

Det kan aldrig vara i linje med JLL:s personalpolitik att bemanna huvudentrén med personer från Röda Korset i stället för att tillvarata den landstingspersonal som av olika skäl inte kan fortsätta att arbeta i sin grundprofession. Den kompetens de besitter kan inte ersättas med frivilliga från Röda Korset. Det finns ett visst behov av anpassade uppgifter inom landstinget så att den som till exempel fått belastningsskador efter många år i vården kan fortsätta att bidra med sitt kunnande och sin erfarenhet till vårdarbetet.

Ansvarsfrågor rörande patientsäkerhet och även sekretess blir otydliga när frivilliga ska "arbeta" med patienter. Förslaget innehåller en förenklad syn på vad det innebär att till exempel "hjälpa" en patient vid förflyttningar, "hjälpa" till vid väntan i väntrummet eller "hjälpa" till att hämta mediciner. Här finns risk för både fallskador, onödig oro när någon som inte kan vården "förklarar" vad som ska ske och bristande sekretess med inblandade som inte har tystnadsplikt.

Trots att de fackliga organisationerna vid flera tillfällen framfört sina synpunkter i ärendet har politiken inte i någon del tagit till sig detta och det visar tyvärr att synen på samverkan skiljer sig avsevärt mellan de inblandade.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-08-27

Dnr LS/1114/2013

Sammanställning medlemskap i organisationer och nätverk - översikt

Nedan följer en sammanställning över de olika centrumens utgifter för medlemskap i organisationer och nätverk med mera. Därefter följer en mer detaljerad sammanställning över de utgifter som finns, uppdelat på centrumnivå. Posterna markerade med * är förklarade i slutet av dokumentet.

Centrum

Primärvården	6 250 kronor
Barn, kvinna och psykiatri	1 700 kronor
Diagnostik, teknik och service	294 020 kronor
Folktandvården	12 050 kronor
Politikens organisation	39 042 kronor
Opererande specialiteter	39 431 kronor
Medicinska specialiteter	6 051 kronor
Centrum för lednings- och verksamhetsstöd	42 000 kronor

Landstingsgemensamma kostnader

SKL:	3 miljoner kronor
Norrandstingets regionförbund	1 miljon kronor
J/H idrottsförbund och folkhälsocentrum	250 000 kronor
EFQM kvalitetssystem	110 000 kronor
NLT (Nya läkemedelsterapier)*	53 000 kronor
HSF (Hälsofrämjande vård)	50 000 kronor

Ytterligare kostnader under Centrum för lednings- och verksamhetsstöd

Samordningsförbundet i Jämtlands län	1,5 miljoner kronor
Kostnad för CeHis*	3,8 miljoner kronor
Rekv. från SKL för utveck. av nationella kvalitetsregistret	1,1 miljoner kronor

Primärvården

Föreningen för Sveriges ungdomsmottagningar	1800 kronor
Svensk förening för SSK i diabetesvård	250 kronor
Svenska läkarsällskapet	700 kronor
Åre Destination AB	2 500 kronor
Föreningen för familjecentralers främjande	1 000 kronor

Barn, kvinna och psykiatri

Ospec.	1 700 kronor
--------	--------------

Diagnos, teknik och service

Svensk förening för klinisk fysiologi	4 000 kronor
Akrediterat laboratorium*	65 700 kronor
Deltagande i nationellt projektarbete LfMT	21 760 kronor
Svensk användarförening för medicinsk teknik och IT	500 kronor
Medlemsavgift Best Service*	62 500 kronor
Landstingsbenchmarkingprogram grundavgift*	135 000 kronor
Brandskyddsföreningen	360 kronor
7-Säk svensk förening för sjukvårdssäkerhet	350 kronor
Läkemedelsverket	2 150 kronor

Folktandvården

Svenska tandsköterskeförbundet käkkir.sekt.	200 kronor
Svensk förening för oral protetik	700 kronor
Sveriges folktandvårdsförening	10 000 kronor
Svensk förening för vårdhygien	300 kronor
Nordisk förening för funktionshinder och oral hälsa	500 kronor
Föreningen Sveriges kommunalekonomer	350 kronor

Politikens organisation

Föreningen frivilliga samhällsarbetare*	3 450 kronor
Assembly of European regions*	35 592 kronor

Opererande specialiteter

SAMIT	1 000 kronor
PASIVA	2 000 kronor
Svenskt intensivvårdsreg.	25 000 kronor
Svenska föreningen för handkirurgi	1 500 kronor
Nett-undervisning	9 931 kronor

Medicinska specialiteter

Stroke-riksförbundet	275 kronor
Infektionsläkarföreningen	5 128 kronor
Strama-nätverket	648 kronor

Centrum för lednings- och verksamhetsstöd

Databas för mätning av säkerhetskultur	10 000 kronor
Forum för vårdbyggnad	22 000 kronor
Sveriges kommunikatörer	9 400 kronor

NLT (Nya läkemedelsterapier)

SKL har sedan 2009 på uppdrag av Sveriges landstingsdirektörer bedrivit ett arbete med att identifiera nya, dyra läkemedel och komma med en rekommendation om hur landstingen ska förhålla sig till dessa. Arbetet bedrivs inom den s.k. NLT-gruppen. Alla landsting finansierar NLT-gruppens arbete.

CeHis

Center för eHälsa i samverkan (CeHis) har uppdraget att koordinera landstings och regionernas samarbete för att utveckla och införa gemensamma e-hälsotjänster, teknisk infrastruktur samt gemensamma regelverk och standarder. De gemensamma insatserna ska prioriteras och budgeteras på ett samlat sätt. CeHis styrs av representanter från landsting och regioner, SKL, kommuner och de privata vårdgivarna.

Ackrediterat laboratorium

Laboratoriemedicin är ackrediterat, de har en kvalitetscertifiering där avgiften för att behålla certifieringen med kontroller m.m. är utgör hela kostnaden. Ackrediteringen borgar för att labbet är patientsäkert och i övrigt sköter sig enligt lagkrav och medicinska riktlinjer. Ett externt bolag (Svedac) gör regelbundna revisioner och påpekar om något behöver åtgärdas.

Landstingsbenchmarkingprogram

Det landsövergripande program som Jämtlands läns landsting medverkar i där ett antal serviceprocesser jämförs utifrån kostnadseffektivitet, nöjd kund och servicenivå. Ernst & Young driver programmet på uppdrag från Bestservice-nätverket.

Medlemsavgift Best service

Ett nätverk bestående av Sveriges landstings servicechefer där bl.a. benchmarkingen tagits fram och utvecklingen av detta hanteras. Andra delar som hanteras är SIS-certifiering av serviceprocesser, facility management, samarbete med SKL för framtagandet av standarder för branschen och spridning av förbättringsarbeten. Jämtlands läns landstings representant ingår i styrgruppen för detta nätverk.

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare (RFS)

RFS består av cirka 90 lokalföreningar med medlemmar som har uppdrag som kontaktpersoner, kontaktfamiljer, stödfamiljer, stödpersoner, godmän, förvaltare, lekmanövervakare, särskilt förordnade vårdnadshavare och som är besökare på häkten och anstalter.

RFS sprider kunskap om medlemmarnas insatser och lyfter värdet av frivilligheten i dessa uppdrag. Vårt mål är att alla brukare, klienter, patienter och huvudmän som är i behov av stöd från frivilliga samhällsarbetare ska få en rättssäker insats med god kvalitet.

Assembly of European regions (AER)

AER är den största lobby- och intresseorganisationen för regionala frågor i Europa. Över 230 av Europas regioner (från 35 länder) är medlemmar. Bland dessa återfinns även regioner utanför EU-området, bl.a. är ett par ryska regioner medlemmar i organisationen. AER:s främsta uppgift att ta tillvara regionernas intressen, främst gentemot EU, som företrädare för den direktvalda demokratiska nivån mellan stat och kommun. AER arbetar för att öka regionernas politiska inflytande i de europeiska institutionerna och underlätta interregionalt samarbete över hela Europa. AER bevakar också regionernas intressen i EU:s utvidgningsprocess och i globaliseringen. En annan av huvuduppgifterna för organisationen

är också att värna om närhetsprincipen (subsidiaritet) och regionernas demokratiska självbestämmande.

Ledningsstab Personal

2008-02-112008-02-
01

Dnr:

Personalchef Björn Ahlnäs
Tfn: 063-15 36 50
E-post: bjorn.ahlnas@jll.se

Landstingsgemensam riktlinje för medlemskap i intresseföreningar där arbetsgivaren betalar medlemsavgift

För att arbetsgivaren ska betala medlemsavgift för enskilda medarbetares medlemskap i intresseföreningar krävs att det klart framgår ett samband mellan medlemskapet och medarbetarens tjänst och eller arbetsuppgifter.

Medlemskapet ska också innebära en klar nytta för Jämtlands läns landsting.
Närmaste chef beslutar om en eventuell landstingsfinansiering av ett medlemskap.
Beslutet ska ske skriftligt och innehålla motiv enligt ovan.

I tjänsten

Björn Ahlnäs
Personalchef

Landstingsgemensamma regler för resor - regler för förtroendevalda och anställda i Jämtlands läns landsting

Version: 2

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

Annica Sörensdotter

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	1998-09-23	Nyutgåva	Landstings- fullmäktige	1998-09-23
2.	2012-12-06	Revidering	Landstings- fullmäktige	2013-02-12--13

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	GRUNDSYN	4
1.1	Syfte	4
2	REGLER - RESOR	4
2.1	Grundläggande regler	4
3	ERSÄTTNING VID RESA	5
3.1	Representation	5
3.2	Reseräkning	5
4	SÄKERHET - OCH MILJÖKRAV	6

1 GRUNDSYN

För att förtroendevalda och anställda inom landstinget ska kunna utföra och utveckla de uppgifter som de har förekommer en del resande i uppdraget/tjänsten.

Nytta för verksamheten ska vara vägledande för resan. En bedömning av totalkostnaden för varje resa ska göras samt en avvägning mellan å ena sidan tids – och kostnadsaspekten och den andra sidan val av färdmedel, miljöhänsyn och boende.

Alternativa mötesformer som begränsar resandet ska alltid övervägas (telefonmöten, videokonferenser, datakonferenser mm).

1.1 Syfte

Detta dokument syftar till att inom landstinget skapa regler för resor. Alla landstingets förtroendevalda och anställda omfattas.

2 REGLER - RESOR

2.1 Grundläggande regler

- ✓ Resan ska beställas via upphandlad resebyrå.
- ✓ Landstinget bekostar resa för landstingets anställda och förtroendevalda. Eventuell medföljande får inte faktureras landstinget.
- ✓ Varje resa ska utföras till så låg total kostnad som möjligt. Hänsyn ska tas till säkerhet, arbetsmiljö- och miljökrav vid beslutet.
- ✓ Beställningsrutiner ska vara kända för anställda och förtroendevalda.
- ✓ För beställning av resa krävs att resan är beslutad enligt landstingsdirektörens befogenhetsplan eller för förtroendevald enligt särskilt fastställda bestämmelser för förtroendevalda.
- ✓ Innan resa beslutas ska skriftliga underlag som beskriver resans syfte och mening (program, kallelse, inbjudan) finnas eller resan på annat sätt kunna motiveras. (Skatteregler vid studie och konferensresor). Underlagen skall dessutom bifogas resefaktura och reseräkning.
- ✓ För konferens och utbildning som kännetecknas av att i grupp utveckla den enhetens kompetens eller planera för den egna verksamheten krävs underlag med syfte, kostnader samt program.

Eventuella privata inslag ska den anställde själv bekosta och får inte sammanblandas med landstingets kostnader.

Annica Sörensdotter

- ✓ Program, inbjudan, kallelse avgör nyttan för landstinget . Studie – eller konferenstid måste innefatta minst **6 timmar** per dag. Under en vecka bör den effektiva studie- eller konferenstiden omfatta **minst 30 timmar**, jämnt fördelade under veckan.
- ✓ När studie - eller konferensresan är genomförd ska deltagaren återskildera till lämplig mottagare av den nya kunskapen.
- ✓ Tjänsteresor kan kombineras med privata resor under förutsättning att landstingets kostnader inte ökar.
- ✓ Bonuspoäng, trohetsrabatter eller liknande ska redovisas vid privat nyttjande med anledning av reglerna för förmånsbeskattning.

3 ERSÄTTNING VID RESA

Lönekollektivavtal som reglerar ersättning vid tjänsteresa

TRAKT04 (i lydelse fr.o.m. 2008-01-01) - Ersättning för ökade levnadskostnader (måltider och småutgifter) som arbetsgivaren betalar till anställd som företar tjänsteresa förenad med övernattnings utanför den vanliga verksamhetsorten.

BIA (i lydelse fr.o.m. 2010-09-23) – Reglerar ersättning för användande av egen bil i tjänsten. Läs om nyttjande av egen bil under kapitlet Säkerhet - och miljökrav.

Läs mer i avtalen om regler och gällande belopp i avtalet. <http://www.skl.se>; lagar och avtal; övriga kollektivavtal.

För förtroendevalda gäller även ”Arvodesbestämmelser för förtroendevalda”.

3.1 Representation

Läs mer om representation på landstingets insida.

3.2 Reseräkning

Reseräkning ska avlämnas snarast efter det att en resa avslutats. Med snarast avses normalt en månad. Förutom program, kallelse, inbjudan skall kvitto för egna utlägg (ej kopia) bifogas reseräkningen. Om kvitto saknas ska beslutande chef intyga utlägg.

Har ett reseförskott tagits ut ska det redovisas på reseräkningen. Reseförskott dras av lönen senast tre månader efter resedatum även om reseräkning inte inkommit.

Vid resor till utlandet är det viktigt att alla klockslag för resans start och slut, färjor, båtar, tåg och flyg när landsgränsen passerats anges på reseräkningen.

4 SÄKERHET - OCH MILJÖKRAV

Generella krav samt rekommendationer för resor i tjänsten

Resfria möten

Det ska alltid kontrolleras med arrangör eller motsvarande om deltagande på distans går att ordna genom t.ex. videokonferens eller telemöte.

Egna möten, konferenser, utbildningar

Vid planering av egna arrangemang ska erbjudande om att delta på distans erbjudas så långt möjligt.

Tider bör sättas så att det underlättar att resa till och från mötet med kollektivtrafik.

Samåkning

Samåk med andra om det är möjligt. Vid bokning av taxiresor ska delad taxi vara förstahandsval.

Val av transportmedel

Allmänna kommunikationer skall i första hand väljas. För längre resor är tåg oftast det bästa alternativet såväl ur säkerhets- som miljösynpunkt och bör därför vara ett förstahandsalternativ.

För kortare lokala transporter ska man i första hand gå eller cykla.

För lokala och regionala resor som inte kan utföras med allmänna kommunikationsmedel ska upphandlade leasingbilar ska användas i första hand. Privat bil i tjänsten ska inte användas annat än i undantagsfall.

Riktlinjer för 2013-års influensavaccination JLL

Mona Landahl, Maria Omberg, Micael Widerström

www.jll.se/halsoval

Innehållsförteckning

1	VACCINATIONSRIKTLINJER	4
1.1	Äldre och personer med kroniska sjukdomar	4
1.2	Alla gravida kvinnor i andra och tredje trimestern	4
1.3	Kringvaccination runt personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar	5
2	DOSERING OCH VACCINATION	5
2.1	Vuxna ≥ 18 år i riskgrupp	5
2.2	Barn 6 månader – 23 månader i riskgrupp	5
2.3	Barn 24 månader – 18 år i riskgrupp	6
2.4	Influensavaccin och äggallergi	6
	Ställningstagande inför influensavaccination av äggallergiker	6
2.5	Samtidiga vaccinationer	6
3	TIDPUNKT FÖR INFLUENSAVACCINATION	7
4	BESTÄLLNING AV VACCIN	7
4.1	Beställning	7
4.2	Inköp och vaccination inom kommunerna	7
4.3	Inköp och vaccination hos privata vårdgivare	7
5	BEHÖRIGHET ATT VACCINERA	8
6	VACCINATIONSKOSTNAD	8
6.1	Patienter i riskgrupp (se 1.1, 1.2 och 1.3) och /eller 65 år och äldre	8
6.2	Ej riskgrupp och yngre än 65 år	8
7	VACCINATION AV PERSONER TILLHÖRANDE ANNAT LANDSTING	8
8	RESEERSÄTTNING	8

9 BESÖKSORSAK VID REGISTRERING I VAS 9
10 UPPFÖLJNING AV SÄSONGEN 2013/2014 9
11 RIKTLINJER FÖR BETALNING GENTEMOT
KOMMUNERNA 9

GODKÄNT AV

Micael Widerström

Original lagras och godkänns elektroniskt. Utskrifter gäller endast efter verifiering mot systemet att utgåvan fortfarande är giltig.

GILTIGT FR O M

2013-09-06

www.jll.se/halsoval

1 VACCINATIONSRIKTLINJER

Inför vintersäsongen 2013–2014 har WHO rekommenderat att sammansättningen av säsongsvaccinet ändras så att två av tre vaccinstammar byts ut på grund av förväntade förändringar i cirkulerande stammar. Säsongen 2013-2014 innehåller vaccinet:

- A/California/7/2009(H1N1)pdm09, den pandemiska influensan
- A/Victoria/361/2011(H3N2), ny variant av denna
- B/Massachusetts/2/2012, som ersätter B/Wisconsin/1/2010

Enligt Socialstyrelsens [Rekommendationer för profylax och behandling av influensa Reviderad 2013-06-19](#), bör säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) erbjudas till **Riskgrupper (1.1 , 1.2 samt till individer enligt 1.3):**

1.1 Äldre och personer med kroniska sjukdomar

- personer över 65 års ålder (födda 1948 eller tidigare)
- gravida kvinnor i andra och tredje trimestern
- personer med kroniska sjukdomar:
 - o kronisk hjärt- och/eller lungsjukdom
 - o instabil diabetes mellitus
 - o kraftigt nedsatt infektionsförsvar (av sjukdom eller medicinering)
 - o kronisk lever- eller njursvikt
 - o svår astma
 - o extrem fetma (störst risk vid BMI > 40) eller neuromuskulära sjukdomar som påverkar andningen
 - o flerfunktionshinder hos barn.

1.2 Alla gravida kvinnor i andra och tredje trimestern

Gravida kvinnor har inte tidigare rutinmässigt erbjudits vaccination mot säsongsinfluensa om de inte haft en kronisk sjukdom som inneburit ökad risk för allvarlig sjukdom. Erfarenheter från pandemin 2009 talar dock för att alla gravida kvinnor, även i övrigt friska, löper ökad risk för komplikationer om de drabbas av A(H1N1), framförallt under 2:a och 3:e trimestern. Erfarenheter från säsongen 2012–2013 talar för att gravida kvinnor behöver ha fortsatt skydd mot A(H1N1)pdm09 och att tidigare vaccination med pandemivaccinet Pandemrix inte ger tillräckligt skydd. Socialstyrelsen rekommenderar därför att samtliga gravida kvinnor i andra och tredje trimestern erbjuds vaccination, exempelvis genom att frågan tas upp vid inskrivningssamtal på mödravårdcentralen och att kvinnan vaccinerar sig efter v. 16 eller efter ett normalt ultraljud under perioden då vaccinationskampanjen pågår.

Oavsett vaccinationsstatus bör alla gravida kvinnor informeras om vikten att ta kontakt med vården i tidigt skede vid influensasymtom.

1.3 Kringvaccination runt personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar

Personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar (t.ex. efter stamcellstransplantation, patienter med akuta leukemier, T-cellsdefekter, vissa organtransplanterade mm.) är en speciell riskgrupp eftersom de är svårare att skydda med vaccination än andra riskgrupper då immunsvaret efter influensavaccination kan vara otillräckligt. Dessa patientgrupper bör hänvisas till specialist för bedömning av hur de kan få optimalt skydd mot influensa.

För att minska risken för att personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar smittas med influensa bör hushållskontakter och personal som vårdar dessa patienter erbjudas vaccination. Det senare gäller främst personalkategorier som kommer i direktkontakt med dessa patienter, t.ex. vårdpersonal på hematologavdelningar. Även personalkategorier med förväntad kortvarig kontakt med personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar kan komma ifråga efter en bedömning av förväntad expositionsgrad beroende på interna rutiner, t.ex. på akutmottagningar och röntgenavdelningar.

Verksamhetsansvarig beslutar om vaccination av vårdpersonal.

2 DOSERING OCH VACCINATION

Vaccination bör skjutas upp hos patienter med febersjukdom eller akut infektion

2.1 Vuxna ≥ 18 år i riskgrupp

Vuxna ≥ 13 år med riskfaktorer för allvarlig sjukdom – inklusive gravida kvinnor i andra och tredje trimestern – rekommenderas **en dos** av säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) oavsett tidigare vaccination med Pandemrix och säsongsinfluensavaccin.

2.2 Barn 6 månader – 23 månader i riskgrupp

Barn och ungdomskliniken kommer skriftligen rekommendera utvalda riskgruppsbarn som är kända på kliniken vaccinering mot säsongsinfluensa (Fluarix®). Föräldrarna uppmanas i brevet att kontakta med barnmottagningen för information om tid och plats för barnets vaccination. Nedanstående dosering av (Fluarix®) gäller oavsett tidigare vaccination med Pandemrix för barn i riskgrupp som ej fyllt 13 år.

Tidigare ej influensavaccinerade med 2 doser*		Tidigare influensavaccinerad med 2 doser	
6 t.o.m. 36 månader	3 t.o.m. 12 år	6 t.o.m. 3 månader	3 t.o.m. 12 år
Säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) ½ dos x 2	Säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) 1 dos x 2	Säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) ½ dos x 1	Säsongsinfluensavaccin (Fluarix®) 1 dos x 1

*Om flera doser ges av säsongsinfluensavaccin ges rekommenderas att den andra dosen ges minst 4 veckor efter den första för att man ska uppnå ett fullgott skydd.

2.3 Barn 24 månader – 18 år i riskgrupp

För denna åldersgrupp finns ett alternativt säsongsinfluensavaccin att tillgå, Fluenz®. Detta är ett levande vaccin för nasal administration. Är kontraindicerat till barn och ungdomar som är immunsupprimerade på grund av sjukdom eller behandling, såsom: akuta och kroniska leukemier, lymfom, symtomatisk HIV-infektion, brister i det cellulära immunförsvaret och höga doser kortikosteroider. Fluenz® ska heller inte ges till barn och ungdomar med allvarlig astma eller med aktiv väsende andning. Fluenz® kommer i första hand ges via barnmottagningen.

Barn och ungdomskliniken kommer skriftligen rekommendera utvalda riskgruppsbarn som är kända på kliniken vaccinering mot säsongsinfluensa och diskutera individuellt lämpligt val av influensavaccin i denna åldersgrupp (Fluarix® eller Fluenz®).

2.4 Influensavaccin och äggallergi

Vid framställande av influensavaccin sker odling i vävnadskultur från hönsägg. Små mängder äggprotein (<150 ng/dos) kan därför finnas i vaccinet, men i så liten grad att risk för allergisk reaktion är ringa.

Influensavaccin av äggallergiker skall dock ske **endast om stark indikation** finns för det, dvs. om patienten tillhör riskgrupp för influensainfektion.

Ställningstagande inför influensavaccination av äggallergiker

Patienter med lindrig äggallergi:

Det vill säga som haft symtombild som inte klassificerats som anafylaxi alternativt som tål liten mängd ägg t.ex. i sockerkaka eller penslat på vetebröd. Dessa kan vaccineras på sedvanligt vis på HC.

Patienter med uttalad äggallergi:

Det vill säga som haft symtombild som klassificerats som anafylaxi alternativt är bärare av adrenalinspruta på grund av sin äggallergi och äter kost strikt fri från ägg.

Dessa remitteras till specialistmottagning för allergi.

Allergimottagningar finns på Östersunds sjukhus:

- för barn på barnmottagningen
- för vuxna på lungmottagningen

2.5 Samtidiga vaccinationer

Andra avdödade vacciner såsom pneumokockvaccin och resevacciner kan ges samtidigt med vaccination mot säsongsinfluensa när så är nödvändigt. Om två olika vacciner ges samtidigt bör det ske i olika extremiteter. Avdödade vacciner som ingår i vaccinationsprogrammet för barn bör dock helst, när så är möjligt, ges med minst 2 veckors intervall före eller efter vaccination mot säsongsinfluensa.

Säsongsinfluensavaccin (Fluarix®, Fluenz®) ges **tidigast 4 veckor före eller 4 veckor efter** vaccination med vaccin mot mässling –påssjuka –röda hund (MPR-vaccin), vattkoppor (Varilrix®), gula febern (Stamaril®) och vaccin mot tuberkulos (BCG-vaccin).

3 TIDPUNKT FÖR INFLUENSAVACCINATION

För bästa skydd bör vaccinationen ges sex veckor innan influensaperioden som vanligtvis börjar vid juletid. Vaccinationsskyddet håller i cirka nio månader och sätter in cirka två veckor efter vaccinationstillfället. Gemensam vaccinationsstart för hela landet planeras till 15/10 (vecka 42).

4 BESTÄLLNING AV VACCIN

4.1 Beställning

Säsongsvaccinet Fluarix® beställs hos GSK vaccin telefon: 020-714 714 eller Fax 020/714 715 eller e-mail: vacciner@gsk.com
Vaccinet levereras i kyllådor (obruten kylkedja), vilka ska returneras. Retursedel medföljer.

GSK önskar att beställare laddar ned en Fluarix beställnings blankett via hemsida www.gskvacciner.se som man hittar via ikonen "Säsongsinfluensa". Blanketten skrivs ut och faxas sedan in eller mejlas (helst det sista valet – detta ger GSK möjlighet att verifiera beställningarna). Kostnaden 25.90 kr/dos.

Fluenz® beställs via SBL vaccin 08-735 12 50, levereras i förpackning om 10 med hållbarhet ca 1 månad. Kostnad 188,20kr/dos.

4.2 Inköp och vaccination inom kommunerna

Primärvården tillhandahåller vaccin till kommunerna. Om annan överenskommelse vid inköp av vaccin önskas kan enhetschef för hälsocentral och kommunen gemensamt bestämma detta.

Kontrollera att eventuell delegering beträffande vaccinationer finns från distriktsläkare till sjuksköterska i kommunen.

Influensavaccin på Apodoskort rekommenderas inte eftersom det kan innebära en fördyring för patienten.

4.3 Inköp och vaccination hos privata vårdgivare

Privata vårdgivare som är Offerdals hälsocentral, Fjällhälsan, Nya närvården Strömsund/Hoting/Hammerdal och gemensamma nämnden i Frostviken erbjuder vaccination till samma kostnad som primärvården. Dessa beställer själva vaccinet som övriga hälsocentraler.

Kontaktperson: Lena Weinstock-Svedh 063-14 24 74.

5 BEHÖRIGHET ATT VACCINERA

Se Socialstyrelsen [Behörighet att ordinera läkemedel för vaccination](#) samt senaste version av [SOSFS 2000:1](#) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården.

6 VACCINATIONSKOSTNAD

6.1 Patienter i riskgrupp (se 1.1, 1.2 och 1.3) och /eller 65 år och äldre

För patienter enligt ovan som rekommenderas vaccination mot säsongsinfluensa (Fluarix® alternativt i vissa fall till barn Fluenz®) är vaccinationen subventionerad och kostar **75 kr**

6.2 Ej riskgrupp och yngre än 65 år

Nedanstående kostnader gäller tills annat meddelats. Nytt förslag till prissättning är inlämnat för beslut till landstingsstyrelsen.

Individer i denna grupp som vill säsongsinfluensavaccineras betalar 190 kr (100 kr för arbetet och 90 kr för vaccinet). **Totalt 190 kr.**

Om vaccinationen sker i samband med annan sjukvårdande behandling hos *distriktssköterska* blir kostnaden 100 kr (besökskostnad) + 190 kr (100 kr för arbetet och 90 kr för vaccinet). **Totalt 290 kr.**

Om vaccinationen sker i samband med annan behandling hos *distriktsläkare* blir kostnaden 150 kr (besökskostnad) + 290 kr (200 kr för arbetet och 90 kr för vaccinet). **Totalt 440 kr**

7 VACCINATION AV PERSONER TILLHÖRANDE ANNAT LANDSTING

Jämtlands läns landsting har beslutat att personer tillhörande annat landsting ska kunna vaccineras enligt samma regler som gäller för länsinvånare.

8 RESEERSÄTTNING

Resor till hälsokontroller och vaccination ersätts **Ej** enligt sjukresereglererna.

9 BESÖKSORSAK VID REGISTRERING I VAS

Varje person som influensavaccineras skall registreras i VAS med unik besöksorsak för att möjliggöra statistikuttag.

- Säsongsinfluensavaccination för riskgruppspatienter (inkl de över 65 år) registreras med besöksorsak = **inri**.
- Övriga säsongsinfluensavaccinationer registreras med besöksorsak = **inva**.
- De som besöker distriktssköterska registreras i kassan med **avgiftstyp 42**.
- Vid besök hos distriktsläkare som vaccinerar används **avgiftstyp 22**.

10 UPPFÖLJNING AV SÄSONGEN 2013/2014

Uppföljning med influensavaccinationstäckningen i länet kommer att ske via besöksregistrering i VAS och information i Prodiver. Därför viktigt att alla registreras i VAS. Smittskyddsenheten kommer att följa upp på länsnivå. En veckovis sammanfattning av influensavaccinationerna kommer från 1 november att finnas i Diveport. Vaccinationsenheterna kan här följa upp hur det ser ut inom det egna upptagningsområdet.

11 RIKTLINJER FÖR BETALNING GENTEMOT KOMMUNERNA

De personer som finns på sjukhem, serviceboende etc. och är äldre än 65 år eller tillhör riskgrupperna vaccineras av kommunens sjuksköterska, efter överenskommelse med distriktsläkare på närmaste hälsocentral i kommunen.

Hälsocentralerna tillhandahåller vaccinet till kommunen, till en kostnad av 25.90 kr per dos.

Kommunen vaccinerar och patienten betalar kommunen 75 kr.

Primärvården skickar efter avslutad vaccinationsperiod en samlingsfaktura till kommunen på antalet uthämtade vaccinationsdoser.

OBS! Hälsocentralen skickar en kopia till smittskyddsenheten (för uppföljning enligt punkt 10).

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-08-20

Dnr LS/1111/2013

Govido ekonomisk förening

Samuel Permans gata 13

Svar på ansökan om ekonomiskt bidrag

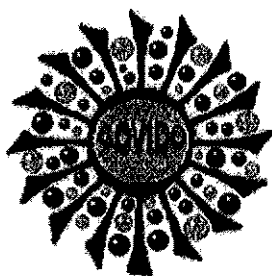
Jämtlands läns landsting har inga fonder som kan ge stöd till den verksamhet ni bedriver. Landstinget kan heller inte ge bidrag då det skulle strida mot det allmänna förbudet för landsting att ge bidrag till enskild.

Länsstyrelsen idkar tillsyn över stiftelser och fonder. Det är möjligt att de kan ge upplysning om lämpliga stiftelser eller fonder att söka bidrag från.

JÄMTLANDS LÄNS LANDSTINGSSTYRELSE

Harriet Jorderud
Landstingsstyrelsens ordförande

Björn Eriksson
Landstingsdirektör

2013-08-09

Ansökan om ekonomiskt bidrag till det arbetsintegrerande sociala företaget Govido

Anledning till ansökan

Govido har funnits i snart tre år. Under dessa tre år har företaget vuxit till 19 anställda. De flesta av våra anställda har tidigare antingen varit långtidssjukskrivna, haft sjukersättning eller varit långtidsarbetslösa och varit utanför arbetsmarknaden under många år. En del har inte haft någon ersättning utan varit aktuella inom socialtjänsten för sin försörjning. På detta sätt har samhällets socialförsäkringssystem belastats. Dessa personer har gått från att vara bidragstagare till skattebetalare vilket innebär många positiva effekter på samhällsekonomin och inte minst för de enskilda. Vi anser att Govido gör en både samhällelig och social insats med det koncept vi har.

Under lång tid har vi slitit med en ekonomi i obalans och en skatteskuld. Framtidsutsikterna för Govido ser vi som goda men den onda cirkeln med obalans i ekonomin och skatteskulden som behöver regleras måste brytas och vi klarar det inte längre ensamma. Krafterna och orken börjar sina. Det som behövs är friskt kapital för att reglera skatteskulden, som vi betalat ner med en tredjedel men som är kvar med cirka 180 000 kr, och att få månadens in- och utbetalningar i balans. Vi har under hela vår existens vägrats banklån eller andra krediter. De enskilda medlemmarna i Govidos styrelse har inte haft eget kapital och företaget inga säkerheter i form av fast egendom och därför har företaget bedömts som icke kreditvärdigt.

Bakgrund

För snart tre år sedan bildades Govido Ekonomisk förening. Det var tre deltagare och två handledare från projektet Brobygget inom psykiatrin som hade gått en studiecirkel om socialt företagande och nu ville försöka sig på det rent praktiskt. De fick erbjudande att driva kaféverksamheten i Gamla Tingshuset, ett hus ägt av kommunen med verksamhet och aktiviteter för olika åldrar men med fokus på ungdomar. Utmaningen antogs och en av handledarna från Brobygget tog tjänstledigt och anställdes av Govido som verksamhets- och handledare. Bidrag till lönen söktes och erhöles av kommunernas samverkansorgan JISAM under hösten 2010. De tre deltagarna från projektet Brobygget började istället arbetsträna inom Govido, dock utan att något anordnarstöd utgick. Ingen av de tre sistnämnda stod vid detta tillfälle till arbetsmarknadens förfogande på grund av sin psykiska ohälsa. De ansågs helt enkelt för sjuka för att kunna arbeta. Så började det och den 31 augusti fyller Govido tre år.

Vad är då Govido?

Govido är en ekonomisk förening som driver ett socialt företag i centrala Östersund.

Målsättningen för Govido som arbetsintegrerande socialt företag är att skapa arbetstillfällen för personer som står längst från arbetsmarknaden och att skapa en demokratisk arbetsplats med ett stort mått av delaktighet och inflytande. Genom vår arbetsrehabilitering vill vi erbjuda människor en plattform för utveckling och växande. För både våra anställda och deltagare vill vi att Govido ska vara en språngbräda ut mot eller en bro på vägen till arbete på den öppna arbetsmarknaden. Strukturellt arbetar vi för att den sociala ekonomin ska växa och fler sociala företag skapas.

Vi tillhandahåller 24 platser inom arbetsrehabilitering och har för detta ändamål avtal med arbetsförmedlingen. Det kan gälla arbetsträning och sysselsättningsplats inom Jobb- och utvecklingsgarantin eller arbetspraktik. Dessutom är vi godkända leverantörer av sysselsättningsplatser inom RESA-projektet, som vänder sig till människor med psykiska funktionsnedsättningar av olika slag. Vårt uppdrag inom arbetsrehabiliteringen är att tillhandahålla en arbetsplats och arbetsuppgifter. Fem handledare finns för att säkerställa en god kvalitet på handledningen. Govido driver två kaféer, Café Tingshuset och Café Österäng som dels används för möjliggörande av ett meningsfullt sammanhang med meningsfulla arbetsuppgifter till de personer som arbetstränar eller har sysselsättningsplats men som också utgör en riktig arbetsplats för de personer som blivit anställda.

Inom arbetsrehabiliteringen har det förutom kaféverksamheterna, över tid och utifrån enskilda deltagares olika intressen bildats en kreativ grupp som tillverkar produkter hantverksmässigt och en verkstadsgrupp som gör allehanda praktiska uppgifter inom bland annat vaktmästeri och enklare fastighetsskötsel. Vår butik Goa Ting skapades också på detta vis och det säljs många egentillverkade alster där. Vi säljer också hantverk, skivor med mera på provision åt lokala hantverkare, musiker med flera.

De två kaféerna har olika utgångspunkter. På Tingshuset är det ständig aktivitet. Gästerna kommer i mer eller mindre strid ström under hela dagarna och det ska serveras fika eller lunch, allt efter önskemål. Beställningar tas också emot för större sällskap. På Österäng är det en lugnare miljö och de flesta gästerna antingen arbetar eller studerar i huset. Govido ordnar förmiddagsfika till Regionförbundets personal och har mycket beställningar på konferensfika. Eftersom köksregionen är större bakas allt fikabröd här och härifrån utgår också cateringverksamheten.

I början av 2013 skaffade vi oss ett tredje ben att stå på. Då startades verksamheten Govido Hemma, som tillhandahåller så kallade hushållsnära tjänster. Även inom denna verksamhet finns det möjlighet att arbetsträna.

Hur har det gått?

Under de snart tre år som Govido varit verksamt har vi haft cirka 60 personer på arbetsträning. Av dessa har 50% fått anställning i olika omfattningar i företaget eller gått till annat arbete alternativt praktik som kan leda till arbete, 10% har gått vidare till studier och 10% till annan praktik. Övriga 30 % är kvar hos oss. Vi har blivit godkända som leverantörer av sysselsättningsplatser inom RESA-projektet, som vänder sig till människor med psykiska funktionsnedsättningar av olika slag.

Govido har idag 19 månadsanställda på lönelistan samt några timanställningar. Av dessa 19 har 14 tidigare arbetstränat i företaget. Bland våra anställda har vi personer som tidigare varit långtidssjukskrivna med sjukpenning eller sjukersättning, som lider av psykisk ohälsa och som varit borta från arbetsmarknaden under många år, några så mycket som åtta-tio år. Flera har varit långtidsarbetslösa under ett antal år och inte fått någon riktig förankring på arbetsmarknaden, några har varit aktuella inom socialtjänsten och erhållit försörjningsstöd då de varit helt utan inkomster.

Vi får många förfrågningar om att delta i sammanhang kring social ekonomi och har vid flera tillfällen visats fram som ett gott exempel. Senast deltog vi i Tallin på en konferens som representant för Coompanion och berättade där om Govido som exempel på ett framgångsrikt arbetsintegrerande socialt företag. Den 25 september deltar vi på en temadag om entreprenörskap och den sociala ekonomin, som projektet Solaris inbjudit till i Bräcke.

Govido blev i våras utnämnd till Årets kooperativ i Jämtlands län 2013. Den 31 augusti har vi stort 3-årskalas på Café Tingshuset med tårta, barnvänliga aktiviteter, levande musik och nyinviqning av vår butik Goa Ting.

Varför ekonomiskt underskott?

Govido har inte haft något som helst startkapital utan började med ett bidrag från Kommunförbundet till handledarlönen under det första halvåret och dagskassan på Café Tingshuset. Sedan blev det anordnarstödet från arbetsförmedlingen som blev inkomstkällan förutom dagskassorna. Men anordnarstödet utgår till en del endast för de faktiska dagarna med närvaro vilket innebär en osäker inkomst. När det blev aktuellt med de första anställda med lönebidrag började lönebidraget löpa först månaden efter den första löneutbetalningen vilket gav en obalans mellan inkomst och utgift innan det hela synkroniserades. Att bygga en verksamhet med psykiskt sköra människor har också sina speciella svårigheter.

För Govido har det inneburit att vi har behövt säkerställa kaféverksamheten för våra gäster med hjälp av timanställda på en helt annan omfattning än som var tänkt från början. Under flera perioder har företaget belastats med dubbla kostnader, både sjuklön och vikariekostnad. Genom att begära anstånd med skattebetalningar de månader då pengarna inte räckte till har för oss varit ett sätt att överhuvudtaget överleva. Så har skatteskulden uppkommit.

Att få balans i ekonomin har högsta prioritet hos oss för det skulle innebära en stor lättnad för oss alla inom verksamheten, både för anställda och för de som är på arbetsrehabilitering. Även med en god relation till Skatteverket och Kronofogdemyndigheten innebär skulden ett ständigt hot om konkurs som skapar både otrygghet och osäkerhet. Att söka bidrag på det här viset hos Er som en av samhällets instanser, är det enda handlingsalternativ vi har kvar som det ser ut idag och vi hoppas på ett positivt gensvar från Er.

Styrelsen i Govido Ekonomisk förening

Heléne Draheim
ordförande

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-08-20

Dnr LS/1113/2013

Jämtlands läns nämndemannaförening
Bert Nyman
Kolvedsvägen 6
831 73 Östersund

Svar på ansökan om ekonomisk bidrag till nämndemän avseende år 2014.

Jämtlands läns landsting har inga fonder som kan ge stöd till den verksamhet ni bedriver. Landstinget kan heller inte ge bidrag då det skulle strida mot det allmänna förbudet för landsting att ge bidrag till enskild.

Länsstyrelsen idkar tillsyn över stiftelser och fonder. Det är möjligt att de kan ge upplysning om lämpliga stiftelser eller fonder att söka bidrag från.

JÄMTLANDS LÄNS LANDSTINGSSTYRELSE

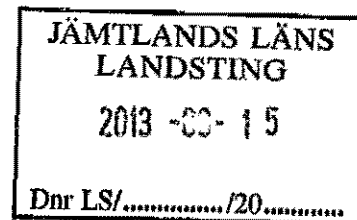
Harriet Jorderud
Landstingsstyrelsens ordförande

Björn Eriksson
Landstingsdirektör

**Till Landstingsstyrelsen i
Jämtlands län landsting**

Box 654

831 27 ÖSTERSUND

Ansökan om bidrag för år 2014

Jämtlands Läns Nämndemannaförening ansöker härmed om bidrag för år 2014. I de 8 kommuner som vi verkar inom finns 29 nämndemän som utsetts av landstingsstyrelsen. Dessa nämndemän tjänstgör inom domstolarna vid Förvaltningsrätten, Kammarrätten och Hovrätten. Vi söker bidrag för dessa nämndemän med 200:-/nämndeman avseende år 2014 = 5.800:-.

Vår förening arbetar med att bredda nämndemännens kompetens inom allt som kan kopplas till de beslut vi tar i domstolarna. Det kan röra sig om allt från förundersökningar till dom, barn som far illa, problem i familjer, placering av barn, bakgrunder till eko-brott, psykiatri, narkotika och drogproblematik som kopplas till brottslighet samt "vanliga" brottsmål. Vi arbetar för att upprätthålla allmänhetens förtroende för rättsväsendet och för att det skall fattas så kloka och väl underbyggda beslut som möjligt i våra domstolar.

Nämndemannasystemet är grundläggande i den svenska rättsstaten och är alltså lokalt förankrat genom nämndemännen.

Vår förening är mycket aktiv och pengarna kommer att användas till studiebesök, inbjudan av föreläsare mm för att ge nya och gamla nämndemän kompetensutveckling. Ett bidrag skulle även ge oss möjlighet att i vissa fall även utbetala ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Vi hoppas denna bidragsansökan mottages på ett positivt sätt.

Östersund den 14 augusti 2013

För Jämtlands Läns Nämndemannaförening

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Bert Nyman".

e u Bert Nyman

Kolvedsvägen 6

831 73 ÖSTERSUND

Tel: 063 - 803 26, 070 - 532 21 31

bert.nyman@comhem.se

bankgiro 383 - 8539

Jämtlands Läns
Landsting

Förfrågningsunderlag

**Allmäntandvård för barn och ungdomar 3 – 19 år
Jämtlands län 2014**

2013-09-03

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
INBJUDAN ATT LÄMNA ANSÖKAN OM ATT DELTA I VALFRIHETSSYSTEM	
AVSEENDE ALLMÄN BARN- OCH UNGDOMSTANDVÅRD I JÄMTLANDS LÄN	4
1 DEFINITIONER	5
2 INLEDNING	6
3 UPPDRAGSSPECIFIKATION	7
3.1 ÖVERGRIPANDE UPPDRAG	7
3.2 MÅLGRUPP	8
3.3 UPPDRAGET	8
3.3.1 Barn- och ungdomars behov	8
3.3.2 Vårdinnehåll	9
3.3.3 Revisionsintervall	9
3.3.4 Tandhälsovård vid identifierad sjukdomsrisk	10
3.3.5 Akut vård	10
3.3.6 Tandvård för asylsökande med flera	10
3.3.7 Samverkan med specialisttandvården	10
3.3.8 Uteblivande	13
3.3.9 Åtgärder som ej ingår i allmäntandvård	13
3.4 LISTNING	13
3.5 LÄKEMEDEL	14
3.6 TILLGÄNGLIGHET	14
3.7 SAMVERKAN	14
3.8 KVALITET - PATIENTSÄKERHETSARBETE	15
3.9 NATIONELLA KVALITETSREGISTER	15
3.10 FORSKNING, UTVECKLING OCH UTBILDNING	16
4 ERSÄTTNING	17
4.1 KAPITERINGSERSÄTTNING	17
4.2 ÖVRIGA ERSÄTTNINGAR	17
4.3 AKUTTANDVÅRD	18
4.3.1 Patienter från andra landsting och andra länder	18
4.4 ASYLSÖKANDE	18
4.5 UTEBLIVANDE	18
5 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	19
5.1 ALLMÄNT	19
5.2 ODONTOLOGISK REVISION	19
5.3 MÅL	20
5.4 RISKBEDÖMING OCH EPIDEMIOLOGI	20
6 ALLMÄNNA VILLKOR	21
6.1 LAGAR, FÖRORDNINGAR OCH ANVISNINGAR	21
6.2 STYRDOKUMENT OCH POLICYSKRIFTER	21
6.3 PERSONAL	21
6.4 DELEGERING	21
6.5 PATIENTJOURNAL	21
6.6 PATIENTNÄMND	22
6.7 PATIENTFÖRSÄKRING	22
6.8 FÖRSÄKRINGAR	22
6.9 UTRUSTNING	22
6.10 LOKALER	22
6.11 VERKSAMHETSINFORMATION	22

6.12	MARKNADSFÖRING	23
6.13	SJUKRESOR	23
6.14	TOLKSERVICE	23
6.14.1	Språktolk	23
6.14.2	Tolkcentralens tjänster	23
6.15	MILJÖKRAV	23
6.16	MEDDELARFRIHET OCH ALLMÄNHETENS INSYN	23
6.17	PERSONUPPGIFTSLAGEN	24
6.18	KOLLEKTIVAVTAL ELLER LIKVÄRDIGT	24
6.19	SEKRETESS OCH TYSTNADSPLIKT	24
6.20	SKATTE- OCH AVGIFTSSKYLDIGHET	24
6.21	REVISION	24
6.22	ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG PÅ LANDSTINGETS BEGÄRAN	25
6.23	OMFÖRHANDLING	25
6.24	BRISTER I FULLGÖRANDE	25
6.25	AVTALETS FÖRTIDA UPPHÖRANDE	26
6.26	ÅTERKALLANDE AV GODKÄNNANDE PÅ VÅRDGIVARENS BEGÄRAN	26
6.27	SAMVERKAN MED LANDSTINGET VID AVTALETS UPPHÖRANDE	27
6.28	BEFRIELSEGRUNDER (FORCE MAJEURE)	27
6.29	OGILTIG BESTÄMMELSE I AVTALET	27
6.30	TVIST	28
6.31	UNDERLEVERANTÖR	28
6.32	ANSVAR	28
6.33	FAKTURERINGSVILLKOR	28
7	FÖRESKRIFTER FÖR ANSÖKAN	30
7.1	TIDPUNKT FÖR DRIFTSTART	30
7.2	UPPHANDLANDE MYNDIGHET	30
7.3	ANSVARIG HANDLÄGGARE FÖR ANSÖKAN	30
7.4	ANSÖKNINGSFÖRFARANDE	30
7.5	ANSÖKANS FORM OCH INNEHÅLL	30
7.6	RÄTTELSE AV FEL, FÖRTYDLIGANDE OCH KOMPLETTERING AV ANSÖKAN	31
7.7	AVLÄMNANDE AV ANSÖKAN	31
7.8	ANSÖKNINGSTIDENS UTGÅNG	31
7.9	KRAV FÖR GODKÄNNANDE	31
7.10	REGISTRERINGSSKYLDIGHETER, BETALNING AV SKATTER OCH AVGIFTER	32
7.11	FINANSIELL OCH EKONOMISK STÄLLNING	32
7.12	FÖRETAG UNDER BILDANDE	33
7.13	ANMÄLAN TILL SOCIALSTYRELSEN	33
7.14	PRÖVNING AV ANSÖKAN	33
7.15	ANSÖKANS GILTIGHETSTID	34
7.16	GODKÄNNANDE OCH AVTALSTECKNANDE	34
7.17	GODKÄNNANDETS GILTIGHET	34
7.18	RÄTTELSE	34
8	AVTALSMALL	35
8.1	AVTALSPARTER	35
8.2	KONTAKTPERSONER	35
8.3	ÅTAGANDE OCH OMFATTNING	35
8.4	HANDLINGARS INBÖRDES ORDNING	35
8.5	VERKSAMHETENS GEOGRAFISKA PLACERING	36
8.6	AVTALSTID	36
8.7	ÖVERLÅTELSE AV AVTAL	36
8.8	UNDERSKRIFTER	36

INBJUDAN ATT LÄMNA ANSÖKAN OM ATT DELTA I VALFRIHETSSYSTEM AVSEENDE ALLMÄN BARN- OCH UNGDOMSTANDVÅRD I JÄMTLANDS LÄN

Det fria valet av vårdgivare inom allmäntandvård för barn och ungdomar har gällt sedan 2001-01-01. Landstingsfullmäktige i Jämtlands län beslutade den 18-19 juni 2013 att det fria valet inom barntandvården ska anpassas till lagen om valfrihetssystem från den 1 januari 2014. Systemet kallas här för Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län. Valfrihet inom allmän barntandvård innebär att målsman för barnen i åldrarna 3-17 år och ungdomar 18-19 år fritt får välja vårdgivare bland de som tecknat avtal med landstinget. Genom det individuella valet följer en ersättning till vårdgivaren.

Tandvård i Jämtlands läns landsting

God hälsa och positiv livsmiljö för alla i Jämtlands län är landstingets vision. Det betyder bland annat att alla människor i Jämtlands län ska ha god hälsa och kunna hålla sig friska längre i ett hälsofrämjande län. Landstingets värdegrund anger att alla medarbetare i sina dagliga möten och samtal ska handla med respekt för alla människors lika värde, visa förtroende för andra och utgå från en helhetssyn på landstinget och dem landstinget är till för.

Länet har drygt 126 000 invånare, varav ca 27.000 barn och ungdomar i åldrarna 0 – 19 år i åtta kommuner med Östersund som residensstad. Av dessa omfattas ca 23.500 barn i åldrarna 3 – 19 år av valfrihetssystemet. Avstånden i länet är stora och med turismen ökar befolkningen periodvis dramatiskt. Specialisttandvården bedrivs vid länssjukhuset i Östersund.

Ansökan

Landstinget redovisar alla dokument för uppdraget i denna ansökan och de utgör tillsammans de underlag som beskrivs i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län. Samtliga handlingar som är aktuella för deltagare i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län finns att hämta på landstingets hemsida, www.jll.se/barnochungdomstandvard eller på www.valfrihetswebben.se.

Med vänlig hälsning

Harriet Jorderud (S)
Landstingsstyrelsens ordförande

Björn Ahlnäs
Landstingsdirektör

1 DEFINITIONER

Avtal: avtal med externa vårdgivare alternativt överenskommelse med egenregiverksamhet

Förfrågningsunderlag: Underlag för ansökan om att delta i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län som landstinget tillhandahåller.

Godkännande: Alla sökande som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget kommer att godkännas för att bli en del av Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län.

ickevalsalternativ: Folk tandvårdens enheter tilldelas ett område dit nyinflyttade och nyfödda fördelas samt de som inte gjort ett aktivt val, eftersom landstinget har ansvar för att erbjuda alla barn 0 – 19 år en regelbunden fullständig tandvård.

Kapitering: Ersättning per listad barn/ungdom.

Landstinget: Jämtlands läns landsting, upphandlande myndighet.

Leverantör: Den som ansöker om att bli godkänd vårdgivare i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län (före eventuellt godkännande).

Listning: Begrepp som innebär att varje individ tillhör en vårdenhet, kan ske via aktivt eller passivt val.

LOV: Lagen om valfrihetssystem (2008:962).

Närområde: Det geografiska område som ingår i den geografiska indelning av ickevalsalternativ.

Styrdokument: del av förfrågningsunderlag

Vårdenhet: Leverantörens/vårdgivarens mottagning dit listning sker.

Vårdgivare: Leverantör i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län efter godkännande.

Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län: Landstingets benämning på valfrihetssystem inom allmäntandvård för barn och ungdomar 3 – 19 år.

2 INLEDNING

Landstinget har ett lagstadgat ansvar att erbjuda alla barn (0-19 år) en regelbunden fullständig tandvård. Tandvården ska vara avgiftsfri för patienten under förutsättning att den inbegrips i tandvård som är nödvändig för att uppnå ett funktionellt och utseendemässigt godtagbart resultat. Vården ska tillgodose patientens behov av trygghet och vara lättillgänglig. System för identifiering av de barn som Landstinget har vårdansvar för ska finnas enligt tandvårdslagen (1985:125). Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för. Specialisttandvårdens resurser ska vara en tillgång för hela länet.

Sedan 2001 är det fritt vårdsökande för barn och ungdomar inom Jämtlands län. Landstinget har det samlade ansvaret för att varje barn/ungdom har en kontinuerlig tandvårdskontakt under hela uppväxtåren. Ersättning utgår till vårdgivare för varje listad medborgare i åldersgrupperna 3 – 19 år.

Vårdval barn- och ungdomstandvård inom Jämtlands läns landsting införs den 1 januari 2014 för barn och ungdomar 3 – 19 år i enlighet med Lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Vårdvalet innebär att medborgaren har rätt att välja mellan de vårdgivare som landstinget godkänt och tecknat avtal med.

För att delta i valfrihetssystemet krävs en godkännandeprocess av vårdgivarna. Godkännandeprocessen sker i tre steg. Prövning sker av;

- ansökan
- vårdgivaren
- tjänsten som uppdraget omfattar.

Leverantör som ansöker om godkännande kan själv välja geografisk lokalisering för vårdenheten. Under förutsättning att denne uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget kommer godkännande att utfärdas. Landstinget kommer ej att begränsa antalet etableringar.

3 UPPDRAGSSPECIFIKATION

3.1 ÖVERGRIPANDE UPPDRAG

Landstinget är som huvudman ansvarigt för att gentemot länets invånare tillhandahålla de tjänster som omfattas av Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län. Landstinget är vidare ansvarig för att tillse att den vårdgivare som åtar sig att för landstingets räkning ge vård inom Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län gör detta på ett sådant sätt att patienternas vårdbehov tillgodoses på odontologiskt kvalitativt bästa sätt.

Sverige har som nation accepterat att arbeta enligt FN:s barnkonvention och det är grunden för arbetet med barn och ungdomstandvård i Jämtlands län.

Målet för barn- och ungdomstandvården ska vara att skapa god munhälsa. Vården ska vara av god kvalitet och lägga särskild vikt vid förebyggande insatser. All behandling ska syfta till att avbryta pågående sjukdom och förhindra att ny sjukdom uppkommer.

Vårdgivaren ska följa gällande lagar och avtal, nationella riktlinjer samt de regler och riktlinjer och behandlingsråd eller behandlingsöverenskommelser som fastställs av landstinget. Som grund för vården gäller ”Gemensamma riktlinjer” samt övriga styrdokument som utarbetats gemensamt av de fyra norrlandstingen

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med tandvårdslagen och de grundläggande principerna i den vägledning för *God vård – om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården* som fastställts av Socialstyrelsen, innebärande:

- kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård
- säker vård
- patientfokuserad vård
- jämlik vård
- effektiv vård
- vård i rimlig tid.

Samverkan med andra vårdgivare och huvudmän ska bedrivas på ett sådant sätt att patienten och närstående upplever vården som en helhet.

Vårdgivaren ska integrera ett hälsofrämjande- och förebyggande synsätt vid alla kontakter med patient/medborgare samt i all vård och behandling och uppmuntra till egenvård. Vården ska ske utifrån patientens förutsättningar.

All behandling ska baseras på bästa tillgängliga vetenskapliga bevis/evidens. Vid val av behandling ska även hänsyn tas till behandlingens kostnadseffektivitet.

3.2 MÅLGRUPP

De målgrupper som omfattas av uppdraget är

- Barn och ungdomar 3-19 år som är folkbokförda i Jämtlands län eller kvarskrivna enligt 16§ folkbokföringslagen (1991:481)
- Asylsökande som omfattas av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård till asylsökande mm som inte fyllt 18 år.
- Barn och ungdomar med skyddad identitet.
- Papperslösa/gömda flyktingar som inte fyllt 18 år ska erbjudas vård i samma omfattning som den som är folkbokförd i Jämtlands län enligt lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd
- Barn och ungdomar 0-19 år som är folkbokförda i annat län och som kontakter vårdgivaren för akuta besvär.

Barn 0-2 år som är folkbokförda i Jämtlands län omfattas av Folktandvårdens områdesansvar och ingår inte i detta uppdrag.

3.3 UPPDRAGET

3.3.1 Barn- och ungdomars behov

Alla barn ska behandlas utifrån sin förmåga, sitt behov och sina förväntningar, med särskild hänsyn tagen till etnisk bakgrund.

- Barnet ska inskolas på ett pedagogiskt riktigt sätt. Tandvårdspersonalen ska sträva efter att skapa god kontakt med barn och vårdnadshavare.
- Ett gott psykologiskt omhändertagande ska karaktärisera barn- och ungdomstandvården. Barnets integritet ska respekteras och vården ska utformas med hänsyn till barnets individuella förutsättningar
- Inom barn och ungdomstandvården ska smärtfri behandling eftersträvas. Lokalanestesi bör användas vid ingrepp i smärtekänsligt dentin, käkben och orala mjukvävnader.
- Vid behov ska sedering kunna erbjudas som komplement till konventionell behandling. Som förstahandsalternativ bör behandlingen ske inom allmäntandvården med hjälp av farmaka. Barn som kan vara aktuella för tandvård under narkos bedöms av specialist i pedodonti eller allmäntandläkare med erfarenhet av narkostandvård.
- En medvetenhet ska finnas hos vårdgivaren om barns utsatthet. Samtliga medarbetare ska känna till de krav som ställs på all vårdpersonal vid misstanke om att ett barn far illa. Anmälan ska göras till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa. Med barn som far illa avses bland annat försummelse/omsorgssvikt, psykisk och fysisk misshandel samt sexuella övergrepp.
- Vid behov rekommendera och anvisa fluoranalys av dricksvatten från egen brunn.

3.3.2 Vårdinnehåll

Vårdgivaren ska ge regelbunden och fullständig allmäntandvård till de barn och ungdomar 3-19 år som listat sig hos vårdgivaren.

Med fullständig allmäntandvård avses undersökning, indicerad vård inkl akut vård samt individuellt förebyggande åtgärder.

Av särskild vikt är att

- Alla barn/ungdomar ska ha en ansvarig tandläkare
- Riskbedömning utförs (se styrdokument)
- Barn och ungdomar med särskilda behov visas speciell hänsyn i tandvårdssituationen
- Behandlingsplan upprättas
- Revisionsintervall fastställs

Vård ska ges av tandläkare eller tandhygienist inom ramen för deras kompetenser.

Vårdgivare ska delta i folkhälsoarbetet för 0-19-åringar kring kost, tobak, alkohol samt barn som far illa. Särskild vikt ska läggas på information om tobakens skadliga inverkan på tandhälsan. Alla barn och unga som undersöks i tandvården ska från 13 års ålder erbjudas ett motiverande samtal kring tobakens skadeverkningar. Motiverande samtal ska journalföras. Val av behandling och material ska ske i samråd med patient och förälder/vårdnadshavare. Barntandvården ska vara amalgamfri.

Vårdgivaren ska särskilt uppmärksamma tecken på våld i nära relationer samt skyldigheten att anmäla misstanke om barn som far illa i enlighet med § 14:1 i Socialtjänstlagen

3.3.3 Revisionsintervall

Revisionsundersökning utförd av tandläkare omfattar fullständig diagnostik av hela munhålan, terapiplanering och riskgruppering. Detta ska utföras minst under det år patienten är 3 år och 19 år. Högsta tillåtna intervall mellan undersökningar utförd av tandläkare är fyra år.

Vårdgivaren ska för alla 3-19-åringar upprätta individuella revisionsintervall utifrån barn och ungdomars behov. Det planerade revisionsintervallet ska vid undersökningstillfället framgå av journalen. Patient som genomgått fullständig undersökning rapporteras in till landstinget.

Revisionsintervall är tiden mellan två undersökningar utförda av tandläkare/tandhygienist och grundas på individuell riskbedömning. Med regelbunden vård avses för 3-6 åringar ett besök med undersökning/kontroll, behandlingsplan samt indicerad vård minst var 18:e månad och för 7-19 åringar gäller minst var 24:e månad.

Tandhälsokontroll kan utföras av tandsköterska och utgör en kontroll av tandhälsan, där diagnostik, riskgruppering och terapiplanering inte ingår.

3.3.4 Tandhälsovård vid identifierad sjukdomsrisk

Barn som vid munhälsobedömningen uppvisar tecken på hög risk för eller har aktiv sjukdom ska erbjudas fullständig undersökning. Vid behov ska en orsaksutredning och individuellt anpassad behandling erbjudas.

Föräldrar vars barn visar tecken på risk att utveckla karies ska ges särskilt kunskapsstöd om tandsjukdomars uppkomst och sambandet mellan beteende och hälsa i enlighet med Folktandvårdens riktlinjer avseende vårdplan för barn och ungdom, se styrdokument. Kunskapsförmedlingen ska vara anpassad till föräldrars olika förutsättningar att ta del av sådan information.

3.3.5 Akut vård

Vårdenheten ska kunna erbjuda akut tandvård till enhetens listade barn- och ungdomar. Detta uppdrag ingår i ersättningen per listad. Vårdenheten ska även kunna erbjuda akut tandvård till barn och ungdomar listade på annan enhet.

Med akut tandvård avses behandling som i en akut situation ges för att lindra eller eliminera smärta/obehag från munhålan. I en akutbehandling ingår inte att utföra en fullständig behandling. För att höja patientsäkerheten samt förbättra kvaliteten i patienthanteringen ska alltid en återföring av utförd akutbehandling snarast ske till ordinarie vårdenhet. Ansvaret för eventuell uppföljning och fortsatt vård är hos ordinarie vårdgivare.

För akutvård ska vårdenheten vara tillgänglig samma dag under vardagar, antingen genom telefonkontakt eller besök på mottagningen. Vid stängning ska hänvisning finnas till andra överenskomna vårdenheter för att klara uppdraget.

3.3.6 Tandvård för asylsökande med flera

Asylsökande barn skall erbjudas en tandvård på lika villkor som barn bosatta i Sverige. Samtliga asylbarn 3-18 år bör vara kallade inom en månad efter meddelandet mottagits och ska kallas per post. Barn under 3 år kallas bara ifall akuta besvär föreligger.

Personer som fyllt 18 år har rätt till omedelbar tandvård samt tandvård som inte kan anstå. Vården har som primärt syfte att behandla akuta besvär, få stopp på sjukdomsutveckling och stärka egenvården.

3.3.7 Samverkan med specialisttandvården

Specialisttandvården ska vara en för patienten kostnadsfri, kvalificerad och tillgänglig resurs när allmäntandvårdens erfarenhet och kompetens inte räcker till.

Samverkan mellan allmäntandvården och specialisttandvården ska i princip alltid ske gällande individer med:

- medfödda eller förvärvade missbildningar i ansikte och käkar eller tänder

- komplicerad sjukdomsbild med speciella krav på behandling och/eller samverkan med andra instanser
- komplicerad tand- eller käkskador efter trauma
- okontrollerad sjukdomsutveckling i tänder, käkar och övriga orala vävnader.
- funktionsstörning inklusive orofaciala problem

Remittering för specialisttandvård ska ske i så god tid att denna vård kan påbörjas, och i normalfallet också slutföras, före det år då patienten fyller 20 år för att vården ska utföras utan avgift. Från och med det år patienten fyller 20 år ersätts även specialistvård enligt det statliga tandvårdsstödet regler.

Om särskilda journalförda skäl föreligger kan landstinget svara för kostnaderna för specialisttandvård efter det år patienten fyllt 19 år. Landstinget ska då, efter prövning i varje enskilt fall, medge detta.

Specialisttandvårdens rutiner för remissgång ska följas, se styrdokument.

3.3.7.1 Vårdkedjor

För att underlätta barns och ungdomars kontakter med tandvården ska arbetet bedrivas i väldefinierade vårdkedjor.

Så långt det är möjligt ska vården ges på hemmakliniken. Kontinuitet avseende behandlingsansvarig ska eftersträvas.

Vid remiss till annan klinik ska kontakt upprätthållas mellan hemmaklinik och remissklinik. Rutiner för remisser, remissbekräftelse och remissvar ska följas. Remitterande klinik har alltid ansvar för den regelbundna tandvården.

3.3.7.2 Ortodonti

Alla barn och ungdomar i åldern 6-19 år med ett behandlingsbehov enligt fastställda kriterier i de ortodontiska prioriteringsreglerna för tandvården i Norra regionen ska erbjudas kostnadsfri tandregleringsvård.

När oenighet råder mellan tandläkaren och patient/målsman beträffande behandlingsbehov ska barnet erbjudas s.k. second opinion av specialist.

Tandregleringskliniken och allmäntandvården samarbetar när det gäller omhändertagandet av barn och ungdomar med bettavvikelser.

3.3.7.2.1 Allmäntandvårdens ansvar

Allmäntandläkaren har ansvaret för övervakning av barns och ungdomars bettutveckling och för behandling av bettavvikelser, enligt de av landstinget fastställda kriterierna, se styrdokument.

Ansvarig tandläkare ansvarar för nedanstående (ingår i kapiteringsersättningen):

- Övervakning av bettutvecklingen i både det primära och det permanenta bettet
- Att uppmärksamma och diagnostisera bettavvikelser i rätt tid/vid rätt bettutvecklingsstadium
- Att specialist i ortodonti konsulteras vid behov

- Att förbereda inför konsulten med registreringar och röntgenundersökningar och information till patient och förälder
- Interceptiv vård
- Extraktioner/operativa avlägsnanden på ortodontisk indikation
- Profylax och behandling av karies och gingivit samt behandling av akuta besvär i anslutning till tandregleringsbehandling
- Behandling med viss ortodontisk apparatur (ersätts separat)

3.3.7.3 Pedodonti

Barn och ungdomar med behandlingsproblem ska i största möjliga utsträckning omhändertas i allmäntandvården där smärtfri behandling och olika sederingsformer ska kunna erbjudas. Där komplicerande bakgrundsfaktorer föreligger kan det vara motiverat med utredning och behandling i samverkan med specialistklinik.

För barn med ovanliga och /eller komplicerade odontologiska problem och barn med tandproblem i samband med funktionshinder eller olika medicinska tillstånd kan behandlingen utföras av eller i samråd med pedodontist , se styrdokument.

Följande patientkategorier bör få sin behandling i nära samarbete med pedodontist:

- Barn och ungdomar som kräver omhändertagande i nära samarbete med sjukvårdande instanser.
- Barn och ungdomar som i samverkan med allmäntandvården kräver en samlad specialistkompetens i en vårdkedja med andra odontologiska specialiteter.
- Barn och ungdomar med stora behandlingsproblem och/eller med omfattande och komplicerad sjukdom och behandling, där omhändertagandet kräver särskild kompetens och särskilda resurser.

3.3.7.3.1 Lustgassedering

Vid behov av sedering med lustgas ska behandling i första hand ske inom allmäntandvården. I de fall förutsättningar saknas för detta, remitteras patienten till specialistkliniken i pedodonti för vidareförmedling av remiss till lämplig vårdgivare.

3.3.7.3.2 Narkostandvård

Narkos som sedering inom barntandvården används restriktivt. Specialistkliniken i pedodonti och sjukhustandvården har det övergripande ansvaret för narkostandvården för barn och för att narkostandvård erbjuds på likartade villkor i hela länet.

Alla barn som remitteras med önskemål om narkostandvård ska bedömas av specialist i pedodonti eller av sjukhustandläkare med erfarenhet av narkostandvård på barn innan patienten erbjuds narkossanering.

En långsiktig terapiplan ska upprättas för varje barn som får tandvård under narkos. Efter utförd tandbehandling under narkos ska barnet följas upp och en plan för fortsatt omhändertagande i allmäntandvården ska upprättas. Efter remissvar har allmäntandläkaren ansvaret för att den förebyggande vården genomförs.

3.3.8 Uteblivande

Listade barn och ungdomar som inte infunnit sig på avtalad tid ska av sin vårdgivare erbjudas en ny tid vid ytterligare två tillfällen, inom rimlig tid från den första avtalade tiden. Samtliga avtalade tider mellan vårdgivare och vårdtagare skall journalföras. Vid upprepade uteblivanden ska målsman/vårdtagaren skriftligen informeras av vårdenheten, se styrdokument.

Skyldigheten att anmäla misstanke om barn som far illa ska ske i enlighet med Socialtjänstlagen § 14:1.

3.3.9 Åtgärder som ej ingår i allmäntandvård

I begreppet fullständig allmäntandvård ingår t ex inte:

- apnéskena på medicinsk indikation (vården utförs på sjukvårdens uppdrag)
- gomplåtar vid oralmotorisk träning (vården utförs på sjukvårdens uppdrag)
- inläggs- eller kronterapi som ej följer antagna riktlinjer för behandling med icke plastiska tandfyllnadsmaterial
- tandskydd (om detta ej är odontologiskt indicerat som traumaproylax)
- kosmetiska åtgärder som exempelvis tandsmycken, blekning

Kollektiva insatser riktade till befolkningen ingår i folktandvårdens områdesansvar.

3.4 LISTNING

Valet för barn och ungdomar ska avse listning till vårdenhet. Där det inte sker något aktivt val listas de hos Folktandvården i det geografiska närområdet (ickevalsalternativet). För barn och ungdomar under 18 år väljer vårdnadshavaren. Vid gemensam vårdnad ska båda vårdnadshavarna stå bakom valet.

Nyinflyttade och nyfödda tilldelas, då folkbokföringsuppgifter inkommit, ett ickevalsalternativ i avvaktan på att han eller hon gör ett eget val. För barn gäller valfriheten från och med det år som barnet fyller tre (3) år. Ickevalsalternativet ska vara enligt närhetsprincipen och den geografiska indelning som landstinget fastställer.

Landstinget skickar ut information om möjligheten att välja till vårdnadshavare för de barn som fyller 3 år under kalenderåret och till nyinflyttade. Vårdnadshavare för barnet eller 18-19 åringen väljer sedan om det ska vara listat hos Folktandvården eller hos en vårdgivare som har avtal med landstinget. Byte av vårdgivare kan ske när som helst. Den nya vårdgivaren ska informera patienten inom fyra veckor att valet är tillgodosett.

Vårdgivaren övertar vårdansvar från tidigare vårdgivare när underskriven valblankett inkommit till landstingets beställarenhet från den nya vårdgivaren för det aktuella barnet. Kopia tillställs tidigare vårdgivare efter registrering vid beställarenheten.

En vårdenhet åtar sig att behandla samtliga barn- och ungdomar som listar sig. I de fall vårdenheten önskar begränsa totalantalet listade barn och ungdomar ska skriftlig ansökan lämnas in till landstinget, som ska besluta om ett eventuellt godkännande av begränsning. Minimiantal listade barn och ungdomar bör vara minst 30 per vårdenhet.

Medborgare som gjort ett aktivt val kvarstår hos samma vårdgivare tills nytt aktivt val sker även om medborgaren flyttar inom länet.

Om en vårdenhet upphör övergår ansvaret till landstinget som uppmanar listade medborgare att göra ett nytt aktivt val. Om val inte gjorts listar landstinget personen enligt närhetsprincipen till närmsta enhet inom folktandvården i kommunen. Om en vårdenhet upphör är det både landstingets och vårdgivarens ansvar att informera de listade. Informationen ska samordnas via landstinget.

Där något aktivt val av vårdgivare inte skett ingår barnet/ungdomen i Folktandvårdens ansvar enligt ickevalsalternativet. Detta gäller även för asylsökande och "gömda" barn och ungdomar.

Medborgare med skyddad identitet och asylsökande kan välja vårdenhet men ska inte registreras. För personer med skyddad identitet ska särskilda anvisningar följas.

Vårdgivare kan inte avvisa barn och ungdomar som söker vård.

3.5 LÄKEMEDEL

Vårdgivaren ska ha god kunskap om och följa landstingets läkemedelskommittés rekommendationer, Tandvårdens läkemedelshandbok, gällande lagstiftning samt beslut om användning av arbetsplatskoder för läkemedel.

Avvikelser från givna rekommendationer och anvisningar ska vid begäran från landstinget kunna förklaras och motiveras.

Vårdgivaren ska svara för att erforderliga läkemedel som behövs vid mottagningen finns och själv bekosta dessa.

3.6 TILLGÄNGLIGHET

Vårdgivaren ska svara för att det finns lättillgänglig och lättförståelig information om öppettider och tidsbeställning. Vårdenheten ska vara tillgänglig på telefon under vardagar. Öppettider ska anpassas till patienternas behov för att garantera god tillgänglighet till vården. Vid de tider då vårdenheten inte har öppet ska information ges om var patienten kan få sin vård enligt träffad överenskommelse med annan vårdgivare.

3.7 SAMVERKAN

Vårdgivaren ansvarar för att vårdenheten samverkar med berörda vårdaktörer, myndigheter, organisationer och övriga i patientens vård engagerade personer när patientens behov inte kan tillgodoses enbart av vårdenheten. Vårdgivaren ansvarar för att vårdenheten aktivt medverkar till att skapa en sammanhållen vårdkedja i syfte att bidra till en väl fungerande vårdprocess utifrån patientens och närståendes perspektiv.

3.8 KVALITET - PATIENTSÄKERHETSARBETE

Vårdgivaren ska bedriva ett fortlöpande, systematiskt och dokumenterat arbete med kvalitets- och verksamhetsutveckling. Kvalitetsbegreppet omfattar såväl tillgänglighet och den patientupplevda kvaliteten som det odontologiska resultatet.

Grundläggande för den vård och de insatser som vårdgivaren erbjuder för att tillgodose patienters och andra intressenters, exempelvis närståendes, behov ska vara att:

- Patient/närstående upplever att de har möjlighet till delaktighet i beslut som fattas kring den vård som ges. Patienten ska upplysas om sitt tandhälsotillstånd och de behandlingsalternativ som står till buds.
- Den som söker vård ska snarast få besked om tider för besök, eventuell behandling
- Vårdgivaren ska lämna patienten lättillgänglig och förståelig information, såväl i praktiska, administrativa som odontologiska frågor.
- Utforma rutiner för att systematiskt ta tillvara synpunkter och klagomål som framförs av patienter /målsmän samt utveckla och förbättra verksamheten utifrån dessa synpunkter/klagomål.
- I förekommande fall informera om patientens rätt att vända sig till landstingets patientombudsman, landstingets patientnämnd samt till Socialstyrelsen.

Vårdgivaren ska ha rutiner för avvikelshantering och anmälningar till Socialstyrelsen enligt Lex Maria. Vårdgivaren har ansvar för att det finns rutiner för analys, uppföljning och erfarenhetsåterföring till berörda av lokala avvikelser, anmälningar enligt Lex Maria, samt anmälningar patient- och förtroendenämnden och patientförsäkringen. Vårdgivaren ska rapportera ärenden från Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) som avvikelse. Ärenden ska kommuniceras och användas i lärande syfte.

Vårdgivaren ska ha ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2011:9 om allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och Patientsäkerhetslagen (2010:659) samt medverka i den nationella patientsäkerhetssatsning som görs i överenskommelse mellan landstingsdirektörerna och Sveriges kommuner och landsting, SKL. Vårdgivaren ska därmed årligen upprätta patientsäkerhetsberättelse. Kopia ska insändas till landstinget.

Vårdgivaren har en skyldighet att medverka och leverera statistik till uppföljningar och enkäter som sker, exempelvis den nationella mätningen av vissa epidemiologiska data som levereras till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

3.9 NATIONELLA KVALITETSREGISTER

Ett nationellt arbete pågår med att utveckla kvalitetsregister inom tandvården som kan komma att påverka vårdgivaren. När Svenskt kvalitetsregister för karies och parodontit (SKaPa) och National Quality Register for Dental Implants (NQRDI) tas i bruk ska vårdgivaren registreras i dessa.

3.10 FORSKNING, UTVECKLING OCH UTBILDNING

Vårdgivaren ska kunna medverka i forsknings-, utvecklings- och utbildningsprojekt (FoUU). Vårdgivare ska exempelvis tillhandahålla nödvändiga uppgifter från journal och labbdata samt vid behov biträda med kompletterande uppgifter och/eller godkännande. Detta regleras genom överenskommelse i varje enskilt fall mellan vårdgivaren och den som genomför den kliniska prövningen. Vårdgivaren ska i sådana överenskommelser tillse att forskningsetiska tillstånd finns.

Journaluppgifter och liknande data om patienter ska vara tillgängliga för forskning. Om detta är förknippat med väsentliga merkostnader regleras detta genom överenskommelse i varje enskilt fall mellan vårdgivaren och den som begär ut uppgifterna. Uppgifter om enskilda prov som sparas ska vara registrerade i Svenska Biobanksregistret.

4 ERSÄTTNING

4.1 KAPITERINGSERSÄTTNING

Lagen om valfrihetssystem (LOV) innebär att den ekonomiska ersättningen följer patienten fullt ut. Detta innebär att landstinget inte kan förbinda sig eller garantera någon som helst ersättning till vårdgivaren om han/hon inte får listade patienter som söker vård hos denne.

Ersättningen är baserad på antal listade barn och ungdomar 3 – 19 år. Samma ersättningsbelopp ges per listad individ. Ersättningen avser vårdenhetens samtliga kostnader och uppgår för år 2014 till 1.200 kronor, men justeras som regel årligen. Ersättningsmodellen kan komma att förändras.

Ersättningen utbetalas endast till vårdenheten, inte till eventuella underleverantörer. Ersättningen justeras månatligen utifrån antalet listade vid vårdenheten

Ersättning lämnas för hel månad och baseras på antalet listade. I de fall information om byte av vårdgivare är aktuell, ska den informationen vara landstinget tillhanda senast den första vardagen varje månad. Utbetalning sker månadsvis, med en tolfedel av den beräknade årsersättningen.

Utbetalningen sker innevarande månad, utan anmodan, den 25:e varje månad eller närmaste arbetsdag därefter. Övrig ersättning respektive avdrag regleras i efterhand i särskild ordning.

För att ersättningen ska utgå insändes *Vårdrapport/uppgift* vid senaste undersökning med angivande av revisionsdatum, som är anpassat till gjord riskgruppering. I de fall individen inte kommit inom angiven revisionstid stoppas utbetalning av ersättningen efter tre (3) månader.

Ingen kapiteringsersättning betalas för utflyttade patienter som önskar gå kvar eller för de patienter som önskar få sin vård utanför länet. Detta får i förekommande fall vara en uppgörelse mellan berörda vårdgivare.

4.2 ÖVRIGA ERSÄTTNINGAR

Ersättning lämnas för sådan vård som utförs inom allmäntandvården på förslag av specialisttandvården – främst ortodonti. Detta ersätts från folktandvårdens områdesansvar.

För externa vårdgivare skickas faktura via Beställarenheten.

- Avtagbar apparatur i samband med ortodonti (lokal åtgärd O2, O3 eller O4) samt viss fast apparatur (lokal åtgärd O5) ersätts med 50 % av kostnaden enligt folktandvårdens taxa vid behandlingens början och 50 % när behandlingen är avslutad och klar. Vid utbetalning av ersättning bifogas vid behandlingens början kopia av ortodontijournal jämte tandteknisk faktura, vid avslut insändes vårdgivarens journalkopia.
- Vid krav om ersättning för protetiska konstruktioner ska till fakturan bifogas tandteknisk faktura samt terapiförslag/godkännande från protetikern.
- Ersättningskrav avseende språktolk.

Behandling med lustgas samt behandling under narkos som utförs inom Folktandvården ersätts av remitterande vårdgivare.

4.3 AKUTTANDVÅRD

Akutbehandling av egen patient ingår i vårdansvaret. Om akutvård utförs av annan vårdgivare ska den vårdgivare som har vårdansvaret ersätta behandlande vårdgivare.

För akutvård ska endast åtgärd 103,121 och 301 debiteras enligt folktandvårdens taxa. Vid tidskrävande trauma kan åtgärd 301 utbytas mot 302 eller 303 samt åtgärd 124 bli aktuell. 50 procent tillägg utgår vid behandling under helger

4.3.1 Patienter från andra landsting och andra länder

För barn- och ungdomspatienter från andra landsting som ges akut vård ska vårdgivaren debitera patientens ordinarie vårdgivare för vårdkostnad.

Vårdgivaren ska även ta emot patienter från andra länder på samma sätt som landstingets egna verksamheter enligt bestämmelserna i ”Vård för personer från andra länder”.

4.4 ASYLSÖKANDE

Asylsökande under 18 år har rätt till all slags vård, medan asylsökande över 18 år har rätt till akut vård och vård som inte kan anstå.

Ersättningskrav måste vara försedda med den asylsökandes LMA-nummer för att ersättning ska lämnas enligt landstingets regelverk. Ersättningen ingår i de statliga medel som Migrationsverket lämnar ersättning med.

4.5 UTEBLIVANDE

Uteblivande får debiteras patient/målsman med 100 kr.

5 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

5.1 ALLMÄNT

Utgångspunkten för hur ”Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län” kommer att följas upp ska vara en ömsesidig strävan att uppnå en förtroendefull relation mellan parterna. Landstinget har ett ansvar att påtala brister i verksamheten oavsett om verksamheten drivs av landstinget i egen regi eller av andra, fristående vårdgivare. Därmed tillgodoses också allmänhetens rätt till insyn enligt 3 kap 19 a § kommunallagen.

Vårdgivaren ska utan kostnad medverka med faktaunderlag för landstingets uppföljning av verksamheten. I förekommande fall ska vårdgivaren medverka vid uppföljningsmöten. Vårdgivaren ska förse landstinget med efterfrågat uppföljningsunderlag samt ansvara för att inrapporterade uppgifter är riktiga. I samband med uppföljningen av verksamheten äger landstinget rätt att hos vårdgivaren inspektera arbetet, t ex i form av journalgranskning, för att bland annat säkerställa att vårdgivaren uppfyller överenskomna krav och specifikationer.

Vårdgivaren ska lämna de uppgifter som landstinget anser sig behöva för att följa upp och kontrollera att

- verksamheten bedrivs i enlighet med förfrågningsunderlaget och de mål och riktlinjer som landstinget fastställt
- leverantörens säkerhets- och kontrollsystem är tillräckliga
- verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt

Uppföljningsdata kommer att ses över och utvecklas varje år i takt med att evidens och teknik finns som stödjer införande av nya indikatorer. Kvalitetsindikatorer och nyckeltal kan komma att revideras.

Vid särskilda tillfällen kan också uppgifter utöver planerad uppföljning begäras in och sådana uppgifter ska skyndsamt inrapporteras till landstinget.

5.2 ODONTOLOGISK REVISION

Landstinget ska ha rätt att under avtalsperioden, och när landstinget så anser befogat, låta genomföra odontologisk revision av verksamheten som omfattas av uppdraget. Den odontologiska revisionen ska kunna omfatta granskning av alla sådana uppgifter som vårdgivaren kan lämna ut enligt reglerna i Patientsäkerhetslagen (2010:659) till den som utför den odontologiska revisionen. Denne får i sin tur lämna ut uppgifter om enskild patient endast om det är föreskrivet i gällande lag.

Landstinget svarar för ersättning till person som anlitas för odontologisk revision. Vårdgivaren ska efter prövning enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659) vara behjälplig med att tillhandahålla de uppgifter som krävs för att den odontologiska revisionen ska kunna genomföras.

5.3 MÅL

- Mer än 95% av barnen ska genomgå revisionsundersökning med max två månaders fördröjning.
- Epidemiologiska värden ska finnas inrapporterade på samtliga barn och ungdomar.
- Genom förbättrad tandhälsa ska andelen akuta besök minimeras.

5.4 RISKBEDÖMING OCH EPIDEMIOLOGI

I samband med revisionsundersökning ska riskgruppering utföras, journalföras och rapporteras till landstinget. Revisionsintervallet ska anges liksom uppgifter om epidemiologiska värden, se styrdokument.

6 ALLMÄNNA VILLKOR

6.1 LAGAR, FÖRORDNINGAR OCH ANVISNINGAR

Vårdgivaren svarar för att vid varje tidpunkt gällande författningar (lagar, förordningar samt myndigheters föreskrifter) följs för uppdragets genomförande. Med författning likställs av myndigheter utfärdade normer och råd.

6.2 STYRDOKUMENT OCH POLICYSKRIFTER

Vårdgivaren ska följa landstingets styrdokument, policyskrifter och övriga anvisningar i tillämpliga delar.

6.3 PERSONAL

Vårdgivaren ansvarar för att all personal på vårdenheten har tillräcklig och aktuell kunskapsnivå inom det odontologiska ämnesområdet och som särskilt berör barn- och ungdomstandvård. Uppdraget kräver legitimation, där så erfordras och i den omfattning som krävs för att tillhandahålla en god och säker vård. Vårdgivare ska tillse att all i verksamheten berörd personal fortlöpande erhåller erforderlig fort- och vidareutbildning..

Namn på verksamhetsansvarig ska framgå av kontraktet. Förändring ska utan dröjsmål meddelas landstinget. Kompetensprofiler på vårdenhetens personal ska bifogas ansökan.

6.4 DELEGERING

Delegering av arbetsuppgifter ska ske i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2002:12. Varje delegeringsbeslut ska bekräftas skriftligt.

6.5 PATIENTJOURNAL

Patientdatalagen (2008:355) ger grundläggande bestämmelser om patientjournaler inom hälso- och sjukvården. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation av patientbehandling inom tandvården, SOSFS 2008:14, ska utgöra grunden för journaldokumentationen..

Vårdgivaren ska, med patientens medgivande, utlämna kopia av patientjournal till annan vårdgivare som ger hälso- och sjukvård till patienten. Vårdgivaren har rätt, respektive skyldighet att kostnadsfritt erhålla, respektive tillhandahålla, kopia av patientjournal från respektive till den offentliga sjuk- och tandvården eller från/till vårdgivare med vårdavtal.

6.6 PATIENTNÄMND

Verksamheten faller under ansvarsområdet för landstingets patientnämnd. Patienten ska informeras och ges erforderlig möjlighet att vända sig till landstingets patientnämnd. Vårdgivaren ska till patientnämnden lämna de uppgifter som nämnden behöver för att fullgöra sitt uppdrag.

6.7 PATIENTFÖRSÄKRING

För den verksamhet som bedrivs enligt detta avtal gäller landstingets patientförsäkring med Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF). Vårdgivaren har skyldighet att utan kostnad lämna de intyg, journaler, med mera som LÖF:s skaderegleringsbolag Personskadereglering AB (PSR) begär för de patienter som behandlats hos vårdgivaren. Detta gäller även om skadan inträffat på en annan vårdenhet men patienten har en vårdepisod hos vårdgivaren. Vidare ska vårdgivaren utfärda intyg till patienter som är i behov av ett sådant för att styrka sin sjukdom eller skada.

6.8 FÖRSÄKRINGAR

Vårdgivaren ska inneha för vårduppdraget relevanta och erforderliga försäkringar. Försäkringsbevis utställt av vårdgivarens försäkringsbolag ska överlämnas till landstinget senast i samband med verifiering av vårdenhet. På anmodan ska vårdgivaren löpande kunna uppvisa intyg på erforderliga försäkringar under hela avtalstiden.

6.9 UTRUSTNING

All utrustning som används inom verksamheten ska uppfylla vedertagna standarder och krav på tillförlitlighet, prestanda och kvalitet för att tillförsäkra en ändamålsenlig funktion.

6.10 LOKALER

Vårdgivaren ska ha för verksamheten säkra, ändamålsenliga och verksamhetsanpassade lokaler. Lokalerna ska vara utformade så att vården av patienter kan ske med full respekt för individens integritet och ostördhet samt vara lättillgängliga för personer med olika funktionsnedsättningar.

I de lokaler där huvudsakligen barn vistas ska miljön vara anpassad för barn.

6.11 VERKSAMHETSINFORMATION

Landstinget ansvarar för att vårdgivarna via bland annat landstingets webbsidor kan ta del av sådan verksamhetsinformation som behövs för att fullgöra åtagandet. Landstinget ska kunna kommunicera med vårdenheten via e-mail.

Vårdgivaren har ansvar för att hålla sig uppdaterad om aktuell verksamhetsinformation som landstinget ger ut på bland annat webbsidor.

6.12 MARKNADSFÖRING

Vårdgivaren ansvarar för att vårdenhetens marknadsföring av verksamheten är saklig och korrekt och följer god marknadsföringsetisk sed. Det ska klart framgå att verksamheten drivs på uppdrag av Jämtlands läns landsting.

Landstinget har rätt att placera information i vårdgivarens lokaler, riktat till patienter och befolkning.

6.13 SJUKRESOR

Vårdgivaren ska ha kännedom om och följa landstingets regler för sjukresor och vara patienten behjälplig med att ordna sjukresa samt informera om gällande regler.

6.14 TOLKSERVICE

6.14.1 Språktolk

Vårdgivaren ska tillhandahålla tolk till patient som inte förstår eller kan uttrycka sig på svenska språket. Vårdgivaren är skyldig att följa språklagen (2009:600) och lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724). Folktandvården svarar för kostnaden.

6.14.2 Tolkcentralens tjänster

Landstinget ansvarar för tolkservice i form av teckenspråkstolkar och vuxendövtolkar till döva, dövblinda och hörselskadade personer. Vårdgivaren rekviderar vid behov tolkservice genom landstingets tolkcentral. Landstinget svarar för kostnaden.

6.15 MILJÖKRAV

Vårdgivaren ska vara informerad om och följa gällande lagar och andra författningar samt landstingets riktlinjer och policys, som berör vårdgivaren. Se www.jll.se/omoss/miljoarbete.

Vårdgivaren ansvarar för att vårdenheten bedriver sitt interna miljöarbete på sådant sätt att vårdgivaren därigenom medverkar till att målen i landstingets miljöarbete uppnås. Miljöarbetet ska vara en naturlig del i verksamheten och i linje med kvalitetsarbetet.

6.16 MEDDELARFRIHET OCH ALLMÄNHETENS INSYN

Meddelarfrihet för anställda hos landstinget regleras i svensk lag. Anställda hos vårdgivaren inklusive underleverantörer ska omfattas av en liknande meddelarfrihet. Vårdgivaren förbinder sig därför att, med undantag för vad som nedan anges, inte ingripa mot eller efterforska den som lämnat meddelande till författare, utgivare eller motsvarande för offentliggörande i tryckt skrift eller radioprogram eller andra upptagningar. Förbindelsen gäller inte sådana meddelanden som avser företagshemlighet som skyddas av lagen om skydd för företagshemligheter eller omfattas av

tystnadsplikt för vårdgivarens anställda utanför det område som uppdraget omfattar och inte heller i vidare mån än vad som omfattas av meddelarfrihet för offentligt anställda enligt kap. 44 Offentlighet och sekretesslagen.

Enligt Kommunallagen 3:19a ska landstinget, genom tecknat avtal med vårdgivaren, tillgodose allmänhetens önskemål och behov av insyn i hur uppdraget utförs. Vårdgivare förbinder sig därmed genom tecknat avtal att, vid anmodan från landstinget eller då allmänheten så påtalar, snarast delge landstinget eller allmänheten de uppgifter som efterfrågas.

6.17 PERSONUPPGIFTSLAGEN

Vårdgivaren är personuppgiftsansvarig för sin behandling av personuppgifter och ska följa Personuppgiftslagen.

6.18 KOLLEKTIVAVTAL ELLER LIKVÄRDIGT

Om vårdgivaren inte tecknat svenskt kollektivavtal ska denne på uppmaning kunna visa på hur förhållande och villkor mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras på ett sätt som följer arbetsmarknadslagstiftning och i övrigt följer god sed på arbetsmarknaden. Detsamma ska gälla för eventuella underleverantörer som vårdgivaren anlitat för att fullgöra uppdraget.

6.19 SEKRETESS OCH TYSTNADSPLIKT

Vårdgivaren förbinder sig att iaktta den sekretess och tystnadsplikt som gäller inom hälso- och sjukvård. Vårdgivaren innefattar alla personer som vårdgivaren på något sätt involverar för att fullgöra sina åtaganden mot landstinget och andra personer som på något sätt kan komma i kontakt med uppgifterna.

6.20 SKATTE- OCH AVGIFTSSKYLDIGHET

Landstinget har när som helst under avtalstiden rätt att kontrollera hos Skatteverket att vårdgivaren uppfyller sin skatte- och avgiftsskyldighet.

Avtal kan endast vidmakthållas med vårdgivare som fullgör sina lagenliga skyldigheter avseende skatte- och övriga avgifter. Om vårdgivaren anlitar underleverantör, gäller samma skyldigheter för underleverantören.

6.21 REVISION

Landstingets revisorer ska i enlighet med Kommunallagen 9 kap. 9 § granska all verksamhet som landstinget bedriver inom sitt verksamhetsområde.

Vårdgivaren förbinder sig att i enlighet med denna lag låta landstingets revisorer, eller de som revisorerna utser, utan hinder av sekretess eller affärsjuridiska krav ta del av sådan handling eller

uppgift som är nödvändig för utövande av sin granskning av vårdgivarens fullgörande av ingånget vårdavtal.

Uppgifter i vårdgivarens verksamhet som är att hänföra till sekretesslagstiftning, specifika affärsöverenskommelser eller sådan som regleras av lagar som styr bolag överförs i förekommande fall med motsvarande sekretesskyldighet till landstingets revisorer.

Landstingets revisorer har att hantera all information i sådan granskning med förutsättningar som styrs av gällande rätt och vad som på marknaden benämns med god revisionssed.

6.22 ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG PÅ LANDSTINGETS BEGÄRAN

Landstinget förbehåller sig rätten att ändra villkoren i förfrågningsunderlaget.

Landstinget beslutar i juni månad årligen om villkorsförändringar som ska träda i kraft den 1 januari efterföljande år. Landstinget ska, så snart beslut har fattats om ändring av villkoren, göra dem tillgängliga för vårdgivaren i skriftlig form. Vårdgivare som inte godkänner förändringen ska senast inom 60 dagar efter det att beslutet delgivits skriftligen anmäla detta till landstinget. Avtalet upphör då att gälla 12 månader efter det att vårdgivaren anmält att förändringen inte godtagits. Fram till dess att avtalet upphör gäller de ursprungliga villkoren.

6.23 OMFÖRHANDLING

Landstinget förbehåller sig rätten till omförhandling, om sådana politiska beslut, myndighetsbeslut eller organisatoriska förändringar sker, som påverkar eller förändrar förutsättningarna av tidigare överenskommelse.

Om förutsättningarna för detta avtal väsentligen ändras, äger endera parten rätt att påkalla omförhandling eller säga upp avtalet. Meddelande om omförhandling ska ske senast fyra (4) veckor i förväg. Vid uppsägning enligt ovan gäller en uppsägningstid om tolv (12) månader.

Skadeståndsanspråk kan ej riktas från någondera part, mot den andre parten, i händelse av att avtalet sagts upp med stöd av denna punkt.

6.24 BRISTER I FULLGÖRANDE

Vårdgivaren förbinder sig att, utan dröjsmål, skriftligen meddela landstinget om risk för bristande tillgänglighet eller annan bristande uppfyllelse av avtalat uppdrag. Vårdgivare ska ange vilka åtgärder som avses vidtas för att eliminera uppkommen risk och minimera konsekvenserna av detta.

För uppföljning av verksamhet vad gäller befarade eller konstaterade brister i utförande av uppdraget gäller följande villkor. Vårdgivare är skyldig att på landstingets begäran besvara frågor rörande klagomål, befarade brister eller oklarheter rörande tolkningen av dennes åtagande.

Om landstinget efter kommunikation med vårdgivare bedömer att omständigheterna är sådana att aktiva åtgärder krävs från vårdgivarens sida kan landstinget, beroende på bristernas omfattning och karaktär, vidta någon av följande åtgärder:

- begäran om rättelse
- varning
- vite intill dess att rättelse skett.

Om vårdgivaren inte i tid levererar handling, verksamhetsplan, rapporter eller årsberättelser etcetera, som vårdgivaren ska leverera till landstinget enligt detta avtal, ska landstinget skriftligen påminna vårdgivaren om detta. Om vårdgivaren inte inom sju (7) dagar efter sådan påminnelse vidtar rättelse och levererar handlingen till landstinget kan landstinget innehålla kommande månadsutbetalningar.

6.25 AVTALETS FÖRTIDA UPPHÖRANDE

Godkännande kan återkallas om vårdgivaren visar sig i väsentliga delar inte uppfylla de kvalificeringskrav som uppställts i detta förfrågningsunderlag för godkännande. Om avtalet hävs återkallas godkännandet automatiskt.

Återkallelse av godkännande på landstingets initiativ kan ske om:

- Vårdgivaren bryter mot de krav som anges i gällande avtal och förfrågningsunderlag och inte vidtar rättelse inom 30 dagar efter skriftligt påpekande från landstinget.
- Vårdgivaren agerar på sådant sätt att det allvarligt rubbar förtroendet för vårdgivaren och därigenom landstinget, och inte rättelse sker inom 30 dagar efter skriftligt påpekande från landstinget.
- Vårdgivaren är underkastad näringsförbud, försätts i konkurs, träder i likvidation, ställer in betalningar eller på annat sätt kan antas komma på obestånd.
- Vårdgivaren inte utnyttjar sitt godkännande under sex (6) månader, räknat från beslutsdatum.

Om avtalet sägs upp på grund av avtalsbrott är den part som brutit mot avtalet skyldig att till den uppsägande parten utge skadestånd i enlighet med allmänna avtalsrättsliga principer.

Landstingsstyrelsen fattar beslut om att återkalla godkännande. Uppsägning ska alltid ske skriftligen och utan oskäligt uppehåll efter det att den omständighet som åberopas som uppsägningsgrund blivit känd för den uppsägande parten.

6.26 ÅTERKALLANDE AV GODKÄNNANDE PÅ VÅRDGIVARENS BEGÄRAN

Vårdgivaren är bunden av avtalet. Om vårdgivaren önskar avsluta sin verksamhet ska vårdgivaren skriftligt begära att godkännandet återkallas. Begäran ska lämnas till landstinget senast tolv (12) månader innan verksamheten upphör.

6.27 SAMVERKAN MED LANDSTINGET VID AVTALETS UPPHÖRANDE

Avtalets upphörande ska inte befria någondera parten från vid tillfället kvarstående och icke uppfyllda åtaganden eller förpliktelser gentemot den andra parten. I händelse av att verksamheten enligt detta avtal upphör är vårdgivaren skyldig att medverka till att verksamheten kan övergå till efterträdande utförare med minsta möjliga olägenhet för listade medborgare.

Vid eventuell övergång på efterträdande utförare är vårdgivaren skyldig att överlämna samtliga relevanta handlingar, såsom journalhandlingar och dylikt, som berör verksamheten, utan dröjsmål till landstinget eller till efterträdaren, om denna godkänts i valfrihetssystemet för barn och ungdom. Vårdgivaren ska svara för att dokumentation upprättas vid överföring av patientjournal så att journal kan följas. Samråd ska ske med landstinget

Vårdgivaren ska i samband med avtalets upphörande tillskriva samtliga patienter med begäran om medgivande att lämna journaluppgifter till landstinget.

Landstinget och vårdgivaren ska vid avtalets upphörande samråda kring information till patienter och allmänhet för att övergången till annan vårdgivare ska kunna ske utan avbrott eller brister i verksamheten. Vårdgivaren är skyldig att samverka med andra vårdgivare som kommer att ta över vårdgivarens patientansvar.

6.28 BEFRIELSEGRUNDER (FORCE MAJEURE)

Part är befriad från påföljd för underlåtenhet att fullgöra viss förpliktelse enligt avtalet, om underlåtenheten har sin grund i krig, strejk, lockout, brand, översvämning, knapphet på transporter eller energi, myndighets åtgärd, nytillkommen eller ändrad lagstiftning eller annan omständighet som ligger utanför ifrågavarande parts kontroll och omständigheten förhindrar eller försenar fullgörandet av förpliktelsen ("Befrielsegrund").

Part som påkallar befrielsegrund enligt stycket ovan ska utan dröjsmål skriftligen meddela den andra parten därom. Part ska vidta skäligen ansträngningar för att mildra omfattningen och effekten av befrielsegrund. Part ska återuppta fullgörandet av de förpliktelser som förhindrats eller försenats så snart det praktiskt kan ske.

För det fall befrielsegrunden varar mer än två månader, har den andra parten rätt att skriftligen säga upp avtalet till omedelbart upphörande. Vid sådan uppsägning har ingen av parterna rätt till ersättning av den andra parten.

6.29 OGILTIG BESTÄMMELSE I AVTALET

Skulle någon bestämmelse i detta avtal eller del därav finnas ogiltig, ska detta inte innebära att detta avtal i dess helhet är ogiltigt utan ska, i den mån ogiltigheten väsentligen påverkar parts utbyte av eller prestation enligt detta avtal, leda till att skäligen jämkning i detta avtal sker.

Parts underlåtenhet att vid ett eller flera tillfällen göra gällande rättighet enligt detta avtal eller påtala visst förhållande hänförligt till avtalet innebär inte att part avstått från rätten att vid senare tillfälle

göra gällande eller påtala rättighet eller förhållande av ifrågavarande slag, såvida inte uttryckligt avstående skett i av part undertecknad skriftlig handling.

6.30 TVIST

Avtalet ska tolkas och tillämpas i enlighet med svensk rätt. Eventuell tvist angående tolkning eller tillämpning av detta avtal och som ej kan lösas av parterna gemensamt ska avgöras av allmän domstol. Östersunds tingsrätt är första instans.

6.31 UNDERLEVERANTÖR

Vårdgivaren får efter godkännande av landstinget anlita underleverantörer för att komplettera sin kompetens eller för att förstärka sin kapacitet för genomförande av uppdraget. Vårdgivaren ska tillse att varje eventuell underleverantör uppfyller alla krav enligt detta avtal och ansvarar gentemot landstinget för underleverantörernas arbete såsom om det vore vårdgivarens eget.

För det fall vårdgivaren vill anlita underleverantör ska anmälan om detta göras till landstinget skriftligen. Landstinget har rätt att kontrollera att underleverantören uppfyller de krav som ställs på leverantör eller på tjänsten enligt förfrågningsunderlaget. För det fall underleverantören inte uppfyller samtliga krav i avtalet får vårdgivaren inte anlita underleverantören.

6.32 ANSVAR

Vårdgivaren har fullt ansvar för uppdraget och för all skada och alla förluster som kan komma att orsakas vid utförande av uppdraget. Vårdgivaren har det fulla ansvaret för sin verksamhet, såväl odontologiskt och tekniskt som ekonomiskt

Vårdgivaren ska hålla landstinget skadeslöst om krav väcks mot landstinget som en följd av vårdgivarens handlande eller underlåtenhet att handla. Ansvaret gäller under detta avtals giltighetstid och därefter under en period av tre (3) år, utom i fall av uppsåt eller grov vårdslöshet, då ansvaret gäller till dess att allmän preskription inträder.

Landstinget ska snarast underrätta vårdgivaren om krav framställs mot vårdgivaren som omfattas av föregående stycke. Landstinget ska inte utan vårdgivarens samtycke göra medgivanden, eller träffa uppgörelser, avseende sådant krav om det kan påverka vårdgivarens ersättningsskyldighet.

6.33 FAKTURERINGSVILLKOR

Utbetalning av ersättning för listade sker månadsvis, se avsnitt Ersättning.

Fakturerings till landstinget får inte överlåtas på tredje part utan skriftligt godkännande av landstinget. Landstinget betalar inte expeditions-, faktura-, miljö- eller andra ej avtalade avgifter från vårdgivaren eller tredje part.

Vid ofullständigt eller felaktigt lämnade uppgifter äger landstinget rätt att innehålla ersättning i avvaktan på att fullständiga eller riktiga uppgifter lämnas.

Faktura ska vara märkt med beställarreferens som erhålls av landstinget. Även eventuella påminnelser och krav sänds till samma adress:

Jämtlands läns landsting,
Box 910,
831 29 ÖSTERSUND

Om anledning till anmärkning mot faktura inte föreligger, erläggs betalning inom 30 dagar räknat från fakturadatum. Om landstinget eller vårdgivare inte betalar faktura inom utsatt tid kan dröjsmålsränta åberopas i enlighet med Räntelagen (1975:635).

7 FÖRESKRIFTER FÖR ANSÖKAN

Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län avser ett kontraktsbundet vårduppdrag enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) med ett samlat åtagande för barn och ungdomars behov av allmäntandvård i länet. Leverantörens uppdrag och åtagande framgår av detta förfrågningsunderlag ”Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län”. Ansökan ska minst avse att starta en vårdenhet. Vid start av flera vårdenheter ska vårdgivaren ingå ett avtal för varje godkänd vårdenhet.

7.1 TIDPUNKT FÖR DRIFTSTART

Leverantören ska i sin ansökan ange tidpunkt för planerad driftstart. Driftstart ska ske senast sex (6) månader efter erhållet godkännande från landstinget.

7.2 UPPHANDLANDE MYNDIGHET

Jämtlands läns landsting

Organisations nummer 23 21 00-0214

För information om landstinget, se hemsida: www.jll.se

7.3 ANSVARIG HANDLÄGGARE FÖR ANSÖKAN

Frågor skickas skriftligen via e-post till ansvarig handläggare:

Kontaktperson	Lena Book
E-post	lena.book@jll.se
Internetadress	www.jll.se/barnoch_ungdomstandvard
CPV-kod	85000000-9
Är det möjligt att lämna på delar av ansökan?	Nej

7.4 ANSÖKNINGSFÖRFARANDE

Varje ansökan ska specificeras utifrån tänkt etablering och ska utgöras av ett besvarat och undertecknad dokument ”Ansökan om godkännande” med nödvändiga kompletteringar och efterfrågade bilagor till ansökan. Landstingets egen verksamhet kommer att genomgå samma granskningsförfarande som andra leverantörer.

7.5 ANSÖKANS FORM OCH INNEHÅLL

Handlingar för deltagande i Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län finns att hämta på;

- Landstingets hemsida: www.jll.se/barnochungdomstandvard

- Kammarkollegiets hemsida: www.valfrihetswebben.se

”Ansökan om godkännande” samt efterfrågade handlingar, dokument och bilagor:

- ska vara skriftliga
- ska vara undertecknat av för leverantören behörig företrädare
- ska besvaras punkt för punkt i dokumentet för ”Ansökan om godkännande”.

Ansökan kan komma att inte godkännas om svaren är ofullständiga eller saknas.

7.6 RÄTTELSE AV FEL, FÖRTYDLIGANDE OCH KOMPLETTERING AV ANSÖKAN

Landstinget kan medge att den som inkommer med ansökan får rätta en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart fel i ansökan. Leverantören kan även komma att anmodas att förtydliga eller komplettera sin ansökan.

Om förfrågningsunderlaget upplevs som otydligt eller leverantören har några frågor är det viktigt att kontaktpersonen kontaktas på ett tidigt stadium så att missförstånd kan undvikas. Eventuella förtydliganden publiceras på landstingets hemsida, www.jll.se/barnochungdomstandvard samt på www.valfrihetswebben.se. Leverantör ska själv kontrollera om några förtydliganden och kompletteringar distribuerats. Leverantör kan endast åberopa de kompletterande upplysningar som erhållits skriftligen från ansvarig kontaktperson eller hämtats från landstingets hemsida.

7.7 AVLÄMNANDE AV ANSÖKAN

Ansökan samt efterfrågade handlingar ska inges i ett (1) original i pappersform till nedanstående adress:

Jämtlands läns landsting
Beställarenheten, Hus 3, plan 3
Box 654
831 27 ÖSTERSUND

Ansökan skickas/lämnas i förseglat omslag märkt: ”Ansökan Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län” med aktuellt diarienummer.

7.8 ANSÖKNINGSTIDENS UTGÅNG

Mottagande av ansökningar sker löpande.

7.9 KRAV FÖR GODKÄNNANDE

Den upphandlande myndigheten får utesluta en sökande som:

- är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning, tillsvidare har inställt sina betalningar, är underkastad näringsförbud
- är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning eller annat liknande förfarande
- är dömd för brott avseende yrkesutövning enligt lagakraftvunnen dom
- har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlade myndigheten kan visa detta
- inte har fullgjort sina åligganden avseende socialavgifter eller skatter i Sverige eller i det egna landet
- lämnat ofullständiga eller felaktiga uppgifter i ansökan.

7.10 REGISTRERINGSSKYLDIGHETER, BETALNING AV SKATTER OCH AVGIFTER

Leverantören ska vara:

- registrerad i aktie-, bolags-, handels-, eller föreningsregistret som förs i det land där leverantörens verksamhet är etablerad
- registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt om skatteskyldighet enligt Mervärdesskattelag (1994:200) föreligger för verksamheten, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter.
- fri från skulder för skatter och sociala avgifter.

Leverantören ska inneha F-skattsedel. Landstinget samarbetar med Skatteverket som bistår med följande uppgifter avseende leverantör och eventuella underleverantörer:

- registrerad för moms och som arbetsgivare
- erlagd arbetsgivaravgift de senaste tre redovisningsmånaderna
- registrering för F-skatt, FA-skatt eller A-skatt
- om skulder för svenska skatter och avgifter hos Skatteverket
- om skulder hos Kronofogdemyndigheten och eventuell uppgift om betalningsuppgörelse

Avser leverantören att utnyttja underleverantörer för att genomföra vissa delar kommer Skatteverket att göra motsvarande kontroll enligt ovan för underleverantörer. Beställaren ska meddelas om underleverantör, även om det blir aktuellt senare under avtalsperioden.

Ovanstående förfarande är endast tillämplbart i Sverige. Utländsk leverantör skall insända dokumentation som intyg på att denna fullgjort i hemlandet föreskrivna registreringar och betalningar av skatter och avgifter. Dessa intyg eller motsvarande skall inte vara äldre än tre (3) månader räknat från sista anbudsdag.

7.11 FINANSIELL OCH EKONOMISK STÄLLNING

Leverantören ska ha en sådan stabil ekonomisk bas att ett långsiktigt åtagande gentemot de medborgare som valt vårdenheten kan upprätthållas.

Landstinget kommer att bedöma det sökande företags förmåga att fullfölja ett kontrakt av denna storleksordning under hela kontraktperioden genom att vidta löpande kontroller.

Utländsk leverantör ska insända motsvarande dokumentation som intyg på att denne fullgjort i hemlandet föreskrivna registreringar och betalningar.

7.12 FÖRETAG UNDER BILDANDE

Ansökan kan lämnas av företag under bildande. Av ansökan ska framgå dels nuläge, förutsättningar, finansierings- och tidplan för att företaget ska kunna etableras, dels vilka bankgarantier eller motsvarande som kan ställas som säkerhet.

Bankgaranti/annan ekonomisk säkerhet/stöd ska ha erhållits och kunna redovisas vid verifieringen av värdenheten.

Avser ansökande företag att utnyttja underleverantör för att genomföra delar av sitt åtagande kommer landstinget att göra motsvarande kontroll enligt ovan för underleverantör. Underleverantörer ska redovisas i dokumentet "Ansökan för godkännande".

För företag under bildande gäller att företaget ska vara bildat vid kontraktstecknandet. Företaget ska vid detta tillfälle uppfylla samtliga i detta förfrågningsunderlag uppställda krav.

Företrädare för företag under bildande ska även ha nödvändiga fullmakter och tillstånd för att kunna föra företagets talan fullt ut och underteckna ett eventuellt kontrakt.

7.13 ANMÄLAN TILL SOCIALSTYRELSEN

Kopia av anmälan till socialstyrelsen enligt 2 kap. 1-3 § Patientsäkerhetslagen (2010:659) bifogas ansökan.

7.14 PRÖVNING AV ANSÖKAN

Varje inkommen ansökan kommer att avslutas med ett beslut om godkännande alternativt ett icke godkännande om sökanden ej uppfyller ställda krav. Beslut kommer att sändas sökanden i skriftlig form.

Vårdval barn- och ungdomstandvård Jämtlands län innebär att allmäntandvård för barn genomförs av godkända vårdgivare, såväl offentliga som privata, utifrån ersättning som landstinget beslutar.

Kvalificeringsfasen innefattar bland annat kontroll av:

- att ansökande leverantör utformat sin ansökan i enlighet med förfrågningsunderlaget samt bifogat efterfrågade handlingar
- leverantörens ekonomiska stabilitet samt dennes förväntade möjlighet att genomföra uppdraget
- kompetens på verksamhetsansvarig och övrig personal

- prövning av övriga obligatoriska krav.

7.15 ANSÖKANS GILTIGHETSTID

Leverantör är bunden av sin ansökan till dess att ansökan avslutats genom att avtal undertecknats, dock längst i sex (6) månader efter att beslut om godkännande meddelats.

7.16 GODKÄNNANDE OCH AVTALSTECKNANDE

Landstinget beslutar om ett godkännande eller ett avslag av ansökan. Underrättelse om leverantör godkänns eller ej lämnas senast inom 60 dagar efter att ansökan inkommit. Efter det att underrättelse om beslut lämnats, tecknas ett avtal med godkänd vårdgivare.

Avtalet är bindande först när det undertecknats av landstinget, som i och med undertecknandet godkänt inkommen ansökan.

7.17 GODKÄNNANDETS GILTIGHET

Om en leverantör inte utnyttjat sitt godkännande inom sex (6) månader, räknat från beslutsdatum för godkännande, förfaller detta.

7.18 RÄTTELSE

Endast den som ansökt om godkännande och deltagande i valfrihetssystemet och inte blivit godkänd får ansöka om rättelse. En sådan ansökan ska vara skriftlig och ha inkommit inom tre (3) veckor från det att sökande leverantör mottagit beslut. Ansökan om rättelse ska skickas till Förvaltningsrätten i Härnösand.

8 AVTALSMALL

8.1 AVTALSPARTER

Mellan Jämtlands läns landsting och nedan angiven har slutits följande avtal.

Jämtlands läns landsting	Vårdgivare
Jämtlands läns landsting Vårdval barn- och ungdomstandvård Box 654 831 27 Östersund	
Org nr 232100-0214	Org nr
Hemsida www.jll.se/barnochungdomstandvard	Hemsida

8.2 KONTAKTPERSONER

Parterna ska utse kontaktpersoner. När part byter kontaktperson eller kontaktuppgifter, ska detta skriftligen meddelas den andra parten. Meddelanden med anledning av avtalet ska skickas till respektive parts kontaktperson med post, e-post eller telefax.

8.3 ÅTAGANDE OCH OMFATTNING

Vårdgivaren åtar sig att för landstinget leverera allmän barn- och ungdomstandvård i enlighet med förfrågningsunderlaget samt de eventuella årligen kommande justeringar jämte de villkor som framgår av godkänd *ansökan X daterat åååå-mm-dd* inklusive styrdokument.

8.4 HANDLINGARS INBÖRDES ORDNING

Avtalshandlingarna kompletterar varandra. Om avtalshandlingarna skulle visa sig vara motsägelsefulla i något avseende gäller de, om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder till annat, sinsemellan i följande ordning:

- detta avtal med bilagor samt skriftliga ändringar och tillägg till detta avtal
- förfrågningsunderlag
- ansökan med bilagor

Uppgifter i ansökan som inte efterfrågas i förfrågningsunderlaget gäller inte som avtalsinnehåll, såvida det inte finns en skriftlig överenskommelse om att de ska gälla.

8.5 VERKSAMHETENS GEOGRAFISKA PLACERING

Vårdgivaren är skyldig att bedriva den vårdgivande verksamheten inom det geografiska upptagningsområdet som för närvarande är Jämtlands län.

Förändringar utifrån meddelad geografisk placering måste ovillkorligen skriftligen meddelas landstinget utan dröjsmål som kommer att bedöma om förändringen får anses utgöra en väsentlig ändring av avtalet.

Verksamheten utföres med adress:

*Vårdgivaren AB,
Kliniken
Sveagatan 12
123 45 SVEASTAD*

Filialmottagningsadress:

*Vårdgivarens filial AB
Kliniken
Sveagatan 12
123 45 SVEASTAD*

8.6 AVTALSTID

Avtalet gäller från och med XXX och tills vidare med tolv (12) månaders uppsägningstid för vardera parten.

8.7 ÖVERLÅTELSE AV AVTAL

Avtalet får inte överlåtas.

8.8 UNDERSKRIFTER

Detta avtal har upprättats i två exemplar varav parterna erhållit varsitt.

Landstinget	Vårdgivaren
Ort och datum	Ort och datum
Namn	Namn
Namnförtydligande	Namnförtydligande

	Huvudmannadirektiv för Stiftelsen Jamtli 2011-2014		
	Upprättad av: Ulla Nordin/ Ingrid Printz 2010-04-22	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2010- Landstingsfullmäktige 2010-	

Huvudmannadirektiv avseende Stiftelsen Jamtli 2011-2014

INLEDNING

Jämtlands läns landsting, Östersunds kommun, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening är bildare av stiftelsen Jamtli. Enligt stiftelseurkund från den 6 september 1973 ska verksamheten bekostas av stiftarna enligt dem emellan överenskomna villkor. Enligt stiftelsens stadgar, antagna 1974, ”är stiftelsens ändamål att förvalta stiftelsens samlingar och markområden och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom i huvudsak Jämtlands län bedriva och främja kulturminnesvård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet. Stiftelsen äger även, då så befinnes lämpligt i egen regi eller genom särskilt bildat organ, genom uthyrning eller annorledes affärsmässigt utnyttja de byggnader varöver stiftelsen äger förfoga”.

Vid grundandet av stiftelsen Jamtli bidrog föreningen Heimbygda till museibyggnaden (uppförd 1928 -1930) och med det stora referensbiblioteket som bl a innehåller äldre litteratur samt vidare med föremålssamlingar, de historiska byggnaderna på Jamtliområdet, Jamtli förlag och fonder.

Jämtlands läns konstförening tillförde hela sin konstsamling, arkivalier, inventarier och boksamlingar. Konstföreningen har dessutom fortlöpande inköpt och till stiftelsen Jämtlands läns museum överlämnat konst av betydelse för länets konsthistoria.

Östersunds kommun, Jämtlands läns landsting, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening lämnar följande direktiv för verksamhetsåren 1 januari 2011-31 december 2014. Detta direktiv åtföljs av årsavtal från vardera Östersunds kommun och Jämtlands läns landsting som var för sig reglerar den årliga ersättningen från respektive huvudman till stiftelsen.

S1 UPPDRAG

Huvudmännen ser Jamtli som en tillgång och resurs för regionen med en stor utvecklingspotential och önskar att stiftelsen framförallt ska bidra till länets utveckling genom att vara en europeisk förebild avseende bruk av kulturarvet.

I Kulturprogram för Jämtlands län, antaget av samtliga fullmäktigeorgan i länet, anges att länets kulturinstitutioner har som målsättning att bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. I kommunens Plan för kultur har kommunfullmäktige som mål att – skapande verksamhet och kulturella upplevelser bidrar till ökad livskvalitet samt kulturen utvecklas och kulturella uttrycksformer ökar vilket bidrar till lokal och regional utveckling, skapande och bevarande av positiva livsmiljöer och förbättring av folkhälsan.

Stiftelsen ges utifrån dessa övergripande mål följande uppdrag med åtföljande mål som ska vara uppfyllda senast år 2014.

	Huvudmannadirektiv för Stiftelsen Jamtli 2011-2014		
	Upprättad av: Ulla Nordin/ Ingrid Printz 2010-04-22	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2010- Landstingsfullmäktige 2010-	

1. Upplevelse och besöksmål

Jamtli Historieland ska vara ett attraktivt och återkommande besöksmål och upplevelseanläggning för länsinvånare och turister samt utgöra en resurs för utvecklingen av kulturturismen i länet. Stiftelsen ska främja kulturutbyte, regionalt, nationellt och internationellt. Graden av finansiering utöver huvudmännens insats var år 2008 70 %.

Mål och resultat

- Stiftelsen attraherar nya grupper av besökare och ökar kontinuerligt antal besök på anläggningen jämfört med tidigare år.
- Graden av egenfinansiering är minst på 2008 års nivå.

2. Bevarande och förmedling av kulturarvet

Stiftelsen ska, i ett livslångt lärandeperspektiv, genom förvärv och bevarande, forskning och dokumentation, förmedling och pedagogik utveckla kulturarvet – också det levande och det immateriella kulturarvet (traditioner och berättande) - och bruket av detta på ett miljö- och klimatomässigt neutralt sätt i hela länet. Samlingarna ska vara garanterade ett framtida bestånd. Stiftelsen ska inom kulturmiljövården ha det regionala ansvaret för kunskapsuppbyggnad och bl a arbeta med vård och förmedling. Stiftelsen ska bidra till att den estetiska dimensionen och de långa tidsperspektiven finns med i samhällsplaneringen, för hållbar regional utveckling.

Mål och resultat

- Stiftelsen strävar efter att vara ledande inom utveckling av kulturarvspedagogisk verksamhet. Barn- och ungdomar är en prioriterad grupp.
- Stiftelsen bidrar till hållbar regional utveckling.

3. Utveckla det regionala kulturlivet

Stiftelsen ska i samverkan bedriva och utveckla den kulturarvspedagogiska verksamheten vid egna och utvalda kulturarvsanläggningar och vara ett stöd i utvecklingen av kulturarvet, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Stiftelsen ska i högre grad bjuda in regionala kulturutövare och kulturarrangörer och i samverkan med dessa genomföra olika satsningar på stiftelsens anläggningar.

Mål och resultat

- Utveckla samverkan och öka den sociala gemenskapen för främjande av kulturell mångfald, demokratiskt medborgarskap och geografisk spridning av kulturutbud.
- Stiftelsen bidrar genom sin verksamhet till att öka intresset för konst, foto och samtida uttryck.

§ 2 UTVECKLING AV KVALITET

Kommunen och landstinget arbetar kontinuerligt med utveckling av kvalitet inom sina verksamheter och stiftelsen ska arbeta med nedanstående kvalitetsdimensioner i syfte att höja och säkra kvaliteten på verksamheten. Stiftelsen ansvarar för löpande utvärderingar av verksamheten där besökare ges möjlighet att lämna synpunkter avseende kvaliteten. I samarbete med andra, ex vis Turist- och kongressbyrån, genomförs större utvärderingar typ marknadsanalyser. Huvudmännen ska årligen få en återkoppling av resultatet av kvalitetsarbetet via årsredovisningen.

	Huvudmannadirektiv för Stiftelsen Jamtli 2011-2014		
	Upprättad av: Ulla Nordin/ Ingrid Printz 2010-04-22	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2010- Landstingsfullmäktige 2010-	

Tillgång/tillgänglighet

Stiftelsens verksamhet ska med utgångspunkt från ett demokratiskt medborgarskap vara tillgängligt för alla och öppen för insyn. Funktionshindrade ska känna att de kan ta del av det utbud som stiftelsen erbjuder samt har tillgång till stiftelsens anläggningar. Stiftelsen ska i detta sammanhang även beakta utländska besökare. Information ska finnas tillgänglig på flera språk.

Inflytande och deltagande

Besökare, föreningsliv och länets kommuner ska ha inflytande över och vara delaktiga i stiftelsens verksamhet och utveckling.

Bemötande

Det personliga och goda bemötandet ska vara signum och genomsyra alla led av organisationen.

Kompetens

Stiftelsens ska förfoga över god och mångsidig kompetens och nödvändiga kunskaper och färdigheter för att producera, förvalta och förmedla kulturarvet.

§ 3 STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN

Integration och mångfald

Diskriminering och utanförskap undergräver människors möjligheter till inflytande och delaktighet i samhällsutvecklingen. För att uppnå delaktighet i samhället är det nödvändigt att skapa ett integrerat samhälle som präglas av jämlikhet, respekt och samförstånd mellan människor. Stiftelsen ska i sin verksamhet verka för integration och mångfald och bidra till att öka förståelsen för olika kulturer.

Ett ekologiskt hållbart län

Uthållighet i miljöarbetet är en förutsättning för att säkra sunda och goda miljöer för medborgare och besökare. Vid upphandling av varor, produkter och verksamhet ska alltid miljöaspekten beaktas för att säkra den yttre miljön likväl som den inre miljön. Kommunens och landstingets miljöpolicies ska vara ledstjärna i miljöarbetet.

Folkhälsa och Barnkonventionen

Den politiska ambitionen är att kulturen ska vara en naturlig del i barns och ungdomars vardag, bidra till livskvalitet och vara hälsofrämjande. Barn och ungdomar utvecklas som individer när de får ett språk att uttrycka sina känslor och tankar och deras behov av berättelser och andra konstnärliga uttryck är stort. Detta för att kunna utvecklas som individer och göra omvärlden mer begriplig. I alla oss finns driften att möta det andra människor har skapat och att själva skapa. Stiftelsen ska i sin barn- och ungdomsverksamhet alltid ha barn och ungdomars behov av skapande i centrum. Genom att ge barn och ungdomar ökade möjligheter att själva skapa ökar också deras välbefinnande vilket ger bättre förutsättningar för en god hälsa.

Jämställdhet

Jämställdhet handlar om rättvisa mellan kvinnor och män, om demokrati och om att värdera kvinnor och män lika samt att kvinnor och män har samma förutsättningar att verka i samhället. Stiftelsen ska i all sin verksamhet verka för att öka medvetenheten om vikten av ett jämställt samhälle.

	Huvudmannadirektiv för Stiftelsen Jamtli 2011-2014		
	Upprättad av: Ulla Nordin/ Ingrid Printz 2010-04-22	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2010- Landstingsfullmäktige 2010-	

Internationalisering

Stiftelsen ska bedriva aktiv omvärldsbevakning och utveckla regionala, nationella och internationella kontakter som ett medel för att utveckla verksamheten. Stiftelsen ska verka för ett utvecklat och varierat internationellt utbyte och samarbete samt sträva efter hållbar utveckling i enlighet med den europeiska dimensionen.

§ 4 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Årsavtal med årlig ersättning tecknas med stiftelsen, under förutsättning av att utvärdering av kvalitet och måluppfyllelse i enlighet med huvudmannadirektivet och årsavtalen, årligen redovisas. Stiftelsen ska årligen redovisa vilka aktiviteter som genomförts för att målen i huvudmannadirektivet ska uppfyllas. Likaså ska arbetet med kvalitetsdimensionerna och de horisontella utvecklingsområdena redovisas löpande i årsredovisningen.

§ 5 ERSÄTTNING FÖR UPPDRAGET

Principen för ersättning ska vara att nuvarande anslagsfinansiering av den löpande driften ska räcka och att ökade driftkostnader ska finansieras genom de ökade intäkter som uppstår när verksamheten och antalet besökare växer.

Stiftelsen Jamtli driver Jamtli Historieland, ett kulturhistoriskt besöksmål som ska, så långt det är möjligt, finansieras av avgifter från besökare och bidrag från andra än huvudmännen, ex vis privata företag. Ökade driftkostnader, som följd av utveckling av Jamtli Historieland, ska täckas av andra intäkter än bidrag från huvudmännen. Styrelsen för stiftelsen ska också verka för att Jamtli utvecklar andra finansieringsmöjligheter.

Ersättning för uppdraget regleras i separata årsavtal mellan Östersunds kommun respektive Jämtlands läns landsting och stiftelsen Jämtlands läns museum. Ersättningen utbetalas till stiftelsen i förskott den 20:e varje månad. Ersättningen från såväl landstinget som kommunen uppräknas årligen i enlighet med landstingsfullmäktiges direktiv. Vidare ska det årliga bidraget från huvudmännen innefatta både drift- och investeringar.

Stiftelsen har att underhålla och förvalta sina fastigheter och anläggningar på ett betryggande sätt så att de inte minskar i värde. Däri ingår också de fastigheter och anläggningar som Östersunds kommun och Jämtlands läns landsting överlåtit till stiftelsen. Stiftelsen ska årligen avsätta medel för långsiktigt underhåll för samtliga byggnader och anläggningar. Byggnader och anläggningar ska alltid hållas betryggande försäkrade.

Om förändringar behöver göras avseende ersättningsnivån eller väsentliga förändringar i verksamheten skall en dialog föras mellan huvudmännen och med stiftelsen.

§ 6 INFORMATION & REDOVISNING

Stiftelsen ska utan dröjsmål eller påminnelse lämna följande information till huvudmännen:

- delårsuppföljning utifrån årsavtalen per den 30 april och 31 augusti
- årsredovisning och verksamhetsberättelse lämnas årligen i sin helhet till Östersunds kommun, Jämtlands läns landsting, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening senast i mars månad. Stiftelsens årsredovisning ska samordnas med huvudmännens tidplaner för årsredovisning.

	Huvudmannadirektiv för Stiftelsen Jamtli 2011-2014		
	Upprättad av: Ulla Nordin/ Ingrid Printz 2010-04-22	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2010- Landstingsfullmäktige 2010-	

Årsredovisningen ska redovisas utifrån huvudmannadirektivet och årsavtalen och innehålla måluppfyllelse samt redovisning av resultat. Den egenfinansierade verksamheten ska redovisas separat. Delårsbokslut skall lämnas in i enlighet med huvudmännens tidplaner.

§ 7 PERIOD

Huvudmannadirektivet gäller under perioden 1 januari 2011 till och med den 31 december 2014. Eventuell uppsägning ska ske skriftligt senast 12 månader före periodens utgång. Om uppsägning uteblir förlängs huvudmannadirektivet med ett år i sänder dock högst i tre år.

Huvudmannadirektivet har upprättats i fyra exemplar varav parterna tagit var sitt.

Östersund den

Östersund den

För Jämtlands läns landsting

För Östersunds kommun

Robert Uitto
Landstingsstyrelsens
ordförande

Jens Nilsson
Kommunstyrelsens
ordförande

Karin Strandberg Nöjd
Landstingsdirektör

Bengt Marsh
Kommundirektör

Östersund den

Östersund den

För Heimbygda

För Jämtlands läns konstförening

Carl-Erik Olsson
ordförande

Görel Åsbo-Stephansson
ordförande

Begäran om extra anslag för trafikbidrag

Länstrafiken i Jämtlands län AB har en underfinansierad budget för 2013. En rambudget är antagen i maj 2012 som senare reviderades under december. Förändringar i trafikbeställningar och slutförda upphandlingar avseende små fordon är orsaken till den ökade trafikkostnaden och därmed en ej helt finansierad budget.

Underskottet beräknas för hela bolaget till 4,7 Mkr. Rambudgeten hade ett litet överskott på 115 tkr. Då bolaget har en något ansträngd likviditet begär bolaget att ägaren ska tillskjuta extra medel för det beräknade underskottet från de finansiärer som har större beräknade underskott, motsvarande 4,5 Mkr. Detta för att undvika att bolaget ska hamna i likviditetsbrist om de ökade kostnaderna inte ersätts förrän efter avslutat bokslutsår.

Landstinget 2,3 Mkr
Bräcke 0,6 Mkr
Åre 1,6 Mkr

Orsaken till underskotten för ovan nämnda finansiärer är för Landstinget ökade kostnader för tågtrafiken samt ökad kostnad för småfordon efter avslutade upphandling. Tågtrafiken fördelas på 1,5 Mkr enligt beslut på ägarsamråd i november 2012, samt ersättning till Botniatåg 1,3 Mkr för resor med Länstrafikens färdbevis.

För Åres del avser ökningen beställd och övertagen trafik tom maj 2013, från Landstinget i samband med utökad tågtrafik. Viss skoltrafik är linjelagd vilket medför ökad trafikkostnad men lägre kostnad för skoltrafiken.

För Bräcke avser det till största delen ökad kostnad efter avslutad upphandling av småfordon.

LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB

Stefan Fredriksson, VD

Regionstyrelsen

2013-04-22

PROTOKOLLSUTDRAG

§ 50. Begäran om extra anslag för trafikbidrag 2013

Dnr RS/2013-216

Ärendebeskrivning

Länstrafiken i Jämtlands län AB har en underfinansierad budget för 2013 med ca 4,7 Mkr, rambudgeten antogs i maj 2012. Förändrade trafikbeställningar, fördyringar i samband med upphandling av småfordonstrafik i hela länet samt ökad kostnad för Norrtåg AB är de främsta orsakerna till kostnadsökningen. Länstrafiken begär därför att finansiärerna ska revidera sina anslag till Länstrafiken för 2013. Detta för att bekräfta kostnadsnivån och undvika att Länstrafiken hamnar i likviditetsbrist under året.

Beslutsunderlag

Skrivelse från Länstrafiken Begäran om extra anslag för trafikbidrag
Reviderad rambudget 2013 samt kommentarer, Åre kommunstyrelse § 149 Kompletterande busstrafik och Norrtåg AB Ägarråd 2012-11-06 §9 Budget 2013.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslår regionstyrelsen

1. Länstrafikens i Jämtlands län AB:s budget för 2013 revideras enligt bolaget förslag.
2. Regionförbundet Jämtlands län föreslår finansiärerna anta de nya kostnadsnivåerna.

Regionstyrelsens beslut

1. Länstrafikens i Jämtlands län AB:s budget för 2013 revideras enligt bolaget förslag.
2. Regionförbundet Jämtlands län föreslår finansiärerna anta de nya kostnadsnivåerna.

Internkontrollreglemente för landstingsstyrelsen

Version: 1

Ansvarig:

Skriv också in ansvarig här

2013-06-26

Dnr:LS/349/2013

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-03-20	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Vad är intern kontroll.....	4
1.1.1	Skillnad mellan uppföljning och intern kontroll.....	5
1.1.2	Reglemente för intern kontroll och uppföljningsplan	5
2	LANDSTINGSFULLMÄKTIGES MÅL MED INTERN KONTROLL	5
3	ORGANISATION AV INTERNKONTROLL.....	6
3.1	Landstingsfullmäktige	6
3.2	Landstingsstyrelsen	6
3.2.1	Landstingsstyrelsens uppgifter	7
3.3	Landstingsdirektören	7
3.3.1	Landstingsdirektörens uppgifter	7
3.4	Centrumchefer och stabschefer	7
3.4.1	Centrumschefers och stabschefers uppgifter	8
3.5	Områdes- och enhetschefer	8
3.6	Övriga medarbetare.....	8
4	RISKBEDÖMNING OCH KONTROLLAKTIVITETER.....	8
4.1	Årscykel.....	9
5	UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING	10
5.1	Intern kontroll i kallelse och protokoll till landstingsstyrelsens sammanträden	11
5.2	Regelbunden uppföljning	11
6	IFYLLNADSANVISNINGAR	11
6.1	Risikkarta	11
6.2	Internkontrollplan.....	11

1 INLEDNING

1.1 Vad är intern kontroll

Intern kontroll handlar om att ha ordning och reda, att veta att det som ska göras blir gjort och att det sker på ett effektivt och säkert sätt. För ett landsting finns lagkrav på intern kontroll (Kommunallagen) där det framgår att det är *landstingsstyrelsen som har ansvar för att leda och samordna förvaltningen av landstingets angelägenheter samt att ha uppsikt över landstingets verksamhet (KL 6:1 och 6:3).*

Det ramverk som användes i Sverige inom såväl offentlig som privat verksamhet är den så kallade COSO-modellen som utvecklats av The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO). Sammanfattningsvis beskrivs modellen enligt nedan.

Intern styrning och kontroll är definierad som en process, utförd av en organisations styrelse, ledning och annan personal och utformad för att ge rimlig försäkran om att målen uppfylls inom följande kategorier:

- Effektivitet och produktivitet i verksamheten.
- Tillförlitlig finansiell rapportering.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.

Intern styrning och kontroll består av fem sinsemellan beroende komponenter:

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön anger tonen i en organisation och påverkar kontrollmedvetenheten hos dess medarbetare. Faktorer inom kontrollmiljön innefattar integritet, etiska värden, kompetensen hos medarbetarna i organisationen, ledningens filosofi och ledarstil o.s.v.

Riskbedömning

Varje organisation möter många olika risker av externt och internt ursprung som måste värderas. Riskbedömningen är identifieringen och analysen av relevanta risker för att uppnå målen och utför basen för att bestämma hur riskerna ska hanteras.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter är de riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att ledningens direktiv genomförs. De bidrar till att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att hantera risker för att alla organisationens mål inte uppnås. Kontrollaktiviteter äger rum i hela organisationen, på alla nivåer och i alla funktioner.

Information och kommunikation

Relevant information måste identifieras, fångas och förmedlas i en sådan form och inom en sådan tidsram att de anställda kan utföra sina uppgifter. All personal måste få ett klart budskap från den högsta ledningen att ansvaret för intern styrning och kontroll måste tas på allvar. De anställda måste förstå sin egen roll i det interna styr- och kontrollsystemet samt hur enskilda aktiviteter påverkas andras arbete.

Övervakning, uppföljning och utvärdering

Interna styr- och kontrollsystem behöver övervakas, följas upp och utvärderas – en process som bestämmer kvaliteten på systemets resultat över tiden. Löpande övervakningsåtgärder och uppföljningar äger rum under verksamhetens gång. Det inkluderar normala lednings- och övervakningsaktiviteter och andra åtgärder som personalen vidtar när de utför sina arbetsuppgifter.

1.1.1 Skillnad mellan uppföljning och intern kontroll

Styrning handlar mycket om att på ett tillfredsställande sätt besvara frågorna

- Vad vill vi (mål, uppdrag)?
- Blir det som vi vill (uppföljning)?

För att kunna besvara den första frågan behövs tydliga mål, tydliga regler och anvisningar, dokumenterade rutiner och så vidare inom verksamheten. Svaret på den andra frågan kräver uppföljning av om verksamheten når sina uppställda mål, följer regler, anvisningar med mera.

Intern kontroll behövs för att ge ansvarig styrelse en möjlighet att, utöver ordinarie uppföljning, kunna genomföra ytterligare kontroller för att säkerställa att verksamheten når sina mål, följer regler m.m. Intern kontroll har ett förebyggande syfte. Genom att på ett tidigt stadium identifiera risker som kan leda till skador, både ekonomiska, mänskliga och i form av förlorat förtroende från medborgarna, kan kontrollåtgärder införas för att förhindra/begränsa sådana negativa konsekvenser. Det skapar även trygghet för de anställda eftersom det minskar risken för att misstanke om oegentligheter uppstår.

1.1.2 Reglemente för intern kontroll och uppföljningsplan

Detta reglemente beskriver vad intern kontroll vid Jämtlands läns landsting omfattar och vilka regler som styr den interna kontrollen i landstinget, fullmäktiges mål med intern kontroll, organisation av intern kontroll och hur den följs upp. Här framgår också ansvarsområden för arbetet med intern kontroll.

Landstingsstyrelsen har även en årligen beslutad uppföljningsplan med verksamhetsområden som regelbundet ska ses över. Denna uppföljningsplan ska komplettera landstingets internkontrollplan och återfinns därför som ett eget dokument bifogat internkontrollplanen.

2 LANDSTINGSFULLMÄKTIGES MÅL MED INTERN KONTROLL

Landstingsfullmäktige är högsta beslutande organ vid Jämtlands läns landsting. Här beslutas bland annat om landstingets mål, verksamhet och utveckling, något som finns nedskrivet i

landstingsplanen. Rapportering av den interna kontrollens resultat till landstingsfullmäktige ska ske genom ett informationsärende.

3 ORGANISATION AV INTERNKONTROLL

I detta avsnitt presenteras hur Jämtlands läns landsting organiserar arbetet med intern kontroll. Här framgår de ansvarsområden som gäller vid framtagande, fastställande och uppföljning av landstingets internkontrollplan. Det ska finnas en tydlighet i arbetsuppgifter, ansvar, funktioner och fördelning av dessa. Intern kontroll inbegriper även att medarbetarna inom verksamhetsområdet har den kompetens som uppgifterna kräver samt att samtliga arbetar i enlighet med landstingets värderingar. Nedan följer de ansvarsområden som gäller vid fastställandet av internkontrollplanen.

3.1 Landstingsfullmäktige

Det är fullmäktige som ger uppdrag och ansvar till landstingsstyrelsen. I fullmäktiges ansvarsprövning är bedömningen av den interna kontrollen en viktig del som t.ex. talar om hur landstingsstyrelsen utövat styrning av verksamheten. Till sin hjälp har fullmäktige egna revisorer, som på fullmäktiges uppdrag, ska pröva om styrelse, beredningar och utskott har en tillräcklig intern kontroll.

Utöver den granskning av den interna kontrollen som fullmäktiges revisorer utför, ska styrelsen årligen informera fullmäktige om resultatet av genomförda kontroller enligt internkontrollplanen samt brister i landstingets internkontroll som upptäckts på andra sätt.

3.2 Landstingsstyrelsen

Landstingsstyrelsen har ansvar att se till att den interna kontrollen är tillräcklig i den egna verksamheten, vilket också framgår i Reglemente för Jämtlands läns landstingsstyrelse (LS/1744/2011). Styrelsen har dessutom ett särskilt uppdrag att leda och samordna landstingets angelägenheter och ha uppsikt över att landstingets verksamhet bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Landstingsstyrelsen har därmed det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll samt att denna utvecklas utifrån landstingets kontrollbehov. Landstingsstyrelsen ska årligen fastställa en internkontrollplan för kommande verksamhetsår. Landstingsstyrelsen ska därefter, under verksamhetsåret, löpande följa upp den upprättade internkontrollplanen samt avkräva ansvar för att åtgärder blir genomförda i de fall där så krävs. Landstingsstyrelsen har även ansvaret för att landstingets styrdokument är aktuella och att informera landstingsfullmäktige om resultatet av den interna kontrollen via informationsärenden. Slutligen ska landstingsstyrelsen årligen utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll och vid behov ska landstingsstyrelsen besluta om förändringar av densamma.

3.2.1 Landstingsstyrelsens uppgifter

- Fastställer styrelsens internkontrollplan
- Följer aktivt upp internkontrollplanen under verksamhetsåret
- Beslutar om åtgärder utifrån uppföljningar
- Avkräver ansvar från landstingsdirektören
- Rapporterar årligen den interna kontrollens resultat till landstingsfullmäktige

3.3 Landstingsdirektören

Landstingsdirektören ska se till att alla verksamheter följer landstingsövergripande handlingsplaner, verksamhetsplaner, regler och policys samt att återrapporering av den interna kontrollens resultat löpande sker från respektive centrumnivå. Vidare har landstingsdirektören ansvar för att analysera resultatet, föreslå förbättringsåtgärder samt halvårsvis presentera en rapport för landstingsstyrelsen om resultatet av den interna kontrollen (vad som gjorts samt resultat av genomförda aktiviteter).

3.3.1 Landstingsdirektörens uppgifter

- Redovisar, i samband med landstingsstyrelsens sammanträden, nuläge avseende den interna kontrollen
- Presenterar rapport för landstingsstyrelsen om den interna kontrollens resultat. Rapporteringen sker halvårsvis
- Presenterar årsrapport för landstingsstyrelsen om hur den interna kontrollens resultat, rapporten går även till landstingsfullmäktige.
- Lämnar förslag på åtgärder vid avvikelser/brister i den interna kontrollen

3.4 Centrumchefer och stabschefer

Centrumchefer och stabschefer ska, tillsammans med utsedd tjänsteman, årligen genomföra risk- och väsentlighetsanalyser i syfte att ta fram ett underlag för kommande verksamhetsårs internkontrollplan, inklusive ansvarig för den granskning som ska göras och när granskningen ska rapporteras. Resultatet av gjorda risk- och väsentlighetsanalyser ska dokumenteras och redovisas för landstingsdirektören. Därutöver ska centrum- och stabschefer rapportera brister i den interna kontrollen till närmaste chef.

3.4.1 Centrumschefer och stabschefer uppgifter

- Genomför riskbedömningar inom det egna verksamhetsområdet och sammanställer förslag till internkontrollplanen
- Rapporterar regelbundet till landstingsdirektören om resultatet av den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde.
- Sammanställer en skriftlig rapport om internkontrollen inom det egna verksamhetsområdet varje halvår.
- Beslutar om åtgärder inom det egna verksamhetsområdet
- Redovisar, vid behov, arbetet med intern kontroll för landstingsstyrelsen

3.5 Områdes- och enhetschefer

Områdes- och enhetschefer ansvarar för att handlingsplaner och verksamhetsplaner följs samt att övriga medarbetare har vetskap om dem. Vidare ska områdes- och enhetschefer ansvara för att de anställda arbetar att uppnå verksamhetens resultat. Därutöver ska de genast rapportera brister i den interna kontrollen enligt gällande rutin för avvikelshantering.

3.6 Övriga medarbetare

Övriga anställda är skyldiga att följa fastställda handlingsplaner och verksamhetsplaner i sin arbetsutövning. Därutöver ska de genast rapportera brister i den interna kontrollen enligt gällande rutin för avvikelshantering.

4 RISKBEDÖMNING OCH KONTROLLAKTIVITETER

Här beskrivs hur riskbedömning ska användas i arbetet med att ta fram en internkontrollplan.

Riskbedömningen utgör grunden för internkontrollplanen och ska genomföras inför upprättandet av kommande års internkontrollplan. Riskbedömning är en process där det ingår:

- Kartläggning
- Uppskattning av konsekvens och sannolikhet
- Aktiviteter för att bearbeta riskerna

Vid kartläggningen ser man över vilka brister som finns i processer, vårdkedjor, rutiner m.m. och hur sannolikt det är att ett fel uppstår till följd av dessa brister. Därefter tas ställning till vilken konsekvens felet kan ge i verksamheten – i vilken utsträckning leder felet till att landstinget inte kan uppnå fastställda mål och vilken skada kan felet leda till? Med skada avses här såväl ekonomisk skada och personskador men även skada på medborgarnas förtroende för hälso- och sjukvården.

Skriv också in ansvarig här

2013-06-26

Dnr:LS/349/2013

Vid konsekvens- och sannolikhetsanalysen är det viktigt att de identifierade bristerna vägs mot kontrollkostnaden. Detta för att inte kostnader ska bli orimligt stora i förhållande till möjlig skada.

Att identifiera och analysera risker ska vara en ständigt pågående process då riskbedömningen är tänkt att föregripa risker och här ska såväl interna som externa faktorer beaktas som kan tänkas inverka negativt på landstingets verksamhet.

Med riskanalysen som grund tas därefter fram vilka planerade aktiviteter/åtgärder som behövs för att minimera riskerna och göra att landstinget kan nå sina uppsatta mål.

Aktiviteter/åtgärderna ska vara strukturerande (ej sporadiska) och ska dokumenteras i internkontrollplanen tillsammans med ansvarig person. Kontrollaktiviteterna kan vara av olika slags karaktär:

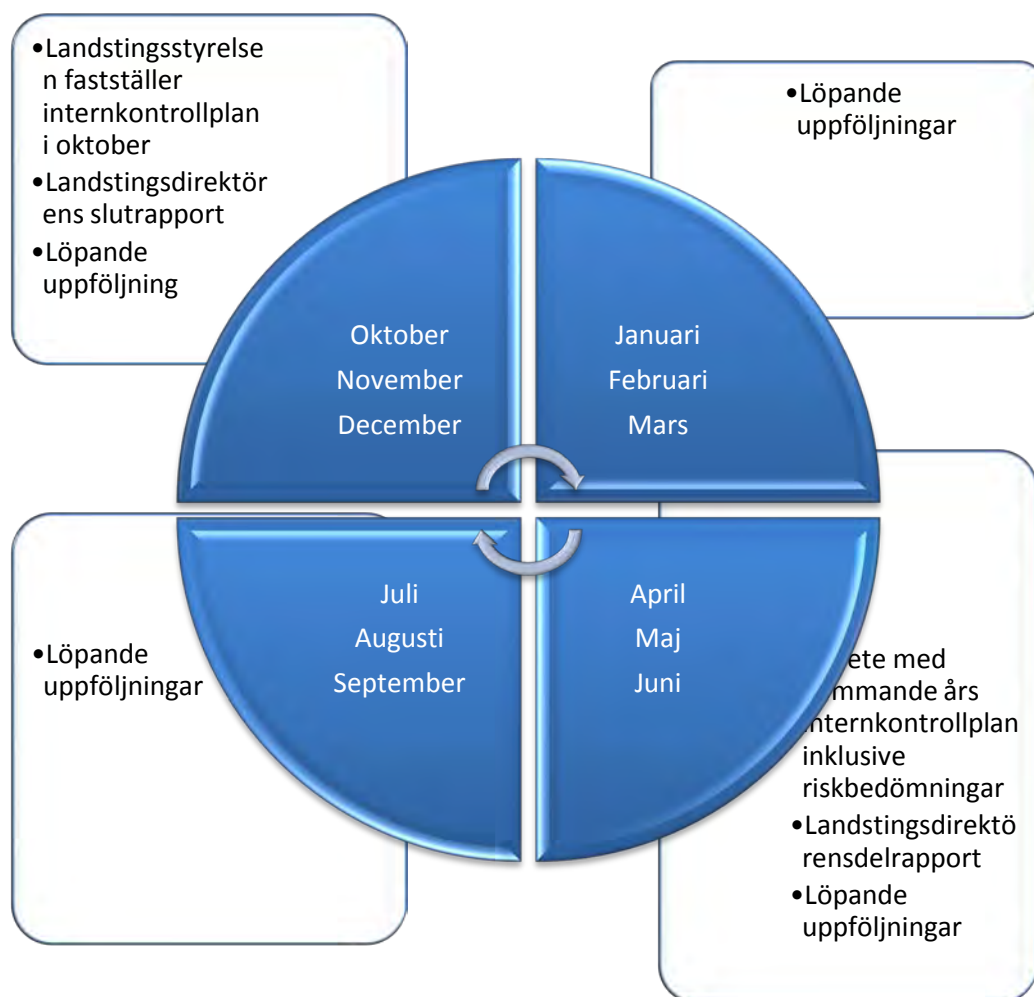
- Löpande uppföljningar (t.ex. mätningar)
- Punktinsatser (t.ex. stickprov, enkäter)
- Övervakande funktioner och rutiner (t.ex. logguppföljning)

Landstingsdirektören presenterar årligen de olika verksamheternas framtagna internkontrollpunkter utifrån gjord riskbedömning, inklusive ansvarig för uppföljning samt datum för uppföljning. Landstingsstyrelsen tar därefter ställning till vilka områden som ska följas upp under kommande verksamhetsår. Internkontrollplanen fastställs på avsedd mall (se bilaga 2) senast i oktober varje år. Internkontrollplanen är ett levande dokument och ska således hållas öppet för redigering utifrån landstingsstyrelsens regelbundna uppföljningar. I internkontrollplanen ska ingå:

- Vilka områden som skall kontrolleras och följas upp
- Identifierade risker och bedömning av dessa
- Vilka åtgärder/kontrollmoment som ska ingå
- Vem som ansvarar för att utföra uppföljningen
- Vid vilka tidpunkter som uppföljning ska ske

4.1 Årscykel

Varje centrumchef och stabschef ska senast i maj månad ha genomfört risk- och väsentlighetsanalyser inom det egna verksamhetsområdet genom att använda sig av riskkartan (bilaga 1) samt dokumenterat sina ställningstaganden i mallen för internkontrollplanen. I samband med landstingsstyrelsens sammanträde i oktober fastställs kommande års internkontrollplan (bilaga 2).

Figuren ovan illustrerar när de olika momenten ska färdigställas. Internkontrollplanen ska vara ett levande dokument som löpande följs upp under verksamhetsåret.

5 UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING

Internkontrollplanen ska löpande följas upp under verksamhetsåret. Respektive centrum- och stabschef ansvarar för att beslutade kontroller sker. Eventuella större avvikelser ska rapporteras enligt gällande avvikelshantering. De regelbundna uppföljningarna dokumenteras och lämnas till föredragande tjänsteman som sammanställer materialet till landstingsstyrelsens sammanträden om hur den interna kontrollen fungerar.

5.1 Intern kontroll i kallelse och protokoll till landstingsstyrelsens sammanträden

I kallelsen till landstingsstyrelsen ska framgå att intern kontroll kommer att behandlas under sammanträdet. En uppdaterad internkontrollplan, samt i vissa fall dokumentation från gjorda uppföljningar, ska alltid bifogas kallelsen för att landstingsstyrelseledamöterna ska kunna förbereda sig samt för att främja allmänhetens insyn i landstingets verksamhet.

Ärendet internkontrollplanen ska följa ordinarie ärendeberedningsprocess och beslut redovisas i protokollet.

5.2 Regelbunden uppföljning

Landstingsdirektören ska halvårsvis lämna en rapport till landstingsstyrelsen om resultatet av den interna kontrollen. Rapporten ska innehålla noteringar om samtliga internkontrollpunkter, vad eventuella åtgärder har gett för resultat samt förslag på ytterligare åtgärder som kan stärka den interna kontrollen.

Landstingsstyrelsen ska, vid sina sammanträden besluta om eventuella åtgärder i de fall där den interna kontrollen visar att något område behöver förstärkas.

6 IFYLLNADSANVISNINGAR

6.1 Riskkarta

Riskkartan (bilaga 1) ska användas som ett stöd vid risk-och väsentlighetsanalyserna som ska genomföras på centrum- och stabsnivå. Kartan är uppdelad i olikfärgade och numrerade fält där risker som bedöms små och med ringa konsekvenser för verksamheten erhåller låga tal medan risker som är mer troliga att inträffa och som får större konsekvenser för verksamheten erhåller större tal och därför borde tas ut som kontrollpunkter i internkontrollplanen.

6.2 Internkontrollplan

De kontrollområden som bedöms intressanta att gå vidare med efter den inledande riskanalysen ska därefter föras in i internkontrollplanen. Här ska anges aktuell process/rutin som ska följas upp. Under rubriken Riskbild ska den aktuella risken kort förklaras – en mer exakt beskrivning om vad som bör kontrolleras. Därefter förs riskbedömningen in tillsammans med det tal som finns i riskkartan och med en kort beskrivning av riskens allvarlighetsgrad.

Skriv också in ansvarig här

2013-06-26

Dnr:LS/349/2013

Internkontrollplanen ska också innehålla förslag på åtgärder och/eller kontrollmoment som ska genomföras för att minska de aktuella riskerna. Slutligen ska planen innehålla en ansvarig tjänsteman som ansvarar för att kontrollerna genomförs samt tidpunkt för uppföljning.

Internkontrollplanen är tänkt att vara ett levande dokument och kommer därför att uppdateras med nya kontrollåtgärder/aktiviteter och datum för uppföljningar.

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-09-12

LS/349/2013

Landstingsstyrelsens uppföljnings- och internkontrollplan

Uppföljningsplan

Ämnesområde	Föredragande tjänstemän	Styrelsemöte

Internkontrollplan

Process/rutin	Riskbild	Riskbedömning	Åtgärd/kontrollmoment	Ansvarig att kontroller utförs/tidpunkt för uppföljning
Lokalförsörjning och fastighet				
Ekonomi				
Patientsäkerhet				
Medarbetare				

[illegible]

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-06-04

LS/349/2013

Riskkarta för intern kontroll

K4 Mycket allvarlig	4	8	12	16
K3 Allvarlig	3	6	9	12
K2 Mindre allvarlig	2	4	6	8
K1 Ringa	1	2	3	4
Konsekvens/ Sannolikhet	S1 Mycket liten	S2 Liten	S3 Stor	S4 Mycket stor

Samordningskansliet
Daniel Nilsson
Tfn: 063-14 75 71 (ankn 27571)
E-post: daniel.l.nilsson@jll.se

2013-09-16

LS/349/2013

Landstingsstyrelsens uppföljnings- och internkontrollplan 2014

Uppföljningsplan

Ämnesområde	Föredragande tjänstemän	Styrelsemöte
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - FoU-frågor, lägesbeskrivning och redovisning av fördelning av FoU-medel - Lokalförsörjning och Fastighetsstrategi	Landstingsdirektör FoU-chef Fastighetschef	21 – 22 januari
Styrelsens information om frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning - Planeringsförutsättningar 2015 -2018 - Centrumredovisning	Planeringschef Centrumchefer	21 – 22 januari
Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - Landstingsbostäder i Jämtland AB	Kanslichef	21 – 22 januari

Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - Patientsäkerhetsberättelse, resultat och aktiviteter 2013 - Bättre liv för sjuka äldre; beskrivning av process, resultat 2013 och plan 2014 - Säkerhetsarbetet, rapport 2013 och plan 2014 - Miljö, rapport 2013 och plan 2014 Tillgänglighet och Vårdgaranti, analys av avvikelse 2013 och plan för 2014 - Öppna jämförelser 2013, analyserad rapport	Landstingsdirektör Chef patientsäkerhetsenheten Handläggare äldre frågor Kanslichef Miljöstrateg HS-chef	18 – 19 februari
Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - Gemensam nämnd Frostviken - Gemensamma nämnd avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter - Regionförbundet Jämtlands län	Chef Beställarenheten Chef upphandling Planeringschef	18 – 19 februari
Styrelsens information om frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning - Uppföljning läkemedel och riks- och regionvård - Uppföljning landstingsövergripande projekt	Planeringschef HS-chef/Projektledare	18 – 19 februari
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - Årsbokslut 2012, inkl bolag och privata utförare - Likviditetsrapport - Personalsbokslut - Riks o Regionvård - Läkemedel	Landstingsdirektör Ekonomichef Finansekonom Personalchef Planeringschef Läkemedelsstrateg	18 – 19 mars

- Jämställdhet och mångfald - Uppföljning beställd primärvård - Uppföljning vårdavtal	Mångfaldsstrateg Projektledare beställarenheten Chef beställarenheten	
Styrelsens information om frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning - Uppföljning styrelsens internkontrollplan	Landstingsdirektör	18 – 19 mars
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - E-hälsa - Samverkan med kommunerna; SVOM och Barnarenan - Miljöbokslut och plan 2014 - Uppföljning hälsofrämjande arbete - Kompetensförsörjning - Uppföljning landstingsövergripande projekt	Landstingsdirektör IT-chef, Kommunikationschef HS-chef, landstingsöverläkare Miljöstrateg Chef Folkhälsocentrum Personalchef HS-chef/Projektledare	28 – 29 april
Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - Inera AB - Regionförbundet Jämtlands län	IT-chef Planeringschef	28 – 29 april
Övriga ärenden till styrelsen - Sammanträdestider för 2015	Fullmäktiges sekreterare	28 – 29 april
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - Delårsbokslut april - Likviditetsrapport - Landstingsplan 2014-2016, inkl fastighetsinvesteringar	Landstingsdirektör Ekonomichef Finansekonom Ekonomichef, fastighetschef	27 – 28 maj

- Patientenkäter och vårdbarometer, resultat från nationella och lokala enkäter/mätningar	Verksamhetsutvecklare	
Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - LÖF - Samordningsförbundet i Jämtlands län	Ekonomichef Planeringschef	27 – 28 maj
Styrelsens information om frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning - Uppföljning styrelsens internkontrollplan - Presentation internkontrollplan 2015	Landstingsdirektör Kanslichef	27 – 28 maj
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport	Landstingsdirektör	26 – 27 augusti
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - Delårsbokslut augusti - Likviditetsrapport - Jämställdhet och mångfald - Patientsäkerhet, resultat, avvikelser, åtgärder - LD:s verksamhetsplan för 2015 - FoU - Uppföljning landstingsövergripande projekt	Landstingsdirektör Ekonomichef Finansekonom Mångfaldsstrateg Chef patientsäkerhetsenheten Ekonomichef FoU-chef HS-chef/Projektledare	30 september – 1 oktober
Styrelsens information om frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning - Planeringsförutsättningar 2016 -2018 - Uppföljning styrelsens internkontrollplan	Planeringschef Landstingsdirektör	30 september – 1 oktober

Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - Landstingsbostäder i Jämtland AB	Kanslichef	30 september – 1 oktober
Styrelsens ledning och samordning av förvaltningen - Landstingsdirektörens rapport - ledningssystemet; status och tillämplighet, riktighet och effektivitet (SOSFS 2011:9) - Styrelsens uppföljnings- och internkontrollplan för 2015 - Uppföljning av kunskapsstyrning - Samverkan med kommunerna; SVOM och Barnarenan - Brukardialoger, uppföljning, redovisning av pågående arbete	Landstingsdirektör Kanslichef Kanslichef HS-chef HS-chef, landstingsöverläkare HS-chef	4 – 5 november
Styrelsens uppsiktsskyldighet över kommunal verksamhet som drivs i företag och kommunalförbund. - Norrlandstingens regionförbund, NRF	Planeringschef	4 -5 november
Övriga ärenden till Styrelsen - Årsavtal med Stiftelsen Jamtli	Kanslichef	9 december
Styrelsens begäran om yttranden och upplysningar från nämnder och beredningar – motsvarande - Revisionsplan 2015 - Patientnämndens verksamhet 2015	Revisionsdirektör Chef patientnämnden	9 december

Internkontrollplan

Process/rutin	Riskbild	Riskbedömning	Åtgärd/kontrollmoment	Ansvarig att kontroller utförs/tidpunkt för uppföljning
Lokalförsörjning och fastighet				
Lagefterlevnad	Följs gällande lagar och reglementen inom fastighetsområdet		Se över gällande bestämmelser	Våren 2014 Fastighetschef
Vattenförsörjning	Sjukhuset blir helt utan vatten vid läckage		Uppföljning med Östersunds kommun	Våren 2014 Fastighetschef
Ekonomi				
Avtalstrohet	Följs Lagen om offentlig upphandling		Följ upp gjorda upphandlingar	Våren 2014 Ekonomichef
Patientsäkerhet				
Information till patienter	Risk att patientinformation ej kan förstås av samtliga vårdtagare (ex. språkliga svårigheter, funktionshinder)		Kontrollera efterlevnad av läkemedelsberättelsen	Hösten 2014 Hälso- och sjukvårdschef
Vårdrelaterade infektioner	Förekomst av vårdrelaterade infektioner		Vilka rutiner finns? Följs dem? Stickprov	Hösten 2014 Hälso- och sjukvårdschef
Avvikelser	Följs rutiner för avvikelserapportering		Kontroll av avvikelssystemet	Våren 2014 Hälso- och sjukvårdschef

Medarbetare				
Handledning	Brist på tillgång av handledning för nya medarbetare		Finns introprogram och handledarstöd?	Våren 2014 Personalchef
Sjukfrånvaro	Enheter med hög sjukfrånvaro		Följ upp arbetsmiljö vid berörda enheter	Hösten 2014 Hälso- och sjukvårdschef
Kompetens	Erhålls tillräcklig kompetensutveckling?		Översyn medarbetares kompetens kontra yrkesroll	Hösten 2014 Personalchef
IT				
Avbrott/driftstörningar	Risk att vården påverkas av driftstörningar		Se över befintliga rutiner för IT/kontroll av rutiner	Våren 2014 IT-chef
Inköp IT-system	Risk för köp av system utanför IT-stabens kontroll		Kontrollera	Hösten 2014 IT-chef
Ledning/styrning				
Lagefterlevnad				
Implementering av nationella riktlinjer	Risk att riktlinjer inte implementeras i verksamheten		Uppföljning av rutiner för att ta hand om implementering	Hösten 2014 Hälso- och sjukvårdschef
Informationsspridning	Risk att nya landstingsgemensamma regler/rutiner inte kommuniceras i hela organisationer		Regelbundna kontroller vid enheter	Våren 2014 kommunikationschef

Säkerhet				
Tillträde till sjukhuset	Risk att obehöriga tar sig in i huset.		Se över befintliga rutiner för inpassering	Hösten 2014 Fastighetschef
Utrymningsplaner	Har alla medarbetare kunskap om nödutgångar, uppsamlingsplatser		Kontrollera via stickprov att utbildningar genomförs på olika enheter	Våren 2014 Beredskapschef
Hot och våld	Medarbetarsäkerhet		Följ upp registrerade händelser och rutiner	Hösten 2014 Beredskapschef
Informationssäkerhet	Basnivå för informationssäkerhetssystem		Antal BITS analyserade system	Våren 2014 Beredskapschef
Informationssäkerhet	Journaler läses av obehöriga		Logguppföljning	Hösten 2014 Beredskapschef

2012-11-21

Landstingsfullmäktige

§ 235 Översyn av sponsringspolicy - om stöd och bidrag till externa arrangemang och projekt (LS/1269/2012)**Ärendebeskrivning**

För Jämtlands läns landstings verksamhet finns olika typer av styrande dokument för hur arbetet ska genomföras. Styrande dokument omfattar allt från övergripande policyer till enklare rutiner. Med policy avses ett dokument som anger landstingets värdering i en fråga eller förhållningssätt till något. En gällande policy är Sponsringspolicy – om stöd och bidrag till externa arrangemang och projekt.

Under våren 2012 genomförde ekonomiutskottet tillsammans med landstingsstyrelsens, landstingsfullmäktiges och beredningarnas presidium en översyn av landstingets samtliga policyer. Översynen gjordes utifrån att landstingets styrmodell ändrats och definitionerna av landstingets styrande dokument förtydligats. Det förslag som arbetet med översynen resulterat i innebär att ett antal policyer tas bort medan andra behöver omarbetas så att de bättre motsvarar kraven för vad en policy ska innehålla. Några policyer följer definitionen och kan vara kvar i nuvarande form.

Översynen av befintlig sponsringspolicy visar att innehållet i den delvis är riktat mot Jämtlands läns landstings roll som bidragsgivare. Den delen hanteras numera av länets kommuner och av regionförbundet. Vad gäller stöd i samband med externa arrangemang och projekt erbjuder landstinget främst insatser inom eget verksamhetsområde, såsom sjukvård, ambulanser och så vidare. Vilka regler som ska gälla för sådana insatser bör inrymmas i ett tydligt regelverk där också villkor för förfrågningar om stöd eller bidrag bör anges. Nuvarande sponsringspolicy i befintlig form bör därför upphöra att gälla.

Beslutsunderlag

Sponsringspolicy – om stöd och bidrag till externa arrangemang och projekt, beslutad av landstingsfullmäktige 2007-06-27 § 108

Landstingsdirektörens förslag

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige

Sponsringspolicy – om stöd och bidrag till externa arrangemang och projekt, beslutad den 27 juni 2007, upphör att gälla från och med 1 december 2012.

Yrkande

Ann-Marie Johansson (S) yrkar följande:

”Landstingsdirektören får i uppdrag att ta fram ett tydligt regelverk för stöd och bidrag.”

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2012-11-21

Proposition

Ordföranden ställer proposition på landstingsdirektörens förslag och finner det antaget.

Ordföranden ställer proposition på Ann-Marie Johanssons tilläggsyrkande och finner det antaget.

LANDSTINGSSTYRELSENS BESLUT

1. Landstingsdirektören får i uppdrag att ta fram ett tydligt regelverk för stöd och bidrag.
2. Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige

Sponsringspolicy – om stöd och bidrag till externa arrangemang och projekt, beslutad den 27 juni 2007, upphör att gälla från och med 1 december 2012.

Yrkanden

Owen Laws (MP) yrkar att nuvarande policy gäller fram till att det nya regelverket träder i kraft.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på landstingsstyrelsens förslag och Owen Laws yrkande och finner Owen Laws yrkande antaget.

LANDSTINGSFULLMÄKTIGES BESLUT

Den nuvarande policy gäller fram till att det nya regelverket träder i kraft.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande

Samordningskansliet
Helge Jonsson
Tfn: 063-14 76 36
E-post: helge.jonsson@jll.se

2013-08-27

LS/620/2012

Politisk organisation m m efter 2014

Landstingsfullmäktige beslutade den 17 april 2012, § 77, punkt 8 att tillsätta en särskild beredning för att se över den politiska organisationen inför kommande mandatperiod. Landstingsfullmäktige beslutade den 20 juni 2012, § 144 om direktiv för översynen.

Beredningen för översyn av den politiska organisationen efter 2014 har diskuterat vad som kännetecknar en modern politisk organisation och vad landstingets politiska organisation ska åstadkomma, vad den ska göra och vad den ska kännetecknas av. Beredningen har tittat på de politiska organisationerna i Norrbottens läns landsting, Landstinget Blekinge, Landstinget i Östergötland och Landstinget i Jönköpings län och har diskuterat den politiska organisationen i Norrbottens läns landsting och Landstinget Blekinge med förtroendevalda i respektive landsting.

Beredningen har diskuterat för och nackdelar med majoritetsstyre utifrån det förslag lämnats av den statliga utredningen Vital kommunal demokrati. Beredningen har också diskuterat frågan utifrån den reglerig som finns i Norge. Med hänsyn till hur utredningsförslaget är utformat och osäkerhet om det kommer att antas har beredningen beslutat att inte lämna något förslag att införa majoritetsstyre.

Beredningen konstaterade i inledningen av sitt arbete att om landstinget får överta det regionala utvecklingsansvaret så har det stor betydelse för landstingets framtid. Om en region bildas kommer det självfallet att påverka den politiska organisationen. Med hänsyn till arbetet med ansökan och den osäkerhet som råder om en ansökan kommer att bifallas har beredningen inte närmare tittat på hur en regionbildning kan påverka den politiska organisation. Beredningens förslag utgår från att landstingets uppgifter är oförändrade 2015. Om landstinget får överta det regionala utvecklingsansvaret och regionala utvecklingsfrågorna återförs till landstinget anser beredningen att en regional nämnd bör bildas under landstingsstyrelsen för att hantera dessa frågor.

Beredningen har diskuterat valkretsarna och dess storlek och stannat vid att inte lämna något förslag i den delen.

Beredningen har informerat sig om medborgardialog och diskuterat användningen av medborgardialog i landstinget. Beredningen har talat med förtroendevalda och tjänstemän i Norrbottens läns landsting om hur de använder medborgardialogen. Beredningen konstaterar att medborgardialog är ett redskap för att användas i kontakten med medborgarna och kan användas oberoende av vilken politisk organisation som landstinget

har. Beredningen har också diskuterat medborgarförslag, allmänhetens frågestund och medborgarpanel och konstaterat att medborgarinflytande är viktigt. På vilket sätt det ska göras får avgöras från fall till fall, men det är viktigt att medborgarna har möjlighet att ta initiativ i frågor. Några förändringar i nuvarande regler behöver inte göras.

Beredningen har vidare diskuterat antalet ledamöter i fullmäktige. Några partier har velat ha en minskning av antalet ledamöter men majoriteten menar att en minskning leder till sämre demokratisk representation. Beredningen föreslår att antalet ledamöter i fullmäktige är oförändrat.

Fullmäktigeberedningarnas uppdrag och arbetssätt har diskuterats liksom beredningarnas förhållande till styrelsen. Landstinget införde fullmäktigeutskott år 1992. Utskotten hade till uppgift att bevaka frågor inom landstinget. Syftet var att stärka landstingsfullmäktige som beslutande organ och vitalisera den politiska styrningen av verksamheten. År 2003 ändrades utskotten till fullmäktigeberedningar som blev en del av ärendeberedningsprocessen. Beredningarna gavs också möjlighet att väcka ärenden i fullmäktige. Syfte var att ytterligare förstärka fullmäktiges roll. Beredningarna hade inledningsvis svårt att hitta sina arbetsformer, men det har förbättrats allt eftersom. Beredningarna har nu verkat i snart tre mandatperioder och även om man har kommit långt så har man inte uppnått den vitalisering av fullmäktige som var målet. Organisationen med fullmäktigeberedningar har medfört omfattande arbete med modellvård. Detta var förutsett vid införande och har medfört mycket positivt men även inneburit en mindre effektiv ärendeberedning. Det har tagit mycket kraft från det politiska arbetet.

Nya krav ställs också på den politiska organisationen genom tillkomsten av valfrihetssystem inom primärvården. Det finns behov av att på politisk nivå tydliggöra skillnaden mellan den som beställer vården och den som utför den. Det finns därför behov av att skapa en nämnd som har ansvar för beställningar i de valfrihetssystem som landstinget har. Det finns också behov av att skilja på beställare utförare av tandvård för de delar som är patienträttigheter. Beredningen föreslår att en ny vårdvalsnämnd inrättas med 9 ledamöter och 9 ersättare.

Centerpartiet har föreslagit en annan politisk organisation. Förslaget innebär att fullmäktige minskas till 49 ledamöter och ersättare. Landstingsstyrelsen minskas fem ledamöter utan ersättare. En hälso- och sjukvårdsnämnd med 13 ledamöter och 13 ersättare och en regional utvecklingsnämnd med 9 ledamöter och 9 ersättare införs under styrelsen. Närmare beskrivning framgår av förslag till politisk organisation för landstinget efter 2014 och organisationsskiss.

Beredningen har tolkat sitt uppdrag att förslaget till ny organisation ska hålla sig inom befintlig ekonomisk ram. Den ökning av kostnaderna som en ny nämnd innebär måste finansieras med en minskning av kostnaderna på annat ställe i den politiska organisationen. Beredningen föreslår mot bakgrund av detta att det lämpligaste är att de permanenta fullmäktigeberedningarna tas bort.

Frågan om utskott under landstingsstyrelsen bör vara en fråga för styrelsen. Styrelsen bör kunna organisera sitt arbete på det sätt som den finner lämpligt. Beredningen föreslår därför att styrelseutskotten tas bort och styrelsens reglemente ändras så att det med-

ger att styrelsen inrättar utskott om styrelsen finner att det behövs. Inrättande av utskott förutsätter att finansiering för det finns inom budgeten för den politiska organisationen.

Beredningen föreslår att styrelsens presidium ska bestå av ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande. Det är de konstellationer som efter valet kan bildas utifrån valresultatet som avgör frågan.

Fullmäktigeledamöterna behöver stärkas i sitt uppdrag. De behöver tillföras resurser för att kunna delta i informationstillfällen om landstinget, studiebesök, partigruppsträffar och konferenser samt genomföra medborgardialoger. Beredningen föreslår därför dels en omfördelning av ersättningen för 4 egna dagar och dels en omfördelning av medel som använts till fullmäktigeberedningarna till ett stöd för fullmäktigegruppens arbete.

När det gäller partistödet föreslår beredningen inga ändringar mer än vad som redovisats ovan.

Utifrån beredningens överväganden har beredningen tagit fram förslag till arbetsordning för Jämtlands läns landstingsfullmäktige, reglemente för Jämtlands läns landstingsstyrelse och vårdvalsnämnd, arvodesbestämmelser för förtroendevalda inom Jämtlands läns landsting och regler för stöd till den politiska partierna inom Jämtlands läns landsting.

Beredningen har också diskuterat Länets handikappråd, landstingets pensionärsråd och landstingets ungdomsråd. Beredningen föreslår med hänsyn till att det idag är landstingsstyrelsen som har ansvaret för råden att landstingsstyrelsen får i uppdrag att göra en översyn av reglementena för råden. Översynen bör ta sikte på att tydliggöra syftet med råden och rådens uppgifter. Råden bör vara rådgivande. En översyn bör samtidigt göras av landstingets reglemente för brukarråd.

Beredningen bedömer att den sammanlagda ekonomiska effekten av förslagen ska rymmas inom den ramen för den politiska organisationen.

Beredningen har utarbetat följande dokument

Arbetsordning för Jämtlands läns landstingsfullmäktige 2015 – 2018

Reglemente för Jämtlands läns landstingsstyrelse 2015 – 2018

Reglemente för Vårdvalsnämnd 2015 - 2018

Regler för stöd till de politiska partierna inom Jämtlands läns landsting

Arvodesregler för förtroendevalda inom Jämtlands läns landsting

Arbetsordning för Jämtlands läns landstingsfullmäktige 2015 - 2018

Version: 1

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-09-06	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	5
2	LANDSTINGSFULLMÄKTIGES PRESIDIUM.....	5
2.1	Val av presidium.....	5
2.2	Presidiets uppgifter.....	5
3	SEKRETERARE	6
4	TID OCH PLATS FÖR SAMMANTRÄDE	6
5	KUNGÖRELSE OM SAMMANTRÄDE	7
6	ÄRENDEN OCH HANDLINGAR TILL SAMMANTRÄDE	7
7	SAMMANTRÄDEN	8
7.1	Hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare.....	8
7.2	Upprop	8
7.3	Protokollsjusterare och röstsammanräknare	9
7.4	Turordning för ärendenas handläggning	9
7.5	Yttranderätt	9
7.6	Talarordning	10
7.7	Yrkanden	10
7.8	Deltagande i beslut.....	11
7.9	Omröstning.....	11
7.10	Reservation	11
7.11	Ordning vid sammanträdena	12
8	MOTIONER	12
9	INTERPELLATIONER	12
10	FRÅGOR	13
11	BEREDNING AV ÄRENDENA	14
12	ANMÄRKNING OCH ANSVARSFRIHET.....	14
13	MEDBORGARFÖRSLAG	14
14	FRÅGOR FRÅN ALLMÄNHETEN OCH ALLMÄNHETENS FRÅGESTUND	15
14.1	Frågor om årsredovisningen	15
14.2	Allmänhetens frågestund.....	15

15	FRÅGOR FRÅN FULLMÄKTIGELEDAMÖTER (FULLMÄKTIGES FRÅGESTUND)	15
16	FÖRLÄNGNING AV SAMMANTRÄDE OCH FORTSATT SAMMANTRÄDE	
	16	
17	PERMANENT FULLMÄKTIGEBEREDNING	16
17.1	Ledamöter mm	16
17.2	Uppgifter	16
17.3	Ersättare	17
17.4	Sammanträden	17
17.5	Sekreterare	17
17.6	Kallelse och handlingar	18
17.7	Yttranderätt	18
17.8	Särskilt tillkallade	18
17.9	Hur ärendena avgörs	18
17.10	Protokoll	18
17.11	Delgivning av protokoll	19
18	VALBEREDNING.....	19
19	PROTOKOLL	19
20	EXPEDIERING.....	20
21	IKRAFTTRÄDANDE.....	20

1 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Utöver det som föreskrivs om landstingsfullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i denna arbetsordning.

Landstingsfullmäktige har 55 ledamöter. För ledamöterna finns de ersättare som utsetts enligt bestämmelserna i vallagen.

Ledamöternas placering i sammanträdeslokalen sker partivis utifrån mandatfördelningen. Inbördes placering sker genom respektive partis försorg.

Varje ledamot och ersättare ska få arbetsordning och kommunallag. Arbetsordning och kommunallag ska också finnas tillgängliga vid varje sammanträde med fullmäktige.

2 LANDSTINGSFULLMÄKTIGES PRESIDIUM

2.1 Val av presidium

Det är då val av landstingsfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium) för den tid de är valda till ledamöter i fullmäktige. Presidievalen genomförs på ett sammanträde som hålls före utgången av november månad.

Till dess valen har genomförts utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot i fullmäktige längst tid (ålderspresident). Om två eller flera varit ledamöter lika länge, ska den äldste av dem vara ålderspresident.

Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår som ledamöter eller från sin presidiepost, väljer fullmäktige för resterande del av tjänstgöringstiden, en annan ledamot i stället för den som har avgått. Valet ska genomföras så snart det kan ske.

Om ordföranden är hindrad att fullgöra uppdraget, fullgör förste vice ordföranden det.

Om också förste vice ordföranden är hindrad, fullgör andre vice ordföranden uppdraget.

Om samtliga i presidiet är hindrade att delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde, utser fullmäktige en annan ledamot att vara ordförande tillfälligt under frånvaron. Ålderspresidenten tjänstgör som ordförande tills den tillfällige ordföranden har utsetts.

2.2 Presidiets uppgifter

Fullmäktiges presidium har som uppgifter att:

- planera och genomföra landstingsfullmäktiges sammanträden

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

- bereda ärenden om anmärkning och om ansvarsfrihet
- ansvara för att fullmäktiges arbetsformer utvecklas
- ansvarar för det tekniska stöd såsom datorer, läsplattor som landstingsfullmäktiges ledamöter behöver för att fullfölja sitt uppdrag. Den tekniska utrustningen ska stimulera distansoberoende möten.
- ansvara för en kontinuerlig översyn och utveckling samt ta initiativ till förändringar av landstingets politiska organisation
- ansvara för frågor som handlar om de förtroendevaldas förutsättningar att fullgöra sina uppgifter
- utbilda förtroendevalda
- ta initiativ till frågor som ska beredas i fullmäktiges särskilda beredningar. Presidiet får lägga förslag till fullmäktige om vad som ska beredas och förslag till direktiv
- bevaka frågor om säkerhet för förtroendevalda
- svara för landstingsfullmäktiges representation
- ansvara för att landstingets policys är aktuella
- Presidiet eller dess ordförande representerar landstinget i frågor där landstingsfullmäktige har beslutat att landstingsfullmäktige ska vara engagerat.

3 SEKRETERARE

Landstingsdirektören utser, efter samråd med fullmäktiges presidium, sekreteraren i fullmäktige. Sekreteraren för fullmäktiges protokoll, ansvarar för expediering av fullmäktiges beslut och fullgör i övrigt de arbetsuppgifter som framgår av denna arbetsordning eller särskilt beslutas av fullmäktige.

4 TID OCH PLATS FÖR SAMMANTRÄDE

I 5 kap 7 § kommunallagen finns bestämmelser om fullmäktiges sammanträden.

Landstingsfullmäktige sammanträder minst fem gånger varje år.

Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena plats för fullmäktiges sammanträde.

De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången i november månad.

Fullmäktigesammanträde för val till uppdrag inom landstinget, som blir lediga vid årets slut ska hållas senast andra veckan i december.

Fullmäktige ska årligen bestämma när ordinarie sammanträden ska hållas. Avgående fullmäktige bestämmer när första sammanträde med nyvalda fullmäktige ska hållas.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Extra sammanträde ska hållas med fullmäktige om landstingsstyrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs. Begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen, ställas till ordföranden och inges till sekreteraren med uppgift om det eller de ärenden som önskas behandlade på det extra sammanträdet.

Extra sammanträde hålls på den tid som ordförande bestämmer efter samråd med vice ordförandena.

Landstingsstyrelsen kan sammankalla fullmäktiges ledamöter och ersättare för information utan att sammanträde hålls.

Om det finns särskilda skäl för det, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för ett sammanträde.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden snarast underrätta varje ledamot och ersättare om beslutet. Om sammanträdet har kungjorts, ska beslutet anslås på landstingets anslagstavla och om tiden medger det ska uppgift om beslutet införas i de tidningar som avses i avsnitt 5 andra stycket i arbetsordningen samt på landstingets hemsida på Internet.

5 KUNGÖRELSE OM SAMMANTRÄDE

Regler om kungörelse av fullmäktiges sammanträde finns i 5 kap 8-11 §§ kommunallagen. Utöver det ska kungörelse om sammanträde med fullmäktige lämnas minst en vecka före sammanträdesdagen på ett lämpligt sätt till varje ledamot och ersättare.

Information om tid och plats för sammanträde ska införas i Länstidningen, Östersunds-Posten och på landstingets hemsida på Internet minst en vecka före sammanträdesdagen.

I brådskande ärende som avses i 5 kap 11 § KL ska kungörelse med uppgift om ärendet anslås på landstingets anslagstavla senast vardagen närmast före sammanträdesdagen. Dessutom ska kungörelsen på ett lämpligt sätt lämnas till varje ledamot och ersättare så att den kan antas nå dem inom samma tid.

6 ÄRENDEN OCH HANDLINGAR TILL SAMMANTRÄDE

Handlingar i ärende som enligt 5 kap 23 § KL ska beslutas av landstingsfullmäktige ska vara registrerade i landstingets diarium.

Ordföranden förtecknar i en föredragningslista de ärenden som ska behandlas vid fullmäktiges sammanträde. Föredragningslista anslås på landstingets anslagstavla i anslutning till kungörelse om fullmäktiges sammanträde.

Föredragningslistan med fullständiga handlingar i de ärenden som har satts upp på föredragningslistan ska minst en vecka före sammanträdesdagen göras tillgängliga för varje ledamot och

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

tjänstgörande ersättare. Vill ledamot eller ersättare även fortsättningsvis ha handlingarna i pappersform måste det särskilt begäras.

Handlingar i brådskande ärenden ska göras tillgängliga för varje ledamot och tjänstgörande ersättare så snart det kan ske.

Fullständiga handlingar i varje ärende ska i tillräckligt antal finnas tillgängliga i sammanträdeslokalen under hela det sammanträde vid vilket fullmäktige avses behandla ärendet.

Interpellationer och frågor ska lämnas till samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda. Frågor som ställs först sedan kungörelse om fullmäktigesammanträde lämnats till ledamöter och ersättare delas ut endast till tjänstgörande ledamöter och ersättare vid detta sammanträde.

Fullmäktiges handlingar till sammanträden ska inför sammanträdet göras tillgängliga på landstingets webbplats.

7 SAMMANTRÄDEN

7.1 Hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare

Kan fullmäktigeledamot inte delta i sammanträde ska denne underrätta respektive politiskt parti som kallar den ersättare till tjänstgöring som står närmast i tur. Meddelande om ersättares tjänstgöring ska lämnas till fullmäktiges sekreterare senast dag före sammanträde med fullmäktige.

Om en ledamot eller ersättare utan föregående anmälan uteblir från ett sammanträde, eller hinder uppkommer sedan ledamot inställt sig till sammanträdet, kallar ordföranden in den ersättare som är tillgänglig och som står i tur att tjänstgöra.

Om någon annan ersättare som är behörig att tjänstgöra finns närvarande vid sammanträdet, får ordföranden dock i stället kalla in den ersättaren.

Om begränsning i ersättares tjänstgöringsrätt finns bestämmelser i 5 kap 12 - 17 §§ kommunallagen.

Ordföranden bestämmer när en ledamot eller en ersättare ska träda in och tjänstgöra under ett pågående sammanträde. Endast om det föreligger särskilda skäl bör inträde ske under pågående handläggning av ett ärende.

7.2 Upprop

Vid sammanträdet börjas upprop av samtliga tjänstgörande fullmäktigeledamöter och tjänstgörande ersättare. Upprop förrättas också i början av varje ny sammanträdesdag och när ordföranden anser att det behövs.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

En förteckning över tjänstgörande ledamöter och ersättare ska finnas tillgänglig vid varje sammanträde med fullmäktige.

7.3 Protokollsjusterare och röstsammanräknare

Sedan upprop förrättats väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet samt att i förekommande fall biträda ordföranden och sekreteraren vid röstsammanräkningarna.

Ordföranden tillkännager därefter tiden och platsen för justering. Alla justerare ska vara närvarande vid denna tidpunkt.

7.4 Turordning för ärendenas handläggning

Fullmäktige behandlar ärendena i den turordning som de har tagits upp i den fullständiga föredragningslistan. Fullmäktige kan dock besluta om ändrad turordning för ett eller flera ärenden.

Om det finns särskilda skäl, kan fullmäktige besluta att avbryta handläggningen av ett ärende under ett sammanträde för att återuppta den senare under sammanträdet.

Ärende som av särskilt skäl inte kunnat tas upp i den fullständiga föredragningslistan behandlas i den ordning ordföranden bestämmer. Handlingar i sådana ärenden ska delas ut till fullmäktiges ledamöter före ärendets behandling.

7.5 Yttranderätt

Landstingets revisorer får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen samt ärenden som berör revisorernas egen förvaltning.

Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena i den utsträckning som det behövs kalla revisorerna samt anställda hos landstinget för att lämna upplysningar vid sammanträdena.

Detsamma gäller utomstående sakkunniga.

Om fullmäktige inte beslutar något annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som har kallats för att lämna upplysningar på ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

Ledamöter i landstingsstyrelsen får delta i överläggningarna men inte i besluten även om de inte är ledamöter i fullmäktige.

Landstingsdirektören får lämna upplysningar i samtliga ärenden samt yttra sig om lagligheten av allt som förekommer vid sammanträdena.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Fullmäktiges sekreterare får yttra sig om handläggningen av ärenden, av interpellationer och frågor.

Rätt att delta i fullmäktiges överläggningar men inte i besluten har även sådan av fullmäktige utsedd ledamot i styrelse för företag, som avses i 3 kap 17 - 18 §§ kommunallagen vid besvarande av interpellation eller fråga som rör respektive företag som enligt avsnitt 9 eller 10 har överlämnats för att besvaras av denne.

Om någon talare avlägsnar sig från ämnet för överläggningen och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under ett anförande.

7.6 Talarordning

Ledamöterna får ordet för anföranden i den ordning de anmäler sig. Turordningen för anförandena bryts dock, när någon ledamot får ordet för kort replik.

En ledamot som redan yttrat sig under en överläggning har rätt att få ordet för kort replik med anledning av en efterföljande talares anförande.

En ledamot som inte har yttrat sig under en överläggning har rätt att få ordet för kort replik om någon talare riktar sig direkt till ledamoten. En talare får avge två repliker på samma huvudanförande.

Den som har ordet för replik får tala i högst två minuter. En ledamot vars anförande föranleder en replik har rätt att med anledning av detta få ordet för egna repliker.

Om två eller flera ledamöter avger repliker med anledning av ledamotens anförande, får ordföranden ge ledamoten ordet för fler än två repliker.

Ordföranden bestämmer i vilken ordning de som enligt denna arbetsordning tillkallats eller de som utöver ledamöterna har rätt att delta i överläggningarna ska få ordet.

Talare ska tala från den plats som särskilt anvisats.

7.7 Yrkanden

Ledamot som framställer ett yrkande ska i samband med yrkandet inlämna det skriftligt till presidiet.

När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats rätt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller återtogs, om inte fullmäktige beslutar medge det enhälligt.

7.8 Deltagande i beslut

En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut, ska anmäla detta till ordföranden, innan ordföranden lägger fram förslag till beslut.

7.9 Omröstning

Begärs omröstning, som avses i 5 kap 42 - 44 §§ kommunallagen ska den genast verkställas.

Upprop för omröstning görs efter den förteckning över tjänstgörande ledamöter och ersättare som upprättats enligt avsnitt 7.2 arbetsordningen. Ordföranden avger alltid sin röst sist.

Sedan omröstningen har avslutats bekräftar ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får inte någon ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Leder omröstningen vid öppen omröstning till oenighet med avseende på omröstningsresultatet ska ny omröstning genast verkställas.

Om en omröstning begärs, när fullmäktige förrättar ett val eller behandlar ett ärende som rör anställning av personal, tillämpas bestämmelserna i tredje och fjärde styckena på motsvarande sätt.

Valsedlar ska alltid finnas tillgängliga under sammanträdena i tillräckligt antal.

En valsedel ska uppta så många namn som valet avser samt vara omärkt, enkel och sluten.

En valsedel är ogiltig om den upptar

- namnet på någon som inte är valbar
- flera eller färre namn än det antal personer som ska väljas
- ett namn som inte klart utvisar vem som avses, eller
- i övrigt inte uppfyller det som har föreskrivits om valsedel i föregående stycke.

Det som sagts nu gäller inte vid val som sker med tillämpning av proportionellt valsätt. För sådana val finns särskilda föreskrifter i lag.

Anteckningslistor från öppen omröstning och avlämnade valsedlar ska förvaras på betryggande sätt till dess protokollförda beslut vunnit laga kraft.

7.10 Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Om fullmäktige beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag då beslutet fattades.

7.11 Ordning vid sammanträdena

Ordföranden vakar över ordningen vid sammanträdena. Om någon uppträder störande och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden visa ut vederbörande.

Om sådan oordning uppstår att ordföranden inte kan avstyra den, får ordföranden upplösa sammanträdet.

8 MOTIONER

En motion ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en eller flera ledamöter.

Ämnen av olika slag får inte tas upp i samma motion.

En motion väcks genom att den ges in till Samordningskansliet, som ska se till att den anmäls vid nästa fullmäktigesammanträde.

Motion får också lämnas vid ett sammanträde med fullmäktige. Sekreteraren ska se till att motionen blir registrerad i landstingets diarium.

Ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde.

Fullmäktiges presidium ska två gånger varje år (juni och november) redovisa de motioner som inte har beretts färdigt. Om någon fullmäktigeledamot eller tjänstgörande ersättare begär det, ska vid sådan anmälan även redovisas hur motionen dithills beretts.

Motion ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut med anledning av motionen vid sammanträde som hålls inom ett år från det att motionen väcktes.

9 INTERPELLATIONER

Interpellationer ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning. De får dock inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Interpellationen ska ha ett bestämt innehåll och vara försedd med motivering. De bör ställas endast i angelägenheter av större intresse för landstinget.

Interpellation ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en (1) ledamot.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Den ska ges in till Samordningskansliet senast tio (10) kalenderdagar innan det sammanträde vid vilket ledamoten avser att ställa den. Exempel: Om ett sammanträde infaller på tisdagen en vecka ska motionen vara inlämnad senast fredagen andra veckan före sammanträdet.

En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot under sammanträdet. Sekreteraren ser till att interpellationen blir registrerad i landstingets diarium.

Interpellation får ställas förutom till ordföranden i nämnd/landstingsstyrelse också till övriga ledamöter i nämnden/landstingsstyrelsen samt till ordföranden i beredning.

Interpellation får också ställas till landstingsfullmäktiges ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande.

Interpellation som getts in inom föreskriven tid bör besvaras under det sammanträde vid vilken den har ställts.

Ordföranden och övriga ledamöter i nämnd/landstingsstyrelse får överlämna till honom/henne ställd interpellation att besvaras av annan nämnd-/styrelseledamot.

Svar på interpellation ska vara skriftligt. Det ska tillhandahållas ledamöterna dagen före den sammanträdesdag då interpellationen ska tas upp till behandling.

Den ledamot som har ställt interpellationen bör om möjligt få del av svaret före det fullmäktigesammanträde då svaret ska lämnas.

Om interpellationen avser förhållanden i ett sådant företag som avses i 3 kap, 17 eller 18 §§ KL, får den ordföranden till vilken interpellationen har ställts överlämna till den ledamoten i företagets styrelse att besvara interpellationen. Den som besvarar interpellationen ska ha valts av fullmäktige till uppdraget i företagets styrelse.

En ersättare som har ställt en interpellation får delta i överläggningen då svaret på interpellationen behandlas bara om ersättaren tjänstgör som ledamot också vid det tillfället.

10 FRÅGOR

För att få upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Frågor ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning. De får dock inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

En fråga ska ha ett bestämt ämne. Den får vara försedd med en kort inledande förklaring. När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

En fråga ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en (1) ledamot. Den ska ges in till sekreteraren senast två vardagar före det fullmäktigesammanträde vid vilket ledamoten avser att ställa den.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Vad som sägs i avsnitt 9 tillämpas också på fråga, dock inte att den ska ges in tio dagar före sammanträdet, att den som har ställt frågan om möjligt bör få del av svaret i god tid före sammanträdet eller att svaret ska vara skriftligt.

11 BEREDNING AV ÄRENDENA

Om beredning av ärende till fullmäktige finns bestämmelser i 5 kap 26-34 §§ kommunallagen. Ärenden som ska behandlas i fullmäktige bereds av en beredning, landstingstyrelsen eller en nämnd som har ansvaret för ärendet.

Fullmäktiges presidium bestämmer när fullmäktige ska behandla ett ärende, om inte annat följer av lag.

12 ANMÄRKNING OCH ANSVARSFRIHET

Om prövning av frågan om anmärkning och om ansvarsfrihet finns bestämmelser i 5 kap 25 a § kommunallagen. Om inhämtande av förklaring över anmärkning som har framställts i revisionsberättelsen och om revisorernas uttalande att ansvarsfrihet inte tillstyrks finns bestämmelser i 5 kap 31 § kommunallagen.

Överväger fullmäktige att från fullmäktiges sida framställa en anmärkning mot styrelsen, en nämnd, en fullmäktigeberedning eller mot enskilda förtroendevalda ska den som berörs av anmärkningen ges möjlighet att yttra sig.

13 MEDBORGARFÖRSLAG

Alla som är folkbokförda i länet har rätt att inlämna förslag till landstingsfullmäktige. Ett sådant förslag kallas medborgarförslag.

Medborgarförslag ska handla om frågor inom landstingets ansvarsområde, bara innehålla ett ämne och minst ett tydligt förslag på en åtgärd som landstinget ska genomföra. Vid tveksamhet avgör fullmäktiges presidium om medborgarförslaget ska behandlas.

Medborgarförslag ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera enskilda personer.

Ett medborgarförslag väcks genom att det ges in till landstinget. Samordningskansliet, som ska se till att den anmäls vid nästa fullmäktigesammanträde.

Medborgarförslag ska beredas som motioner enligt kommunallagen och arbetsordningen regler för behandling av motion ska tillämpas.

Allmänheten ska på landstingets hemsida informeras om medborgarförslaget och beredas möjlighet att lämna synpunkter på detta under handläggningens gång.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Ett berett medborgarförslag ska behandlas av fullmäktige i anslutning till punkten Allmänhetens frågor.

Förslagsställaren ska kallas till det fullmäktige som ska behandla förslaget och har rätt att yttra sig under behandlingen av medborgarförslaget.

Svaret på medborgarförslaget ska vara skriftligt och lättläst.

14 FRÅGOR FRÅN ALLMÄNHETEN OCH ALLMÄNHETENS FRÅGESTUND

14.1 Frågor om årsredovisningen

Allmänheten får ställa frågor om årsredovisningen under det sammanträde vid vilket fullmäktige behandlar årsredovisningen.

I kungörelsen till detta sammanträde ska anges tid och plats för behandlingen av frågor. Frågorna ska behandlas innan fullmäktige behandlar årsredovisningen. Under behandlingen av frågor får någon överläggning (förslag eller yrkanden) inte förekomma.

14.2 Allmänhetens frågestund

Vid varje fullmäktigesammanträde ska allmänheten beredas tillfälle att ställa frågor till antingen en namngiven fullmäktigeledamot eller ett visst parti som finns representerat i landstingsfullmäktige, Allmänhetens frågestund.

Frågor ska vara skriftliga och undertecknade av frågeställaren. Frågorna lämnas in minst en dag före sammanträdet och ska besvaras vid en särskilt angiven tidpunkt under sammanträdet.

Respektive fullmäktigeledamot eller parti ansvarar för att frågeställaren samt övriga partier i fullmäktige får skriftliga svar vid eller efter sammanträdet.

Landstingsfullmäktiges presidium bestämmer hur frågestunden ska genomföras och bestämmer vilka förtroendevalda eller anställda som behöver kallas för att lämna upplysningar.

15 FRÅGOR FRÅN FULLMÄKTIGELEDAMÖTER (FULLMÄKTIGES FRÅGESTUND)

Vid varje fullmäktigesammanträde ska ledamot eller tjänstgörande ersättare få tillfälle att ställa frågor i dagsaktuella ämnen som berör landstingets verksamhet eller roll i samhället till någon ledamot i landstingsstyrelsen. Frågorna ska vara korta och muntliga liksom svaren. Frågor och svar begränsas till två minuter vardera. En följdfråga får ställas och besvaras.

Fullmäktiges frågestund, som inte ska användas till debatt, ska genomföras vid varje fullmäktigesammanträde vid en tidpunkt som anges i programmet för fullmäktigesammanträdet. Frågestunden får vara högst 30 minuter vid varje sammanträde.

16 FÖRLÄNGNING AV SAMMANTRÄDE OCH FORTSATT SAMMANTRÄDE

Om fullmäktige inte hinner slutföra ett sammanträde på den utsatta sammanträdesdagen, kan fullmäktige besluta att förlänga tiden för sammanträdet.

Fullmäktige kan också besluta att avbryta sammanträdet och att hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla de ärenden som återstår. I ett sådant fall beslutar fullmäktige genast när och var sammanträdet ska fortsätta.

17 PERMANENT FULLMÄKTIGEBEREDNING

17.1 Ledamöter mm

Landstingets permanenta fullmäktigeberedning är

- Särskilda budgetberedningen med 3 ledamöter (fullmäktiges presidium som är personer som inte har uppdrag i något organ som ska granskas av revisorerna)

Ledamöter och eventuell ersättare väljs av fullmäktige för fyra år, räknat från och med den 1 januari efter år då val av fullmäktige skett i hela landet.

Beredningen har en ordförande och en vice ordförande (presidiet), som väljs av fullmäktige för den tid de valts som ledamöter i beredningen.

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordföranden samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser beredningen annan ledamot att för tillfället föra ordet.

17.2 Uppgifter

Den särskilda budgetberedningen har som uppgift att

- till fullmäktige yttra sig över revisorernas och Patientnämndens förslag på budget
- granska revisorernas och Patientnämndens räkenskaper och förvaltning
- till fullmäktige yttra sig över ärenden som revisorerna väcker i fullmäktige där styrelsen av beroendeskäl inte är lämplig som beredningsorgan

- besluta om deltagande i sammanträden och förrättning för ordförande och vice ordföranden i landstingsfullmäktige, i de uppdrag där de deltar på uppdrag av landstingsfullmäktige.
- till landstingsplanen föreslå samlad budget för den politiska organisationen för fullmäktige, fullmäktiges beredningar och styrelsen samt
- inom den budgetram som landstingsfullmäktige fastställer för den politiska organisationen fullmäktige, fullmäktiges beredningar, nämnder och styrelsen, fördela och vid behov omfördela budget till respektive politiskt organ.

Beredningen har rätt att väcka ärenden i fullmäktige i frågor som ligger inom beredningens verksamhetsområde.

17.3 Ersättare

Kan ledamot inte delta i sammanträde med beredning ska denne utan dröjsmål underrätta beredningens sekreterare, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, vilken står närmast i tur.

Reglerna i 5 kap 13-14 §§ KL om ersättares tjänstgöringsrätt ska gälla för ersättare i beredningen. Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket denne förut anmält förhinder, upphör ersättares tjänstgöringsrätt i regel när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

Ersättare som är närvarande vid beredningens sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet.

17.4 Sammanträden

Beredning sammanträder på tider som beredningen bestämmer. Sammanträden ska också hållas om ordföranden anser att det behövs eller minst tre ledamöter begär det.

Beredning får handlägga ärende bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

17.5 Sekreterare

Landstingsdirektören utser sekreterare åt beredningarna.

Sekreteraren för beredningens protokoll, ansvarar för expedieringen av beredningens beslut och fullgör i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller särskilt beslutas av beredningen.

17.6 Kallelse och handlingar

Kallelse ska skickas till beredningens ledamöter och ersättare i god tid (minst 7 dagar) före varje sammanträde.

Med kallelsen ska följa en preliminär föredragningslista över de ärenden, som avses bli behandlade vid sammanträdet. Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

Handlingar som hör till ärendena ska göras tillgängliga i digital form för ledamöterna och ersättarna samt landstingets revisorer.

Beredningens sammanträdeshandlingar ska skickas i elektronisk konferens eller på hemsida till, samt införas på landstingets hemsida på Internet.

Handlingar till sammanträden ska inför sammanträdet göras tillgängliga på landstingets webbplats.

17.7 Yttranderätt

Ordförande avgör vem som har rätt att yttra sig. Om fullmäktige inte beslutar något annat, bestämmer beredningens ordförande efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som har kallats för att lämna upplysningar på ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

17.8 Särskilt tillkallade

Förtroendevald eller sakkunnig som avses i 5 kap 21 § kommunallagen kallas av beredningens ordförande. Den som kallats får meddela de upplysningar som begärs och har i övrigt endast yttranderätt som direkt avser upplysningarna.

17.9 Hur ärendena avgörs

För omröstning gäller bestämmelserna i 5 kap 41-44 §§, kommunallagen.

17.10 Protokoll

För protokoll och reservation till protokollet gäller bestämmelserna i 5 kap 57-62 §§ kommunallagen.

Beredningen utser för varje sammanträde en ledamot eller tjänstgörande ersättare att jämte ordföranden justera beredningens protokoll.

Har flera ordförande fungerat vid sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar de delar av förhandlingarna som ordföranden lett.

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje sida av protokollet. Beträffande särskilt yttrande till protokollet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om reservation i avsnitt 7.10 i arbetsordningen.

17.11 Delgivning av protokoll

Beredningens sekreterare ska se till att utdrag ur beredningens protokoll skickas dem som är berörda av i protokollet intagna beslut, om inte vederbörande får ett fullständigt protokoll.

18 VALBEREDNING

På det första sammanträdet med nyvalda fullmäktige väljer fullmäktige en valberedning för den löpande mandatperioden.

Valberedningen består av en ledamot från varje i fullmäktige invalt parti och lika många ersättare.

Fullmäktige utser bland ledamöterna i valberedningen en ordförande och en vice ordförande.

Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag av valen av fullmäktiges presidium.

Fullmäktige kan dock besluta att förrätta ett visst val utan föregående beredning.

I fråga om sammanträden, beslutsförfarande, jäv, beslutsförhet, protokoll och justering av protokoll tillämpas på valberedningen det som föreskrivs om nämnd i kommunallagen.

Landstingsdirektören utser sekreterare åt valberedningen.

19 PROTOKOLL

Om protokoll och reservation till protokollet finns bestämmelser i 5 kap 57-62 §§ kommunallagen. Beträffande särskilt yttrande till protokollet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om reservation i avsnitt 7.10 arbetsordningen.

Protokollet justeras av ordföranden och de särskilda justeringsmän som valts enligt avsnitt 7.3 i arbetsordningen.

Om två eller flera ledamöter har fungerat som ordförande under ett sammanträde, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar de delar av förhandlingarna som ordföranden lett.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-15

Dnr:LS/620/2012

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje sida av protokollet.

Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Justering som verkställs av fullmäktige sker genom godkännande sedan protokollstexten uppläses eller på annat sätt hållits tillgänglig för fullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare.

Tillkännagivande om justering enligt 5 kap 62 § kommunallagen ska ske i de tidningar som anges i avsnitt 5 i arbetsordningen.

20 EXPEDIERING

Sekreteraren ansvarar för att utdrag ur protokollet lämnas till dem som är berörda av i protokollet intagna beslut.

Landstingsstyrelsen och landstingets revisorer ska dock alltid lämnas hela protokollet.

Om fullmäktige inte beslutar något annat, undertecknar ordföranden och kontrasignerar landstingsdirektören fullmäktiges skrivelser och de andra handlingar som upprättas i fullmäktiges namn.

21 IKRAFTTRÄDANDE

Denna arbetsordning träder i kraft den 1 januari 2015.

Arbetsordningen är fastställt av landstingsfullmäktige den XX oktober 2013, §

Reglemente för Jämtlands läns landstingsstyrelse 2015 - 2018

Version: 1

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-09-06	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	LEDAMÖTER OCH PRESIDIUM	4
2	UPPGIFTER.....	4
3	DELEGERING FRÅN FULLMÄKTIGE	6
3.1	Finansiering och placering.....	6
3.2	Tvister om fordringar.....	6
3.3	Fastigheter.....	7
3.4	Yttranden.....	7
3.5	Övrigt	7
4	SAMMANTRÄDEN	8
4.1	Ersättare.....	8
4.2	Sekreterare	8
4.3	Sammanträdesplan.....	8
4.4	Kallelser och handlingar	8
4.5	Föredragande.....	8
4.6	Yttranderätt	9
4.7	Särskilt tillkallade.....	9
4.8	Hur ärendena avgörs	9
4.9	Justering av protokoll	9
4.10	Delgivning av protokoll.....	9
5	STYRELSEUTSKOTT	9
5.1	Gemensamma bestämmelser för utskotten	10
6	ÖVRIGT.....	10
6.1	Underskrifter	10
6.2	Delgivning.....	11
6.3	Arkiv.....	11
6.4	Ikraftträdande.....	11

1 LEDAMÖTER OCH PRESIDIUM

Landstingsstyrelsen har 13 ledamöter och 13 ersättare, som väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har skett i hela landet (6 kap 12 § kommunallagen).

Landstingsstyrelsen har en ordförande, en 1:e vice ordförande samt en 2:e vice ordförande (presidiet), som väljs av fullmäktige för den tid de valts som ledamöter i landstingsstyrelsen.

Ordföranden och vice ordförandena benämns landstingsråd/oppositionsråd.

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordförandena samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser landstingsstyrelsen annan ledamot att för tillfället föra ordet. Till dess valen har gjorts utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge har den äldste av dem företräde.

2 UPPGIFTER

Landstingsstyrelsen ska

- leda och samordna förvaltningen av landstingets angelägenheter
- ha uppsikt över den verksamhet som bedrivs i nämnder, aktiebolag, bolag, förening eller stiftelse som anges i kap 3 17 - 18 §§ kommunallagen, kommunalförbund som landstinget är medlem i, finansiella samordningsförbund och företag som utför verksamhet åt landstinget på entreprenad
- uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på landstingets utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs
- bereda ärenden som ska handläggas av fullmäktige såvida beredning inte görs av en fullmäktigeberedning eller nämnd samt yttra sig över ärenden som ska handläggas av fullmäktige och som beretts av en fullmäktigeberedning eller nämnd med de begränsningar som framgår av 5 kap 29-32 §§ kommunallagen
- ha hand om den ekonomiska förvaltningen, innefattande förvaltning av landstingets fastigheter och ansvara för anskaffning av lokaler för landstingets behov
- verkställa fullmäktiges beslut inom sitt förvaltningsområde
- arbeta landstingsövergripande och inom den egna förvaltningen med frågor om folkhälsa,
- arbeta landstingsövergripande och inom den egna förvaltningen med frågor om jämställdhet och mångfald
- arbeta landstingsövergripande och inom den egna förvaltningen med frågor om forskning och utveckling
- ansvara för de behandlingar av personuppgifter som sker inom landstingsstyrelsens verksamhetsområde
- i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till landstingsstyrelsen.

Landstingsstyrelsen har utöver uppgiften som landstingets styrelse även uppgift att

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-16

Dnr:LS/620/2012

- leda hälso- och sjukvården inom landstinget enligt 10 § hälso- och sjukvårdslagen utom vad avser beställning av hälso- och sjukvård enligt valfrihetssystem för primärvård eller annan vård och frågor som berör lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för sjukgymnastik
- vara utbildningssamordnare inom hälso- och sjukvården såsom regional läkarutbildning och utbildning av andra yrkesgrupper
- leda folk tandvården inom landstinget enligt 11 § tandvårdslagen med undantag av beställning av barn och ungdomstandvård enligt valfrihetssystem för barn- och ungdomstandvård och tandvård enligt 8a § tandvårdslagen
- ansvara för ledningen av den civila hälso- och sjukvården samt den övriga verksamhet för det civila försvaret som landstinget ska bedriva enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Landstingsstyrelsen ska ha hand om landstingsövergripande frågor (frågor där landstinget uppträder som en part och som personalpolitiskt behöver hållas ihop) som rör förhållande mellan landstinget som arbetsgivare och dess arbetstagare (inklusive vårdvalsnämndens, patientnämndens och revisorernas personal) och ska därför

- träffa kollektivavtal med undantag av lokala kollektivavtal om årlig löneöversyn vad avser vårdvalsnämndens, patientnämndens och revisorernas personal
- förhandla på landstingets vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt mellan landstinget som arbetsgivare och dess arbetstagare med undantag av förhandlingar enligt 11 - 14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet vad avser vårdvalsnämndens anställda patientnämndens anställda och revisorernas anställda
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan landstinget som arbetsgivare och dess arbetstagare
- lämna uppdrag som avses i kommunala delegationslagen
- besluta om stridsåtgärder
- teckna avtalsförsäkringar
- besluta om samordning av utgående pensionsförmåner från landstinget och löneförmåner i samband med anställning efter pensionsavgång

Landstingsstyrelsen har arbetsgivaransvar för förvaltningens personal. Landstingsstyrelsen ska därför inom sitt verksamhetsområde ha hand om frågor som rör förhållandet mellan styrelsen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Landstingsstyrelsen får

- begära in de yttranden och upplysningar som behövs från beredningar, de företag där landstinget har ett betydande inflytande och anställda för att landstingsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Landstingsstyrelsen ska

- snarast möjligt och senast den 15 april till fullmäktige och revisorerna överlämna årsredovisningen för föregående år (8 kap 17 § kommunallagen)

- vid varje fullmäktigesammanträde redovisa uppdrag som fullgjorts enligt fullmäktiges delegationsordning
- informera från verksamheten om ärenden som har betydelse för fullmäktiges utövning av sin verksamhetsstyrning (landstingsstyrelsens rapport)
- årligen i en uppföljningsplan ange de områden man under året särskilt vill följa upp.
- se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Landstingsstyrelsen ska årligen fastställa och följa upp en plan för den interna kontrollen.

3 DELEGERING FRÅN FULLMÄKTIGE

Landstingsstyrelsen beslutar enligt 3 kap 13 § kommunallagen i frågor som rör förvaltningen och i frågor som den enligt lag eller annan författning ska handha.

Landstingsstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden. Är ett enskilt ärende som omfattas av dessa bestämmelser av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för landstinget ska det avgöras av fullmäktige.

3.1 Finansiering och placering

- Vid behov besluta om upplåning och placering inom de beloppsramar och certifikatsprogram och i enlighet med Reglemente för kortsiktig likviditetsförvaltning, finansiering och skuldförvaltning i Jämtlands läns landsting
- verkställa förvaltningen av likvida medel avsatta för landstingets pensionsförpliktelser enligt reglerna i Placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel samt i övrigt besluta i de frågor som framgår av policyn och reglementet
- omfördela anslag mellan och inom centrum med undantag av anslag till Regionförbundet, kultur, kollektivtrafik och motsedda utgifter. Omfördelning får inte leda till förändring av grunduppdraget
- besluta om avskrivning av fordran som uppgår till mindre än 8 basbelopp
- besluta om vilka förtroendevalda som ska ha rätt att inneha betalkort och mobiltelefon på landstingets bekostnad
- besluta om godkännande av bankgarantier eller försäkringsgarantier i samband med entreprenader.

3.2 Tvister om fordringar

- I mål eller ärenden på landstingets vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

3.3 Fastigheter

- Besluta om köp, försäljning, byte och fastighetsreglering av fastighet eller del av fastighet till ett värde <100 basbelopp i varje enskilt ärende och inom av fullmäktige fastställd kostnadsram och andra riktlinjer beträffande villkor i övrigt
- besluta om att arrendera ut eller annars upplåta fastighet eller del av fastighet som ägs av landstinget
- besluta om att hyra ut eller annars upplåta nyttjanderätt i fastighet eller del av fastighet som ägs av landstinget besluta om arrende av mark och byggnader för verksamhetens behov
- besluta om rivning av byggnader på landstingets fastigheter
- besluta om att ingå avtal om servitut, ledningsrätt, rätt till väg eller nyttjanderätt i annan tillhörig fastighet
- besluta om att belasta landstingets fastigheter med servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt för ledning, rätt till väg eller rätt till anläggning enligt fastställd detaljplan genom avtal eller med tillämpning av bestämmelserna i fastighetsbildningslagen, anläggningslagen, ledningsrättslagen eller väglagen.

3.4 Yttranden

- Besluta om att lämna yttranden som ankommer på fullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse samt avge yttrande om remisstiden inte medger att yttrandet kan behandlas vid ordinarie sammanträde med fullmäktige.

3.5 Övrigt

- Besluta om att ta emot gåvor av lös egendom i enlighet med landstingsövergripande regler för gåvor och donationer (Cf 324/98)
- besluta om att ta emot eller avstå från att ta emot en donation bestående av lös egendom (förvaltningsuppdrag) vars kapital upp till högst 500 tkr i enlighet med landstingsövergripande regler för gåvor och donationer (Cf 324/98)
- besluta i ärenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 9:1, rådgivning och annat personligt stöd
- årligen fastställa årsavtal mellan Jämtlands läns landsting och Stiftelsen Jämtlands läns museum för kommande verksamhetsår.

4 SAMMANTRÄDEN

4.1 Ersättare

Kan ledamot inte delta i sammanträde med landstingsstyrelsen ska denne utan dröjsmål underätta styrelsens sekreterare, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som står närmast i tur.

Reglerna i 5 kap 13-14 §§ kommunallagen om ersättares tjänstgöringsrätt ska gälla för ersättare i styrelsen. Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättares tjänstgöringsrätt i regel när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

Ersättare som är närvarande vid styrelsens sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet.

4.2 Sekreterare

Sekreterare åt landstingsstyrelsen utses av landstingsdirektören.

Sekreteraren för styrelsens protokoll, ombesörjer expedieringen av styrelsens beslut och fullgör i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller särskilt beslutas av styrelsen.

4.3 Sammanträdesplan

Landstingsstyrelsen ska för varje kalenderår upprätta en plan över sina sammanträden.

4.4 Kallelser och handlingar

Kallelse och en preliminär föredragningslista över de ärenden, som avses bli behandlade vid sammanträdet ska göras tillgänglig för styrelsens ledamöter och ersättare i god tid (minst 7 dagar) före varje sammanträde med landstingsstyrelsen.

Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

Fullständiga handlingar i de ärenden som har satts upp på föredragningslistan ska före sammanträdet göras tillgängliga för varje ledamot och tjänstgörande ersättare samt för landstingets revisorer. Handlingarna ska också göras tillgängliga på landstingets webbplats.

4.5 Föredragande

Landstingsdirektören eller den som direktören utser är föredragande vid landstingsstyrelsens sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-16

Dnr:LS/620/2012

4.6 Yttranderätt

Landstingsstyrelsens sekreterare får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträde med landstingsstyrelsen och lämna upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

4.7 Särskilt tillkallade

Förtroendevald eller tjänsteman hos landstinget eller särskilt sakkunnig som avses i 6 kap 19 § andra stycket kommunallagen kallas av landstingsstyrelsens ordförande. Den som har kallats får meddela de upplysningar som begärs och har i övrigt endast yttranderätt som direkt avser upplysningarna.

4.8 Hur ärendena avgörs

Regler om omröstning finns i 6 kap 28-29 §§ och 5 kap 41-44 §§ kommunallagen.

4.9 Justering av protokoll

Regler om protokoll och reservation till protokollet finns i 6 kap 30 § och 5 kap 57-62 §§ kommunallagen. Beträffande särskilt yttrande till protokollet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om reservation i avsnitt 7.10 i landstingsfullmäktiges arbetsordning.

Landstingsstyrelsen utser för varje sammanträde en ledamot eller tjänstgörande ersättare att tillsammans med ordföranden justera landstingsstyrelsens protokoll.

Har flera ordföranden fungerat vid sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som avser de delar av sammanträdet som denne lett förhandlingarna.

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signering på varje sida av protokollet.

4.10 Delgivning av protokoll

Landstingsstyrelsens sekreterare ska se till att utdrag ur styrelsens protokoll lämnas till dem som är berörda av i protokollet intagna beslut, såvida vederbörande inte får ett fullständigt protokoll.

5 STYRELSEUTSKOTT

Landstingsstyrelsen får inrätta utskott.

Utskottet får besluta i de frågor som landstingsstyrelsen har delegerat till utskottet.

| Om landstingsstyrelsen inrättar utskott ska nedanstående regler gälla för utskottet

5.1 Gemensamma bestämmelser för utskotten

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordföranden samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser utskottet annan ledamot att för tillfället föra ordet.

Utskottet sammanträder på tid som utskottet bestämmer. Sammanträden ska också hållas om ordföranden anser att det behövs eller minst en ledamot begär det.

Utskottet får handlägga ärende bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Kan ledamot inte delta i sammanträde med utskottet ska denne utan dröjsmål underrätta utskottets sekreterare, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, vilken står närmast i tur.

Reglerna i 5 kap 13-14 §§ KL om ersättares tjänstgöringsrätt ska gälla för ersättare i utskottet.

Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättares tjänstgöringsrätt i regel när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

Ersättare som är närvarande vid utskottets sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet.

Beträffande sekreterare, kallelse, föredragningslista, sammanträdeshandlingar, föredragande, yttranderätt, särskilt tillkallade, hur ärendena avgörs, justering av protokoll och delgivning av protokoll gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet för landstingsstyrelsen.

6 ÖVRIGT

6.1 Underskrifter

Avtal, andra handlingar och liknande samt skrivelser i landstingsstyrelsens namn skrivs under av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden, i båda fallen med kontrasignation av landstingsdirektören.

Avtal, andra handlingar samt skrivelser i ärenden som beslutas av delegat skrivs under av delegaten.

Skrivelser till följd av verkställighet av beslut undertecknas av tjänsteman som verkställer beslut.

Landstingsstyrelsen får besluta att underskrift i vissa fall ska ske i annan ordning.

6.2 Delgivning

Delgivning med landstingsstyrelsen sker med ordföranden, dess sekreterare eller den som enligt särskilt beslut är behörig att ta emot delgivning.

6.3 Arkiv

Landstingsstyrelsen är arkivmyndighet.

För vården av arkivet gäller arkivlagen och landstingets arkivreglemente.

6.4 Ikraftträdande

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 2015.

Reglementet är fastställt av landstingsfullmäktige den 23 oktober 2013, § xx

Reglemente för Vårdvalsnämnd 2015 - 2018

Version: 1

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-09-06	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	LEDAMÖTER OCH PRESIDIUM	4
2	UPPGIFTER.....	4
3	DELEGERING FRÅN FULLMÄKTIGE	5
4	SAMMANTRÄDEN	5
4.1	Ersättare.....	5
4.2	Sekreterare	5
4.3	Sammanträdesplan.....	6
4.4	Kallelse och handlingar	6
4.5	Föredragande.....	6
4.6	Yttranderätt	6
4.7	Särskilt tillkallade.....	6
4.8	Hur ärendena avgörs	6
4.9	Justering av protokoll	6
4.10	Delgivning av protokoll.....	7
5	UTSKOTT	7
6	ÖVRIGT.....	7
6.1	Underskrifter	7
6.2	Delgivning.....	7
6.3	Ikraftträdande.....	7

1 LEDAMÖTER OCH PRESIDIUM

Vårdsnämnden har 9 ledamöter och 9 ersättare, som väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har skett i hela landet (6 kap 9 § kommunallagen).

Vårdsnämnden har en ordförande, en 1:e vice ordförande, en 2:e vice ordförande (presidiet), som väljs av fullmäktige för den tid de valts som ledamöter i nämnden.

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordförandena samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser vårdsnämnden annan ledamot att för tillfället föra ordet. Till dess valen har gjorts utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge har den äldste av dem företräde.

2 UPPGIFTER

Vårdsnämnden ska

- leda hälso- och sjukvården inom landstinget enligt 10 § hälso- och sjukvårdslagen vad avser beställning av hälso- och sjukvård enligt valfrihetssystem för primärvård eller annan vård och frågor som rör lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för sjukgymnastik
- leda folk tandvården inom landstinget enligt 11 § tandvårdslagen vad avser och beställning av barn- och ungdomstandvård enligt valfrihetssystem för barn- och ungdomstandvård och tandvård enligt 8a § tandvårdslagen
- bereda ärenden som ska handläggas av fullmäktige inom sitt verksamhetsområde såvida beredning inte gjorts av fullmäktigeberedning samt yttra sig över ärenden som ska handläggas av fullmäktige och som beretts av fullmäktigeberedning med de begränsningar som framgår av 5 kap 29-32 §§ KL
- verkställa fullmäktiges beslut inom nämndens ansvarsområde
- ansvara för de behandlingar av personuppgifter som sker inom nämndens verksamhetsområde
- i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till nämnden.

Vårdsnämnden ska

- vid varje fullmäktigesammanträde redovisa uppdrag som fullgjorts enligt fullmäktiges delegationsordning
- informera från verksamheten om ärenden som har betydelse för fullmäktiges utövning av sin verksamhetsstyrning (vårdsnämndens rapport)
- se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Nämnden ska årligen fastställa och följa upp en plan för den interna kontrollen.

3 DELEGERING FRÅN FULLMÄKTIGE

Vårdvalsnämnden beslutar enligt kommunallagen 3 kap 13 § i frågor som rör förvaltningen och i frågor som den enligt lag eller annan författning ska handha.

Vårdvalsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden. Är ett enskilt ärende som omfattas av dessa bestämmelser av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för landstinget ska det avgöras av fullmäktige.

- Besluta i ärenden som rör beställning av hälso- och sjukvård enligt valfrihetssystem i primärvården eller annan vård,
- besluta i ärenden enligt lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för sjukgymnastik,
- besluta i ärenden som rör beställning av tandvård enligt valfrihetssystem för barn- och ungdomstandvård och
- besluta i ärenden som rör tandvård enligt 8a § tandvårdslagen

4 SAMMANTRÄDE

4.1 Ersättare

Kan ledamot inte delta i sammanträde med vårdvalsnämnden ska denne utan dröjsmål underrätta styrelsens sekreterare, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som står närmast i tur.

Reglerna i 5 kap 13-14 §§ KL om ersättares tjänstgöringsrätt ska gälla för ersättare i nämnden.

Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättarens tjänstgöringsrätt i regel när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

Ersättare som är närvarande vid nämndens sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet.

4.2 Sekreterare

Sekreterare åt vårdvalsnämnden utses av förvaltningschefen.

Sekreteraren för nämndens protokoll, ombesörjer expedieringen av nämndens beslut och fullgör i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller särskilt beslutas av nämnden.

4.3 Sammanträdesplan

Vårdvalsnämnden ska för varje kalenderår upprätta en plan över sina sammanträden.

4.4 Kallelse och handlingar

Kallelse och en preliminär föredragningslista över de ärenden, som avses bli behandlade vid sammanträdet ska göras tillgänglig för nämndens ledamöter och ersättare i god tid (minst 7 dagar) före varje sammanträde med vårdvalsnämnden.

Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

Fullständiga handlingar i de ärenden som har satts upp på föredragningslistan ska före sammanträdet göras tillgängliga för varje ledamot och tjänstgörande ersättare samt för landstingets revisorer. Handlingarna ska också göras tillgängliga på landstingets webbplats.

4.5 Föredragande

Förvaltningschefen eller den som chefen utser är föredragande vid vårdvalsnämndens sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna.

4.6 Yttranderätt

Vårdvalsnämndens sekreterare får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträde med nämnden och lämna upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

4.7 Särskilt tillkallade

Förtroendevald eller tjänsteman hos landstinget eller särskilt sakkunnig som avses i 6 kap 19 § andra stycket kommunallagen tillkallas av vårdvalsnämndens ordförande. Den som tillkallats får meddela de upplysningar som begärs och har i övrigt endast yttranderätt som direkt avser upplysningarna.

4.8 Hur ärendena avgörs

Regler om omröstning finns i 6 kap 28-29 §§ och 5 kap 41-44 §§ kommunallagen.

4.9 Justering av protokoll

Regler om protokoll och reservation till protokollet finns i 6 kap 30 § och 5 kap 57-62 §§ kommunallagen. Beträffande särskilt yttrande till protokollet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om reservation i avsnitt 7.10 i landstingsfullmäktiges arbetsordning.

Vårdvalsnämnden utser för varje sammanträde en ledamot eller tjänstgörande ersättare att tillsammans med ordföranden justera landstingsstyrelsens protokoll.

Har flera ordföranden fungerat vid sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som avser de delar av sammanträdet som denne lett förhandlingarna.

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signering på varje sida av protokollet.

4.10 Delgivning av protokoll

Vårdvalsnämndens sekreterare ska se till att utdrag ur styrelsens protokoll lämnas till dem som är berörda av i protokollet intagna beslut, såvida vederbörande inte får ett fullständigt protokoll.

5 UTSKOTT

Vårdvalsnämnden ska inte ha utskott.

6 ÖVRIGT

6.1 Underskrifter

Avtal, andra handlingar och liknande samt skrivelser i vårdvalsnämndens namn skrivs under av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden, i båda fallen med kontrasignation av förvaltningschefen.

Avtal, andra handlingar samt skrivelser i ärenden som beslutas av delegat skrivs under av delegaten.

Skrivelser till följd av verkställighet av beslut undertecknas av tjänsteman som verkställer beslut. Vårdvalsnämnden får besluta att underskrift i vissa fall ska ske i annan ordning.

6.2 Delgivning

Delgivning med vårdvalsnämnden sker med ordföranden, dess sekreterare eller den som enligt särskilt beslut är behörig att ta emot delgivning.

6.3 Ikraftträdande

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 2015.

Reglementet är fastställt av landstingsfullmäktige den 23 oktober 2013, § xx

Regler för stöd till de politiska partierna inom Jämtlands läns landsting

Version: 1

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-09-06	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	ALLMÄNT OM PARTISTÖD.....	4
2	GRUNDSTÖD.....	4
3	MANDATBUNDET STÖD	4
4	POLITISKA SEKRETERARE / GRUPPLEDARE	4
5	FÖRTROENDEMANNAUTBILDNING I RESPEKTIVE PARTIS EGEN REGI	5
6	STÖD TILL LANDSTINGSGRUPP.....	5
7	UPPRÄKNING	5
8	UTBETALNING	5
9	IKRAFTTRÄDANDE	5

1 ALLMÄNT OM PARTISTÖD

Enligt 2 kap §§ 9-10 kommunallagen får kommuner och landsting ge ekonomiskt bidrag och annat stöd (partistöd) till de politiska partier som är representerade i fullmäktige (§ 9).

Fullmäktige ska besluta om partistödets omfattning och formerna för det. Stödet får inte utformas så, att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti.

Om det med stöd av 4 kap 30 § kommunallagen har anställts en politisk sekreterare för de förtroendevalda i ett parti, skall detta beaktas när stödet bestäms (§ 10).

I 4 kap § 30 kommunallagen regleras att kommuner och landsting får anställa politiska sekreterare att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Enligt § 31 får politiska sekreterare inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av fullmäktige förrättas nästa gång i hela landet. Lagen om anställningsskydd skall inte tillämpas för dem.

Syftet bakom denna bestämmelse är främst att avlasta landstingsråd en del av deras politiska arbete och därmed förbättra deras arbetsvillkor. Med "biträda de förtroendevalda" avser man markera att de politiska sekreterarna skall ses som en kompletterande resurs för de förtroendevalda. De kan användas som biträden åt enskilda förtroendevalda - till exempel landstingsråd - eller åt ett partis förtroendevalda som grupp.

2 GRUNDSTÖD

Till varje parti som är representerat i landstingsfullmäktige utgår årligt ett grundstöd. Grundstödet uppgår till 100 889 konor per år för år 2014.

3 MANDATBUNDET STÖD

För varje mandat i landstingsfullmäktige utgår årligt ett partistöd för politiska sekreterare. Stödet uppgår till 82 593 kronor per mandat och år, exklusive kostnader, år 2014.

4 POLITISKA SEKRETERARE

Totalt disponeras från och med år 2014 330 % tjänster (6 % per mandat i landstingsfullmäktige) för politiska sekreterare, som fördelas utifrån antalet mandat/parti.

Partierna själva avgör om politisk sekreterare skall anställas av landstinget eller av partiet under mandatperioden. Vid landstingsanställning kan flera partier träffa överenskommelse om samverkan vid sådan anställning samt fördelningen av kostnaderna.

De medel som respektive parti disponerar för politisk sekreterare skall även av partiet kunna disponeras för arvodering av förtroendevald landstingspolitiker med särskilda arbetsuppgifter enligt respektive partigrupps beslut.

För heltid utgår ersättning för lönekostnaderna med 70 % av landstingstyrelsens ordförandens arvode med tillägg för kostnaden för sociala avgifter. För övriga kostnader utgår ersättning för år 2014 med 60 623 kronor per heltidstjänst.

5 FÖRTROENDEMANNAUTBILDNING I RESPEKTIVE PARTIS EGEN REGI

Ett särskilt riktat partistöd utgår årligen till kostnader för förtroendemannautbildning i respektive partis egen regi. Stödet uppgår till 1 637 kronor per mandat för år 2014.

6 STÖD TILL LANDSTINGSGRUPP

För mandatperioden utgår partistöd för användning till egna dagar till ordinarie och ersättare i fullmäktige. Stödet motsvarar 30 dagar per mandat för ordinarie ledamot i fullmäktige. Stödet motsvarar det som ordinarie ledamot har rätt till för sina egna dagar; förrättningsarvode, förlorad arbetsförtjänst, restids-, traktaments- och reseersättning. Kostnader för konferenser och liknande ingår inte.

7 UPPRÄKNING

Grundstöd, mandatbundet stöd, partistöd för förtroendemannautbildning, stöd till landstingsgrupp och ersättning för övriga kostnader under politiska sekreterare uppräknas årligen från och med 2015 med den procentsats som landstingsfullmäktige för varje budgetår fastställer att gälla för uppräknings av övriga kostnader.

8 UTBETALNING

Partistödet utbetalas 2 gånger per år (1:a vardagen i januari respektive juli).

9 IKRAFTTRÄDANDE

Dessa regler träder i kraft den 1 januari 2015.

Reglerna är fastställda av landstingsfullmäktige den 23 oktober 2013, § xx

Arvodesregler för förtroendevalda inom Jämtlands läns landsting

Version: 1

Ansvarig: Landstingsfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2013-09-06	Nyutgåva		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 ALLMÄNT	4
2 ÅRSARVODE	4
2.1 Årsarvode	4
2.2 Särskilda bestämmelser för landstingsstyrelsen ledamöter	4
2.3 Särskilda bestämmelser för heltidsarvoderade förtroendemän	4
2.4 Avdrag från arvode.....	5
3 SAMMANTRÄDESVODE	5
4 PENSIONSFORMÅNER.....	5
5 ERSÄTTNING FÖR FÖRLORAD ARBETSFÖRTJÄNST MED MERA	6
5.1 Ersättning för förlorad arbetsförtjänst	6
5.2 Ersättning för förlorad semesterförmån.....	6
5.3 Ersättning för förlorad pensionsförmån	6
6 ANDRA ERSÄTTNINGAR.....	7
6.1 Ersättning för kostnad för barntillsyn	7
6.2 Ersättning för kostnader för person med funktionshinder	7
6.3 Ersättning till förtroendevald med funktionshinder	7
7 RESE- OCH TRAKTAMENTSBESTÄMMELSER	7
8 ÖVRIGA BESTÄMMELSER	8
8.1 Egna dagar	8
8.2 Gruppledare	8
8.3 Planering av sammanträden med mera	8
8.4 Landstingets revisorer.....	9
9 TOLKNING AV BESTÄMMELSERNA.....	9
10 TABELL ÖVER ÅRSARVODEN	10
11 IKRAFTTRÄDANDE.....	11

1 ALLMÄNT

Enligt dessa regler rörande ersättningar till landstingets förtroendevalda i Jämtlands läns landsting kan ersättningar utgå till förtroendevalda i landstingets organ i form av bland annat årsarvoden, förrättningsarvoden, kostnadsersättningar (restids-, traktaments- och reseersättning) eller ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

I vissa fall har förtroendevald rätt till pension baserad på sina uppdrag, enligt bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevald, PBF, eller rätt till särskild ersättning i de fall tjänstepensionen i anställning konstateras ha minskat på grund av uppdraget som förtroendevald.

Uppräkning av arvoden sker genom en årlig uppräkning av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande med den genomsnittliga löneökningen för alla anställda i landstinget.

2 ÅRSARVODE

2.1 Årsarvode

Årsarvode utgår till dels till förtroendevald med heltidsuppdrag dels till förtroendevald med deltidsuppdrag i landstingsstyrelsen eller som ordförande och vice ordförande i landstingets organ. Årsarvode utgår med den % -sats av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande som anges i tabell över årsarvoden. Årsarvodet utbetalas med 1/12 varje månad.

Årsarvodet inkluderar ersättning för deltagande i sammanträde med respektive organ samt övriga åtaganden/uppgifter, som är förenade med uppdraget, t ex ledning och organisation av organet, protokollsjustering och liknande.

2.2 Särskilda bestämmelser för landstingsstyrelsen ledamöter

Arvodet till ordföranden och vice ordförandena med heltidsuppdrag i landstingsstyrelsen inkluderar samtliga landstingsuppdrag samt Egna dagar och gruppdagar.

Arvodet till övriga ledamöter i landstingsstyrelsen avser alla uppdrag inom landstingsstyrelsen.

Landstingsstyrelsen kan, vid sjukdom eller andra ändrade förutsättningar som begränsar möjligheten att fullfölja uppdraget helt eller delvis, göra tillfälliga omfördelningar av arvoderingen av landstingsstyrelsens ledamöter och ordföranden i upp till ett år.

2.3 Särskilda bestämmelser för heltidsarvoderade förtroende- män

Heltidsarvoderad förtroendevald ska inte i något fall uppbära arvode för sådana uppdrag, till vilka landstinget utsett denne och där landstinget normalt utger arvode.

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-20

Dnr:LS/620/2012

Heltidsarvoderad förtroendevald må utan minskning av landstingsarvodet inneha offentliga uppdrag inom Sveriges Kommuner och Landsting. För innehav av andra tidskrävande uppdrag ska landstingsstyrelsens medgivande inhämtas.

2.4 Avdrag från arvode

Förtroendevald med årsarvode som är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag ska anmäla detta till politisk sekreterare eller gruppledare som samråder med kanslichefen om avdrag från årsarvodet ska ske.

Avdrag ska inte göras för frånvaroperioder som är kortare än 14 dagar i följd eller vid semester.

3 SAMMANTRÄDE SARVODE

Förrättningsarvode utgår till ordinarie förtroendevald och till tjänstgörande ersättare per sammanträde med 1 % eller 1,55 % av 1/12 del av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande. Den lägre ersättningen utbetalas då sammanträdetes längd uppgår till högst 4 timmar. För längre tid utbetalas den högre ersättningen.

Med sammanträde jämställs förrättningar såsom kongress (inte partiernas årliga kongresser), konferens, informationsmöte, kursverksamhet, studiebesök och förrättningar under förutsättning att deltagandet har beslutats av respektive organ eller dess ordförande.

Sammanträde eller förrättning som försiggår samma dag berättigar endast till ett förrättningsarvode.

Förrättningsarvode utgår till förtroendevald i organ som inte finns med i tabell och som beslutats av fullmäktige eller styrelse.

4 PENSIONS FÖRMÅNER

Förtroendevald med årsarvode på minst 40 % av heltid ersätts enligt bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevald, PBF. Regleringen av ersättningen bestäms när den förtroendevalde slutar sitt uppdrag inom landstinget.

5 ERSÄTTNING FÖR FÖRLORAD ARBETSFÖRTJÄNST MED MERA

5.1 Ersättning för förlorad arbetsförtjänst

Rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst har förtroendevald som får inkomstbortfall från sitt ordinarie arbete vid fullgörande av sina uppdrag. Ersättning utgår för inkomstbortfall för den tid som den förtroendevalde har ledighet från arbetet. Ledigheten kan infalla på annan tid än sammanträdestiden eller tiden för resa till och från sammanträdet om det behövs för att den förtroendevalde ska kunna fullgöra uppdraget på ett bra sätt. Till exempel om den förtroendevalde har nattarbete kan ledigheten infalla natten före eller efter den dag sammanträdet infaller.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår när icke tjänstgörande ersättare är närvarande vid sammanträde.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår när årsarvode som uppgår till högst 40 % av heltid eller förrättningsarvode utgår.

Ersättningen utgår per förlorad timme. Timersättningen utgår med högst 70 % av timarvodel till landstingsstyrelsen ordförande. I beräkningen används schablonen om att varje månad har i genomsnitt 165 timmars heltidsarbete.

För de fall arbetsförtjänsten baseras på flera olika inkomstkällor får förtroendevald dock inte uppbära högre ersättning för förlorad arbetsförtjänst än den som motsvarar den verkliga inkomstförlusten.

5.2 Ersättning för förlorad semesterförmån

Förtroendevald med rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst ersätts för förlorad semesterförmån med ett belopp som motsvarar 12 % av ersättningen för förlorad arbetsförtjänst.

5.3 Ersättning för förlorad pensionsförmån

Förtroendevald med rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst ersätts för förlorad pensionsförmån med en uppräknings av ersättningen för förlorad arbetsförtjänst och semesterförmån med den normala pensionsavgiften för anställdas tjänstepensioner i landstinget.

6 ANDRA ERSÄTTNINGAR

6.1 Ersättning för kostnad för barntillsyn

Ersättning utgår för skäliga kostnader som föranletts av uppdraget vid vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte fyllt tolv år.

Om särskilda skäl föreligger, kan ersättning utgå även för äldre barn.

Ersättning utgår inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av sammanboende och inte heller för tid då barnet är inskriven i barnomsorg.

6.2 Ersättning för kostnader för person med funktionshinder

Ersättning utgår för skäliga kostnader som föranletts av uppdraget vid vård och tillsyn av person med funktionshinder, som vistas i den förtroendevaldes bostad.

Ersättning utgår inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av sammanboende.

6.3 Ersättning till förtroendevald med funktionshinder

Ersättning utgår till förtroendevald med funktionshinder för de särskilda kostnader som föranletts av uppdraget. Här ingår utgifter för resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning av handlingar och liknande. Ersättning ska, för att utgå, anses skälig med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

7 RESE- OCH TRAKTAMENTSBESTÄMMELSER

Till förtroendevalda utgår rese- och traktamentsersättning enligt Landstingsgemensamma regler för resor - regler för förtroendevalda och anställda i Jämtlands läns landsting.

För heltidsarvoderad förtroendevald utgår ersättning för faktiska resor mellan bostaden och arbetsplatsen. Reguljära färdmedel ska användas när så är möjligt.

Vid behov av övernattning utgår ersättning motsvarande natttraktamente enligt resereglemente för landstingets anställda. Därför kan natttraktamente utgå om ledamot har lång väg mellan hemmet och förrättningsstället och ska ha förrättning antingen sent på dagen eller tidigt på morgonen dagen efter.

Till förtroendevald - utom heltidsarvoderad förtroendevald - utgår restidsersättning i samband med sammanträden, förrättningar, kurser och konferenser inom länet om restiden till och från förrättningsstället sammanlagt uppgår till minst en timme. Ersättningen utgår med samma ersättning som gäller vid färdtid för landstingets anställda.

Färdtidsersättning utgår inte för tid mellan kl 08.00-17.00 måndag-fredag, såvida tiden inte infaller under helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton.

8 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

8.1 Egna dagar

Förutom för planerade sammanträden, kongresser, konferenser, informationsmöten, kursverk-samhet och studiebesök där deltagandet har beslutats av respektive organ eller dess ordförande, har ordinarie förtroendevald i fullmäktige, ordinarie ledamöter i Patientnämnden, Vårdvalsnämnden, Gemensamma nämnden för upphandling av sjukvårdsprodukter mm, ordinarie ledamöter utsedda av landstinget i Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken och landstingets revisorer rätt till förrättningsarvode, ersättning för förlorad arbetsförtjänst, restids-, traktaments- och reseersättning för ytterligare 16 dagar under mandatperioden för dels att av den förtroendevalde fritt disponeras för fullgörandet av förtroendeuppdraget och dels för deltagande i partigruppsammanträden med fullmäktigegrupp. Kostnader för konferenser omfattas inte av detta reglemente.

Högst fyra av dessa tillfällen får förläggas utanför länet. Rese- och traktamentsersättning för resor utanför Sverige, Norge, Finland och Danmark utgår inte. Partigruppsammanträden med fullmäktigegrupp bör hållas inom länet.

Politiska sekreteraren och respektive gruppleddare ansvarar för att uttaget av egna dagar och delta-gande i partigruppsammanträden inte överstiger det tillåtna. Politiska sekreterarna ansvarar för attest av ersättningar för dessa dagar. För patientnämnden ansvarar kanslichefen och för landstingets revisorer ansvarar revisionsdirektören.

8.2 Gruppleddare

Gruppleddare för de olika partierna i fullmäktige har rätt till ersättning för dagar för sin roll som gruppleddare. Dessa dagar ska användas till att förbereda partiets möten med landstingsgruppen, samordna och förbereda politiska frågor i landstinget, samordna frågor som berör både bered-ningarna och landstingsstyrelsen, tillsammans med fullmäktiges presidium samordna frågor kring hot och våld mot förtroendevalda, ansvara för information till sin politiska landstingsgrupp samt leda gruppens arbete. Varje gruppleddare har rätt ersättning för fem dagar per år samt 0,48 dagar per mandat och år.

8.3 Planering av sammanträden med mera

För att underlätta arbetssituationen för förtroendevalda bör planering av sammanträden och sammankomster av olika slag ske så att spridning till flera dagar än absolut nödvändigt undviks. Landstingsstyrelsen, beredningar, nämnder och utskott uppmanas att utnyttja tid som står till

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-20

Dnr:LS/620/2012

förfogande i anslutning till sammanträden för till exempel utbildning, information och studiebesök.

8.4 Landstingets revisorer

Revisorernas ordförande och vice ordförande har rätt till förrättningsarvode för deltagande i förrättningar som har samband med revisorsuppdraget men inte har samband med revisorernas förvaltning.

För revisorer som fullgör uppdrag efter mandatperiodens slut utgår förrättningsarvode, ersättning för förlorad arbetsförtjänst, restids-, traktaments- och reseersättning för sammanträden fram till och med att revisionsberättelse är behandlad av fullmäktige.

9 TOLKNING AV BESTÄMMELSERNA

Om tveksamhet uppkommer om tolkningen av dessa bestämmelser ska frågan hänskjutas till landstingsfullmäktiges ordförande för avgörande efter samråd med vice ordförandena.

10 TABELL ÖVER ÅRSARVODEN

Arvoden för förtroendevald är den procentsats som anges nedan av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande.

Uppdrag	Arvode
Landstingsfullmäktige	
Ordförande	15 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
1:e vice och 2:e vice ordförande	10 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Särskilda budgetberedningen	Inget arvode utgår eftersom ledamöterna också är fullmäktiges presidium
Tillfälliga fullmäktigeberedningar	
Ordförande	7,5 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande räknat i tid från den särskilda beredningens första till dess sista sammanträde
Vice ordförande	5 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande räknat i tid från den särskilda beredningens första till dess sista sammanträde.
Revisorer	
Ordförande	15 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Vice ordförande	10 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Patientnämnd	
Ordförande	10 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Vice ordförande	6,6 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Vårdvalsnämnd	
Ordförande	15 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
1:e vice	10 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande

Samordningskansliet
Helge Jonsson

2013-08-20

Dnr:LS/620/2012

2:e vice ordförande	5 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Gemensam nämnd för Närvård i Frostviken	
Ordförande	25 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Vice ordförande	16,6 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Landstingsstyrelse	
Ordförande	Årsarvodet fastställs genom särskilt beslut
1:e och 2:e vice ordförande	95 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Ledamot	95 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande Omfattningen av arvoderingen är 25 %.
Styrelseutskott	
Ordförande	15 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
Vice ordförande	10 % av arvodet till landstingsstyrelsens ordförande
	Till ordförande och vice ordförande i utskott som också är ordförande, 1:e eller 2:e vice ordförande i landstingsstyrelsen utgår inget arvode.

11 IKRAFTTRÄDANDE

Dessa regler träder i kraft den 1 januari 2015.

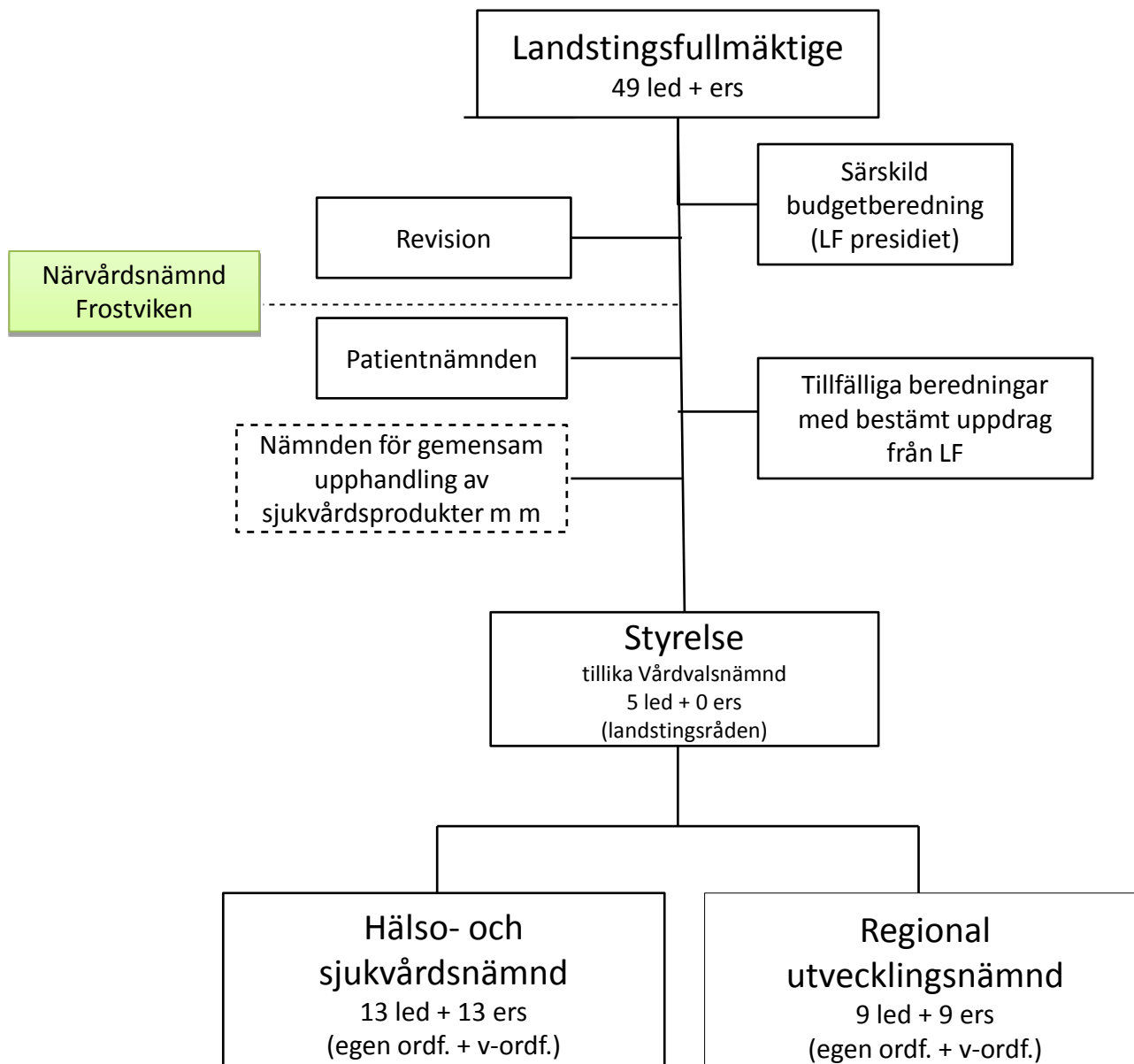
Reglerna är fastställda av landstingsfullmäktige den 23 oktober 2013, § xx

Centerpartiets förslag till politisk organisation för Landstinget efter 2014

- 1 Fullmäktige minskas med 10% till 49 ledamöter. Främst för signalgivning att vid mycket besvärligt ek. läge måste även politiken bidra med kostnadsreducering. Presidiet med lika uppgifter som tidigare, bl.a. särskild budgetberedning för pat.nämnd och revision. Partistöd föreslås oförändrat liksom anslag till pol. sekr.
- 2 Revision -lika
- 3 Patientnämnd -lika
- 4 Beredningar. Förslag att inga fasta beredningar tillsätts. Däremot fullt möjligt att tillsätta tillfälliga beredningar som utses av LF efter förslag från LF-presidiet. Dessa arbetar på uppdrag och kan nyttjas i större omfattning för olika frågor som kräver extra belysning.
- 5 Närvårdsnämnd Frostviken - lika
- 6 Nämnd för gemensam upphandling av sjukvårdsprodukter borde undersökas att kunna slopas även om det är få möten. Liknande inköpssamordning har skett inom kommunerna för att erhålla tillräckligt stora enheter för att påverka priset. Om inte detta är specifika material bör det kunna ligga under samma enhet. Viktigt är att ha tillräcklig upphandlingskompetens. Här borde det finnas pengar att tjäna. Länet som helhet har ju bara 126.000 invånare och motsvarar bara en något större stad. Ändå köper varje kommun och landsting var för sig emellanåt vilket borde kunna samordnas på ett juridiskt hållbart sätt. Licenser till stödsystem kan nämnas som exempel.
- 7 Landstingsstyrelsen minskas till 5 ledamöter som utgörs av landstingsråden varav minst ett skall representera oppositionen. Grundbemanning skall vara 2 råd för majoritet och ett för opposition och motsvara 100% var. Tillkommande råd kan variera i tjänstgöringsgrad som idag men med anvisade arbetsområden för samtliga. Förslag på max 4 heltider tillgängligt för styrelsen. Här kan man om man vill kritisera förslaget, tycka att det blir en maktkoncentration. Men med hälso- och sjukvårdsnämnd nedan blir arbetsuppgifterna för en styrelse reducerade. Men den stora bristen har ju varit kontrollen på ekonomin. Den kan nu få både bättre och renodlade förutsättningar. Personal och ekonomiutskott behövs ej då de funktionerna ligger som uppgift till i stort sett ofta närvarande ledamöter som råden utgör. Tydligare ledarskap med uppsikt kan nu utövas (nära till beslut) och tydligare ansvar kan utkrävas. Att på ett bättre sätt ha kontroll över den ekonomiska utvecklingen. Styrelsens arbetsuppgifter är som vanligt uppsiktsplikten över all landstingsverksamhet, ansvar för landstingsplan, investeringar, regionplan, ekonomisk uppföljning, internkontrollplan, samordnad personalpolitik, upphandlingsnämnd för vårdvalet dvs privata och egna PV mm.
- 8 Hälso- och sjukvårdsnämnd 13 led + 13 ers. Driftansvarar som utförare av sjukvården, Ftv och den i egen regi drivna primärvården. Akutsidan med ambulansverksamhet och regionsjukvården. Det är här som den stora politiska insatsen skall ske. Att ge länets befolkning bästa möjliga vård med de förutsättningar vi har. Här ligger en stor del av landstingets budget. Egen ordf. i nämnden som inte är landstingsråd.
- 9 Regional utvecklingsnämnd 9 led + 9 ersättare. Här finns regionpolitiker som representerar hela länet. Ansvarar för trafik, kultur, folkhälsa, länets utveckling och utvecklingsbidragen. I båda nämnderna kan finnas mindre arbetsutskott men ej i omfattning som tidigare.
- 10 Med denna organisation försöker vi hitta nya vägar till ansvar och tydlighet för anställda, politiken, allmänheten och framför allt för vårdtagaren.

Centerpartiet i Jämtlands läns landsting Bogna W Adolfsson, Göte Norlander

Centerpartiets förslag till politisk organisation för Landstinget efter 2014

SENIORER I TIDEN

INFLYTANDE • VALFRIHET • LIVSKVALITET

JÄMTLANDS LÄNS
LANDSTING

2013 -05- 17

Dnr LS/ 696/2013

Till Landstingsfullmäktige i Jämtland
Jämtlands Läns Landsting
Landstingshuset
Box 654
83127 Östersund

Medborgarförslag att inrätta en obligatoriskt nämnd/utskott för pensionärsfrågor

Landstingets pensionärsråd (LPR) är en frivillig verksamhet inom landstinget för samråd och informationsutbyte mellan pensionärsorganisationerna och landstingets politiska organ och verksamheter. (landstingets reglement)

Landstinget skall enligt §8 i HSL i planering och utveckling av hälso-och sjukvården samverka med länets pensionärsorganisationer.

LPR är ännu inte en obligatorisk verksamhet med befogenheter men enligt vår mening bör den vara det för att ge LPR status och större möjlighet att påverka landstingets verksamhet bl.a. genom att vara en remissinstans, delta i utredningar, påverka utveckling av välfärdsteknologi medverka i utredningar om lagstiftning inom vården, mm.

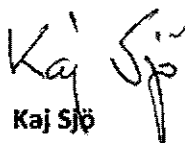
För att nämnd/utskott skall kunna vara en del av Landstingets totala verksamhet bör den också ha en organisation som kan fungera. I detta sammanhang kan Norge vara ett föredöme. Norges verksamhet för äldre har visat sig vara kostnadseffektivt genom Eldrerådets verksamhet.

Vårt förslag är att en särskild organisation som nämnd eller utskott inrättas med de legala befogenheter och skyldigheter som därmed följer.

Östersund 2013-05-16

Gusten Rolandsson

Mjällevägen 22
832 53 Frösön
gusten@telia.com

Kaj Sjö

Kolvedsvägen 84
831 73 Östersund
kaj.sjo@telia.com

Ny politisk organisation för bättre styrning och beslut

I landstingets politiska organisation är det endast styrelsens ledamöter som har verksamhets- och budgetansvar. Fullmäktiges beredningar ska enligt fullmäktiges arbetsordning bland annat "bereda ärenden av långsiktig och strategisk karaktär", "följa upp och utvärdera fullmäktiges beslut" samt arbeta med sina specifika frågor.

Idag känns det alltmer otillfredsställande att så få politiker i landstingets politiska organisation har direkt anknytning till verksamheterna, samtidigt som landstingsstyrelsen allt oftare kritiserar för bristande verksamhetsstyrning. Landstingets verksamhet är omfattande och komplicerad. Det är inte rimligt att styrelsens 13 ledamöter är de enda med verksamhetsansvar, det är slöseri med den kunskap och förmåga som fullmäktiges övriga ledamöter besitter. Dagens organisation är otidsenlig.

Fram till 1992 hade landstinget en traditionell organisation med styrelser, nämnder och direktioner. 1992 införde landstinget en ny politisk organisation med utskott. "Syftet med den nya organisationen var att den skulle ge möjlighet för de förtroendevalda att ägna sig åt mål, ramar och prioriteringar och därmed tydliggöra uppgiften som allmänhetens företrädare." Ledorden var demokrati och effektivitet. För att få bättre överblick och styrning över landstingets ekonomi och verksamhet placerades allt budget- och driftsansvar hos landstingsstyrelsen. För att bibehålla en bred politisk representation ökade antalet fullmäktigeledamöter från 45 till 55 st.

Efter 10 år var dock missnöjet med utskotten utbrett, hos såväl politiker som tjänstemän. "Man ansåg i allmänhet att fullmäktige fortfarande fungerade stelbent och att rollerna för utskotten inte kunnat klargöras." Demokratin hade inte "vitaliserats". 2003 ersattes därför utskotten av fullmäktigeberedningar för att tydliggöra fullmäktiges styrande roll. Syftet var bland annat att ge de förtroendevalda "ett avgörande inflytande över beredningsarbetet inom landstinget" samt öka medborgarperspektivet. Den politiska organisationen skulle bli mer flexibel. Rollerna i organisationen och ansvarsfördelningen mellan organisationens olika delar skulle bli tydliga.

Sedan 1992 har målsättningen varit att samtliga fullmäktigeledamöter ska få plats i ett politiskt organ. I och med de ekonomiska svårigheter som drabbat landstinget de senaste åren samt bildandet av Regionförbundet har dock denna målsättning övergivits. Antalet beredningar har successivt minskats under åren från 4 st till dagens 2 st, så att platserna inte räcker till för fullmäktiges ledamöter idag.

Varje tid kräver sin lösning. Direktionerna avskaffades för att ge möjlighet till bättre ekonomisk styrning. Nuvarande organisation där allt drifts- och budgetansvar är samlat hos landstingsstyrelsen har funnits i 20 år, och den kritiserar framför allt för bristande ledning och styrning.

Misslyckandet med försöken att bilda en Mittregion innebär att Jämtlands läns landsting ensamt äger frågan om sin egen politiska organisation, utan att behöva ta hänsyn till en nära förestående sammanslagning med Västernorrlands län. Bildandet av Regionförbundet Jämtlands län och överförandet av icke-sjukvårdsrelaterade verksamheter dit innebär också att landstingets verksamhet är mer renodlad. Därutöver togs ett beslut ifjol att förändra landstingets förvaltningsorganisation, med införande av verksamhetsuppdelade Centrum.

Tiden är således mogen för en motsvarande förändring av den politiska organisationen. Landstingsfullmäktige har beslutat att tillsätta en särskild beredning med uppgift att se över den politiska organisationen. Miljöpartiets målsättning är att landstinget avskaffar organisationen med beredningar, och inför ett antal verksamhetsanknutna nämnder med budget- och verksamhetsansvar i likhet med hur kommunala nämnder fungerar. Bättre verksamhetsstyrning kräver fler verksamhetsanknutna politiker.

Vi yrkar därför

Att landstinget förbättrar verksamhetsstyrningen genom en ny politisk organisation bestående av verksamhetsanknutna nämnder med budget- och verksamhetsansvar

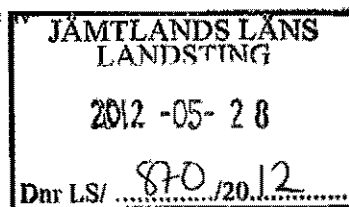
2012-05-28

Anna Hildebrand

Karin Österberg

Owen Laws

Katrin Wissing

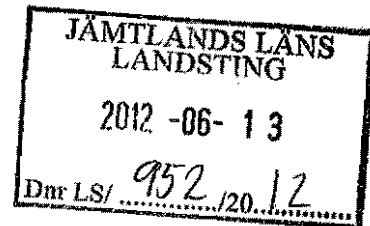

Folkpartiet Liberalerna

CENTERPARTIET

ALLIANSEN

Motion till landstingsfullmäktige Jämtlands län

Översyn av antal ledamöter i landstingsfullmäktige

Inför varje mandatperiod bör antalet ledamöter i landstingsfullmäktige ses över. Det finns fler skäl till detta. Befolkning i Jämtlands län har minskat under många år och landstingets arbetsuppgifter har förändrats. Därför anser vi att det finns anledning att se över hur många ledamöter som Jämtlands läns landsting ska ha under kommande mandatperiod.

Vi yrkar därför

- att landstingsfullmäktiges presidium får i uppdrag att utreda och komma med förslag på hur många ledamöter och ersättare landstingsfullmäktige ska ha nästa mandatperiod. Uppdraget ska redovisas för fullmäktige så snart som möjligt så att partierna vet förutsättningarna för kommande mandatperiod.

Östersund 2012-06-14

Thomas Andersson (C)

Christer Siwertsson (M)

Finn Cromberger (Fp)

Folkpartiet

enskild motion

JÄMTLANDS LÄNS
LANDSTING

2012 -09- 28

Dnr LS/1419/2012

Motion

Landstingsfullmäktige i Jämtlands Län

Finn Cromberger (fp)

Översyn av reglerna för Politikerpensioner i Landstinget och Regionförbundet.

"Gräddfil", "adelsväsende", "otidsenligt", står det i nr 28/2012 i tidningen Dagens samhälle.

Man skriver där att fler o fler kommuner avskaffar den hårt kritiserade modellen med politikerpensioner, där många kan ha livstidspension innan de ens fyllt 51 år. Kommunerna Norrköping, Luleå, Uddevalla, Eskilstuna och Åmål har redan på egna initiativ ändrat regelsystemen för politikerpensioner.

Kommuner/landsting/regioner bestämmer själva, men flertalet följer den modell som Sveriges kommuner o landsting (SKL) lanserade för ca 10 år sedan. Den som varit heltidspolitiker i 12 år har enligt modellen, rätt att lyfta full visstidspension från 50 års ålder fram till 65 utan krav att söka nytt jobb. SKL håller nu på med en översyn av modellen. Många kommuner tycker det går för långsamt och har redan ändrat sina modeller så att de blir med tidsenliga. "Arbetslinjen skall gälla alla... Dagens modell är orättvis, otidsenlig och orimlig" som Lars Stjernqvist (S) ks-ordförande i Norrköping säger.

Även Jämtlands landsting och Regionförbund bör "vara med i tiden" och bli en modern organisation som bejakar arbetslinjen.

Jag **motionerar** att landstinget och Regionförbundet gör en grundlig översyn av regelsystemet med politikerpensioner, kanske vi inte ens skall behålla dem utan införa någon annan form av omställningslösning. Lämpligt är att motionen remitteras till den politiska arbetsgrupp som tillsatts för att titta över den politiska organisationen.

Först den 27 september 2012

Finn Cromberger

2012-12-05

JÄMTLANDS LÄNS
LANDSTING

2012 -12- 06

Dnr LS/1801/2012

Motion ställd till landstingsfullmäktige Jämtlands läns landsting angående frysande av politikerarvoden.

Bakgrund

Landstingets ekonomi är utomordentligt ansträngd och befinner sig i ett mycket besvärligt läge, samtidigt som de högsta chefernas löner har höjts i ett sällan skådat slag. En motion om att frysa de högsta chefslönerna har av undertecknad därför i ett tidigare skede inlämnats.

De arvoden som politikerna i landstinget uppbär är också kopplat till den allmänna löneutvecklingen i landstinget. Ett system som gör att politikerarvodena "smyghöjs" årligen, utan att de varken behöver ifrågasättas eller förhandlas mera än vart fjärde år.

Förslag

I ett läge när hårda besparingskrav ställs på verksamheten måste alla vara med att dra sitt strå till stacken. Undertecknad motionerar därför om att landstingsfullmäktige ger den särskilda beredningen för ny politisk organisation i uppdrag, att utreda ett framtida arvodessystem som inte är kopplat till den allmänna löneutvecklingen i landstinget och under tiden som ett nytt förslag arbetas fram, fryses arvoden på dagens nivå. Detta för att förhindra att kostnaderna för politikernas arvoden årligen spär på landstingets kostnader, utan att allmänheten har full insyn i denna speciella kostnadsökning.

Christer Siwertsson, M

Landstingsfullmäktigeledamot.

nya moderaterna

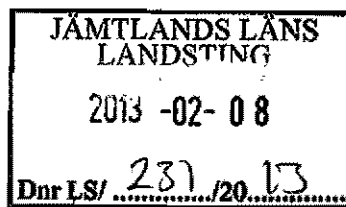
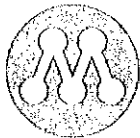
Motion angående tidsbokning.

Idag kan man på de allra flesta håll boka tid via internet till sina olika mottagningar/hälsocentraler. Många medborgare har idag tillgång både till dator och till mobiltelefon. Idag erbjuder Jämtlands läns landsting endast tidsbokning via telefon. Tidsbokningen via telefon erbjuder dessutom endast en tid att bli återuppringd på. Passar inte den tiden får man ingen möjlighet att välja en annan tid.

Vi motionerar därför om att Jämtlands läns landsting bör införa tidsbokning till sina mottagningar via sin hemsida på internet. Samt att man via sin telefonbokning inför system för möjligheten att bli erbjuden fler än en tid för uppringning.

Lise Hjemgaard-Svensson

**Lise Hjemgaard-Svensson (M)
Landstingsfullmäktige ledamot**

2013-02-08

Motion ställd till landstingsfullmäktige Jämtlands läns landsting, angående omorganisation av landstingets Folkhälsocentrum.

Bakgrund

Jämtlands läns landsting har under många år, speciellt under 1980 talet varit känt för ett gott folkhälsoarbete. Enbart benämningen "Hälsocentral" till skillnad mot övriga landstings "Vårdcentral" minner om ett inom folkhälsoområdet professionellt förflutet. Således har landstingets tidigare folkhälsoarbete varit naturligt kopplat till vår primärvård och detta har uppenbarligen också inneburit ett mycket framgångsrikt arbete.

För något år sedan bildade landstinget ett så kallat Folkhälsocentrum, vars huvuduppgift är att arbeta med folkhälsa tillsammans med kommuner, organisationer med mera. Man deltar i seminarier, kampanjer, kurser och konferenser anordnade ibland också av landstingets Folkhälsocentrum. I och med bildandet av Folkhälsocentrum, plockades det också bort ekonomiska medel från länets hälsocentraler, som var avsatta till just folkhälsoarbetet. Den trenden har varit vanligt förekommande under tiden också före bildandet av Folkhälsocentrum. Med andra ord har länets primärvård fått betala en del av priset för att Folkhälsocentrum skulle kunna bildas. Undertecknad ser ett medvetet val med detta förfarande. Ansvariga politiker och tjänstemän har levt i den tron, att genom att akademisera folkhälsoarbetet, så kan man också få en bättre effekt av satsade skattekrönor, men ingenting är mera fel än just ett sådant synsätt. Att lyfta ut ekonomiska medel ur primärvården och sedan rakt in i landstingets administration, för att försöka förstärka ett arbete som har en helt naturlig koppling till primärvården är helt fel väg att gå och inte minst nu när landstingets hälso- och sjukvård är utsatt för stark ekonomisk press.

Folkhälsocentrum kostade landstingets skattebetalare totalt under år 2012 - 6 miljoner 306 000 kronor.

Förslag

Utred möjligheten till att lägga ner Folkhälsocentrum. Överför sedan ekonomiska medel till kapiteringen inom hälsovalet. Lägg sedan ut de fyra stora områdena inom folkhälsoarbetet, (kost, motion, tobak och alkohol/droger) på en eller flera hälsocentraler i länet, som sedan får uppgiften att för hela länets räkning bedriva aktuellt folkhälsoarbete. Enligt uppgifter skulle en sådan satsning kunna sänka kostnaden för landstingets folkhälsoarbete med mellan 2 till 4 miljoner kronor.

Folkhälsoarbetet i landstinget är alltför viktigt för att administreras bort.

Christer Siwertsson, M och fullmäktigeledamot